This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Digitized by Google

EX BIBLIOTHECIS GUDBRANDRI VIGFUSSON et FRIDERICI YORK POWELL olim alumni, partim ab hoc legatis, partim emptis, a. MCMIV.

A 2 13 24

Digitized by Google

[illegible] Lowell
Stud [illegible] 1885

Digitized by Google

Digitized by Google

HUNGURVAKA,

PALS BISKUPS SAGA,

ok

ÞATTR AF THORVALLDI VIDFÖRLA.

EX LEGATO MAGNÆANO.

Apud SEVERINUM GYLDENDAL.

Digitized by Google

Digitized by Google

HUNGURVAKA,

sive

Historia primorum qvinqve Skalholtensium in Islandia Episcoporum,

PALS BISKUPS SAGA,

sive

Historia Pauli Episcopi,

&

PATTR AF THORVALLDI VIDFÖRLA,

sive

Narratio de Thorvalldo Peregrinatore,

Ex Manuscriptis Legati Magnæani,

cum Interpretatione Latina, annotationibus, Chronologia, tabulis Genealogicis, & Indicibus, tam rerum, qvam verborum.

HAFNIÆ 1778.

Ex Typographeo Regiæ Universitatis apud Viduam A. H. GODICHE.

Digitized by Google

Digitized by Google

Ad Lectorem.

Jam dudum eſt, qvod orbi erudito polliciti ſumus, tam *Hungurvakam*, Kriſtniſagæ proxime ſubjungendam, qvam alia, ex amplisſimo penu Magnæano promenda, rerum noſtrarum borealium monumenta; qva in re præſtanda, ſpe votoqve tardius nonnihil qvod ſimus progreſſi, in cauſa fuere nonnulla, qvæ opus molientibus ſe obtulere impedimenta, non omnia gravia qvidem, ſed qvæ ta-

Digitized by Google

men erant amovenda, & ſerius amota ſunt: hinc otii defectus & ab aliis negotiis prærepta opportunitas, illinc objectæ à morbis difficultates, & hominum operi miniſtrantium facta mutatio.

Ut fidem igitur liberemus, prodeunt hic in lucem tria in uno lecta volumine antiqvæ noſtræ hiſtoriæ monumenta, qvæ res Eccleſiæ borealis, Islandicæ ſpeciatim tractant, primum generalius, nempe complectens qvinqvè primorum Epiſcoporum Skalholtenſium hiſtoriam, qvod ex promiſſo dudum debemus; alterum *Pauli* Skalholtenſis Epiſcopi vitam ſpeciatim exponens; & tertium ſuccinctam exhibens de *Thorvalldo* qvodam *Kodrani* filio, *Vidförla* ſive Peregrinatore cognominato, narrationem.

Tres hi rerum Islandicarum commentarii, leni illa facundia & ſimplice ſermonis genere ſcripti, qvem animadverti-

Digitized by Google

vertimus in Christianismi historia & historia *Gunnlaugi*, antea à nobis editis, ut auctaria atqve appendices considerari possunt recens dictæ historiæ Christianismi s. Kristni-sagæ, insignemqve præstabunt usum avidis cognoscendi religionis Christianæ per Islandiam nostram progressum, nec non primorum & principum hominum, qvi dictam ibi religionem promoverunt aut firmarunt, adde, scriptorum ipsiusqve seculi genium, characteres moresqve. *Facient hæc, ut si* res qvædam, qvæ in *Pauli* Episcopi vita, nec non in brevi de *Thorvalldo* narratione occurrunt, exiles levesqve videantur, eæ facile excusari & possint & debeant. Qvam etiam ob rem, non est, qvod metuamus, ne qvæ in dicta *Thorvalldi* historia occurrit, sive narratio, sive fabula, de genio, Saxi ingentis incola, ab Episcopo *Friderico*,

Digitized by Google

precibus & aqva luſtrali in exilium pulſo, indignam videatur reddere, qvæ in lucem protrahatur: & pauca enim hæc ſunt, & nil niſi genium ſeculi, omnibus fere gentibus communem ſpirant, ſcriptoremqve Monachum produnt, cætera ſcriptoris fidei ne minimum qvidem detrahunt; præcipue ſi rite cogitemus, ab antiqviſſimis retro temporibus, majorum noſtrorum animis fixam adeo ſediſſe, & per totum medium ævum viguiſſe opinionem, loca fere omnia, flumina, lacus, montes, ſaxa & lapides geniorum eſſe habitacula, vid. *Jo. Erici* ſpecimen Obſervationum ad Antiqvitates Septentr., obſervat. 2da de Geniis, ut eam poſt coeptum Religionis Chriſtianæ in Islandia cultum, cum cæterorum hominum, tum ſcriptorum mentibus hæſiſſe, minime ſit mirum, nec veri abſimile.

Primum

Digitized by Google

Primum commentarium *Hungurvakam*, ſive famis excitamentum, vocare placuit ſcriptori, qvi ipſe hujus nominis cauſam nos docet, dicens in proœmio ſive capite 1mo, pag. 3.: "ita „ cum multis, non ſolum indoctis, ſed „ & imperitis, comparatum eſſe ſe „ judicare, ut hoc libro perlecto, mul„ tiplici deſiderio afficiantur, originem „ vitamqve cognoſcendi virorum, qvi „ in his (Islandiæ) claruerunt regioni„ bus &c." Pro more recepto antiqvis. noſtris Scriptoribus fere omnibus, nomen profeſſus non eſt dictæ *Hungurvakæ* ſcriptor, nec proditum ab aliis invenimus. Attamen de ipſius ſcripti ætate, & tempore qvo vixit auctor, non adeo impedita erit qvæſtio.

Sub finem Seculi XII, qvo ipſo ut & proxime ſeqvente ſeculo, in hiſtoria ſcribenda præcipue occupati erant

Digitized by Google

Islandi, ſcriptorem noſtrum vixiſſe, rebusqve qvas ſcripſit, aut ætate æqvalem, aut certe proximum fuiſſe, indicant ſeqventia. 1) in prooemio libri dicit, cum ex aliorum celebrium hominum, tum ſpeciatim ex doctiſſimi viri, *Gitzuri Halli* filii, ore & narrationibus ſe ſua hauſiſſe, qvi *Gitzurus* circa annum 1181 Islandiæ fuit Legifer, & anno 1206 ſenex obiit. vid. p. v. *Finni Johannæi* Hiſtor. Eccleſ. Islandiæ Tom. 1. pag. 195, & Kriſtni-Saga, pag. 188. 2) qvorum vitam narrat noſter, Epiſcoporum ultimus eſt *Klængus*, qvi anno 1178 morte eſt functus. 3) memorat noſter, cap. XIX, pag. 130, Islandiam neminem Sanctum habere, præter *Thorlakum* Epiſcopum, qvi Sanctorum ordini adſcriptus eſt, anno 1198: aſt præter eum, anno 1200, in album Sanctorum relatus eſt *Jonas Ogmundi* filius, primus

Digitized by Google

primus Holenſis Epiſcopus. vid. nota (89) pag. 131. *Hungurvakæ* noſtræ adſcripta. Qvæ rite penſitata, & in unum juncta, haud obſcure indicant, poſt annum 1198, aut etiam poſt annum 1206, vixiſſe vel vivere potuiſſe ſcriptorem *Hungurvakæ*, ſed intra biennium ſcripſiſſe, qvod ab anno 1198 ad an. 1200 effluxit. Plura hac de re dabunt, qvæ ex præfatione Tomi IV Hiſtoriæ Eccleſ. Islandiæ transſcripta hic noſtra fecimus (*). Nec eſt, qvod pro-

(*) Ibi auctor ſ. v. ita: " *Hungurvaka*, inqvit. ſ. *je-*
„ *juna vigilia* (id enim nominis operi imponere au-
„ tori placuit) compendium vitarum qvinqve pri.
„ morum dioeceſeos Skalholtinæ epiſcoporum con-
„ tinens, & circa aut paulo ante annum 1200
„ ſcripta; hoc enim anno Johannis I Holenſium
„ Epiſcopi ſanctitas innotuit, cum contra hic au-
„ tor ſolum, cum ſcriberet, inter Islandos, *Thor-*
„ *lacum* epiſcopum pro ſancto habeat. Scriptor
„ qvis ſit ignoratur; qvæ vero ſcripſit, ipſe in
„ præfatione profitetur ſe excepiſſe ex ore viri ſuo
„ ſeculo doctiſſimi *Giſſuri Halli* filii, qvi qvondam
„ *Sigurdi*

Digitized by Google

prolixiores hic ſimus, in notando errore

„ *Sigurdi* Bronchi, Norvegiæ Regis, aulæ Ma-
„ giſter, & Islandiæ per plures annos Legifer fue-
„ rat, tandemqve anno 1206 valde *Grandævus* vi-
„ tam cum morte commutavit; unde de narratio-
„ num, qvippe qvæ tam gravem tantæqve digna-
„ tionis virum autorem agnoſcunt, veritate dubi-
„ tare non poſſumus; annorum vero computatio,
„ qvam ſcriptor ſecutus eſt (ut Hiſt. Eccleſ. T. III.
„ p. 201. not. (a) pluribus monui) pasſim vitioſa
„ eſt; qvemlibet enim epiſcopum ſeptem annis ve-
„ tuſtiorem facit, atqve re vera eſt; idqve, ut vi-
„ detur, qvia ſtatim ab initio in anno, qvo Islei-
„ fus Epiſcopatum obtinuit, erravit, & deinde ab
„ eo annos officii cujuslibet epiſcopi recte qvidem
„ numeravit, ſed ad annos æræ chriſtianæ perpe-
„ ram retulit; qvi error calculi, per totum librum
„ continuatus, efficit, ut uni & alteri Pontificum
„ Romanorum tribuat, qvæ ſucceſſori tribuenda
„ erant. Cætera liber multa bonæ frugis habet ad
„ hiſtoriam eccleſiaſticam pertinentia, multasqve
„ voces rariores, qvæ eis temporibus in uſu fue-
„ runt; cum vero, ex relatione b. *Aruæ Mag-*
„ *næi*, nulla ejus exemplaria hodie ſuperſint,
„ Apographis, qvæ epiſcopi *Thorlacus* & *Sveno-*
„ *nius* ſuperiori ſeculo exarari curaverunt, anti-
„ qviora, menda, qvæ præ ſe fert, corrigi nunc
„ neqveunt, niſi ex conjecturis.

Digitized by Google

rore calculi, qvo uſus eſt ſcriptor in annis computandis, ſeptem integros annos à vero variantis, cum hac in re otium nobis faciant, tam recens dicta, qvam qvi plenius rem tractavit, ſ. v. *Johannis Finnæi*, hodie Epiſcopi Skalholtenſis vigilantisſimi induſtria, in annotationum decima qvarta, qvibus ſcriptoris noſtri narrationibus lucem affudit.

Qvæ de ætate ſcriptoris *Hungurvakæ* ſupra diximus, firmabunt, & poſt annum non ſolum 1206, ſed etiam 1211 eum ſuperſtitem fuiſſe, monſtrabunt ſeqventia. Qvi *Hungurvakam* ſcripſit, idem omni procul dubio fuit auctor *vitæ Pauli Epiſcopi:* id enim indicat, tum ſtilus in utroqve idem, tum plura alia, ſpeciatim idem fere in utroqve ſcripto epilogus; ſcriptorem vero recens dictæ vitæ, non tan-

Digitized by Google

tantum *Pauli* Epiſcopi tempore vixiſſe, ſed etiam mortuo fuiſſe ſuperſtitem, tam indicant hæc verba, qvæ habentur ad calcem capitis 18, pag. 242: *Pau-* " *lus* Epiſcopus ſe & illum Deo omni- „ potenti commendavit, anteqvam „ ipſum nobis auferabat mors," qvam qvæ mox ſubjungit ſcriptor, ad initium capitis, proxime ſeqventis 19, ubi ita: " nos, inqvit, amicorum ejus „ intimi, ei ſuperſtites, ea re nobis „ videbamur beati, qvod omnia fere „ reliqvit emolumenta, qvæ relin- „ qvere nobiliſſimo homini datur & „ præſtantiſſimo." Qvæ igitur ad oculum monſtrant, proxime aut non diu poſt *Pauli* Epiſcopi mortem qvæ anno 1211 contigit, ſcripſiſſe auctorem noſtrum.

Nobis face aliqva hoc forte præ-lucebit, ad dicti ſcriptoris nomen inveniendum. Qvodſi conjecturæ dabitur

Digitized by Google

bitur locus, veri haud abſimile erit, tam *Hungurvakæ*, qvam vitæ *Pauli* Epiſcopi auctorem fuiſſe *Magnum*, qvi anno 1215. ipſe ad dignitatem Epiſcopi Skalholtenſis evectus eſt. Hic ſupra memorati *Giſſuri* erat filius, ex cujus ore ſe profitetur ſua hauſiſſe; hic à *S. Thorlako* educatus & eruditus; hic cathedræ Holenſis cum *Gudmundo* candidatus, ſed huic poſtpoſitus, vid. Hiſtor. Eccleſ. Island. Tom. 1. p. 307. Hinc *Giſſuri* in noſtro erudiendo ſtudium; hinc *S. Thorlako* cumulatæ laudes; hinc contra in vita *Pauli* Epiſcopi iniqvi in *Gudmundum* Epiſcopum animi ſignificatio, in cujus vituperatione, veluti in *Pauli* Epiſcopi laudibus, totus fere ubiqve eſt, homo alias in vitiis Epiſcoporum haud acutè cernens, aut ſi qva fuerint, ſtudioſe tegens.

Hic qvoqve, occaſione ſe nobis offerente, non eſt prætermittendum, qvi

Digitized by Google

qvi fuit ſcriptor *Hungurvakæ* & vitæ *Pauli* Epiſcopi, eundem etiam ſcripſiſſe *vitam S. Thorlaki*, qvam manuſcriptam habemus. Hoc tum alia indicant, cum qvæ *Hungurvakam* claudunt ſeqventia pag. 138: "jam ad ea, „ qvæ de b.: *Thorlako* epiſcopo ſunt „ referenda, noſtra deducta eſt nar„ ratio; cujus qvidem hiſtoria, ut bo„ nos oblectet, utqve rerum geſta„ rum ſervet memoriam, hic eſt com„ poſita, eodem modo, qvo ſuprà „ ſcriptæ cæteræ hiſtoriæ." Qvodſi igitur *Hungurvakam* & vitam *Pauli* Epiſcopi ſcripſit Magnus Epiſcopus, ſcripſiſſe qvoqve *vitam S. Thorlaki*, recens allata haud obſcure indicant.

Thorvaldi hiſtoria alium certe, & qvem ipſa prodit narratio, Monachum ſine dubio habuit auctorem, qvi ætate anteceſſiſſe videtur ſcriptorem Kriſtnisagæ ſive Hiſtoriæ Chriſtianismi,

Digitized by Google

mi, ſed vixiſſe poſt tempora *Gunnlaugi* Monachi, mortui anno 1218, utpote qvam *Thorvaldi* hiſtoriæ ſcriptor loqvitur pag. 298, nec non pag. 322, & narrationis ſuæ auctorem citat; niſi hæc non ab initio adfuiſſe, ſed manu recentioris eſſe adſcripta, exiſtimare vellemus: qvod ut verum eſſe poſſit, ita nec abſurda erit ſuſpicio, *Gunnlaugum* ipſum forte hiſtoriæ *Thorvaldianæ* eſſe ſcriptorem, qvi cum nomen aperte profiteri nollet, id enim iſtorum ſeculorum mos non ferebat, tamen hoc pacto obſcure & tecte indicare voluit. Monachus certe fuit ſcriptor dictæ hiſtoriæ, & ſermonis genus idem fere, qvo in ſcribenda Regis *Olafi Tryggvii* filii hiſtoria uſos eſſe *Gunnlaugum* & *Oddum* Monachos, monſtrant qvi ſuperſunt dictæ hiſtoriæ codices, qvalem eam hodie habemus. Nec prætermittendum, qvod ad rem

Digitized by Google

illuſtrandam nonnihil faciet, eodem modo, qvo narratio de *Thorvalldo* loqvitur *Gunnlaugum*, Hiſtoriam Hördi (Sagann af Hörde ok Holmverium) loqvi *Styrmerum Sacerdotem*, Hiſtoriam Gretteri *Sturleum Thordi* filium, qvos dictarum hiſtoriarum ſcriptores eſſe idcirco vulgo exiſtimant, ſane non immerito aut inepte: in tanta enim aliorum hominum turba, qvi hic rerum narratarum teſtes adhiberi potuiſſent, eos ſolos eſſe nominatos, res alias mira eſſet, & ſi qva alia, inconveniens & incongrua.

Poſtqvam hæc de ſcriptoribus trium commentariorum, qvos hic vulgamus, dedimus explicata, reſtat ut ſubſidia enarrentur, qvibus uſi ſumus, in dictorum ſcriptorum editione ornanda, atqve in lectionum varietatibus colligendis. Inter manuſcripta, qvæ ſervant foruli Magnæani, 18 exſtant

Digitized by Google

ſtant Codices, *Hungurvakam* continentes, qvi omnes recens dicti libri editioni parandæ adhibiti fuere, in folio octo, à num. 204 ad num. 211, cæteri in forma, qvam qvartam vocant, à num. 372 ad num. 381; qvi Codices hic notati atqve diſtincti ſunt litteris alphabeti Latini, à littera A ad R. Inter Codices formæ in folio, qvi ſignum præfert numeri 207, *Asgeiri* manu ſcriptus, *Jonæ* filii, qvo librario uſus eſt *Torfæus*, hujusqve notis criticis & chronologicis locupletatus, is eſt, ad qvem typis eſt expreſſa *Hungurvaka* noſtra.

Dicti Codices ad qvatuor commodiſime referri poſſunt claſſes; qvare Antiqvos qvosdam, Holanos alios, alios Jorundinos, cæteros Mixtos appellare libet. Antiqvos vocamus, qvod cæteris ſunt vetuſtiores, num. 205 & 206, nec non 209 & 210 in fol.; qvi

Digitized by Google

codices, inter lectionum diversitates, hic notantur litteris A, B, C, D. Horum B & C omnium qvotqvot apud nos exstant, *Hungurvakæ* codicum præstantissimi sunt habendi, nempe transscripti manu, qvæ nitide satis pinxit, ex progameno codice, atqve notas antiqvæ scripturæ, e pro æ, N pro nn, atqve ꝺ pro d præferentes, qvi pergamenus codex tamen seculo XV vix erit antiqvior, cum dicti codices, ex eo transscripti, y pro *i* duro ubiqve habeant. Exarati dicuntur à Sacerdote qvodam Islandico, *Johanne Olafi* filio. Cæteri ad hanc classem pertinentes, qvi notas litterarum D & A ferunt, rebus qvidem ipsis cum recens dictis conveniunt, sed orthographiam inspectes, postponendi, præcipue codex A, scriptus manu *Johannis Gissuri*, qvi vir, celeberrimi Episcopi *Brynjolfi Svenonii* frater uterinus, (vid. prooemium

Digitized by Google

mium Originum Islandiæ, Landnama-bok, pag. 11.) bonæ qvidem notæ codicibus usus est pergamenis, in vetustis libris transcribendis, sed ad formam scribendi, suo ævo receptam, recentiorem & depravatam, suam composuit. Qvi codicem scripsit D, *Johannes Erlandi* filius, sacerdos olim Vilingaholti, melius filium formavit, nec potuit aliter fieri ab homine, qvi dicto Episcopo *Sæmundo* a codicibus vetustis exscribendis erat.

Holanos vocamus, qvorum flagmen ducit codex E, qvi olim fuit Episcopi Holani, *Thorlaci Skuli* filii. Huc pertinent, qvi inter codices Magnæanos numerantur, 104 in fol., & in 400 376. 379. 380. 381, hic vero notati litteris O. R. R. G. L. Horum præstantissimus est recens dictus E codex, sive num. 379. in pergamena exaratus anno 1654 (plures codices

Digitized by Google

pergameni *Hungurvakæ*, *Paulique* & *Thorvaldi vitæ*, hodie apud nos non exstant) de qvo *Arnas Magnæus* hæc annotavit: "Scriptus videtur fuisse ad „ exemplar probæ notæ, multumqve „ facit ad loca restituenda alias insana„ bilia, ipse qvamvis in multis vitio„ sus." Codices num. 380 & 381, sive G & L, haud sane sunt spernendi, & ipso, qvem nuper locuti sumus, codice pergameno non inferiores, ac in orthographia meliores; sed in codice L deest prooemium. Codex R multis mendis est deformis, sed menda librarii correxit *Ar. Magnæus*, ad codicem recens dictum pergamenum. Codex O sive num. 204 fol., exaratus manu, qvæ ductus suos ad normam antiqvorum formavit, dicto codice pergameno antiqvior esse videtur.

Forun-

Digitized by Google

Forundini dicantur duo codices, num. 378 in fol. & num. 372 in 4to, litteris hic notati F & M, qvia exarati sunt à *Ketille Forundi* filio, qvi vir doctrina seculo proxime praeterlapso celebris, (vid. Histor. Ecclesiastica Islandiæ Tom. 3 pag. 529) in codicibus transscribendis sedulus fuit, qvos perqvam nitide pinxit. Inter dictos codices, qvi littera F hic notatur, à *Ketillo* exaratus, forma in folio minima, orthographiam ubivis rite & accurate servat, nisi qvod pro (y) habeat (i), qvi litterae (y) pro (i) ductus per omnes à *Ketillo* exaratos codices obvius est. Contra codex (M) cum recens dicto caetera conveniens, in orthographiam saepius impingit. Qvem dum loqvimur codicem, non possumus notandam ad *Hungurvaka* paginam 56, sed ibi omissam, hic intactam relinqvere

Digitized by Google

lectionis diverſitatem, præcipue cum haud exigui eſſe momenti videatur; & ſenſum variare: nam pro: *obægendi*, *ef* &c.; qvod habet liber impreſſus, in codice (M) legitur: *hægendi: en* &c.; qvæ lectio loco: *acuantur dolores*, hic ponere jubet: *leventur dolores, atqve eam in rem fiant vota*, ſenſu forſan aptiori; & qvi rei ipſi melius convenit.

Cæteri codices, qvos Mixtos diximus, modo cum hoc, modo cum iſto eorum conveniunt, qvos ſupra recenſuimus; qvare non eſt, ut illis diutius immoremur.

Superius dicti codices in folio, nempe A. B. C. D. O. etiam complectuntur *Pauli* Epiſcopi hiſtoriam, eadem, qva *Hungarica*, manu ſcriptam; qvocirca nec opus eſt, ut de illis plura dicantur. Hoc tamen notare abs re non

Digitized by Google

non erit, præter dictos codices, inter Msta Magnæana exstare duo fragmenta in 4to, num. 384 & 389, hic signata litteris S & T, qvorum posterius in omnibus fere convenit cum supra memoratis codicibus A & B; codex vero S manus esse videtur sat celebris antiqvarii Islandi, *Biörni in Skardza.* Fragmentum hocce ad nonnulla, sed pauca loca emendanda usui fuit.

Ad historiam *Thorvalldi* ut deniqve veniamus, duo tantum apud nos exstant codices ejus chartacei, qvi alicujus sunt pretii, ambo seculo proxime præterlapso scripti, alter, qvi hic signum litteræ (A) præfert, inter Msta Magnæana, num. 552 in 4; qvi codex, si orthographiam spectes, non spernendus, sed in rebus narrandis nimium brevis, compendium videtur esse alterius codicis, qvi hic (B) dicitur,

Digitized by Google

citur, ad qvem igitur, plerisqve in locis, typis expreſſa eſt, qvam hic damus, *Thorvalldi* hiſtoria, ſed ex codice (A) emendata, ex qvo, bona favente fortuna, qvæ in (B) corrupta erant, aut deleta vetuſtate, aut aperte falſa, qvalis e. gr. erat anni numerus ſub calcem libri adſcriptus, corrigi & reſtitui potuerunt. Dictum codicem inter ſuos numerat doctisſimus Studioſus Islandus *Gud. Magnæus*, cujus opera in indice chronologico, in interpretatione latina, hiſtoriæ præſertim *Pauli* Epiſcopi & *Thorvalldi*, nec non in indice rerum & nominum concinnando uſi ſumus, ſed ita, ut dicta interpretatio, ubi ea re potisſimum opus videbatur, nonnihil & qvantum fieri potuit, ſit emendata. Id qvod monere hic neceſſarium duximus, ne qvæ inter prima dictæ interpre-

Digitized by Google

pretationis, qvod opus eſt cujusdam noſtrum, atqve ultima deprehenditur diverſitas lectorem offendat.

Qvæ cætera ſunt, tulit inſtituti noſtri ratio, ut chronologia adſcriberetur; ut res, qvæ narrantur, pasſim annotationibus illuſtrarentur, qvas operæ & ſtudio ſ. v. *Johannis Finnæi*, hodie Epiſcopi Skalholtenſis meritisſimi, nos debere grati profitemur; ut Lectionum varietates annotarentur; & ut non tantum index chronologicus, ſed etiam index alius duplex, alter vocum, cui perficiendo operam adhibuit doctisſimus harum rerum *Johannes Olavius*, alter rerum & nominum, nec non tabulæ genealogicæ, opus doctisſimi *Grimi Thorkelini*, qvatuor adjicerentur, de qvibus omnibus qvæ dicere viſa ſunt neceſſaria, in prooemiis ad Kriſtniſagam nec

Digitized by Google

nec non *Gunnlaugi* hiſtoriam monuimus; qvocirca hic eadem iterare nolumus.

Scribebamus Hafniæ non. Decembr.
MDCCLXXVIII.

Lüxdorph. Suhm. Kofod Ancher. Erichsen.
Schöning. Schlegel.

Digitized by Google

HUNGRVAKA.

Digitized by Google

I. Cap.

Bækling þenna kalla ec *Húngrvöku*, af því at svo mun mörgum mönnum ófródum oc þó óvitrum (a) gefit vera; þeim er hann hafa yfirfarit, at miklu mundu giör vilia vita upprás oc æfi þeirra merkismanna er her verit hafa oc fátt verdr frásagt á þessari skrá. Enn ec hefi þó náliga öllu vidslegit at rita þat sem ec hefi í minni fest; hefi ec af því þenna bækling saman sett, at ei falli mer med öllu úr minni þat er ec heyrda af þessu máli segia hinn (b) fróda mann *Gitzur Halls* son (1) oc enn (c) nockura menn adra

(a) virdaz, *reputabitur*. H. M. Q.
(b) fródasta. C. fróma, *probum*, H. J. K. Q.
(c) marga, *multi*. F.

(1) De Giſſure Halli filio vid. *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 513. *F. Johannæi* Hiſtor. Eccl. Island.

Digitized by Google

Cap. I.

Libellum hunc famis incitamentum *voco, eò qvòd ita cum multis, non ſolum indoctis ſed & imperitis, comparatum eſſe judico, ut, eo perlecto, multiplici deſiderio afficiantur originem vitamqve noſcendi virorum, qvi in his claruerunt regionibus, de qvibus ut pauca qvidem attigi, ita tamen ferè omnia, qvæ mihi ſuccurrebant, huic ſcripto includere animus fuit. Eqvidem libellum hunc duplici ratione conſcripſi, tum ne mihi e memoria laberentur, qvæ* Giſſurem Halli *filium, virum doctiſſimum, de his rebus narrare audivi, qvæqve qvidam*

Island. Tom. 1. pag. 195. Genealogiam ejus exhibuimus ad calcem *Kriſtniſagæ* pag. 188. Ubi obſervandum, ipſum illum Teitum Haukadalenſem, qvi noſtri avus erat, fuiſſe filium Isleifi Epiſcopi, cujus majorum ſeries enumeratur loc. cit. pag. 189. 192. 193.

Digitized by Google

adra merkiliga hafa í fráſögur fært. Þat ber oc annat til þeſſa rits at tegia til þeſſ únga menn, at kynniz vort mál at ráda (d) þat er á *Norrænu* er ritat, lög, edr ſögur, edr mannfrædi; ſet ec af því heldr þetta á ſkrá, enn annan fródleik þann er ádr er ſkráſettr, at mer ſýniz mínum börnum edr ödrum (e) úngum mönnum, vera í ſkyldaſta lagi at vita þat (f), hvörnin framaz edr med hvöríum hætti at her hefr magnaz kriſtnin oc Biſcups ſtólar ſetter verit her á *Islandi*, oc vita ſídan hvorer (g) merkismenn þeir hafa verit Biſcuparner er her hafa verit, oc ec ætla nú frá at ſegia; enn þat ſkyldar mic til at (h) greina hvorſu ſtadrinn hefr eflz oc magnaz í *Skálaholte*, oc um þeirra manna rád er hann hafa vardveittan; (i) at ec hefir med

(d) Þá á norræno; *plures.*
(e) úngmennum, 6. *Codd.*
(f) edr forminnaz, *pro* huernin framaz 4.
(g) mætis menn. A. B. C. D. & 4 *alii.*
(h) vita, *ſciam. Quidam Codd.*
(i) enn *pro* at, *plures.*

Digitized by Google

alii celebres viri præterea tradiderunt, tum, ut adoleſcentes allicientur ad lingvam noſtram noſcendam, qvæ Norræna, (*Norvegica*) *audit, ſive legum codices, ſeu hiſtoriarum monumenta, ii-ve, qvi in honeſtioribus diſciplinis verſantur, libri conſulendi ſint. Atqvi eam potiſſimum ob cauſam hanc mihi præ aliis, qvæ jam dudum pertractatæ ſunt, ſcientiis materiam elegi, qvòd illud præcipuè & liberis meis, & juventuti reliqvæ officium incumbere autumo, ut diſcant, qvo pacto, hic in* Islandia *ortum duxerit, & incrementa ceperit Chriſtiana religio, ſedesqve epiſcopalis conſtitutæ ſint; porro, qvibus meritis excelluerint viri, de qvibus nunc dicere aggredior; & qvoniam iis, qvicqvid mihi in vita commodi accidit, totum debeo, tanto magis obligatum me dico, ut qvibus ex cauſis robur ſuum & potentiam nacta ſit ipſa Cathedra* Skalholtenſis, *& qvalis illorum, qvi eam*

Digitized by Google

med Guds miſkunn alla gæfu af þeim hlotit þeſſa heims; enn mic varer at vitrum mönnum muni þikia bæklingr þeſſe jafnlíkr ſem hornſpónar efne; (k) þat er ófimligaſt, medan vangiört er, enn þá (l) allfagrt er algiört er. Enn þeir menn er ſvo henda (m) gaman at þeſſum bæklinge, mega þat af nýta at ſkemta ſer vid, oc þeim ödrum er lítillátliga vilia til hlýda, helldr enn hætta til hvat annat legſt fyri, þá er ádr þikker daufligt; því margr hefr þeſſ raun, ef hann leitar ſer ſkammrar ſkemtanar, at þá kemr eptir á laung áhyggia; ſýniz mer þat rád, (n) at hver hafi af þeſſu ſem her er ritat, þann fródleik, er beſt gegnir, oc hann hendi ſvo gaman at, oc vardveiti þat eptirá, er ſiálfum mun í ged falla, enn felli þat nidr er

(k) af því at er óefniligaſt, 4. ófmidligaſt, 3.

(l) afla giört, 4.

(m) giarnan *pro* gaman A. B. C. D.

(n) at ſá hafi af þeſſum fródleik, (er) hinum fátka er ritadr, er beſt gegnir; G. O. R. af þeſſu — fátæka. *plurimi.*

Digitized by Google

tutati ſunt, gubernatio fuerit, ediſſeram. Suſpicor autem, libellum hunc à prudentibus aſſimilatum iri materiæ corneæ, ex qva cochlearia vulgo fabricamus, qvippe qva nihil abjectius videtur, qvamdiu rudis eſt, atqvi eadem, ſi bene informatur, venuſtiſſima apparet. Si qvibus autem libellus placeat, iis hanc ex eo utilitatem capere licebit, ut & ſe ipſos oblectent, & alios, qvi ad audiendum faciles & modeſtos ſe præbeant, neqve potius ducant, qvicqvid primum ſe offert, arripere, qvando eos ceperit tædium. Qvem enim non experientia docuit, breviuſculam voluptatem longum ſæpe poſt ſe trahere faſtidium. Eqvidem conſultum duco, ut unusqvisqve inde decerpat, qvam ſibi convenientiſſimam ducat, qvæqve adeo ſibi arrideat, doctrinam, ſervando qvod placeat, & negligendo, qvod minus. Magis utiqve decebit, eos, qvi rectio-

Digitized by Google

er honum fellr ei í ſkap. Enn þeim ſýniz mer þat beſt (o) ſóma er bæta vilia um þat er ádr þiker her ómerkiliga ſagt vera oc þeir vita annat ſannara, heldr enn þeir færi þetta edr hafi at ſpotti, enn vilie ei edr hafi ei faung á um at bæta; enn því hefer ec jafnat þeſſu til horn-ſpónſins, at mer ſýniz forkunnar efni í vera, enn ec veit at miöc þarf um at ſegra, oc ſkal ec þadan (p) at um vera, medan ec er til fær, um at bæta, verd ec oc (q) af því ſkyldugr til, at þad muni af mínum völdum oc vanrækt, ef þat er nockut í þeſſu máli, ſem rángt reyniz þat er ritat er, enn ei þeirra manna er ec þikiunz þenna fróðleik (r) eptir hafa. Enn þat er forn ordskvidr at hús ſkal (s) hiónum fá, ſegi ec af því fyrſt hvorſu bærinn hefr bygdr verit í *Skálaholti*, enn ſídan frá þeim er ſtadinn hafa vardveittann.

II. Cap.

(o) ſagna. F.
(p) af. G. *Qvidam omittunt.*
(q) at því. O.
(r) eptir gefa. F. & ſ. *al.*
(s) hióna. E. G. O. R. hús ſkal hiónum bióda edr fá. M Q.

Digitized by Google

ra noverint, minus accuratè tradita in melius mutare, qvàm qvibus ad hoc vel animus defuerit, vel facultas, qvæ ſcripſimus in pejus traducere, vel habere ludibrio. Ideo autem hoc opuſculum cochleari corneo ſimile dixi, qvod ei egregia qvidem ineſſe videatur materia, ſed qvam magnopere lima indigere ſentio, utqve eam totis viribus, & qvam maxime poſſum, expoliam, me obſtrictum duco. Merito enim, ſi qvid prave dictum deprehendatur, incuriæ id meæ adſcribendum, mihiqve vitio vertendum eſt, neutiqvam verò viris illis, qvorum ex ore me ſingula hauſiſſe profiteor. Qvoniam verò, ut in proverbio eſt, ædes poſcit familia, primùm aggredior dicere, qvomodo villa in Skalholto *ædificata fuerit, & poſtea de iis, qvi ſedi epiſcopali præfuerunt.*

Digitized by Google

A. C.

II. Cap.

Ketilbiörn (2) hinn *Gamli* (t) bió á *Mosfelli* oc átti margt barna. *Teitr* het ſon *Ketilbiarnar*, hann var ſá gæfumadr at hann bygdi þann bæ (u) fyrſt er í *Skálaholti* heitir, er nú er allgöfugaſtr bær á öllu *Islandi*; ſú var önnr gæfa hans at hann átti at ſyni *Gitzur* hinn *Hvíta* (3) er med kriſtni kom út til *Islands*, oc bió í *Skálahollte* eptir *Teit* födr ſinn. *Gitzur* hinn *Hvíte* átti þriár (x) konur; fyrſt átti hann *Halldóru* dóttr *Hrólfs* af *Gautlandi*, þeirra dóttir var *Vilborg* er átti *Hialti Skeggia*ſon (4); *Gitzur* átti ſídan (y) eyverſka konu er *Þórdís* het, oc var þeirra ſon *Ketill*, er átti *Þorkötlu Skapta* dóttr; *Gitzur* átti ſídarz

(t) Ketils ſon, *Ketelis filius.* L. *addit.*
(u) fyrſtr, *primus.* F.
(x) þeſſar *pro* þriar. F. & 10. *al.*
(y) Eyfirdſka, J. Svenſka, *Svecam.* H. M. Q.

(2) De Ketelbiörne Grandævo vid. *Landnámabók* Edit. Hafn. pag. 368. *Sturlúngaſaga* libr. 4. cap. 1. Ejus genealogiam vide in *Kriſtniſaga* pag. 192.

Digitized by Google

Cap. II.

A. C.

Ketilbiörn Grandævus *habitavit in* Mosfello, *& multos habuit liberos. Unus filiorum ejus* Teitus *nominabatur; vir felix, tum qvòd villam, qvæ* Skalholtum *appellatur, totiusqve* Islandiæ *celeberrima eſt, ædificavit, tum qvod* Giſſurem Album, *qvi Chriſtianam religionem in* Islandiam *introduxit, & in* Skalhollto *poſt patrem* Teitum *habitavit, genuit. Tres* Giſſuri Albo *uxores erant. Duxit primum* Halldoram, Hrolfi *ex* Gothlandia *filiam, ex qvo conjugio nata eſt* Vilborga, *qvæ* Hialltio Skeggii *filio nupſit. Deinde foeminam ex inſulis,* Thordiſam *nomine, eratqve eorum filius* Ketell, *maritus* Thorkatlæ, Skaptii *filiæ. Deniqve* Thordiſam, *filiam* Thor-

(3) De Giſſure Albo vid. *Kriſtniſ.* pag. 8. 189. 192. *F. Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 58. ſeqv. & loca nuper cit.

(4) Plura de Hialltio Skeggii filio vid. *Kriſtniſaga* p. 9. 66. ſeqv. & *F. Johannæi* Hiſtor. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 57. ſeqv. 79.

Digitized by Google

A. C. ſidarz Þórdíſi dóttr Þórodds Goda (5) á *Hialla* í Ölveſi, oc áttu þau margt barna, þeirra ſon var *Isleifr*, hönum fylgdi *Gitzur* utan, oc ſeldi hann til læringar abbadíſi einni í borg þeirri er *Herfurda* (6) heitir. *Isleifr* kom ſvo til *Islands*, at hann var preſtr oc vellærdr, hann kvongadiz oc feck *Döllu* Þórvallds dóttr úr (z) *Aſi*. Þau gátu þriá ſonu. *Gitzur* het ſon þeirra, er ſidan var Biſcup. Annar het *Teitr*, er bió í *Haukadal*, þridi Þórvaldr er bió í *Hraungerdi*, mikill höfdingi. *Gitzur Hviti* let giöra hina fyrſtu kyrkiu í *Skálaholti*, oc var þar grafinn at þeirri kyrkiu. *Isleifr* bió í *Skálaholte* epter födr ſinn; *Isleifr* var vænn madr at áliti, oc vinſæll vid alþýdu oc alla æfi rettlátr oc rádvandr, (a) giöfull oc gódgiarn, enn alldrei audigr; enn er *Isleifr* var fimtugr at alldri, oc *Island* hafdi ei (b) fiarri því at

(z) Hálfi í Hnióſkadal *rectius eſſe ſentit* A. Magnæus, *in margine exemplarium*, F. M.

(a) giafmilldr. F. M.

(b) fiarri áleingd. A. B. C. D. *cum pluribus.*

Digitized by Google

Thoroddi *Pontificis in* Hialla *in* Ölveſo, A. C.
multosqve hi conjuges procrearunt libe-
ros. Erat filius eorum Isleifus, *qvem*
Giſſur *peregrinationis comitem habuit,*
& cuidam abbatiſſæ erudiendum tradidit
in urbe, qvæ Erfurda *dicitur. Erat*
verò Isleifus *& ſacerdos, & bene doctus,*
cum in Islandiam *rediret. Matrimo-*
nium iniit, duxitqve Dallam Thórvalldi
filiam in As. *Eorum tres filii erant,*
unus Giſſur, *poſtea epiſcopus, alter*
Teitus, *qvi poſtea in* Haukadal *habita-*
vit. Tertius, cui Thórvaldo *nomen,*
habitabat in Hraungerde, *vir dignitate*
conſpicuus. Giſſur Albus *primum in* Skal-
hollto *templum, in qvo & ſepultus eſt, ex-*
ſtruxit. Isleifus *in* Skalhollto *habitavit*
poſt patrem. Erat Isleifus *forma ſpecta-*
bilis, popularis, ſemper juſtitiæ & ho-
neſtati addictus, largus & beneficus,
at opulentus nunqvam. Poſtqvam Isleifus
qvin-

(5) De Thoroddo Pontifice vid. *Kriſtniſaga* pag. 8. 90. & *Gunnlaugsſaga Ormstungu* pag. 57. 63. 315. Ubi & Isleifi genealogiam, ex ramo in *Kriſtniſaga* loc. cit. omiſſo, exhibuimus.

(6) Abbatiſſam illam Erfordenſem nominant *Kriſtni-ſaga* pag. 106. & *Landnámabók* in Mantiſſa p. 382.

Digitized by Google

A. C. at lengd verit kriſtit, þá var hann bedinn til utanferdar, oc (c) valinn til Biſcups af allri alþýdu á *Islande*. Sídan fór hann utan, oc ſudr til *Saxlands*, oc ſókti heim *Henrik* Keyſara *Komrádsſon*, oc gaf hönum hvíta biörn er kominn var af *Grænlandi*, var þat dýr hin meſta gerſemi; enn Keyſarinn feck *Isleifi* bref ſitt med inſigli um allt veldi ſitt, ſídan fór hann til fund-
1056 ar vid *Leonem* Pápa (7), enn Pápinn ſendi bref ſitt *Adalberto* Erkebiſcupi í *Bremen*, at hann ſkyldi gefa *Isleifi* Biſcups vígſlu á hvítdrottinsdág; oc qvedz Pápinn þeſſ vilia vænta med guds miſkunn, at þá mundi (d) lánggæduſt tign vera at þeim biſcupsdómi, ef hinn fyrſti Biſcup væri vígdr til *Islands* á þeim degi er gud prýddi alla verölld í gift H. anda, oc var *Isleifr* þá vígdr til Biſcups á þeim degi at bodordi Pápa af *Adalberto* Erki-

(c) valldr, *plerique*. (d) lángæduſt. H.

(7) De Papa Leone, num Isleifus eum convenerit, qvædam annotavimus ad *Kriſtniſagam* p. 106. ſeqv. *Stur-*

Digitized by Google

qvinqvagesimum ætatis annum absolve- A. C.
rat, Islandiâ *jam durante eodem fere tem-*
poris intervallo Christianis sacris initiata,
rogatus, ut exteras adiret regiones, ab
universo populo episcopus eligitur. Pere-
gre deinde australem versus in Saxoniam
profectus, Imperatoris Henrici, Conradi
filii, aulam petiit, eique ursum album, in
Grönlandia *captum (qvod animal pro maxi-*
mo cimelio reputabatur) dono dedit. Im-
perator autem Isleifum *litteris, sigillo*
suo munitis, per regnum suum transeun-
tem instruxit, qvo facto, Isleifus Leonem 1056
Pontificem M. adiit. Pontifex litteras ad
Adalbertum *Archiepiscopum* Bremensem
mittit, ut Isleifum *episcopum consecraret*
festo Pentecostes, *addens: confidere se,*
dignitatem hujus episcopatus dei gra-
tia diuturnam fore, si primus Islandiæ *epi-*
scopus initiaretur ipsa ea die, qva Deus to-
tum orbem sancti spiritus communicatione
ornaverat. Isleifus *igitur, eadem, qva Pon-*
tifex

Sturlúngasaga libr. 4. cap. 1. conceptis verbis eum appellat Leonem Nonum. Hoc certum est, qvod obitus Leonis Noni in Islandiam non potuit esse perlatus ante Isleifi ad exteros abitum.

Digitized by Google

A. C. 1056 Erkibiſcupi í *Bremen* IIII nóttum fyri Columba meſſo (8) oc feck Erkibiſcup hönum alla þá (e) reidu er hann þurfti at hafa med Biſcupstign, epter því ſem Páfinn ſendi ord til oc Keyſarinn. Sídan fór *Isleifr* Biſcup þat ſama ſumar til *Islands*, oc ſetti Biſcupsſtól ſinn í *Skálaholti;* hann hafdi naud mikla á marga vega í ſínum Biſcupsdómi, fyri ſakir (f) óhlýdni manna, má þat af því merkia nockut, í hvörum naudum hann hefir verit, fyrer ſaker ótrú oc óhlýdni, oc óſidu ſinna undirmanna, at Lögmadrinn átti mædgur tvær, oc þá lögduz ſumer menn út í víkíng oc á (g) herſkap, oc mörg endemi tóku menn þau til önnr, þau er nú mundi ódæmi þikia ef menn hendti ſlíkt. Um daga *Isleifs*

(e) ſido, *moribus*. F. & 4. *al.* hluti, *rebus*. H. K.

(f) óheillra manna. M. Q.

(g) herſkip, *naves bellicas*, B. D. & 3 *al.* hernat F. M.

(8) Omnes noſtri *Annales* in anno 1056 conſentiunt, qvo Isleifus inauguratus fuerit, nam *Compilationem Odden-*

Digitized by Google

tifex jusserat, die in Episcopum inaugu- A. C.
ratus est ab Adalberto *Archiepiscopo* 1056
Bremensi *quarta nocte ante festum* Colum-
bæ. Instruxerat eum Archiepiscopus om-
nibus rebus ad munus Episcopi obeundum
necessariis, prout Pontifex & Imperator
mandaverant. Eodem anno vertente Epi-
scopus Isleifus Islandiam *petiit, & Ca-*
thedram episcopalem in Skalholto *fixit.*
Multum illi molestiæ variis modis in hoc
officio deverandum fuit, detrectante ob-
sequium populo. Quas autem ærumnas
irreligiosi & contumaces subditi, eorum-
que pravi mores, ei creaverint, vel ex
hoc satis liquere potest, quod Legifer ma-
trem & filiam eodem thoro sibi copulave-
rat, quod quidam piraticam exercerent
& prædarentur, multaque alia flagitia
exer-

Oddensem, qvo hanc solennitatem ad annum 1055 refert, non moramur. Cum vero festo Pentecostes inauguratus fuerit, illud hoc anno in diem 26 Maji incidit, adeoqve 14 noctibus ante festum S. Columbæ, ita ut hic sit mendum IV. pro XIV. unico X. culpa librariorum omisso.

Digitized by Google

A. C. *Isleifs* Biſcups komu út Biſcupar af ödrum löndum oc budu margt linara enn *Isleifr* Biſcup, urdu þeir af því vinſælir vid vonda menn, þar til er *Adalbertus* Erkibiſcup ſendi bref ſitt út til *Islands*, oc bannade mönnum alla þiónuſtu af þeim at þiggia, oc (h) kvad þá ſuma vera bannſetta, enn alla í óleyfi ſínu farit hafa. Um daga *Isleifs* Biſcups, kom út Biſcup ſá er (i) *Kolr* het, oc andadiz hann út her, hann var grafinn í *Skálaholti*, oc var ſú kyrkia her á landi fyrſt prýdd í tígins manns (k) greftri, enn at rettu kallaz má andlig móder allra annara vígdra húſa á *Islandi*. *Isleifr* Biſcup hafdi ávalt óhægt bú fyri peninga, voru tilfaung lítil, enn (l) adſókn mikil, oc var hönum af því ervidt búit. Margir menn ſeldu hönum ſonu ſína til læríngar, oc voru þeir ſídan gódir kennimenn, enn tveir urdu Bi-

(h) bad. G. R.
(i) Ketill. F. & 6. *al.*
(k) grepti. F.
(l) áſókn. A. B. C. D. & 4. *al.*

Digitized by Google

exercerent, quæ, si nunc acciderent, pro portentis haberentur. Isleifi tempore ab aliis regionibus episcopi huc advenerunt, qui multa remissius fieri, quam Isleifus jusserat, mandabant, & hac ratione malevolorum hominum sibi conciliabant favorem, donec Adalbertus Archiepiscopus, missis huc in Islandiam litteris, omnes eorum ministerio uti vetuit, quosdam eorum communione fidelium exclusos, omnes vero injussu suo huc profectos, commemorans. Etiam, sedente Isleifo, peregre huc advenit episcopus, Kolus nominatus, qui hic (in Islandia) mortuus & in Skalholto sepultus est; & sic primum omnium inclyti viri tumulo honestatum est hoc templum, quod merito omnium sacrarum in Islandia ædium matrem spiritualem dixeris. Solitum Isleifo erat argenti penuria laborare, pauca in acceptum referre, multa in expensum; hinc crebra rei familiaris angustia. Multi filios suos ejus fidei erudiendos commisere, qui postea egregii evaserunt sacerdotes, quin & duo illorum episcopi

A. C.

A. C. Biſcupar, *Kolr* í *Vík*, auſtr í *Noregi*, (9) oc *Jón* Biſcup at *Hólum*.

Enn þá *Isleifr* hafdi Biſcup verit (m) XXIIII. vetr (10), þá tók hann ſóttc á alþingi um (n) meſſu, ſvó faſt 1080 oc ſkiótt at hann vard þegar at fara úr meſſu klædum, oc fór þá í (o) meſſu klædinn *Guthormr* preſtr *Finnólfs*ſon úr *Laugardal*, at rádi Biſcups, oc tók þar til meſſunnar er Biſcup hvarf frá, oc lauk meſſunni. Sídan var Biſcup færdr heim í *Skálaholt*, oc var giört rúm hanns í kyrkiu, menn leituðu þá eptir (p) heilrædum vid hann, bædi um Biſcups koſníng oc þá hluti adra er þeim þótti at ſkyldu þurfa um at tala, enn hann lagdi þau rád til, at þeir ſkyldu bidia til *Guthorms* preſt til utanferdar, oc taldi hann beſt tilfallinn af þeim mönnum er þá voru ſamlendir, enn ſagdi þó, at þeim mundi

(m) XXV. M. N. P. Q.
(n) á Maríu meſſo. M. Q.
(o) meſſuföt. A. B. & 6. *bl.*
(p) heilrádum. A. B. C. D.

Digitized by Google

facti sunt, Kolus *in* Vikia, *orientem versus in* Norvegia, & Johannes, *episcopus* Holensis. A. C. 1080

Cum Isleifus *per* 24 *hyemes episcopus fuisset, in conventu universali, sub ipso missæ officio, tam acri & subito morbo correptus est, ut amictum sacrum exuere coactus fuerit, quem consilio ejus, sacerdos* Guthormus Finnolfi *filius ex* Laugardal *resumens, & in vicem episcopi subiens, officium continuavit & absolvit. Postea episcopus ad* Skalholtum *reducitur, eique lectus in templo stratus est. Consulebatur tunc de eligendo episcopo, aliisque rebus, quæ maximi videbantur momenti. Inter alia tum autor fuit persuadendi* Guthormum, *ut peregre abiret, eum enim omnium, qui in* Islandia *tunc degebant, maximè idoneum fore. Submonuit tamen, diu præsto-*

(9) Kolus Episcopus expresis verbis appellatur, in quibusdam Annalibus, *Osloënsis*. Conf. *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 512.

(10) Episcopo Isleifo 24. officii annos attribuunt *Arius Polyhistor* Sched. Edit. Havn. pag. 56 & *Kristnis.* Edit. Havn. pag. 108.

Digitized by Google

A. C. 1080 mundi ſeint audit Biſcups á *Islandi* ef þeir heti (11) ei því at verá (q) vid þann ſæmiligar er ſídar kæmi til enn þeir höfdu vid hann verit. Hinn efra hlut æfi *Isleifs* Biſcups, bar marga hluti hönum til handa þá er miöc birtu gædſku hans, fyri þeim mönnum er þat kunnu at ſkynia, af því, at marger menn óder voru þeir færdir hönum til handa, er heilir gengu frá hanns fundi. Muningát bleſſadi hann þat er (r) ſkiadak (12) var í, oc var þadan frá vel drekkande, oc margt annat þeſſu líkt bar hönum til handa, þótt ec greini nú ecki ſvo ſerhvat þat ſem hann giördi, oc hinum vitruſtu mönnum þótti hinir meſtu kraptar fylgia. *Isleifr* var vígdr til Biſcups þá hann var ſimtugr at aldri

(q) þeim hlýdugri. A. B. F. & 7 *al.*
(r) ſkadſemd, *nocivum quid.* N.

(11) Hanc ſtipulationem anno 1050 vel 1054 factam, & anno 1082 repetitam fuiſſe, tam ex noſtro Auctore colligi poteſt, qvam a S. V. *F. Johanneo* pluribus adſtructum eſt, in Hiſt. Eccl. Island. Tom. 1. p. 133.

Digitized by Google

laturos esse, antequam episcopo beare- A. C.
tur Islandia, *ni majorem successori suo,* 1080
quam sibi, obedientiam præstare promitterent. Sub extremum Isleifi *tempus multa sanctitatis ejus indicia diligenter attendentibus manifestata sunt, nam & multos mente captos, qui ad eum deferebantur, sanatos dimisit, & cerevisiam lolio, quod cerebro nocet, infectam, adhibita benedicendi formulâ, innoxiam reddidit, ut plura ejusmodi præteream, neque enim omnia ejus facta, quæque præcipua virtutis signa continuisse à prudentioribus observatum est, enumerare est animus. Initiatus in episcopum* Isleifus *est anno ætatis* 50, Ha-

 raldo,

(12) *Skiadak* illud, cujus etiam mentio fit *Specul. Reg.* pag. 322. non videtur fuisse *Myrica Gale*, Dan. Pors, sed lolium temulentum, Nidarosiensibus *siak*, *skiaak*, vel *siaak*, Gothlandis vero hodiedum *skiäde*, qvod fatuitatis, qvin & cæcitatis temporaneæ inducendæ effectum habet, præsertim in potulentis; Vid. Act. Societ. Scient. Holm. Anni 1743. C. *Linné* Flora Svecic. No. 103. Figuram exhibet Oeder in Flor. Dan. fascic. 3. fig. 160, & synonyma in Nomencl. Flor. Dan.

Digitized by Google

A. C. ri (13), þá var *Haraldr Sigurdarſon*
1080 Kóngr yfer *Noregi*; *Isleifr* Biſcup and-adiz á drottins degi í kyrkiu í *Skálaholti*, um middegi dags (s), IIII nóttum (t) fyri ſeliumanna meſſo, þá hafdi hann Biſcup verit (u) XXIIII. vetr, oc var hann grafinn hiá leidi *Kols* Biſcups, þá var lidit frá híngatburdi Kriſts (x) M. ára LXXIII. vetur (14).

III.

(s) at midium degi dags. E. G. O. R.

(t) þremur nóttum, *legit* A. Magnæus *in margine.* M. (u) XXV. N.

(x) MLXXX. K. J. *Qvi communem hunc calculum ubiqve ſeqventes eatenus à reliqvis exemplaribus diſcedunt.*

(13) Qvod Isleifus ætate qvinqvagenarius inauguratus fuerit, cum noſtro aſſerit *Arius Polyhiſtor* Sched. pag. 56. Sed noſter pridem dixerat Isleifum tunc electum fuiſſe, qvæ ſententia inde roboris qvoddam adipiſcitur, qvod Autor noſter dicat, Fridericum unicum Epiſcoporum ante religionem chriſtianam legibus receptam, ſive ante annum 1000, & Kolum tempore Isleifi in Islandiam adveniſſe, cum tamen hic anno 1001 aut 1002 in Islandia fuerit. Vid. *Viga-Glumsſaga* pag. 240. & *Finni Johannæi* Hiſtor. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 87.

(14) Cum hac vice primo apud Autorem occurrat calculus chronologicus ad annos Chriſti determinatus, qvi calculus per totum librum eodem fundamento ſu-

Digitized by Google

raldo Sigurdi *filio*, *Rege* Norvegiæ. A. C.
Decesſit die dominica, *hora merediana*, 1080
in templo Skalholtenſi, *qvartâ nocte ante feſtum Sanctorum in Selia*, *poſtqvam ſedisſet per* 24 *hyemes*, *& prope tumulum* Koli *epiſcopi ſepultus eſt*. *Transierant tunc à natali die Domini J. C.* 1073 *anni*.

ſuperſtruitur, & ita ſibi conſtat, ut mendum librarii hic vix admitti qveat, operæ pretium eſſe ducimus, ſi collatis invicem Datis diſpiciamus, num hæc ſimul conſiſtere qveant. Præter communem tot exemplarium *Hungrvakæ* conſenſum, qvorum recenſum in Præfatione exhibuimus, multum roboris huic calculo conciliari videtur ex expreſſo conſenſu *Vitæ Thorlaci Sancti*, *Vitæ Pauli Epiſcopi*, utriusqve ab auctore non tantum coævo, ſed &, ut videtur, utriqve viro familiari conſcriptæ, *Vitæ Jonæ Epiſcopi Holenſis*, & *Legendæ* perantiqvæ *de Sancto Thorlaco* Epiſcopo, qvam ex *Breviario Nidaroſienſi* exhibet *Danſke Magazin* Tom. 3. p. 9. ſq. Sed qvotqvot illa teſtimonia ſint, accuratius tamen perpenſata corruunt, nam *Vitæ Sancti Thorlaci* & *Pauli* Epiſcoporum absqve dubio eundem autorem agnoſcunt, ac *Hungrvaka*, ſed *Legenda de Sancto Thorlaco* ex ejusdem *vita* excerpta eſſe videtur, ita ut omnes hæ hiſtoriæ unius tantum teſtis loco habendæ ſint; *Vita autem Jonæ Epiſcopi Holenſis* hoc

Digitized by Google

A. C. hoc loco aperte ſibi contradicat, cum primo dicat, *Isleifum Epiſcopum poſt viginti qvatuor annos in officio exactos, obiiſſe die dominica 5. Non.* (mendum hic eſt, & legendum, aut die 5 Julii, aut 3 Non. Julii) *Julii, ſive pridie octavam Apoſtolorum Petri & Pauli, octogeſima annis poſt cædem Regis Olai Tryggvini*, qvæ omnia ad amuſim qvadrant in annum Chriſti 1080, nihilominus dicta *Jonæ Epiſcopi Vita* annum Isleifi emortualem ſecundò refert ad annum Chriſti 1073, qvo anno 5. Non. Julii incidit in diem Jovis, & 3 Non. Julii in diem Veneris, ita ut, qvomodocunqve calculus ille ſumatur, conſiſtere neqveat. Similiter & *vita Johannis Epiſcopi* dicit Johannem illum, poſtea *Sancti* nomine celebratum, obiiſſe die Saturni 9. Cal. Maji 1114, qvo tamen anno 9 Cal. Maji in diem Jovis incidit; ſed anno 1121 dies 23 Aprilis, ſive 9 Cal. Maji in diem Saturni incidit, & dictus etiam annus, fide omnium Annalium, Johanni Sancto erat emortualis. *Legenda de Sancto Thorlaco* ex Breviario Nidaroſienſi, libro eccleſiæ liturgico publico deſumta, magnam poſtularet fidem, niſi aperta adſit contradictio, cum dicat Sanctum illum *obiiſſe feria qvinta, decimo die Kalendarum Januarii* (nam qvod cel. *Pontoppidanus* Ann. Eccl. Dan. Tom. 1. p. 463. ſcribit: 12 *Cal. Junii*, non unicus eſt in paucis iſtis verbis exſcriptoris lapſus calami) *adveſperaſcente, qvi eſt proximus dies ante vigiliam nativitatis Domini.* Qvæ omnia coincidunt cum die 23 Decembris anni 1193, qvo Thorlacus Epiſcopus obiit, ſed anno 1186, ad qvem mortem Thorlaci refert *Legenda*, dies decimus Kalendarum Januarii incidit in diem Martis, ſed ipſum feſtum nativitatis

Digitized by Google

tivitatis Domini in feriam qvintam hebdomadis. A. C.
In his etiam omnibus cum *Legenda* consentit *Vita Thorlaci Sancti*, inqviens: "Þorlákr Biskup and-
„adist á Þórsdag einni nótt fyrir Jóla aptan —
„Þá var lidit frá burd Christi MCLXXX. ok VI.
„vetur" qvæ recens antea refutavimus.

Vita Pauli Episcopi à principio ad finem eundem hunc calculum servat, qvi tamen neutiqvam consistere potest, nam ut cætera ficco pede transeamus, autor *Paulum obiisse* testatur, *feria tertia hebdomadis, pridie festum Andreæ*, qvod recte se habet, cum *Sturlungasaga* libr. 5. cap. 8. dicat Paulum decessisse 3 Cal. Decembr. cui nec dissentit Necrologium Islandicum apud *F. Johannæum* Hist. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 598. Illo enim die Paulus certe obiit, sed anno 1211, qvo omnia hæc coincidunt, non autem anno 1204, ut vult ejus vitæ auctor, nam tunc dies 29 Novembr. Paulo Episcopo emortualis incidit in diem solis. Tandem calculus chronologicus *Hungrvaka* nobis obvenit, qvi simili in mendo cubat, qvod scilicet omnia facta integro septennio anticipentur. De die emortuali Isleifi Episcopi omnes scriptores consentiunt, qvod fuerit dies dominica, qvam *Arius Polybistor* Sched. Edit. Havn. pag. 58. ut & *Sturlungasaga* libr. 4. cap. 2. dicunt incidisse sex noctibus post Petri & Pauli; *Vita Johannis Episcopi Holensis* pridie octavam Petri & Pauli; *Hungrvaka* qvatuor (sive rectius tribus) noctibus ante 8 Id. Julii; *Kristnisaga* Edit. Havn. pag. 108. 3 Non. Julii; & *Necrologium Islandicum* in *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 512. obitum Isleifi ad diem 5 Julii, referunt, qvæ omnia annum 1080 loqvuntur,

Digitized by Google

A. C.

III. Cap.

Þeſſ er getit at Biſcupar kæmu út híngat til *Islands* um daga *Isleifs* Biſcups, enn *Fridrekr* (15) einn kom ádr út ſá er ſögur ſeu frágiörfar, enn þeſſir hafa ſvo útkomit at menn hafa hellz

---

tur, annum qvem omnes noſtri Annales antiqvi Isleifo emortualem fuiſſe teſtantur. Qvodſi cum auctore *Húngrvakæ* annum 1073 aſſumamus, obitus Isleifi, tam contra ipſius *Húngrvakæ*, qvam reliqvorum, qvos mox laudavimus, ſcriptorum fidem, incidet in feriam ſextam hebdomadis. Eodem etiam modo, in reliqvorum Epiſcoporum anno emortuali recenſendo, idem error calculi conſtanter ſervatur, ut infra ad cujusvis eorum obitûs mentionem pluribus monebimus, qvi error etiam per totam ſe diffundit narrationem & chronologiam perturbat. Ita verbi gratia noſter Giſſurem Epiſcopum anno 1111. obiiſſe vult, & tamen in ejus tempora obitum Olai Norvegiæ Regis & S. Magni Comitis incidiſſe, qvæ anno 1116 certe evenerunt; Klængum Epiſcopum noſter, & qvidem recte, vult decesiſſe triduo (anno autem biſſextili qvarto die) poſt feſtum Matthiæ, die Saturni, qvi hebdomadem qvatuor temporum in qvadrageſima claudit, qvi diei 28 Februarii anno 1176, qvem etiam *Necrologium* ſupra laudatum pag. 506. comprobat, exacte reſpondet. Qvod ſi annum 1169 cum auctore aſſumamus, dies Klængi emortualis ad idus Martias, ultra

Digitized by Google

Cap. III.

A. C.

Isleifo *episcopo*, *ab exteris regionibus episcopos qvosdam* Islandiam *petiisse traditur. In Annalibus unicus nominatur* Fridericus, *huc antea advectus; sed, qvi sequuntur, advenæ imprimis noti sunt*:

---

tra dimidium mensis, deprimetur. Similiter & relatio auctoris sibi non satis constat, si Klængus anno 1169 decesserit, & tamen ejus tempore martyrizatio S. Thomæ Cantuariensis, obitus Biarnhedinis, cædesqve Helgii Skaptidæ & Nicolai Signaldi filii evenerint; nam de omnibus his notum est, ut infra suis locis commonstrabimus, ea post annum 1170 accidisse. Hæc autem ideo tam prolixe persecuti sumus, ne à chronologia autoris temere recessisse videamur, qvæ qvoad solos annorum numeros, (in serie autem rerum nullibi) vacillat, adeoqve fide auctoris nihil detrahere censenda est.

(15) De Friderico illo vid. *Kristnisaga* pag. 2. 10. sq. 22. seqv. *Landnámabók* Edit. Havn. p. 395. *Arii Polyhistoris* Sched. Edit. Havn. pag. 49. sq. *F. Johannæi* Hist. Eccles. Island. Tom. 1. pag. 41. seqv. 86. seqv. Qvibus in locis etiam de mox ab autore nominandis Episcopis peregrinis, qvi in Islandia hoc temporis tractu aliqvandiu permanserunt, plura peti possunt. De Friderico etiam qvædam habent *Thorvalds Vidförlasaga*, *Vatnsdælasaga* M. S. cap. ult. *Olafssaga Tryggvasonar* Edit. Skalh. part. 2. pag. 42.

Digitized by Google

A. C. hellz ſkyn á vitat: *Jón* Biſcup (y) *Irſki*, oc hafa þat ſumer menn fyri ſatt, at hann færi ſídan til *Vindlands* oc ſneri þar mörgum mönnum til guds, oc var ſídan tekinn oc bardr, höggnar af bædi hendr oc fætr, enn höfudit ſídan, oc fór med þeim (z) píníngum til Guds. Hinn þridi Biſcup kom til *Islands*, *Biarnvardr Vilrádsſon* er kalladr var hinn *Bókvíſi*, oc ſumer menn ſegia at af *Englandi* væri, oc (a) hafdi fylgt *Olafi* hinum *Helgæ*, oc hafi ſídan at hanns rádi farit til *Islands*. Hinn IIII var *Rúdúlfr* Biſcup er ſumir kalla at (b) *Ulfr* heti, oc væri kyniadr af *Rúdu* á *Englandi*, hann var XIX. vetr á *Islandi*, oc bió á *Bæ* í *Borgarfirdi*. Fimti kom til *Islands Henrik* Biſcup, oc var Íl vetr á *Islandi*. Enn ſetti var *Biarnvardr*

(y) griſki, *Græcus*. M. N. P. Q.
(z) píſlum. A. B. & 6, *al.*
(a) hafi. A. B. C.
(b) Rólfr, D.

Digitized by Google

sunt: Johannes *episcopus*, Hibernicus. A. C.
Sunt, qvi pro certo affirment, eum postea, in Vindlandiam *profectum, multos ad cultum Dei perduxisse, sed postea comprehensum & tortum, præcisis manibus & pedibus, tandem capite truncatum fuisse, eoqve cruciatu mactatus ad Dominum sublimis abiit. Tertius, qvi* Islandiam *adiit, episcopus*, Biarnvardus Vilradi *filius fuit*, Eruditus *vulgo dictus. Sunt, qvi dicunt, eum ex* Anglia *oriundum*, Olaum Sanctum *secutum, ejusqve consilio in* Islandiam *profectum esse. Qvartus erat* Rudolfus *Episcopus. Rolfum hunc qvidam* Ulfum *nominant, & genus ex* Ruda (*) Angliæ *urbe duxisse tradunt. Per* 19 *hyemes in* Islandia *mansit, & in* Bæ *in* Borgarfiordo *habitavit. Qvintus, qvi in* Islandiam *venit, erat* Henricus *episcopus, qvi duas hyemes ibi commoratus est. Sextus erat* Biarnvardus *episco-*

(*) Rothomago Nordmanniæ, conf. *F. Johannæi* Hist. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 87.

Digitized by Google

A. C. *vardr* Biſcup hinn *Saxlendſki*, oc var med *Magnúſi* Kóngi hinum *Góda Olafs*ſyni, oc fór ſidan til *Islands*; oc var á *Islandi* XX. vetur (16), hann hafdi II. búſtadi í *Vatzdal* at *Giliá*, oc *Steinsſtödum*; hann vígdi marga lutl þá er merki hafa á ordit, kyrkiur oc kluckur (c) brúr oc brunna, vöd oc vötn, biörg oc biöllur, oc þikia þesſir hlutir hafa birt ſanna tign hans oc gædſku. *Biarnvardr* var á *Islandi* medan *Haraldr* Kóngr var í *Noregi Sigurdar*ſon, því at þeir voru ei ſamſáttir; ſidan fór hann útan, oc til handa *Olafi* Kóngi *Kyrra* ſyni *Haralds*, oc ſidan fór hann til *Róms* at hæn Kóngs, oc fridadi fyri (d) öndudum. Enn er Biſcup kom aptr, þá ſkipadi Kóngr hann Biſcup í *Selio*, enn ſidan fór hann í *Biörgvyn* oc andadiz þar; oc er (e) enn mælt at hann hafi verit hinn meſti merkis madr.

IV.

(c) brúar. L. R. becki, *rivos*, *pro* brúr. J.
(d) öndunum, *animabus*. J.
(e) *Legeſis*: einmælt.

Digitized by Google

episcopus, Saxo, *qui*, *postquam Regi* A. C.
Magno Bono, Olafi *filio*, *adhæserat*, *in* Islandiam *iter fecit*, *& 20 hyemes hic transegit. Ille in duobus* Vatnsdaliæ *locis domicilium habuit*, *in* Gilia *&* Steinstader. *Plurimas ille res*, *per quas miracula facta sunt*, *consecravit*, *ut templa & campanas*, *pontes & fontes*, *vada & lacus*, *scopulos & nolas*, *quæ omnia pro indubitabilibus virtutis ejus & sanctitatis documentis reputantur. Quamdiu* Haraldus Sigurdi *f.* Norvegiam *rexit*, Biarnvardus *in* Islandia *se continuit*, *minus enim benè inter eos conveniebat. Postea peregrè abiens Regi* Olafo Kyrre, Haraldi *filio*, *se addixit*, *ejusque rogatu* Romam *petiit*, *& pacem defunctis impetravit. Reducem Rex episcopum in* Selia *constituit*, *unde* Bergas *profectus*, *ibi mortuus est. Frequens fama est*, *præ aliis eum virum fuisse maxime insignem.*

Cap.

(16.) Biarnhardo Saxoni *Scheda* & *Landnámabók* locc. citt. attribuunt annos permansionis in Islandia undeviginti.

Digitized by Google

A. C.

IV. Cap.

A dögum *Isleifs* Biſcups urdu ſtór oc mörg tídendi, þá vard í *Noregi* fall hins Helga *Olafs* Kóngs (17), þá vard oc andlát *Magnúſar* Kóngs hins *Góda* (18) ſonar *Olafs* Kóngs, oc andadiz hann í *Danmörk*, enn lík hanns var fært nordr til *Þrándheims* til *Nidaróſſ*, þeir önduduz bádir ádr enn *Isleifr* vard Biſcup, enn ſídan hann var Biſcup, fell *Haralldr* Kóngr *Sigurdar*ſon (19) á *Englandi*, oc litlu ſídar *Haralldr* (f) *Gudina*ſon, þá andadiz *Magnús* Kóngr (20) ſonr *Haralds*

(f) Gudna. A. F. 5. *al.* Gvidna. B. Guidina. C.

(17) Omnes noſtri Annales & hiſtoriæ antiqvæ in eo conſentiunt, qvod Rex Olaus Sanctus anno 1030 occubuerit, & ſeries rerum geſtarum inqvilinarum, qvas recenſent, cum illo calculo ſatis bene conveniunt.

(18) Regis Magni Boni Norvegiæ & Daniæ Regis obitum ad annum 1047 referunt *Torfæus* Hiſtor. Norv. Tom. 3. p. 287. *Rogerus Hovedenus* Annal. part. 1. p. 440. & *Schöning* Forbedring. i danſke og norſke Hiſt. p. 302. Qvibus conſentiunt *Annales Regii*. Vid. *Langebek* Scriptor. Rer. Danic. Tom. 3

Digitized by Google

Cap. IV.

A. C.

Isleifi *episcopi tempore multa memorabilia acciderunt.* Olafus Sanctus *in* Norvegia *cæsus est.* *Obiit* Magnus Bonus Olafi *filius in* Dania, *& corpus ejus boream versus ad* Nidarosiam *in* Trandheimensi *provincia translatum est.* *Mortui sunt ambo, anteqvam* Isleifus *episcopus ordinaretur; sed post hoc tempus Rex* Haraldus Sigurdi *filius in* Anglia *cecidit, & brevi post* Haraldus Gudinæ *filius.* *Tunc decessit* Magnus,

Tom. 3. p. 43. *Annales Reseniani, Flateyenses, Oddenses* & *Holenses antiqviores.* Sed ad annum seqventem, sive 1048, Annales, dicti *Lögmanns Annáll* (in Biblioth. A. Magnæi Num. 427. in Qv.) *Annales Breviores* (ibid. Num. 417.) *Ann. Skalholtenses recentiores* (ib. Num. 420.) & alii *Annales membranei.*

(19) Cædem Haralldi Severi Regis Norvegiæ & Haralldi Godvinidæ Regis Angliæ Annales ad annum 1066 constanter referunt.

(20) Regis Magni filii Haralldi obitum ad annum 1069 narrant omnes Annales antiqvi, exceptis solis *Brevioribus*, qvi annum 1068 adscribunt.

Digitized by Google

A. C. *ralds* Kóngs *Sigurdarſonar* oc *Sveinn Ulfs* ſon (21) *Dana* Kóngr, oc her í landi Þórkell *Eyólfs* ſon (22), *Geller Bölverks* ſon (23), Þórſteinn *Kugga* ſon (24), *Snorri Godi* (25) oc adrir mikils háttar menn.

V. Cap.

1042 *Gitzur* ſon *Isleifs* Biſcups var fæddr í *Skálaholti*, enn hann var lærdr á *Saxlandi* oc vígdr til preſts þegar á únga alldri, enn er hann kom út til *Islands*, þá kvongadiz hann oc feck *Steinunnar* Þórgrims dóttur, er ádr hafdi átta Þórir *Broddaſon*, oc biuggu þau

(21) In anno 1076 emortuali Regis Sveinis, jam à patre, ut hic, Ulfo, jam a matre Eſtritha vel Aſtrida denominati, omnes ſcriptores antiqvi conſentiunt.

(22) Thorkelis Eyolfi filii mortem anno 1026 accidiſſe, innuunt *Annales Regii*, in *Langebek* Scriptor. Rer. Danic. Tom. 3. pag. 40. De illo pluribus agit *Laxdælaſaga*.

(23) Geller Bölverki filius Legiferi officium plus ſimplici vice in patria geſſit. Vid. *Arii* Sched. Edit. Havn. pag. 53. 56.

Digitized by Google

filius Haraldi Sigurdi *filii*, & Sveno A. C.
Ulfonis *filius*, *Rex* Danorum. *Hic vero (in* Islandia) Thorkell Eyolfi *filius*, Geller Bölverki *filius*, Thorſteinn Kuggii *filius*, Snorrius Pontifex, *aliique viri inclyti.*

Cap. V.

Giſſur Isleifi *Epiſcopi filius na-* 1042
tus erat in Skalholto, *eruditus in* Saxonia, *& à prima juventute ſacerdotio initiatus. Peregrè in* Islandiam *redux matrimonium iniit cum* Steinunna Thorgrimi *filia*, *qvæ antea* Thoreri Broddii *filio nupſerat*, *pri-*

(24) De Thorſteine Kuggii filio pluribus *Laxdalaſaga*, *Grettisſaga* Edit. Island. p. 105. ſeqv. 124. 129. Mortem ejus anno 1027 adſcribunt *Annales Reſeniani* (ſive ex Bibliotheca Reſeniana olim exſcripti, hodie in Bibliotheca Arnæ-Magnæana Num. 424. in Qvarto reperiundi) & *Regii* in *Langebek* Scriptor. Rer. Danic. Tom. 3. pag. 40.

(25) Snorrii Pontificis obitum omnes Annales antiqvi ad annum 1031 narrant. Cetera de viro celeberrimo vid. *Kriſtniſaga* & loca ad eam citata pag. 7. 90. 109.

Digitized by Google

A. C. þau fyrſt at *Hofi* í *Vopnafirdi*; *Gitzr* var mikill madr oc vel bolvexti, biart-eygdr oc nockut opineygdr; tíguligr í yfirbragdi, oc manna gódgiarnaſtr, rammr at afli, oc (g) forvitri; *Gitzr* var algiör at ſer um alla hluti þá er karlmadr átti at ſer at hafa, hann var farmadr mikill, hinn fyrra hlut æfi ſinnar medan *Isleifr* lifdi, oc var jafnan mikils (h) virdr, hvar ſem hann kom, oc var þá tignum mönnum á hendi er hann var utanlands. *Haraldr Sigurdar*ſon var þá Kóngr í *Noregi*, oc mælti hann þeim ordum vit *Gitzur*, at (i) hönum kvadz ſvo ſýnaz til, at hann mundi beſt til fallinn at bera hvört tignar nafn ſem hann hlyti. Til *Róms* fóru þau bædi hiðan ádr þau færu til *Islands*; *Gitzur* var ei ſamlendr þá fader hanns andadiz oc kom hann út annat ſumar eptir
1081 alþíng í *Rángárþíngi*, oc var á ſkipi nockrar nætur, oc vildi ei til þíngs ríða

(g) forvitr. E. F. G. *plures.*
(h) metinn 7.
(i) at hann kvad ſvo &c. A. F. & 9. *al.*

Digitized by Google

moqve in Hof *in* Vopnafiordo *habita-* A. C.
bant. Erat Giſſur *homo procerus, ſta-*
tura concinna, oculis claris & paullum
eminentibus, vultu auguſto, benevolus
ut qvi qvàm maximè, robuſtus & per-
ſpicacisſimus. Excellebat in omnibus,
qvæ viros decent. Primis ætatis annis
& vivente adhuc Isleifo, *in peregrinatio-*
nibus aſſiduus, magnam ſibi exiſtima-
tionem, qvocunqve diverteret, concilia-
verat, celeberrimos ſemper in exteris re-
gionibus viros frequentans. Prædixerat
ei Haraldus, Sigurdi *filius, qvi tunc in*
Norvegia *regnabat, videri ſibi, nulli*
eum honoris titulo, qvemcunqve adeptus
fuiſſet, imparem fore. Adierat Romam
cum uxore, antequam in Islandiam *ap-*
pellerent. Nondum patriam reviſerat
Giſſur, *cum* Isleifus *moreretur, ſed*
æſtate ſequente, convocatis jam Comitiis,
in Rangaros *redux, per aliqvot noctes* 1081
in navi delituit, neqve enim ad comitia

Digitized by Google

A. C. rída medan eingi var til Biſcups kiör-
1081 inn á þínginu, enn höfdingiarnir bádu *Guthorm* preſt til utanferdar, eptir því ſem þeim þótti *Isleifr* Biſcup hafa hellſt (k) ákvedit, oc vard þat um ſídir at hann játadi því ef ei þættu önnur faung villdari á vera. Enn er *Gitzur* ſpurdi þat at *Guthormr* preſtr var rádinn til utanferdar, þá reid hann til þings, oc er *Gitzur* kom til þings, þá geck *Guthormr* preſtr á hlaudit fyri Kyrkiu, oc lýſti því þar fyrer alþýdu manna, at eingi koſtr væri á hans utanferd, ſídan *Gitzurar* var vid koſtr; ſneri þá alþýda (l) at *Gitzuri*, oc bádu hann utanferdar, enn hann taldiz undan á (m) marga vegu, enn þó kom þar um ſídir at hann játti at ganga undir þann vanda, enn allir höfdingiar heitu (*) hönum at halda hlýdni um öll Guds bodord þau er hann bydi, ef honum yrdi Biſcups vígſlu audit; ſídan fór hann

1081 utan

(k) áformat, A. B. C. & 7. *al.* umtalat. L.
(l) til Giſſurar. A. B. & 9. *al.*
(m) á allan veg. A. B. & 8. *al.*

Digitized by Google

eqvitandi ei animus fuit, qvamdiu nullus A. C.
adhuc ibi electus erat episcopus. Sollici- 1081
taverant autem optimates Guthormum *sacerdotem, ut peregre abiret, qvod ipsis maxime è mente* Isleifi *episcopi fuisse videbatur, eisqve tandem manus dederat, qvatenus se melior ipsis non offerret conditio. Ut verò primùm rescivit* Gissur, *decrevisse* Guthormum *sacerdotem peregrè proficisci, ad comitia eqvitavit. Qvo adveniente, ascendit aggerem templi* Guthormus, *& universis publicè testatus est, neutiqvam sese iter aggressurum, cum jam esset, qvem eligere possent,* Gissur. *Omnes igitur, conversis in eum oculis, rogarunt, ut peregrè iret. Ille qvidem diu multumqve deprecatus, tandem tamen onus hoc se susceperum promisit, spondentibus in antecessum omnibus proceribus, omnibus Dei mandatis, qvæ inauguratus episcopus iis significaret, obedientiam sese præstituros esse. Pere-*

(*) Conf. supra pag. 22.

Digitized by Google

A. C. utan þat ſama ſumar, enn er hann
1081 kom til *Saxlands*, þá var allt embætti tekit af (n) *Lemaro* Erkibiſcupi, fór hann þá á fund *Gregorii* Páfa (25) oc ſagdi hönum allann mála vöxt ſinnar (o) ferdar, oc ſvo vandrædi þau ſem um voru at vera á marga vegu, enn Pávinn ſendi *Gitzur* til handa (p) *Hardvíg* Erkibiſcupi í (q) *Magadaborg* á *Saxlandi*, oc baud at hann ſkyldi
1082 gefa hönum Biſcups vígſlu, enn hann tók vid honum med mikilli ſæmd oc virdingu, oc vígdi hann til Biſcups IIII nóttum fyri mariu meſſu hina ſídari, hann var þá (27) fertugr at alldri oc feck Erkibiſcup hönum þat allt er hann (r) þurfti brádafengd til naud

(n) *Alii corrupte*, Liemaro, Lienario, Lenarde, Leniaro, Bernhardi.

(o) ſinnar kvedio oc ferdar. A. B. C. D.

(p) Haddung. F. & 7. *al.* Hardrag. 3.

(q) Magdaborg. A. B. C. D. 6. *al.*

(r) þurfti til navdſynia. A. F. 10. *al.* þurfti brádaz til navd ſynia. R. *Pro* brádafengd, *præfert ex* Edda A. Magnæus: bráda fángs, *quod explicat: pro tempore*, í Haſt.

Digitized by Google

gre igitur eadem æſtate profectus eſt, ut verò in Saxoniam *venit, officio motus erat* Lemarus *Archiepiſcopus. Rectà igitur ad* Gregorium *Pontificem tendens, totam ei rem, qvæqve plurimæ ſubortæ erant, difficultates expoſuit. Ablegavit Pontifex* Giſſurem *ad* Hardvicum, *Archiepiſcopum* Magdeburgenſem *in* Saxonia, *rogans, ut eum in epiſcopum initiaret. Ille multo reverentiæ honore ſuſceptum qvarta nocte ante feſtum b. Mariæ poſterius epiſcopum conſecravit, qvadraginta tunc annos natum, omnibusqve feſtinantem neceſſariis rebus inſtruxit. Rever-* A. C. 1081 1082

(26) Hic fuit Gregorius VII. antea Hildebrandus appellatus, qvi ſedit ab anno 1073 ad 1085. Ejus cum Henrico IV. ſimultates, & turbæ in eccleſia ob jus inveſtituræ excitatæ, etiam, ut ex noſtro apparet, Islandiam qvodam modo affecerunt.

(27) Giſſuri Epiſcopi ordinationem ad annum 1082 communi conſenſu referunt Annales.

Digitized by Google

A. C. naudſynia; eptir þat fór *Gitzur* Biſcup út til *Islands* oc tók öll alþýda feginſamliga vid hönum; hann tók tign oc virding mikla þegar ſnemmindis biſcupsdóms ſíns, oc ſvo vildi hvör madr ſitia oc ſtanda ſem hann baud, úngr oc gamall, fæll oc fátækr, konur oc karlar, oc (s) var rett at ſegia at hann var bædi Kóngr oc Biſcup yfir landinu (28) medan hann lifdi; hann hafdi ei allt land til ábúdar í *Skálaholti* fyrſt (t) nockra ſtund biſcupsdæmis ſíns, af því at *Dalla* módir hans yilldi búa (u) á ſínum hluta (29) landſins, medan hún lifdi; enn þá er hún var öndud, oc Biſcup hlaut allt land, þá lagdi hann þat til kyrkiu þeirrar er í *Skálaholti* er, oc hann ſiálfr hafdi giöra látit, þrituga at lengd, oc vígdi *Petri* Poſtula, oc mörg önnur gædi

(s) mátti ſegia. F.

(t) mikla, *multum*. F. M. Q. ei alla. H. N.

(u) á helmingi. A. B. C. D.

(28) De Giſſuris in incolas autoritate conſentit *Adamus Bre-*

Digitized by Google

Revertens poſtea in Islandiam *epiſco-* A. C.
pus Giſſur *ab omnibus cum gaudio re-*
ceptus eſt. Tantam ſibi jam á pri-
mordio officii ſui autoritatem & hono-
rem peperit, ut omnium, juvenum &
ſenum, divitum & pauperum, mulie-
rum & virorum, nemo, niſi ejus ar-
bitrio, vel ſtandi, ut ajunt, vel ſeden-
di, licentiam ſibi ſumeret, nec injuriâ,
dum vixit, pro rege ſimul & epiſcopo
inſulæ reputari potuit. Aliqvcntum
officii tempus effluxerat, antequam in-
tegram Skalholti *villam occupare po-*
tuit. Mater enim ejus Dalla *par-*
tem ſuam, dum viveret, habitare vo-
luit. Sed, hac mortua, totam ad ſe
relapſam epiſcopus dono dedit templo,
qvod ipſe in Skalholto, 30 *menſuras*
in longitudine extenſum, fabricari fece-
rat, & apoſtolo Petro *dicaverat, multis-*
qve

Bremenſis, cujus verba cum epicriſi adfert *Johannæus* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 105. conf. & 108.

(29) Qvod hic, & qvidem vere, de Giſſure perhibetur, id *Narratio de Isleifo* huic tribuere videtur, ob mendoſam, ut videtur, ab exſcriptore factam transpoſitionem. *Kriſtniſaga* pag. 138.

Digitized by Google

A. C. gædi lagdi *Gitzr* Biſcup til þeirrar kyrkiu bædi í löndum, oc lauſa fe, oc kvad á ſídan at þar ſkyldi ávalt biſcupsſtóll vera, medan *Island* væri byggt oc kriſtni má halldaz. *Gitzur* Biſcup gaf til Kyrkiu í *Skálaholti*, purpura hökul hvítann, er þar hefr ſídan (x) lengi verit beſtr, oc margar gerſimar adrar.

VI. Cap.

Þeſſir menn voru ſamtída *Gitzuri* Biſcupi: *Sæmundr* preſtr í *Odda* er bædi var forvitri, oc lærdr allra manna beſt; annar *Marcus Skeggiaſon* (y), Lögſögumadr, er var hinn meſti (z) ſpekíngr oc ſkálld, þeir báru rád til ſamans, oc ſóktu (a) at rádi höfd-
1097 ingia, at þat yrdi (b) lögtekit (30), at menn tíundadi fe ſitt á hverum tveim

(x) lengſtum. A. F. &. 9. *al.*
(y) Lögſagnar madr. R.
(z) lögſpekingr. A. B. C. D. P.
(a) adra. G. at vid F. *pro:* at rádi.
(b) ſamtekit. F.

Digitized by Google

qve aliis pretioſis rebus, tam immobilibus, qvam mobilibus dotaverat, addita ſanctione, ut, dum habitaretur Islandia, *& religionem Chriſtianam coleret, ſedes ibi epiſcopalis conſtaret. Epiſcopus* Giſſur *templo dedit purpureum illud & candidum ſcapulare (pallam), qvod multo poſtea tempore pro optimo ibi habitum eſt, & multa alia cimelia.* A. C.

Cap. VI.

Floruerunt Giſſuris *tempore, viri ſeqventes:* Sæmundus, Oddenſis *ſacerdos, vir magna prudentia & inſigni præditus eruditione. Alter erat* Marcus Skeggii *filius, Legifer, vir ſapientia præcipuus, nec minor poëta. Hi & inter ſe, & cum optimatibus deliberarunt, an in hoc conveniri poſſit, ut ex* 1097 *cujusqve facultatibus, earumqve incrementis,*

(30) De introductione decimarum in Islandiam, & de illius autoribus, Marco Skeggii filio & Sæmundo Polyhiſtore, cum noſtro conſentiunt *Arius Polybiſtor*, Sched. pag. 60. ſq. *Kriſtniſaga* | pag. 110. *Sturlungaſaga* libr. 4. cap. 2. Conf. *F. Johannei* Hiſtor. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 120. 133. 198. 214.

Digitized by Google

A. C. tveim miſſerum, oc allan (c) lögávöxt
1097 fiár ſíns, ſvo ſem á ödrum löndum
er tídt, þar er kriſtnir menn byggia;
enn med (d) rádaleitan þeirra oc for-
tölum ſpakligum, urdu þau málalok,
at menn gengu undir (31) tíundar-
gialldit, oc ſkylldi ſídan ſkipta í
fióra ſtadi: einn hlut til handa Biſcupi,
annann til kyrkna, þridia hlut ſkylldu
hafa kennimenn, fiórda hlut ſkylldu
hafa fátækir, oc hefr eí annar ſlíkr
grundvöllr verit audráda oc (e) hæg-
enda í *Skálaholti* ſem tíundargialldit,
þat er til lagdiz þá fyri vinſælld oc
ſkörúngſkap *Gitzurar* Biſcups. *Stein-
unn Þórgrímſ* dótter hafdi (f) bús-
forrád

(c) lögvöxt. G. O. R. tavg ávöxt. J.
(d) rádleitni. A. B. & 9. *al.*
(e) til hægenda í ſkilſkap. H. M. Q.
(f) húsforrád. F. M. P.

(31) Summe Vener. *Finnus Johannæus* Hiſtor. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 120. introductionem decimarum in Islandiam anno 1096 factam eſſe aſſerit, qva in re *Annales Membraneos*, in Bibliotheca Arnæ

Digitized by Google

mentis, annuæ penderentur decimæ, ſicut alibi terrarum, qvas Chriſtiani incolunt, moris eſt. Horum itaqve conſilio & prudenti perſvaſu eum res exitum habuit, ut conceſſæ ſint decimæ, in qvatuor partes diſtribuendæ, qvarum una epiſcopo, altera ſacerdoti, tertia templo, qvarta pauperibus cederet. Neqve promptior aut facilior neceſſitatibus ſubveniendi via inveniri potuit, decimarum conſtitutione, qvam tunc temporis epiſcopus Giſſur, *ea, qva pollebat, animos ſibi conciliandi, qvæqve vellet impetrandi induſtria, in* Skalholto *perfecit.* Steinunna Thorgrimi *filia rem ſedis epiſcopalis* A. C. 1097

næ Magnæi No. 420. in Qvarto, conſentientes habet. Sed cum anni officii Epiſcoporum ab eorum ordinatione ſæpius qvam ab electione computari ſoleant, & præterea *Annales Regii* apud *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 48. ut & *Annales Flateyenſes, Reſeniani, Breviores, Oddenſes, Holenſes* utriqve, *Recentiores* & *Lögmanns Annàll*, (ſive *Skálholtenſes antiqviores*) decimas lege receptas fuiſſe anno 1097 aſſerant, nos hunc annum præcedenti præferimus.

Digitized by Google

A. C. forrád í *Skálaholti* fyrer innan ſtock, medan *Gitzur* Biſcup redi fyri ſtólnum, enn *Dalla* medan *Isleifr* Biſcup lifdi; enn er *Gitzur* Biſcup hafdi ſet-
1102 it at ſtólnum XX. vetur edr því nær, þá felldu Nordlendíngar bæn at hönum, at þeir ſkylldu (g) ná at hafa Biſcup einn ſer, oc ſetia þar biſcupsſtól annann í nordlendínga fiórdúngi, allann at aftektum, oc væru II Biſcupsſtólar á landinu, oc töldu þeſſ von at annathvört mundi ſialdan edr alldreí verda Biſcups lauſt á *Islandi*, ef tveír væru Biſcupsſtólarnir. Þá bæn veitti (32) *Gitzur* Biſcup med gudi nord-

(g) ná af herra biſcupi at hafa. A. B. & 7. *al.*

(32) Qvod auctor noſter hic numero non ſatis fixo deſcribit, id *Arius Polybiſtor* Sched. p. 68. conceptis verbis ad 24 annos reſtringit, ut ex illo calculo Johannes Sanctus electus fuiſſe videatur anno 1105. Sed de altera cathedra epiſcopali inſtituenda ab aliqvot inde annis, (ab anno forſan 1102) conſilia agitata fuiſſe veroſimile facit noſtri calculus, ut & *Jónsſaga Hólabiſcups*, qvæ impedimento fuiſſe dicit, qvod provinciæ borealis incolæ prædium futuro Epiſcopo inhabitandum concedere aut detrectaverint, aut ſaltem diſtulerint. Qvicqvid autem de

Digitized by Google

ſcopalis familiarem intra parietes domeſticos diſpenſabat, gubernante cathedram epiſcopo Giſſure, Dalla *verò qvamdiu epiſcopus* Isleifus *in vivis erat. Poſtqvam* Giſſur *plus minus viginti hyemibus ſederat, Septentrionales orarunt, ut proprium epiſcopum, propriamqve cathedram boreali tractui concederet, omnesqve illius provinciæ reditus eidem aſſignaret, rati, ſi duæ in* Islandia *eſſent ſedes epiſcopales, rarò aut nunqvam inſulæ epiſcopum defuturum. Annuit divinis ſub auſpiciis* Giſſur *precibus*

A. C. 1102

de electione Johannis Sancti ſit, id certum eſt, qvod anno 1106 inauguratus fuerit, nam non ſolum id comprobant *Annales Regii* loc. cit. pag. 49. *Reſeniani*, *Breviores*, *Holenſes* utriqve, *Skalholtenſes antiqviores* & *Recentiores*, & *membranei*; ſed & *vita Johannis Ögmundini* teſtatur eum ordinatum fuiſſe *die dominica duabus noctibus ante feſtum Apoſtolorum Philippi & Jacobi*, qvod anno 1106 exacte convenit. Si igitur *Annales Flateyenſes*, qvi Johannis ordinationem ad annum 1104, & *Ann. Oddenſes*, qvi eandem ad annum ſeqventem referunt, in mendo non cubant, illi de ejusdem electione loqvi cenſendi ſunt.

Digitized by Google

A. C. nordlendíngum, oc var ſídan (h) valin til Biſcups af gudi oc (i) gódum mönnum *Jón* preſtr *Ögmundar*ſon (33), oc fór hann utan med brefum *Gitzurar* Biſcups, oc ſókti ſídan á fund
1106 *Paſcalis* Páfa, oc var hann vígdr til Biſcups (k) af *Öſſuri* Erkibiſcupi í *Lundi* í *Skáney* II. nóttum fyri Philippi meſſu oc Jacobi. *Jón* fór ſídan til *Islands*, oc ſetti biſcupsſtól ſinn á *Hólum* í *Hialltadal* í *Skagafirdi*. *Gitzur* Biſcup hafdi telia (34) látit bændr á *Islandi*, þá er þíngfararkaupi áttu at gegna, oc voru þá VII.C. í auſtfirdínga fiórdúngi, enn X.C. í ſunnlendingafiórdúnge, IX.C. í veſtfirdínga fiórdúngi,

(h) *Omnes præter* F. valldr.

(i) göfigum mönnum, *nobiliorum*. F. M. landz mönnum, *indigenarum*. L.

(k) at hans ſkipan, *ex ejus mandato*. A. B. C. D. *addunt*.

(33) Genealogiam Johannis Sancti vid. in *Kriſtniſaga* pag. 188. ſq. ut & *Arii Polybiſt.* Sched. pag. 74. *Jonsſaga Helga* M. S. De anno inaugurationis Johannis vid. not. præced.

(34) Hujus cenſus mentionem faciunt *Landnámabók* pag. 179. 272. *Arii Polybiſtor.* Sched. pag. 64. *Kriſt-*

Digitized by Google

cibus ſeptentrionalium, & ex Dei & meliorum ſententia epiſcopus electus eſt Johannes Ögmundi *filius ſacerdos. Ille peregre profectus,* Giſſuris *epiſcopi munitus litteris,* Paſcalem *Pontificem adiit, cujus juſſu in epiſcopum inauguratus eſt ab* Öſſure, *Archiepiſcopo* Lundenſi *in* Scania, *duas noctes ante feſtum Philippi & Jacobi.* Johannes *deinde in* Islandiam *rediit, & ſedem epiſcopalem* Holis *in* Hialltadal *in* Skagafiordo *fixit. Epiſcopus* Giſſur *colonorum, qvi vectigali ad expeditiones comitiales pendendo erant, cenſum fecerat. Cenſi ſunt in tractu orientali* 700, (840) *in meridionali* 1000, (1200) *in occidentali* 900 (1080), *in boreali vero*

A. C. 1106

Kriſtniſaga p. 112. *Sturlungaſaga* libr. 4. cap. 2. ſed qvonam anno initus fuerit, inter 1096 & 1105, incertum eſt. Si viceſimus cum noſtro officii epiſcopalis Giſſuris annus aſſumatur, qvo tam cenſum, qvam de cathedra epiſcopali in provincia boreali inſtituenda conſilium, iniverit Giſſur, tam ratio temporis, qvam *Annales Breviores* conſentire videntur, ita enim hi ad annum 1102: "Tíundargialld „ lögtekit á Islande í annan tíma". i. e. *Decimarum ſolutio in Islandia altera vice legibus ſtabilita.*

Digitized by Google

A. C. úngi, enn i nordlendinga fiórdúngi XII. C. oc var ſá audgaſtr at jöfnu manntali.

VII. Cap.

1117 Enn er *Gitzur* Biſcup var ordinn hálfáttrædr, þá tók hann þyngd ſvo mikla at hann (l) reis ei úr reckiu oc hann var ei þingfær; hann ſendi þá ord vinum ſinum (m) oc ödrum höfdíngium til alþíngis, at menn ſkylldu bidia *Þorlák* preſt *Runólfs*ſon til utanferdar, enn hann taldiz undan bædi fyrir æſku ſakir, oc margra annara hluta. Enn þó lauk ſvo því máli, at hann játadi at gánga undir þann vanda ef þat væri Biſcups rád; ſidan let *Gitzur* Biſcup búa ferd hans, unz hann var at öllu vel búinn, oc feck hönum bref ſitt á fund *Öſſur*-*ar* Erkibiſcups, enn ſótt (n) elnadi 1118 á hendr *Gitzuri* Biſcupi, oc giördiz ſtraung oc óhæg, oc fellu ſtór

ſár

(l) retti. G. O. R.

(m) öllum, *pro* ödrum. A. B. & 10. *al.*

(n) annadi. R. O. anadi. L. R. vóx. H. J. M. Q.

Digitized by Google

qvæ provincia præ reliqvis civibus abun- A. C.
dabat, 1200 (1440.)

Cap. VII.

Poſtqvam Giſſur *epiſcopus* 75 *ætatis* 1117
annum impleverat, gravi adeo morbo laborare cœpit, ut non amplius è lecto ſurgere, nedum comitiis intereſſe valeret. Nuntio igitur ad forum univerſale miſſo, amicos & proceres monuit, rogarent Thorlacum Runolfi *filium ſacerdotem, ut peregrè iret. Ille vero excuſare ſe, ætatem, & multa alia cauſatus. Tandem vero eo perductus eſt, ut onus non detrectaret, ſi epiſcopo ita è re videretur. Tum vero omnia ad iter ejus neceſſaria convaſare fecit epiſcopus* Giſſur, *iisqve probe inſtructum cum litteris ſuis ad* Öſſurem *Archiepiſcopum miſit. Ingraveſcebat interim* Giſſuris *morbus, plagis adeo* 1118
vehementibus, aſperisqve, ac moleſtis, ut grandia & per totum corpus diſſeminata

Digitized by Google

A. C. ſár (o) á hörundi hanns allt at kne,
1118 inn at beini, oc fylgdu ſtór óhægindi fyri verkium; enn er miöc tók at hönum at ſækia, oc menn þóttuz heyra at beinin (p) gnötrudu vid hræringarnar, þá geck *Steinunn* húsfreya at ſænginni oc ſpurdi, hvörſu þá ſkyldi mærti manns komit vera er heita ſkal fyri hönum, enn Biſcup ſvarar; því at eins ſkal heita á Gud at (q) ávallt aukiz mín óhægendi, ef til þeſſ er heitit, medan ec má ſtandaz, því at eíngin efni eru á því, ſegir hann, at bidjaz undan Guds bardaga, er náliga mun komit á enda æfi minnar, oc gengit ádr margt at (r) óſölu. Hann var þá atſpurdr hvar hann vildi láta grafa ſic? enn hann ſvaradi med vidrkenningu oc miklu lítillæti: grafi þer mic hvörgi (s) í nánd födr mínum, ſagdi hann, þvíat ec er þeſſ eigi (t) verdugr

(o) á hörund. E. G. R. (p) gnutrudu. H. gnurrudu. P. (q) ſölu L. O. R. ófælu. G, óſkum. N. (r) altjafnt, *pro* ávallt. O. (s) í nándir. A. B. C. D. O. R. (t) verdr. A. B. & 6. *al.*

Digitized by Google

ulcera, non ſine maximo incommodo atqve dolore, usqve ad genua pertingerent & ad oſſa penetrarent. Facta autem indies acriore morbi oppugnatione, ita ut oſſa crepare viſa ſint, qvoties artus moverentur, accedit ad lectum materfamilias Steinunna, *& qvousqve ingraveſcentis morbi vis pertingeret, qvando pro ægroto vota eſſent nuncupanda? interrogat. Tunc epiſcopus: Ea tantum vota Deo fieri volo, ut acuantur dolores mei, modo fiant, dum eis ferendis ſim; Neqve enim caſtigationes Dei deprecari convenit, præcipue, cum vitæ meæ terminus non longè abeſſe poſſit, & hucusqve multa ſecus acta ſint, qvàm eſſe debuerant. Qvæſitus porro, ubi ſepeliri vellet? affectu maximè ſubmiſſo reſpondit: Ne me, oro, prope patrem meum ſepeliri faciatis, indig-* A. C. 1118

Digitized by Google

A. C. verdugr at hvíla hönum nær. Sídan
1118 ſkipadi hann til allra hluta eptir því ſem hann vildi at væri, ádr enn hann andadiz. Synir hans önduduz ádr allir, fyrr enn hann, nema *Bödvar. Gróa* dóttir hans lifdi eptir hann oc var gift *Katli Þórſteins*ſyni. *Gitzur* var vígdr til Biſcups þá hann var fertugr at alldri, þá var *Olafr Kyrri* Kóngr at *Noregi*, ſonr *Haralds Sigurdar*ſonar. *Gitzur* Biſcup andadiz (u) þridia dag viku XII. nóttum fyri columba meſſu, þá hafdi hann Biſcup verit (x) XXXII. vetr (35), hann var grafinn hiá födur ſínum, þá var lidit frá hingatburdi Kriſts XI.C. oc XI. ára

(u) annan, *die Lunæ.* M. Q.

(x) XXXVI. M.

(35) Omnes Annales veteres in eo conſentiunt qvod Epiſcopus Giſſur obierit anno 1118, præter *Annales Breviores* qvi 1117, & *Recentiores*, qvi annum 1119 malunt, ſed ſolo, ut videtur, exſcriptorum lapſu, qvi numeros factis non appoſite adplicaverunt. Qvod ſi Giſſur die Martis obiit, ille anno 1118 in diem 28 Maji incidit, qvem Giſſuri emortualem fuiſſe aſſerunt *Arius Polyhiſtor* Sched. p. 70. Necrologium Islandicum in *Langebekii* Script.

Digitized by Google

nus enim ſum, qvi in ejus qvieſcam vici- A. C.
nia. His dictis cætera, qvæ poſt mor- 1118
tem ejus fieri vellet, ordinavit. Omnes filii ejus, præter Bödvarem, *ante ejus obitum elati ſunt. Supervixit ei filia,* Groa, Ketilli Thorſteinis *filio nupta. Inauguratus eſt in epiſcopum* Giſſur 40 *annos natus, regente* Norvegiam Olao Kyrre, Haraldi *filio*, Sigurdi *nepote. Mortuus eſt* Giſſur *epiſcopus die Martis, duodecima nocte ante feſtum Columbæ, poſtqvam per* 32 *hyemes epiſcopus fuerat, ſepultus apud patrem ſuum. Effluxerant tunc a Chriſto nato anni* IIII. *Multi ejus*

Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 511. *Kriſtniſaga* pag. 118. Præterea dictum annum 1118 adſtruunt facta coæva, qvæ noſter & reliqvi ſcriptores ſimilia narrantes ad eundem annum referunt, ex. gr. obitus Paſchalis Papæ & ſeqventia, qvorum veritas aliunde in profeſſo eſt. Hæc omnia in cauſa ſunt, qvod nec calculo noſtri & auctoris *Vitæ Johannis Sancti* aſſenſum præbeamus, qvi mortem Giſſuris anno IIII, nec *Annalibus Flateyenſibus*, qvi eam 4 Cal. Maji accidiſſe narrant, qvibus pluribus refutandis poſt ea qvæ ſupra pag. 28. attulimus, non immoramur.

Digitized by Google

A. C. ára (36). Svo fell mörgum manni nær andlát *Gizurar* Biſcups, at alldrei geck úr hug medan þeir lifdu, enn þat kom áſamt med öllum mönnum at hans þóttuz alldri (y) idgiölld fá, þat hefr oc verit allra vitra manna mál, at hann hafi af gódri Guds (z) gift oc ſiálfs ſíns (a) atgerfi göfugaſtr madr verit á *Islandi* bædi lærdra oc leikra.

VIII. Cap.

1118 A því ári er *Gitzur* Biſcup andadiz (37), þá andadiz oc *Paſcalis* Páfi; oc *Baldvini Jórſala* Kóngr, *Arnhallr* Pátriarki í *Jórſalaborg*, *Alexius* Grickia Kóngr, *Philippus* (38) Fracka Kóngr, þá

(y) giölld. A. B. C. D. F. & 6. *alii.*
(z) giöf. P. nád. M. N. Q. gódgipt. R.
(a) áſtundan, *induſtriæ.* F. M.

(36) Noſter annos officii Giſſuris ab ejus ad ſedem epiſcopalem adventu numeraſſe videtur, *Arius* autem *Polybiſtor Sched.* pag. 68. & autores *Sturlungaſagæ* libr. 4. cap. 3. *Kriſtniſagæ* pag. 118. & *Vitæ Johannis Sancti* Mſ. annos officii ab ejus inauguratione numerarunt. Conf. p. 49.

Digitized by Google

ejus morte vehementer adeo commoti A. C.
ſunt, ut nunqvam, dum viverent, illius memoria eis excideret, ut in hoc omnes conſenſerint, jacturam ejus irreparabilem fore, qvin & uno ore celebratum eſt, eum divino munere & congenitarum dotium cauſa omnium in Islandia *hominum, clericorum æqvè ac laicorum, celeberrimum fuiſſe.*

Cap. VIII.

Obierunt eodem, qvo Giſſur *epiſco-* 1118
pus, anno, Paſcalis *Pontifex*, Balduinus *Rex* Hieroſolymitanus, Arnhallus *Patriarcha urbis* Hieroſolymæ, Alexius *Græcorum*, & Philippus *Francorum*, *Reges*. *Tunc*

(37) De his & ſeqventibus vid. *Kriſtniſaga* p. 118. ſq. *Landnámabók* pag. 389. ſq. *Arii Polybiſt. Sched.* pag. 70.

(38) Philippus Primus Rex Galliæ mortuus eſt anno 1108, it ut ſuſpicio eſſe poſſet numne numerus unica litera X. hic auctus eſſe poſſet, niſi omnes reliqvi ſcriptores ejusdem anni 1118 memorabilia recenſentes communi conſenſu dicerent Philippum Regem Sveciæ anno 1118 occubuiſſe. Hi ſunt: *Arius Polybiſtor.* Sched. p. 70. *Kriſtniſaga* p. 118.

Annales

Digitized by Google

A. C. þá giördiz óvedrátta mikil, þá var ſú
1118 hríd um dymbildaga at kennimenn máttu ei (b) veita tídir í kyrkium fyri nordan land föſtudaginn lánga, oc þá hóf upp knör undir *Eyafiöllum* oc ſneri (c) á lopti oc kom hvelfandi nidr (d), oc lítill hluti manna mátti taka (e) corpus Domini á Páſkadag, enn ſumir urdu úti; önnr hríd kom þá menn ridu til (f) alþíngis, oc drap fe manna fyri nordan land, þá braut oc kyrkiu á *Þíngvelli*, þá er *Haralldr* Kóngr *Sigurdar*ſon hafdi (g) vid tilfengit. Þat ſumar (h) komu til *Islands* XXXV. ſkipa enn VIII. komuz til *Noregs* um hauſtit eptir Mikáels meſſu, vid þat óx ſvo mikill mannfiölldi á *Islandi*, at þat vard mikill (i) óárans-

(b) flytia. R.
(c) á lopt upp. L. O. R. á lopt. F. & 4. *al.*
(d) ſá var þrítugr at rúma tali. L. *addit.*
(e) Guds líkama. A. B. & 9. *al.*
(f) til þings. A. F. & 8. *alii.*
(g) vidi, A. B. & 6. *al.*
(h) kom. A. B. & 6. *al.*
(i) óárs. F. & 4. *al.*

Digitized by Google

Tunc magna tempeſtas coorta eſt, fuit- A. C.
qve hebdomade ſancta, feſtum Paſchatis 1118
proxime præcedente, ſæva adeo procella, ut ſacerdotes officium divinum per templa borealis plagæ celebrare neqvirent. Die paſſionis ſub montibus, Eyafiöll *dictis, navis in altum ſublata, & in aëre circumacta, inverſa recidit. Pauci die Paſcatos ſacræ cænæ participes fieri potuere; qvidam in itinere exſtincti ſunt. Sub ipſis comitiis alia ſæviit tempeſtas, qvæ armenta incolarum ſeptentrionalium enecavit. Tunc templum* Thingvallenſe, *cui Rex* Haraldus Sigurdi *filius materiem ſuppeditaverat, corruit. Eadem æſtate ad* Islandiam *appulerunt* 35 *naves, qvarum* 8 *(tantum) ſub autumnum poſt feſtum Michaëlis in* Norvegiam *redierunt.*

Annales Reſeniani, Flateyenſes, Skalholtenſes antiqviores, Oddenſes, Holenſes Recentiores, & Membranei, & auctor *vitæ Johannis Sancti Epiſcopi Holenſis,* ita ut hic per mendum *Galliæ* pro *Sveciæ* ſubſtitutum videatur.

Digitized by Google

A. C. óáransauki í mörgum herudum. Svo hugdiz at hinum vitruſtu mönnum, at ſvo þótti (k) driúpa *Island* eptir fráfall *Gitzurar* Biſcups, ſem *Róma*-borgar ríki epter fráfall *Gregorii* Páfa, enn fráfall *Gitzurar* Biſcups benti (l) tilætlan um öll óhægindi á *Islandi* af óáran, bædi í ſkipabrotum oc manntióni, oc fiár ſkada er því fylgdi, enn eptir þat ófridr oc lögleyſur oc á þat ofan manndaudi ſá um allt landit (m) at einginn hefr ſlíkr ordit ſidan land-
1120 it var byggt. Tveimr vetrum eptir andlát *Gitzurar* Biſcups vard *Haſtidi Márs*ſon ſár á alþíngi, oc vard (n) eigi um málit dæmt þat ſumar.

IX. Cap.

Bödvar einn lifdi ſona *Gitzurar* Biſcups, þá er hann andadiz, enn ádr önduduz adrir ſynir hans, *Teitr*, *Asgeir*, *Þórdr* oc

(k) driúpa nidr. A. B. C. D.
(l) til ættar. F. G. & 9. *al.* áttar. N.
(m) geck, *add.* A. B. & 9. *al.*
(n) um eingi mál at lögum dæmt. L.

Digitized by Google

dierunt. Hinc aucto hominum numero, A. C.
augebatur plurimis in tractibus annonæ caritas. Visum est prudentioribus, Islandiam, *morte* Gissuris, *non minus declinare & ad interitum vergere, quam morte* Gregorii *Romanum imperium. Sed enim mors* Gissuris *multas* Islandiæ *molestias portendere visa est, utpote per naufragia, mortalitates, atque inde fluentia bonorum damna, tum disidia & justi legumque contemtus, quibus malis accesit tanta pestilentia, ut post inhabitationem insulæ major non exstiterit. Duobus post* 1120
Gissuris *Episcopi mortem annis,* Haslidius Maris *filius in Comitiis generalibus est vulneratus, unde exorta lis eadem æstate dijudicari non potuit.*

Cap. IX.

Mortuo Gissure *episcopo, de ejus filiis solus superstes erat* Bödvar; *reliqui filii* Teitus, Asgeir, Thordus

Digitized by Google

A. C. oc *Jón*; *Gróa* lifdi oc lengi ſídan; oc vard nunna oc andadiz í *Skálaholti* um daga *Klængs* Biſcups; í biſcupsdómi *Gitzurar* Biſcups urdu mörg ſtórtídindi: Lát hins Helga *Knúts* Kóngs á *Fióni* (39), oc *Benedicts* bródr hans; *Vilhiálms* (o) Englands Kóngs (40); andlát *Olafs* Kóngs *Kyrra* (41), oc *Hákonar Magnúsſonar* (42) í *Noregi*, fall *Magnúſs* Kóngs *Berbeins* (43) veſtr á *Irlandi* (p), klauſtrafærſla hins H. *Nicoláſs* Biſcups í *Bár* (44); andlát *Olafs* Kóngs *Magnúsſonar* í *Noregi*;

(o) Engla. B. C.

(p) aulaſtin. E. G. O. R. *addunt*, *male*, *pro*: á ulaſtin, *pro qvo* Snorrius *in vita Magni Nudipedis*: uladzſtir.

(39) Paſſionem Sancti Canuti Regis Daniæ Annales noſtri anno 1087 referunt, præter *Breviores*, qvi illam anno ſeqventi adſcribunt, ſola, ut videtur, exſcriptoris culpa. Conf. Annal. Reg. apud *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 47. & loca ibid. allegata.

(40) Mortem Vilhelmi Conqveſtoris Angliæ Regis anno 1087 recte narrant *Annales Reſeniani*. Sed hic à vero errant *Annales Regii*, alias accuratiſſimi, qvi ad annum 1089 obitum ejus referunt. Vid. *Langebek*, loc. cit.

Digitized by Google

& Joannes *ante patris deceſſum occubue-* A. C.
rant. Etiam Groa (Giſſuris *filia*) *longo poſt patrem tempore vixit, quæ ſacrarum virginum ordini adſcripta, tandem,* Klango *epiſcopo, in* Skalholto *obiit. Dum* Giſſur *epiſcopi munere fungebatur, multæ acciderunt res, maxime memorabiles: Sancti* Kanuti, *fratrisque ejus* Benedicti *in* Fionia, Wilhelmi *Anglorum Regis, Regum* Olafi Kyrre & Haconis Magni *filii in* Norvegia *mors;* Magni Nudipedis *in* Hibernia *cædes; à Sancto* Nicolao *translatum,* Barium, *cœnobium; mors Regis* Olavi Magni *filii in* Nor-

 vegia;

(41) Regis Olavi Qvieti mors fide Annalium incidit anno 1093, qvamvis Annales *Reſeniani* annum 1094 & *Breviores* 1098 ob cauſam ſupra allatam adſcribant.

(42) Haconem Norvegiæ Regem, Magni filium, anno 1094 obiiſſe, Annales conſtanter teſtantur.

(43) Cædem Regis Magni Nudipedis referunt *Annales Regii* apud *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. p. 48. *Skalholtenſes antiqvi, Holani* utriqve, *Oddenſes, Recentiores,* & *Membranei* ad annum 1103; ſed *Flateyenſes* ad 1102, *Reſeniani* ad 1104, & *Breviores* ad annum 1105.

(44) Translationem S. Nicolai *Annales Holani* utriqve, *Reſeniani* & *Regii* apud *Langebek* loc. cit. pag. 47. ad annum 1087 referunt.

Digitized by Google

A. C. *regi;* líflát *Magnúſar* Jarls hins *Helga* (45); andlát Lögſögumanna *Marcúſar* oc *Ulfhedins* (46) oc *Teits Isleifs* ſonar, oc annara ſona *Isleifs* Biſcups; Ellds uppkoma í *Heklu* (47), oc mörg önnur ſtórtídendi, þó at her ſe ei (q) tillögd.

X. Cap.

Þórlákr *Runólfs* ſon (48) Þórláks ſonar, Þórarins ſonar, Þorkels ſonar (r) *Skotakolls*, oc ſonar *Hallfrídar Snorra* dóttur *Karls* ſonar, var fæddr upp med födur ſínum í barnæſku, enn hann var lærdr í *Haukadal;* hann var ſnemmindis ſkynſamr oc ſidlátr, oc hugþeckr hvörium gódum manni; bænahallds-

madr

(q) greind. F. M. *al.* ſkrifut.

(r) Skattakolls. A. B. C. D. J. O. M. R. Skaptaſonar Kolls. 3. Rólfs ſonar, *pro* Kolls. N.

(45) Regis Olai & S. Magni Comitis Orcadum mortem anno 1116 accidiſſe Annales conſtanter teſtantur; niſi qvod *Flateyenſes* paſſionem S. Magni ad 1115 referant.

(46) De Marco & Ulfhedine Legiferis Islandiæ vid.

Arii

Digitized by Google

vegia; *cædes Comitis* Magni Sancti; A. C.
Legiferorum, Marci & Ulfhedinis & Teiti Isleifi *filii*, *aliorumque* Isleifi *episcopi filiorum mors; Ignis de monte* Hekla *eruptio; & multæ aliæ maximi momenti res, quæ hic non commemorantur.*

Cap. X.

Thorlacus, *filius* Runolfi, *filii* Thorlaci, *filii* Thorarinis, *filii* Thorkellis Skotakolli, *matrem habuit* Hallfridam, *filiam* Snorrii Karlis *filii*. *Hic apud patrem puer educatus, sed in* Haukadalo *literis imbutus est. Sapientia & morum honestate mature commendabilis, atque bonis omnibus fuit acceptus. In*

Arii Polybist. Sched. pag. 61. 21. 31. 65. *Kristnisaga* pag. 110. 114. Necrologium Island. in *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 516.

(47) Eruptionem hanc ignis de Hekla subterranei Annales ad annum 1104 referunt, exceptis *Breviaribus*, qvi annum 1106 præferunt.

(48) Genealogiam Thorlaci Episcopi ad calcem exhibebimus. Tab. I.

Digitized by Google

A. C. madr mikill var hann þegar á únga alldri, oc ſkiótr í (s) ſkilníngum oc (t) lagdr til kennimannsſkapar (u), linr var hann oc litilátr oc óafſkiptaſamr, heilrádr, oc heilhugadr vid alla þá er hiá honum vóru, mlúklátr oc miſkunnſamr vid þá er þeſſ þurftu vid, frændrækinn oc forſiáll í fleſtum hlutum
1117 bædi fyri ſína hönd oc annarra. *Þórlákr* hafdi þá II vetur hins fiórda tugar er hann var til Biſcups kiörinn, oc má af því marka hvör madr hann var, enn ſá madr kaus hann (x) í hinn meſta vanda er vitraſtr oc gófugaſtr var, enn honum kunnaſtr, er var *Gitzur* Biſcup. *Þórlakr* var medalmadr at vexti, lángleitr oc liósjarpr á hár, þockagódr, enn kalladr ecki vænn madr af alþýdu ne allſkörugr at ávarpi velfleſtra manna. Enn er hann kom utanlands, var þá ſvo átekit, at lítit mundi mannval vera á landinu

(s) ſkilningu. L. ſkilningi. A. 6. *al.*
(t) lagádr. A. B. 6. *alii.*
(u) liúfr. F. 3. *alii.*
(x) til hins. A. B. 12. *alii.*

Digitized by Google

prima juventute, frequentissimus erat in precibus, ad discernendum celer & acutus, sacerdos à natura formatus, lenis, humanus, quique alienis negotiis se non temere immiscebat; in consiliis quoque dandis salutaris erat, & erga familiares sincerus, mansuetudinis & misericordiæ erga merentes singularis, cognatorum amans, & in plerisque negotiis prudens & cautus, tam in suis, quam aliorum negotiis. Thorlacus *triginta duos annos erat natus, cum in episcopum eligeretur; qualis vero & quantus fuerit, inde cernere licet, quod illum vir sapientissimus æque ac præstantissimus, eique notissimus,* Gitzur *episcopus, muneri gravissimo parem judicaret.* Thorlacus *staturæ erat mediocris, vultu longiusculo, capillis ex fusco albicantibus, oris habitu, quem ad favorem conciliandum natura finxerat, sed qui vulgo non dicebatur formosus; nec, ut plerique judicabant, eloquio* A. C. 1117

A. C. landinu, oc þeim ſyndiz hann ófendi-
1117 ligr til ſlíkrar tignar, enn hann ſvaradi ſva fiálfr, at ei kæmi þat til þeſſ, oc kvad meirr þat vallda, at hann hefdi meirr leynt annmörkum fyri mönnum enn Gudi, oc af þeſſum ſvörum þóttuz menn vita at hann mundi vel fallinn vera til ſlíkrar tignar; enn er hann kom á fund *Oſſurar* Erkibiſcups, þá ſá hann brádt hvörr madr *Þórlákr* var, oc tók vid honum med ſæmd oc virdíngu, enn hafdi í (y) nockra
1111 tregdu um vígſlu hans, oc taldiz ei kunna at ſetia höfut á höfut ofan; enn þó, at ordſendíngu *Gitzurar* Biſcups, þá het hann hönum vígſluunni, oc vildi ei til þeſſ ſtadar vígia er ádr var annar Biſcup at, oc bad hann kióſa ſer ſtad at hann væri til vígdr, enn leyfdi þó at hann væri í *Skálaholti*, ef *Gitzur* Biſcup leyfdi hönum þat, ef hann væri á lífi þá *Þórlákr* Biſcup kæmi út. *Þórlákr* var vígdr til
1118 Biſcups III nóttum fyri *Philippi* meſſu oc *Jacobi*, oc var hann vígdr til ſtadar

(y) mikla, *multa*. F. M.

Digitized by Google

A. C.

ſatis gravis erat. Cum is igitur 1117
ad exteros venerat, viſa eſt illis Islandia
virorum præſtantium admodum paupera, ipſe, qvi ad tantam dignitatem capeſſendam ablegaretur, non ſatis dignus; qvibus ille reſpondit, rem ita non eſſe comparatam, ſed ſe in cauſa eſſe, qvi hominibus magis qvam Deo vitia ſua celaſſet; qvo reſponſo id fecit, ut eum hoc honore digniſſimum eſſe judicarent. Aſcerum *Archiepiſcopum poſtqvam convenerat, hic qvalis vir* Thorlacus *eſſet, ſtatim perſpexit, qvare omni reverentiæ honore eum excepit, ſed tamen ejus inaugurationi dubia qvædam & moras nexuit, aſſerens, non poſſe ſe caput capiti imponere; precibus tamen* Giſſuris *epiſcopi id dedit, ut promitteret inaugurationem, ſed eo pacto, ut eum nollet epiſcopum inaugurare ſedi, cui alius præerat jam tum epiſcopus; juſſo igitur aliam eligere ſedem, cui præeſſet inauguratus, permiſit tamen in* Skalholto *ſedere, ſi poſt reditum* Thorlaci, *ſuperſtes* Giſſur *id ei concederet.* Thorlacus *epiſcopus tribus ante* Philippi & Jacobi *feſtum diebus inaugu-* 1118
ratus eſt, epiſcopi titulum accipiens à

Digitized by Google

A. C. ſtadar í *Reykiaholti* í *Borgarfirdi*; enn
1118 hann var vígdr í *Danmörk* XXX (z) dögum fyrr enn *Gitzur* Biſcup andadiz í *Skálaholti*.

XI. Cap.

Þórlákr Biſcup fór til *Islands* þat ſama ſumar ſem hann var vígdr, oc tóku menn feginſamliga vid hönum ſem verdugt var; hann hellt hinu ſama lítilæti í biſcupsdómi ſínum ſem hann hafdi ádr haft, oc alla let hann ſína mannkoſti í vöxt fara, enn eingann þverra, medan hann lifdi; hann tók marga menn til læríngar, oc urdu þeir ſídan gódir kennimenn, oc í mörgu efldi hann kriſtnina á *Islandi*.

1121 Þá er *Þórlákr* Biſcup hafdi III vetr ſetit at ſtóli í *Skálaholti*, þá andadiz *Jón* Biſcup *Ögmundar*ſon (49) at *Hólum*

(z) nóttum, *noctibus*. M. N. P. Q.

(49) De anno Johannis Epiſcopi Holenſis émortuali 1121. omnes noſtri *Annales* & Hiſtorici antiqvi conſentiunt, omnes etiam ordinationem Ketillis anno 1122 factam eſſe aſſerunt, præter *Skalholtenſes*

Digitized by Google

prædio Reykiahollt *in* Borgfiordenſi *pro-* A. C.
vincia; id qvod in Dania *factum eſt, tri-* 1118
ginta diebus antequam Giſſur *epiſcopus in* Skalholto *mortem obiret.*

Cap. XI.

Thorlacus *epiſcopus eadem æſtate, qva inauguratus fuerat,* Islandiam *petivit, ubi noſtrates eum, pro ut dignum erat, læti & humaniter receperunt. Qvamdiu epiſcopi munere fungebatur, eadem ille, qva antea, modeſtia uſus eſt, ſuasqve, dum in vivis erat, virtutes omnes, augeri potius qvam imminui curavit. Multos ille ſuſcepit erudiendos, qvi poſtea egregii ſacerdotes evaſerunt. Multis etiam aliis modis rem Chriſtianam in* Islandia *promovit. Cum* Thorlacus *epiſcopus* 1121
triennium cathedræ Skalholtinæ *præfuerat, mortuus eſt* Johannes Ögmundi *filius, epiſcopus*

ſes antiqviores, *Recentiores* & *Membranecs*, qvi annum ſeqventem præferunt. Genealogias Epiſcoporum Johannis & Ketillis exhibuimus ad *Kriſtniſagam* pag. 188. ſq. conf. & *Arii Polyhiſt.* Sched. pag. 74. *Sturlungaſaga* & *Landnámabók* paſſim.

Digitized by Google

A. C. *Hólum*, enn ſidan var kiörinn í ſtadinn *Ketill Þorſteinsſon* oc fór hann utan
1122 oc ſudr til *Dannmerkr*, oc var þar vígdr til Biſcups X nóttum (a) eptir Kindilmeſſu, oc kom til *Islands* hit ſama ſumar eptir. *Þórlákr* Biſcup ruddi til þeſſ á ſínum dögum, at þá var ſettr oc ritadr (b) kriſtinna laga þáttr eptir hinna vitruſtu manna (c) forſiá á landinu oc umrádum *Öſſurar* Erkibiſcups, oc vóru þeir bádir vidſtaddir til forráda, *Þórlákr* Biſcup oc *Ketill* Biſcup, oc margt var þat annat ſem þeir ſettu oc ſömdu á ſínum dögum, til (d) ſidbótar lands mönnum. *Þórlákr* Biſcup baud barnfóſtr *Halli Teits* ſyni í *Hauka dal*, oc fór þá *Gitzur* ſon *Halls* í *Skálaholt*, oc var Biſcup vid hann ſvo áſtúdligr, ſem hann væri hans ſon, oc ſpádi (e) honum þat, er

(a) fyrir, *ante*. E. R.
(b) kriſtinna laga þáttr. A. B. C. D. J.
kriſtinna laga rettr. F. 3. *alii*.
(c) forſió. A. B. C. D. forſión. F.
rádi oc forſiá. H.
(d) ſidſemdar. 5. (e) var vid Biſcup. A. F. 7. *al.*

Digitized by Google

epiſcopus Holanus, *& in hujus locum* A. C.
electus Ketell Thorſteinis *filius*, *qvi peregre profectus auſtrum verſus in* Daniam 1122
ibi decem noctibus ante purificationis beatæ Virginis feſtum inauguratus eſt, qvo facto, æſtate proximè ſeqventi in Islandiam *rediit. Dum vivebat* Thorlacus *epiſcopus, id ſua opera dedit effectum, ut juris eccleſiaſtici libellus componeretur, & literis conſignaretur, idqve virorum in inſula prudentiſſimorum provida curâ,* Aſſeriqve Lundenſis *Archiepiſcopi conſilio; cui rei ordinandæ ambo adfuere epiſcopi,* Thorlacus *&* Ketell, *qvi multa qvoqve alia, dum in vivis erant, ſtatuerunt atqve ſanciverunt, ad mores populariorum reformandos ſpectantia.* Thorlacus *epiſcopus ſe filii educatorem* Hallo Teiti *filio in* Haukadalo *obtulit;* Halli *ergo filius* Giſſur *ad* Skalholtum *venit, qvem epiſcopus non ſecus, ac ſi ſuus eſſet filius, humaniter ac amicè tractavit, vatici-*

Digitized by Google

A. C. er ſídan geck eptir, at ſlíkr merkismadr mundi traudt finnaz á *Islandi*, ſem hann var, oc vard á ſú raun ſídan. Þ*orláki* Biſcupi þiónadi hinn ſami preſtr ávallt medan hann lifdi óc var Biſcup, er (f) *Torfi* het oc var (g) *Bödvars*ſon (h), mikill dýrdarmadr, oc hafdi hann ádr verit med *Gitzuri* Biſcupi, oc mátti af ſlíku ſiá oc ödrum hans hversdagligum háttum prýdiligum, hvörſu jafnlyndr hann var at gódu í ſínu lífi; hann ſaung hvörn dag þridiúng af pſaltara, ſeint oc ſkinſamliga, enn þeſſ á milli kendi hann oc ritadi, edr (i) las yfir helgar ritníngar, edr (k) læknadi rád þeirra manna er þeſſ þurftu oc á hans fund komu. Alldrei var hann idiulaus, ör var hann vid aumíngia, enn kalladr fefaſtr (l) af alþýdu, oc ſpardi þó alldrei

(f) Tiörfi. E. G. O. R.
(g) Bödólfsſon. F. M.
(h) Þórlákr Biſcup var mikill dýrdar madr. F. *reliqui de Torfio ſacerdote hoc habent.*
(i) yfirlas. F.
(k) ræktadi. F. M. (l) vid. E. G. O. R.

Digitized by Google

vaticinatus fore, ut insigni præstantia virum, qvi cum eo comparari posset, vix habitura esset Islandia, *id qvod verum esse, eventus docuit.* Thorlaco *episcopo, dum viveret & episcopi munere fungeretur, famulatus est sacerdos, nomine* Torfius Bödvaris *filius, vir præstantissimus, qvi prius cum* Giffure *episcopo versatus fuerat. Ex qvibus, aliisqve, qvos qvotidie coluit, honestis moribus, cernere licuit, qvam constans in vitæ suæ instituto circa res bonas, & sui semper similis fuerit. Tertiam psalterii partem qvotidie lentus cecinit & consideratus; inter qvæ, vel alios docuit, vel scripsit, vel sacrarum literarum commentarios legit, vel vitæ instituta eorum hominum sanavit, qvi opis indigi illum convenerunt; nunqvam enim otiosus fuit. In miseros fuit liberalis, & qvamvis in plerisqve aliis rebus pecuniæ tenax vulgo haberetur, re tamen atqve necessitate ita ferente, nummis nunqvam* A. C.

Digitized by Google

A. C. rei peninga at naudſynium, til allra þarfligra hluta.

XII. Cap.

1132 Enn er *Þorlák* Biſcup ſkorti III vetr á ſimtugann at alldri, þá tók hann ſótt eptir þat, oc lá í ſvefnhúſi því er hann var vanr at ſofa í, oc lærdir menn hans, enn er ſóttin tók at vaxa, þá bad hann leſa yfir ſer bók þá er heitir *Cura Paſtoralis*, þá bók hefr giörfa *Gregorius* Páfi, oc ſegir frá greiniliga hverſu þeim manni ſkal (m) farit vera at öllu, er ſtiórnarmadr ſkal vera annara manna. Enn þat þótt-uz menn á finna, at hann hugdi ſídan betr til ſíns andláts, enn ádr bókin var leſin; hann bióz ſídan vid andláti ſínu ſem hann kaus ſiálfr, oc ei visſi almúginn hvat framfór í ſótt-inni allt til hans andláts. *Þórlákr* var vígdr til Biſcups á dögum *Gelaſii* Páfa

(m) háttat. M. Q.

Digitized by Google

qvam pepercit, ad rem qvamlibet utilem A. C.
erogandis.

Cap. XII.

Cum Thorlaco *episcopo, ad qvin-* 1132
qvaginta annorum vitæ numerum implendum, tres tantum deerant anni, æger in cubiculo decubuit, ubi ipse & qvi cum eo consveverant clerici, dormire fuerant soliti. Morbo autem ingravescente, ad lectum legi jussit librum, Cura Pastoralis *dictum, qvem composuit* Gregorius *Papa, singula hic distincte docens, à qvibus paratus esse debet, qvi aliis regendis dux est constitutus; qvo facto, jam hilarior omnibus est visus mortem exspectare, qvam ante librum fuerat lectum. Deinde, prout rem ipse consultissimam judicavit, suprema sua meditatus est, populo nesciente, qvid illi accidebat ægroto, antequam expiraverat. Tempore* Gelasii

Digitized by Google

A. C. Páfa (50) þá hafdi hann III vetr hins
1118 fiórda tugar (51), þá voru Kóngar í
Noregi Eyſteinn oc *Sigurdr Jórſala-*
1133 *fari.* Hann andadiz nærſta dag fyri
Brigittar meſſu (52), þá hafdi hann
Biſcup verit XV vetr, oc var grafinn
hiá hinum fyrri Biſcupum; þá var
lidit frá híngadburdi kriſti XI.C vetra
XXVI vetur. Sá atburdr vard fyri
nordan land, þann ſama dag er *Þor-*
lákr Biſcup andadiz, at á þeirri ſömu
ſtundu fór leidar ſinnar ſá preſtr einn
fródr oc göfugr er *Arni* het, ſon
Biarnar (n) *Kárleifs*ſonar, hann heyrdi
ſaung fagrann upp í himinin (o) yfir
ſer

(n) Kiarleifsſonar, *qvidam.* Geirleifsſonar L.
(o) yfir ſic. E. G. O. R.

(50) Recte noſter aſſerit, Thorlacum inauguratum fuiſſe, die 28 Aprilis Dominica ſecunda poſt Paſcha anno 1118, ſedente Gelaſio Papa; qvi cum electus fuerit die 25 Januarii hujus anni, ſed anno ſeqventi 1119, die 29 Januarii obierit, conſiſtere omnino neqvit, Thorlacum, qvod tamen calculus auctoris poſtulat, inauguratum fuiſſe anno 1111. vid. ſupra pag. 28. not. 14. & pag. 72.

Digitized by Google

Papæ episcopus inauguratus est Thorlacus, *triginta tres annos natus*, Eysteino & Sigurdo Hierosolymipeta *in* Norvegia *imperantibus; decessit autem pridie festum St. Brigittæ, cum qvindecim annos episcopatum gessisset, prope tumulos episcoporum, qvi antea decesserant, sepultus, cum mille centum viginti sex anni à nativitate Christi effluxerant. Eo ipso die, qvo* Thorlacus *episcopus exspiravit, accidit in boreali insulæ parte, ut eadem hora (qva obiit episcopus) iter faceret sacerdos qvidam, rerum multarum scientia genereqve clarus, nomine* Arnas Biornis *filius*, Karleifi *nepos, qvi dulcem in aëre audivit* A. C. 1118 1133

(51) *Arius Polybistor* Sched. p. 68. & auctor *Kristnisagæ* pag. 118. Thorlacum duos supra triginta annos natum fuisse, dum inauguraretur, asserunt.

(52) Thorlacus obiit anno 1133., die 1 Febr. ut testantur Necrologium Islandic. in *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 505. & *Annales Flateyenses, Oddenses, Breviores, Holani* utriqve, *Membranei, Skalholtenses antiqviores & Recentiores*. Soli *Annales Reseniani* annum 1132 adscribunt.

Digitized by Google

A. C. ſer oc var ſúngin cantilena *Lamber-*
1133 *tus* Biſcups þesſi:

(p) *ſic animum claris cælorum reddidit aſtris*

einn þat var vitat, þá til var prófat, at eingi madr hafdi þár í nánd verit. þótti af því mörgum mönnum mikils vert um þennan atburd, oc (q) letu ſer ei úr minni falla. Margt er merkiligt oc gæſkuſamligt at ſegia frá *Þorláki* Biſcupi *Rúnólfs*ſyni. Þau tídindi urdu í hans biſcupsdæmi, at þá andadiz hinn helgi *Jón* Biſcup at *Hólum* oc *Eiſteinn* Kóngr (53) bróder *Sigurdar Jórſalafara*; *Sæmundr* preſtr hinn *Fródi* (54) andadiz þat vor hit ſama, er *Þorlákr* Biſcup andadiz ádr um vetrin; þá var oc víg *Þorſteins* (r) *Hávards-*

(p) *anima cleri. (redit aſtra)* F. M.
anima claris. A. B. C. D.
anima clarus. H. P. Q.
animum — reddidit aſtris. E. R.
(q) let. A. B. C. D. 4. *alii.*
(r) Hallvards ſonar, E. G. 7. *alii.*

(53) Rex Eyſteinn fide Annalium obiit anno 1122, à quibus tamen *Annales Membranei* & *Recentiores* differunt,

Digitized by Google

concentum modulantium hanc Lamberti *episcopi cantilenam:* A. C. 1133

„ Sic animam claris cœlorum reddidit astris.

habito autem examine, innotuit, neminem, cum hoc accidit, ibi fuisse vicinum; qvare multi hanc rem, qvam magni momenti esse judicarunt, memoria excidere non sunt passi. Multa notatu digna eaqve egregia de Thorlaco *episcopo* Runolfi *filio dicenda veniunt. Illo episcopo, hæc acciderunt memoranda. Morte obierunt,* Joannes Sanctus *episcopus* Holensis, *&* Eysteinn *Rex* Sigurdi Hierosolymipetæ *frater, nec non* Sæmundus *sacerdos multiscius, vere hyemem proxime sequente, qva decesserat* Thorlacus *episcopus. Eodem tempore cæsi sunt,* Thorsteinn

differunt, annum 1123 substituentes. Conf. Necrologium Island. in *Langeb.* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 514.

(54) Sæmundus, ob haud vulgarem eruditionem, *hinn Fróde* sive Polyhistor appellatus, obiit anno 1133, ut omnes Annales comprobant; nam *Annales Recentiores*, qvi annum 1135 habent, audiendi non sunt. De Sæmundo plura legi possunt in *Arii* Sched. pag. 3. sq. 47. 61. *Vita Johannis Sancti. Kristnisaga* 188. 192. *F. Jobannæi* Hist. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 198. sq.

Digitized by Google

A. C. *Hávards*ſonar (55) oc Þ*órarins* (s) *Ivars*ſonar; þá andadiz *Berg*þ*ór* Lögſögumadr (56); þá var lögdeila (57) þeirra *Haſlida Márs*ſonar oc þ*órgils Odda*ſonar, þá var oc ſætt þeirra. Margir höfdíngiar vóru Þ*orláki* Biſcupi óhægir fyri ſakir óhlýdni ſinnar, enn ſumir í (t) órádvendni oc lagabrotum; enn hann hafdi allt í höndum ſem beſt voru efni á.

XIII. Cap.

Magnús var ſonr (58) *Einars Magnús*ſonar, Þ*órſteins*ſonar, *Halls*ſonar af *Sídu*, oc Þ*urídar* (u) *Gils* dóttur *Hafurs*ſonar, *Hafrbiarnar*ſonar *Mollda-Gnúps*ſonar. *Magnús* var uppfæddr med *Einari* födr ſínum oc *Oddnyu* ſtiúp-

(s) Einarſonar. A. B. 6. *alii.*

(t) órádvendi. E. G. O. R.

(u) Agils. D. F. Asgils. D. N. P. Asgeirs. M. Q.

(55) Vid. *Kriſtniſaga* pag. 122. *Landnámabók* pag. 391.

(56) De Bergthore vid. *Arii* Sched. pag. 65. *Kriſtniſaga* p. 118. *F. Johannæi* Hiſtor. Isl. Eccl. Tom. 1. p 214.

Digitized by Google

Havardi *filius*, & Thorarin Ivaris *filius*; A. C.
eo etiam Bergthor *Legifer occubuit*; *eo* Haſlidius Maris *filius* & Thorgils Oddii *filius* & *litibus in foro contenderunt*, & *reconciliati ſunt*. Thorlaco *epiſcopo maxima incommoda crearunt multorum magnatum contumacia*, *mores corrupti*, & *fœde ab eis violatæ leges*; *qvibus tamen malis ille*, *pro viribus*, *optime mederi conatus eſt*.

Cap. XIII.

Magnus *parentibus natus erat*, Einare Magni *filio*, Thorſteinis *nepote*, Halli *de* Sida *pronepote*, & Thurida, Gilſis *filia*, Hafuris *nepte*, Hafur-Biörnis *pronepte*, Molda-Gnupi *abnepte*. Magnus *educatus eſt apud patrem* Einarem, & Oddnyam

(57) Has lites fuſe enarrat *Sturlungaſaga* toto fere libro primo. Conf. & *Landnámabók* pag. 391. *Kriſtniſaga* pag. 124. ſq.

(58) Genealogiam Magni exhibuimus ad finem *Kriſtniſagæ* pag. 188. Conf. *Landnámabók* p. 348. ubi alter Genealogiæ ejus ramus explicatur. Rationem nominis ſuppeditant *Olafsſaga Helga*, *Magnusſaga Góda*, & ex his S. Ven. *Finnus Johanneus* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 277.

Digitized by Google

A. C. ſtiúpmódr ſinni, dóttur *Magnúſar* preſts Þórdarſonar úr *Reykiaholti*; peſſum kváduz þau meſt unnat hafa af öllum ſínum börnum. *Magnús* var til (x) bókar ſettr oc vígdr öllum vígſlum ádr hann væri preſtr. *Magnús* var vænn madr at áliti oc helldr hár madr vexti, fagreygdr oc vel limadr, þýdr oc þeckiligr, oc allra manna (y) ſkrautligaſtr í öllu yfirbragdi oc látgædi, hann var liúfr oc lítiláttr, vid alla, ſtórlyndr oc ſtadfaſtr í ſkapi, (z) fullrædaſamr, frændrækinn, margfródr oc málſniallr; hann reyndiz oc velbrugdinn vid hvörttveggia, búnad oc farar, oc var ávallt alla menn fættandi, hvar ſem hann var vid mál manna ſtaddr, oc ſpardi þeſſ eigi ord ſín ne audæfi.

1133 Enn þá er *Þórlákr* Biſcup hafdi andaz ádr um veturinn, þá var *Magnús* kiörinn til Biſcups eptir um ſumarit, oc þat ſumar ætladi hann til utanferdar

(x) bækur. A. B. C. D. E. G. O. R.

(y) ſkörugligaſtr, *gravisſimus*. E. R.

(z) heilrædaſamr, *conſilia ſalubria ſuggerens, quidam Codd.*

Digitized by Google

novercam, filiam Magni *ſacerdotis* Reyk- A. C.
holtenſis, *qvi* Thordi *erat filius. Huic filio plus qvam reliqvis ſuis liberis ſe faviſſe, ipſi teſtati ſunt* (*ejus parentes*). Magnus *literis fuit imbutus, & ad omnia ſacra initiatus, antequam ſacerdos eſt factus. Fuit concinna forma, procera ſtatura, claris oculis, membris venuſtis, affabilis & omnibus acceptus, geſtuqve omni & agendi ratione ornatiſſimus, comis & manſvetus, erga omnes liberalis & conſtanti animo, ad ſua cuiqve tribuenda promtus, & cognatorum ſtudioſus, multarum rerum ſcientia imbutus & diſſertus. Rei familiaris non minus qvam nauticæ peritiam, haud vulgarem, ſæpe tentatus prodidit; ut iras ſedaret, inimicosqve omnes reconciliaret, ubicunqve hominum* (*litigantium*) *negotiis intereſſe ei contingeret, nec verbis nec opibus pepercit. Poſtqvam* Thorlacus *epiſcopus* 1133
præterlapſa proxime hyeme expiraverat, Magnus *ſeqventi æſtate epiſcopus eſt electus, qva etiam iter extra patriam paravit; ſed ventis adverſis navem*

Digitized by Google

A. C. ferdar oc vard aptrreka í *Blöndu-Oſi*, oc var þá í *Skálaholti* um vetrinn,
1134 oc fór utan annat ſumar eptir til *Noregs*; þat ſumar fór hann utan er þeir *Magnús Sigurdar*ſon oc *Haralldr Gilli* börduz á *Fírisleyf* (59) oc ſtöck þá *Haralldr* undan ſudr til *Danmerkr*. *Magnús* Biſcupsefni fór oc ſudr til *Danmerkr* hit ſama hauſt, oc gaf giafir *Haralldi* Kóngi, oc tókſt þá vinfengi þeirra mikit. *Magnús* fór á fund Öſſur*ar* Erkibiſcups oc tók hann vid hönum virduliga oc vígdi hann til Biſcups (60) á Simons meſſu dag. Þann
1135 vetr hinn nærſta var *Magnús* Biſcup í *Sarpsborg*, þar til er *Haralldr* Kóngr vard innlendr, þá fór hann til hanns, oc tók Kóngr feginſamliga vid hönum oc med hinni meſtu ſæmd oc virdíngu, oc var hann med hönum þar til er hann

(59) Prælium Fyrisleifenſe ad annum 1134. referunt, Annales *Holenſes* utriqve, & *Regii* in *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 43. *Annales* vero *Flateyenſes*, *Skalholtenſes* antiqviores & *Membranei* ad 1132. Priorem calculum confirmat ſeries rerum geſtarum a no

Digitized by Google

in amnis Blandæ *oſtium retro pellentibus, proximam hiemem in* Skalholto *cum transegerat, ſequenti æſtate peregre profectus eſt in* Norvegiam, *qua æſtate* Magnus Sigurdi *filius &* Haraldus Gillius *in* Fyriſleifo *pugnam conſeruere, qua victus* Haraldus *auſtrum verſus in* Daniam *effugit. Epiſcopus ille deſignatus* Magnus, *etiam auſtrum verſus in* Daniam *eodem autumno appulſus,* Haraldo *Regi dona obtulit, unde magna ea inter eos amicitia orta eſt. Convenit deinde* Magnus Afſerem *Archiepiſcopum, qui eum honorifice exceptum ipſo Simonis feſto epiſcopum inauguravit. Proximam hiemem* Magnus *epiſcopus* Sarpsburgi *transegit, donec* Haraldum *Regem ad regnum reverſum noſter convenit, à quo lubentiſſime, nec minori cum reverentiæ honore eſt ſuſceptus. Manſit dein apud Regem usque ad ſuum*

A. C. 1134 1135

---

a noſtro relata, & ipſius *Snorronis Sturlæi* conſenſus in Heimskringla, Edit. Peringſkiold. Tom. 2. pag. 286. ſq.

(60) Magnum Epiſcopum anno 1234, inauguratum fuiſſe, aſſerunt *Annales Reſeniani, Flateyenſes,* & *Holani* utriqve.

Digitized by Google

A. C. hann fór út aptr til *Islands*, oc þág
1135 af Kóngi virduligar giafir, bordker er vó VIII merkur, oc var þar úr sídar kalkr giördr (a), oc margar adrar giafir, því at Kóngr var gudhræddr, enn örr (61) oc stórlyndr vid vini sína. *Magnús* Biscup kom til *Islands* um alþíng; oc kom í *Eyafiörd*, oc reid til þings oc kom þar þá menn vóru at dómum, oc urdu ei ásáttir um eitthvört mál, enn þá (b) kom madr at dómum oc sagdi at þá ridi *Magnús* Biscup á þíngit, enn menn urdu svo fegnir þeirri sögu, at þegar gengu allir menn heim, enn Biscup geck sídan útá hladit fyri kyrkiu, oc (c) tiádi þá öllum mönnum senn þau tídindi er giörst höfdu í *Noregi* medan hann var utan, oc þótti öllum mönnum mikils vert (62) um málsnilli hanns oc skörúngs-

(a) Skriódr sem enn er í Skálaholti, *Skriodus qvi adhuc Skalholti est, habent in margine.* D. K.

(b) dóminum. E. G. O. R.

(c) sagdi, *plerique.*

Digitized by Google

ſuum in Islandiam *reditum, quando (diſcedens) à Rege honorifica tulit munera, nempe poculum ponderis octo ſemilibrarum, ex quo calix poſtea eſt fabrefactus; ut multa alia miſſa fiant. Erat enim Rex ut Deo devotus, ita erga amicos largus atque munificus.* Magnus *epiſcopus in* Islandiam *venions in* Eyafiördum *appulit, cum comitia generalia habebantur, quibus ille equo vectus acceſſit, quo tempore, coram judicibus, de re controverſa, diſſentientes quidam contendebant. Tunc ad ſedentes judices nuntius accedens quidam,* Magnum *epiſcopum ad comitia equo vehi narravit, quo nuntio præſentes omnes adeo exhilarati ſunt, ut domum ſinguli abirent; epiſcopus vero in aggerem, ante templi fores poſitum, proceſſit, ubires memorabiles, quæ dum peregre fuerat in* Norvegia *acciderant, frequenti populo narravit, cunctis eloquentiam ejus & gra-*

A. C. 1135

(61) De liberalitate Regis Haralldi conſentit *Sturlæus* Heimskringl. Tom. 2. pag. 284. De calice, cujus hic fit mentio, vid. *Finni Johannei* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 278. Tom. 3. pag. 254.

(62) De aviditate novitatum, quatenus veteribus Islandis competebat, plura notavimus ad *Gunnlaugsſaga Ormstungu* pag. 23. ſq.

Digitized by Google

A. C. ſkörúngsſkap, þá reyndiz oc brátt hvör ágætis madr hann var í ſinu ſtórlyndi oc forſiá, bædi fyri ſína hönd oc annara, af því at hann ſpardi alldrei (d) fiárhlut til þeſſ, medan hann var Biſcup, at ſætta þá ſem ádr voru (e) ſundurþyckir, oc lagdi þat jafnan af ſínu til (f), er þeirra var í milli, oc urdu af því eingar deildir med mönnum, medan *Magnús* var Biſcup. Hann hellt hinu ſama lítilæti ſínu vid alþýdu, ſem ádr, þó væri Biſcup, oc var hann af því vinſælli enn fleſtir menn adrir, oc hafdi þar marga ſtóra hluti til (g) görva.

XIV. Cap.

Magnús Biſcup let mioc auka kyrkiu í *Skálaholti* oc vígdi ſídan, oc var kyrkiudagr ſettr á Seliumanna meſſu, enn ádr hafdi verit Kroſſmeſſu á vor,

(d) fiárhluti. A. F. 7. *alii.*
(e) ſundrlyndir. A. B. 9. *alii.*
(f) er þörf var þeirra &c. F.
(g) giörva, *quidam omitt.*

Digitized by Google

& gravitatem admirantibus. Tunc qvo- A. C.
qve se statim prodidit ea indolis excellen-
tia, ea, qva usus est, prudentia, & in
suis & aliorum negotiis; nam qvoad epi-
scopus fuit, impensæ nunqvam pepercit,
ut discordes conciliaret, ex suo semper id ad-
dens, de qvo solvendo inter illos non con-
venit. Qvo factum est, ut Magno *epi-*
scopo, nullæ agiturentur lites, nullæ di-
scordiæ. Populo se non minus modestum
præbuit factus episcopus, qvam antea
fuerat; favore ergo civium præ aliis ple-
risqve erat felix; qvod & multis præ-
clare gestis rebus promeruerat.

Cap. XIV.

Templum Skalholtense, *magnis ac-*
cessionibus cum auxerat, ipse deinde con-
secravit Magnus *episcopus, statuens, ut*
templi encænia, qvæ antea in festum crucis
vernum

Digitized by Google

A. C. á vor, þá er *Gitzur* Biſcup hafdi víst; *Magnús* Biſcup let tiallda kyrkiu borda þeim, er hann hafdi úthaft, oc (h) var þat hin meſta gerſemi, hann hafdi út pell þat er (i) hökull ſá var úrgiördr, er *Skarbendingr* heitir; *Magnús* Biſcup eſldi oc ſvo miöc ſtadinn í mörgum tillögum þeim er lengi hafa meſt (k) gædi at verit, bædi ſtadnum, oc ſvo þeim ſem hann hafa ſídan vardveitt; hann keypti til ſtadarins í *Skálaholti Arnes*, oc *Sandartúngu* (l), oc nær allar *Veſtmannaeyar*, ádr enn hann andadiz, oc ætladi þar at ſetia múnklíſi (63), enn hönum
1145 endtiz ei til þeſſ líf. Enn þá er *Ketill* Biſcup var nú ordinn (m) vel ſiötugr

(h) voro þat enar meſto gerſemar. E. F. G. & 4. *alii.*

(i) haukspautr. A. B. ſ. *alii.* er haukr ſá er ágördr er ſkarmendingr heitir, *in quo accipiter, nomine* ſkarmendingr, *depictus eſt.* E. G. O. R. *Sed* úrgerdr, *habent.* G. O.

(k) mæti. F.

(l) Sandartúngur. E. G. 3. *al.*

(m) nær, *fere.* H. M. N. Q.

Digitized by Google

vernum inciderant, poſtqvam Giſſur *epiſcopus (ædem hanc ſacram) initiaverat, in feſto, Sanctis in inſula Selja ſacro, celebrarentur. Idem templum ornavit epiſcopus* Magnus *aulæo, qvod domum ſecum portaverat, ingens utiqve cimelium. Ille purpuram qvoqve advexit, ex qva pallium ſacrum poſtea factum eſt,* Skarbendingr *(cimbria crenata) dictum. Sedem cathedralem multis etiam acceſſionibus ditavit epiſcopus* Magnus, *qvæ longo deinceps tempore & ipſi ſedi, & ſedem tenentibus ſummo emolumento fuere. Dedit ſedi* Skalholtenſi, *qvæ ſuo ære comparavit, prædia* Arneſum, Sandartungam, *& antequam morte deceſſit, omnes fere inſulas* Veſtmannenſes, *ubi monaſterium exſtruere decreverat; ſed hæc agentem mors occupavit. Cum* Ketell *epiſcopus ætatem ſeptuagintaannorum impleverat,* A. C. 1145

(63) De hoc monaſterio, vid. *Finni Johannæi* Hiſtor. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 278. Tom. 2. pag. 39. Tom. 4. pag. 24.

Digitized by Google

A. C. ſiötugr at alldri, þá fór hann til al-
1145 þíngis oc (n) fól ſic undir bænahalld allra lærdra manna á preſtaſtefnu, oc þá baud *Magnús* Biſcup hönum heim med ſer í *Skálaholt* til (o) kyrkiudags ſíns oc (p) brullaups þeſſ er þar ſkylldi þá vera; ſú veitſla var ſvo miöc vöndud, at ſlík eru ſidſt dæmi til á *Islandi*, þar var mikill miödr blandinn oc (r) öll ölfaung önnur ſem beſt máttu verda; enn (s) föſtudaginn eptir fóru Biſcupar bádir til laugar í *Laugarás* eptir náttverd, enn þar urdu þau miklu tídindi at þar andadiz (64) *Ketill* Biſcup, oc þótti mönnum þat mikil tídindi; mikill hryggleiki var þá á mörgum manni í því heimbodi, þar til er Biſcup var grafinn oc um hann var búit. Enn med fortölum *Magnúſar* Biſcups oc dryck þeim hinum

(n) fal. A. F. 5. *alii.*
(o) Kyrkiudagſins. A. B. 6. *al.*
(p) brúdkaups. A. B. *& octo alii.*
(r) öl áfaung. E. G. R. öl áfeng. L. O.
(s) föſtudags aptan, *veſpere.* E. G. O. R.

Digitized by Google

pleverat, comitia petivit, ubi in ſynodo ſacerdotum omnium clericorum precibus ſe commendavit. Tum eum Magnus *epiſcopus ad* Skalholtum *invitavit, encæniis templi ibi interfuturum, atqve nuptiis, ibi etiam celebrandis. Erat convivium hoc tanto apparatu ſtructum, ut ſimilis lautitiæ pauca dentur in* Islandia *exempla; magna (enim) hic erat hydromelis (cereviſiæ) mixti copia, aliaqve omnia potus genera, qvam fieri potuit optima. Die Veneris proxime ſeqventi, poſt coenam, ambo epiſcopi, balneis uſuri, ad* Laugaraſum *iverunt, ubi caſu admodum notando accidit, ut* Ketell *epiſcopus morte obiret; qvæ res audientibus viſa eſt maxime memorabilis. Hinc magna in hoc convivio triſtitia multos tenuit, donec epiſcopi funus terræ mandatum & juſto cum apparatu conditum erat. Fecere id vero meritis* Magni *epiſcopi, una cum potu generoſo,* A. C. 1145

G 2 *cujus*

(64) Ketell conſenſu omnium Annalium antiqvorum deceſſit anno 1145, die 23 Julii, ſi die Veneris proximo poſt 9 Nonar. Julii, ut vult auctor noſter, obierit. Sed Necrologium Islandicum in *F. Johannæi* Hiſt. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 597. ſtatuit eum die 7 Julii fatis functum fuiſſe.

Digitized by Google

A. C. um ágæta (t) er menn áttu þar at
1145 drecka, þá urdu menn (u) nockut
afhuga ſkiótara hörmum ſínum, enn
1146 elligar mundi. Enn eptir þat var (x)
koſinn til Biſcups at *Hólum*, *Biörn*
*Gilſ*ſon, oc fór hann utan med bref-
1147 um *Magnúſs* Biſcups til *Aſkels* Erki-
biſcups, oc var *Biörn* vígdr til Biſcups
nærſta dag eptir Kroſſmeſſu á vor,
(65) oc fór út hingat hit ſama ſumar,
oc var Biſcup at *Hólum* (y) XII vetr.

XV. Cap.

1148 Enn þá XII vetr vóru lidnir frá
andláti *Þorláks* Biſcups *Runólfs*ſonar,
enn *Magnús* hafdi Biſcup verit (z)
XIIII vetr, þá (a) bar til ſú óhamíngia
á *Islandi*, at ei hefr önnr þvílík ordit
at mannſkada, þá *Magnús* Biſcup hafdi
farit

(t) er þar var veittr. E. R.
(u) nockut ſkiótara gladir. *Quidam Codd.*
(x) vígdr, *plerique.*
(y) XV. A. B. & 7. *alii.*
(z) XIII. vetr. 7. *codd.*
(a) braſt, *pro*, bar til. E. G. O. R.

Digitized by Google

cujus bibendi convivis ibi fuit copia, ut illi aliqvanto citius doloris oblivisceren- A. C. 1145
tur, qvam alias factum esset. Postea in
episcopum Holanum *electus est* Biörn Gil- 1146
sis *filius, qvi* Magni *episcopi literis mu-*
nitus, peregre abiens, Askelem *Archiepi-*
scopum convenit, à qvo postridie festi Cru- 1147
cis verni episcopus est inauguratus. Ea-
dem æstate huc in Islandiam *redux, per*
duodecim annos Holensem *episcopatum*
tenuit.

Cap. XV.

Elapsis à morte Thorlaci *episcopi,* 1148
filii Runolfi, *qvindecim annis, cum* Mag-
nus *qvatuordecim hiemes episcopus fuerat,*
in Islandia *accidit res adeo acerba, ut*
par ei hominum ibi non exstiterit perni-
cies. Per finus *enim* occidentales *iter*
permensus Magnus *episcopus, cum festo*

(65) Ordinationem Biörnis Episcopi Annales, solis *Brevioribus* exceptis, qvi in plerisqve annum reliqvorum calculum seqventem, adscribere solent, ad annum 1147 referunt.

Digitized by Google

A. C. farit yfir *Veſtfiördu* oc var í *Hytardal*
1148 um Mikaels meſſu, enn hinn nærſta dag eptir meſſudaginn, þá kom þar elldr í bæinn (b) um náttmál, oc varð Biſcup ei fyrr var vid, enn honum þótti ei óhætt út at gánga, oc var ſem hann villdi ei bædi giöra, at flýia ógn daudans er hann ſá þá nálgaz, enn hafa þeſſ ádr bedit jafnan almáttugann Gud, at hann ſkyldi þat líflát ſpara hönum til handa er hönum þætti ſer (c) í því (d) laugarpíníng (66) ſín. *Magnús* Biſcup let þar líf ſitt (67) í húsbrunanum oc med honum (e) II menn oc LXXX (68). Þar andadiz

(b) um nóttina, *noctu*. M. Q.

(c) eigi, *non*, *addunt*. A. B. 6. *alii*.

(d) laugar píning, *habent*. F. J. K. láng̃ar píning A. B. C. D. *alii*. lóng ſín píning E. G. 7. *alii*.

(e) II menn oc L; M. N. Q.

(66) Illo & longo poſt tempore creditum fuiſſe, paſſiones qvasvis, & inprimis mortem violentam, remiſſionem peccatorum promereri, in re tam clara, non eſt qvod operoſe perſeqvamur.

(67) Anno, ut Annales teſtantur 1148, die 30 Septembr.

Digitized by Google

A. C.
1148

Sancti Michaëlis in Hytardalo *hospitabatur, accidit, ut postridie dicti festi, sub noctem venientem, igne flagraret villa, episcopo rem non prius sentiente, quam cum exitus de ædibus ei periculi non expers videbatur. Cum igitur metu mortis, quam jam appropinquantem videbat, fugere nollet, is, qui precibus Deum omnipotentem assiduis sollicitaverat, ut id sibi reservaret mortis genus, quo dolorem posset sentire, vitæ suæ maculas purgaturum. Periit hoc incendio* Magnus *episcopus, & cum illo octuaginta duo alii homines,*

(68) De numero defunctorum differunt auctores, pleriqve numerum 72 adscribunt, verbi gr. *Annales Flateyenses*, *Breviores*, *Holani antiqvi*, *Regii* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 55. *Necrologium Islandicum* loc. cit. Tom. 2. p. 515. *Sturlungasaga* Mſ. Qvidam 72 non adnumerant Magnum Episcopum & Torfium sacerdotem, adeoqve 74 periisse volunt; hi sunt *Annales Skalholtenses* antiqviores, *Recentiores* & *Membranei*. *Annales Oddenses* & *Skalholtenses* qvidam numerum rotundum septuagenarium assumunt.

Digitized by Google

A. C. andadiz (f) *Torfi* (69) preſtr *Böðvars-*
1148 ſon, er ávallt hafdi honum þiónat í hans biſcupsdómi; þar letuz VII preſtar adrir, oc allir göfugir. Lík Biſcups oc *Torfa* voru náliga óbrunnin, oc voru bædi færd í *Skâlaholt*, oc þá voru ſendir ſkynſamir menn í *Fliótshlíd*, *Páll* preſtr *Sölva*ſon (70) úr *Reykiaholti*, oc *Gudmundr Konrads*ſon (71), at ſegia þeſſi tídindi *Halli Teits*ſyni (72) oc *Eyulfi*

(f) Tiörſ. E. G. O. R. *hic & alibi.*

(69) Ab hoc Torfio villam paſtoralem *Torfaſtader* nomen traxiſſe ſcribit *Brynjolfus Svenonius*, Epiſcopus dioeceſeos Skalholtinæ doctiſſimus, in literis qvibus Thordo Thorleifi filio dictam præbendam contulit, die 28 Maji 1658 ita inqviens: *Præbenda* Torfaſtader *cathedræ Skalholtenſi & collationi Epiſcoporum ſubjecta fuit, inde a tempore Sacerdotis* Torfii, *à qvo præbenda denominatur, quique ſedentibus tribus ſucceſſive Epiſcopis ſimul erat Paſtor Cathedralis Skalholtenſis, cujus etiam memoria in* Hungurvaka *injicitur, qvod Hyterdali una cum Magno Epiſcopo flammis conſumtus perierit. Villa qvoque ipſa fundorum Skalholtenſium, qvas Giſſur Epiſcopus Isleifi filius jure hæreditario à majoribus, inde à terra prima occupata, ad ſe revolvens, partem primitus conſtituit, Giſſur autem hoc templo cathedrali addictus, templum Torfaſtadir fundavit, præbendamque Torfaſtadenſem ſacerdotis,*

qvos inter Torfius *ſacerdos* Bödvaris *filius*, *qvi ei epiſcopo ſemper fuerat famulatus. Septem alii ſacerdotes, viri omnes egregii, ibi interierunt. Epiſcopi* Torfiiqve *cadavera ab igne fere illæſa, ad* Skalholtum *delata ſunt. Miſſi autem fuere viri prudentes*, Paulus *ſacerdos*, Sölvii *filius, de* Reykiaholto, & Gudmundus Conradi *filius*, *hujus rei nuntii*, *in* Fliotshlidam, *ad* Hallum Teiti *filium* & A. C. 1148

---

cordotis, *qvi templo cathedrali & Epiſcopo miniſtraret*, *uſibus aſſignavit*. Hæc, cum alias hodie fruſtra qværentur, & virum doctiſſimum ea gratia aſſumſiſſe, non eſt, qvod animum inducamus, ne plane intercidant, annotaſſe viſum eſt.

(70) De Paulo Sölvii filio, qvi anno 1185 obiit, multis agunt *Sturlungaſaga* libr. 2. paſſim, & *Thorlaksſaga Helga*. Genealogiam exhibet *Landnámabók* Edit. Havn. p. 48.

(71) De Gudmundo Kodranis filio plura ſuppeditat *Sturlungaſaga* paſſim.

(72) Isleifi Epiſcopi ex filio Teito nepos, Giſſurii Halli filii, cujus apud noſtrum tam crebra & honorifica mentio fit, pater; cujus genealogiam ad finem *Kriſtniſaga* pag. 116. 122. pertexuimus. Conf. ſupra not. 1. & *Sturlungaſaga* paſſim. De ejus in Epiſcopum Skalholtenſem electione & obitu auctor noſter pluribus mox infra agit.

Digitized by Google

A. C. 1148 *Eyúlfi Sæmundarſyni* (73) oc ödrum höfdíngium er (g) at veitzlu voru med (h) hönum; þeir fóru ſtrax í *Skálaholt*, enn veſtan komo med lík Biſcups oc *Torfa*, *Gudmundr* preſtr *Brandsſon* (74), oc *Snorre Svertings* (*) ſon, oc fleiri virdulegir menn, oc komo í *Skálaholt* á Dioniſius meſſu, enn (i) Geronis dag vóru líkin nidrſett hiá grepti hinna fyrri Biſcupa. Ei hefr (k) verit meir til óyndis hagat enn þá er menn urdu ſvo (l) naudſkilia, at náliga vard hvör vid ſinn áſtvin at ſkilia í *Hytárdal*. *Magnús* Biſcup var vígdr til Biſcups af *Öſſuri* Erki-

(g) á *pro* at. A. B. C. D. 7. *alii.*
(h) med þeim. F. 6. *alii.*
(i) Gregorius. E. H. R. Hieronymi. J. Gedeonis. D. F. Gerconis. G.
(k) oc hefir vetr meir &c. G. O. R. oc hefir verit meir. A. B. 8. *alii.*
(l) navdſkiliaz. A. B. C. D. O. R. naudſkeria. M. Q.

(73) Eyulfus Sæmundi Polyhiſtoris filius, cujus genealogiam exhibuimus ad *Kriſtniſogam* p. 188. 192. obiit anno 1158, fide *Annalium Flateyenſium*, *Holenſium*

Digitized by Google

Eyulfum Sæmundi *filium, aliosqve magnates, qvi ibi* Hallo *aderant convivæ. Illi haud morantes, ad* Skalholtum *se contulere, ab occidente funus episcopi &* Torfii *ducentibus,* Gudmundo *sacerdote* Brandi *filio,* Snorrio Svertingi *filio, pluribusqve aliis viris honestis, qvi Dionysii festo ad* Skalholtum *venere; die vero Gerionis, cadavera juxta priorum episcoporum sepulcra terræ mandata sunt. Major nunqvam data est moeroris occasio, qvam in* Hytardalo, *ubi hominum discessum ea urgebat necessitas, ut qvilibet fere amicus ab amico carissimo divelli & abstrahi cogeretur. Episcopus ab* Assere *Archiepiscopo* A. C. 1148

---

lensum antiqvorum & *Regiorum* in *Langebekii* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. p. 59. Plura de viro sapientissimo vid. in *Sturlungasaga* & *Þorláks Biscups Saga.*

(74) Gudmundus Brandi filius, Pastor Hiardarholtensis, multis laudibus, iisqve promeritis, in *Sturlungasaga* passim extollitur. Mentionem ejus facit *Kristnisaga* pag. 116. Obiit anno 1151. Vid. Annal. Reg. in *Langebek:* Script. Rer. Dan. pag. 56.

(*) Genealogiam & laudes Snorrii: *Sturlungasaga* pluribus persequitur.

Digitized by Google

A. C. Erkibiſcupi á dögum *Anacleti* Páfa (75) oc *Haralldz* Kóngs *Gilla* oc *Magnúſar Sigurdar*ſonar *Noregs* Kónga, þá var hann vetri meir enn hálfferugr, enn hann andadiz í húsbruna í *Hytardal* fimta dag viku, einni nótt eptir Mikaels meſſu, þá var lidit frá híngatburdi Kriſts XI.C vetra XL oc I vetr (76) þá hafdi hann (m) XIIII vetr verit Biſcup.

XVI. Cap.

Medan *Magnús* var Biſcup ſviku (n) býarmenn *Haralld Gilla* (77), oc þá

(m) XIII. M. Q.

(n) bæjar menn. A. F. 7. *alii.*

(75) Anacletus Secundus, Antipapa, electus fuit anno 1130, obiit 1138. Qvo ſedente, id eſt anno 1134, ut ſupra pluribus adſtruximus, Magnus Epiſcopus inauguratus eſt.

(76) Omnes noſtri Annales antiqvi mortem Magni Epiſcopi ad annum 1148 & craſtinum feſti Michaëlis Archangeli referunt, præter *Annales Breviores* & *Fragmentum Annalium*, in Biblioth. Magnæana No. 414. in Qvarto, (qvod cum dictis Annal. *Brevioribus* in plurimis convenit) qvi annum ſeqventem

Digitized by Google

ſcopo initiatus eſt Magnus, Anacleti *Papæ*, A. C.
Haraldi Gillii & Magni Sigurdi *filii*, Norvegiæ *Regum tempore, triginta ſex annos natus, ſed in* Hytardalo *periit incendio, qvinta hebdomadis die, prima poſt feſtum Michaëlis nocte, cum à nato Chriſto elapſa erat milleſima centeſima quadrageſima prima hiems; ipſe vero epiſcopi munus qvatuordecim hiemes geſſerat.*

Cap. XVI.

Magno *epiſcopo*, Haraldum Gillium *prodiderunt cives* (*Bergenſes*). *Tunc etiam*

qventem 1149 adſcribunt. Hoc anno dies 30 Septembris, Magno Epiſcopo emortualis, incidit in diem Veneris, & anno 1141, qvem auctor ex erroneo ſuo calculo adſcribit, in diem Martis. Cum igitur, etiam ex noſtri teſtimonio, evictum ſit, Magnum die Jovis periiſſe, dubio caret, id anno 1148 factum eſſe.

(77) Cædem Haralldi Norvegiæ Regis, a conjuratis Bergenſibus perpetratam, prolixe narrat *Sturlæus* in Heimskringla Edit. Peringſk. Tom. 2. p. 311. ſeqv. eamqve ad annum, ut ſeries rerum geſtarum ſecum fert, 1136 refert, conſentientibus omnibus Islandorum Annalibus antiqvis, præter ſolos *Skalholtenſes antiqvos*. qvi annum 1135 præferunt.

Digitized by Google

A. C. þá fellu þeir *Magnús* Kóngr oc *Sigurdr Slembidiákn* (78), þá vard víg *Þóris Steinmódsſonar* (79) oc andlát *Öſſurar* Erkibiſcups (80), oc *Ulfhedins* Lögſögumanns, oc *Finns* Lögmanns (81) oc *Henriks* Engla Kóngs (82), oc margt annat vard á hans dögum, þat er

(78) Cædes eorum refertur ad annum 1138, ab *Annalibus Skalholtenſibus antiqvioribus*, *Holanis* utrisqve, *Membraneis* & *Recentioribus*; ſed ad annum 1139, ab *Annalibus Flateyenſibus*, *Oddenſibus* & *Regiis* apud *Langebek*: Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 54. qvorum calculum confirmat *Sturlæus* in Heimskringla Tom. 2. pag. 329. ſeqv.

(79) Cædem Sacerdotis Thoreris, Steinmodi filii, anno 1136 commiſſam fuiſſe, perhibent *Annales Regii* apud *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 54. & *Holenſes antiqviores*. *Flateyenſes* vero annum 1135 habent.

(80) Obitum Aſſeri ſive Öſſuris, Archiepiſcopi Lundenſis ſæpe laudati, Annales ad annum 1138 narrant, exceptis *Flateyenſibus*, *Reſenianis* & *Skalholtenſibus* antiqvioribus, qvi annum 1137 adſcribunt.

(81) De Finno Legifero diverſæ auctorum ſunt ſententiæ, a Summe Ven. *Finno Johannæo* Hiſt. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 213. allatæ, qvas conciliari poſſe confidimus, ſi duo ejusdem nominis viri, ætate ſuppares, ut & revera fuerunt, aſſumantur. Alter qvi 1139 Legifer erat, (nam officii ejus initia

Digitized by Google

etiam cæſi ſunt Magnus *Rex* & Sigurdus, *cognomento* Slembidiakn (*Diaconus transfuga*). *Eo qvoqve tempore accidit cædes* Thoreris Steinmodi *filii, nec non mors* Aſſeri *Archiepiſcopi*, Ulfhedinis & Finni *Legiferorum*, & Henrici *Anglorum Regis, multæqve aliæ res maximæ memorabiles.* A. C.

initia *Annales Reſeniani* ad annum 1138 referunt, *Flateyenſes* vero ad 1140) ut *Annales Regii*, *Holenſes* utriqve & *Oddenſes* teſtantur, ſed qvi, iisdem teſtibus, anno 1145 obiit. Hic Legifer ſacerdos appellatur, & Halli filius fuit; ſed *Annales Breviores* ad dictum qvoqve annum 1145 referunt peregrinationem Sacerdotis Finni Halli filii. *Annales Oddenſes* ad annum 1159 Finnum Legiferum fuiſſe aſſerunt, ſed illud manu recentiori adjectum, ex *Arngrimi* Crymogæa inſertum eſſe, ſuſpicione non caret, ubi pro 1139 forte mendum 1159 irrepſit. Anno 1172 Sacerdos Finnus Halli filius Ormum Sacerdotem Thordi filium interfecit, ut teſtantur *Annales Regii* & *Holenſes* utriqve. Ex qvibus patet duos qvidem fuiſſe Sacerdotes nomine *Finnus Halli filius*, qvorum prior anno 1145 obiit, qvi Legifer fuerat; Poſterior anno adhuc 1172 ſuperfuit, ſed num is Legiferi officio unqvam functus fuerit, dubitatur.

(82) Henricus Primus Rex Angliæ deceſſit anno 1135, ut exteris ſcriptoribus conſentiunt *Annales Reſeniani* & *Regii* apud *Langebek* in Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 53.

Digitized by Google

A. C. er mikil tídindi voru í. Eptir andlát
1149 *Magnúſar* Biſcups hit nærſta ſumar, vard at kióſa mann til Biſcups, *Hall Teitsſon* (83), fór hann utan, oc mælti allſtadar þeirra máli, ſem hann væri (o) allſtadar barnfæddr ſem þá kom
1150 hann. *Hallr* andadiz í *Treckt* þá þeir fóru aptr, oc var ei vígdr til Biſcups.
1151 Enn þá er útſpurdiz andlát *Halls Teitsſonar* til *Islands*, mátti enn Biſcup kióſa, þá var þat allra manna kiör ſem ráda áttu, med forſió *Biarnar* Biſcups at *Hólum*, at menn kiöru til Biſcups Nordlendſkann mann þann er *Klængr* het, oc var *Þórſteinsſon* oc *Halldóru Eyólfs* dóttur.

XVII. Cap.

Klængr Þórſteinsſon var vænn madr at áliti oc medalmadr at vexti, kvikligr oc ſköruligr oc algiör at ſer, oc ritari gódr, oc hinn meſti lærdóms madr; hann var málſniallr oc öruggr at

(o) ávallt, *ſemper*, *addunt*. E. F. G. O. R.

Digitized by Google

les. Æſtate Magni *epiſcopi mortem proxime ſecuta, cum epiſcopus erat eligendus, electus eſt* Hallus Teiti *filius, qui peregre profectus exterorum ſermone ſcite adeo utebatur, acſi patriam habuiſſet, quamcunque adiiſſet regionem.* Hallus Trajecti *ad* Rhenum *mortuus eſt, cum ſuis* Roma *domum reverſurus, quare epiſcopus non eſt inauguratus. Fama de* Halli Teiti *filii morte in* Islandiam *perlata, cum ad epiſcopum eligendum iterum accedebatur, factum eſt communi omnium conſenſu, quorum hac in re valuit auctoritas aut conſilium, nec non* Biörnis *epiſcopi* Holenſis *provida cura, ut in epiſcopum eligeretur vir è tractu boreali oriundus, nomine* Klængus, *filius* Thorſteinis & Haldoræ Eyolfi *filiæ.*

A. C. 1149 1150 1151

Cap. XVII.

Klængus, Thorſteinis *filius, fuit vir facie decora & mediocri ſtatura, vegetus, & qui ſe magnifice gerebat, artibus omnibus perfectè inſtructus, ſcriba eximius, & literis probe imbutus. Fuit item ore facun-*

(83) De Halli Teiti filio vid. plura ſupra not. 72. p. 105.

Digitized by Google

A. C. at vinfesti oc hit mesta skáld, hann hafdi verit med *Katli* Biscupi oc hafdi hann í mörgu lagi hans háttu góda. *Klængr* fór utan þat sama sumar sem hann var til Biscups kosinn, med brefum *Biarnar* Biscups, á fund *Askells* Erkibiscups, oc vígdi hann *Klæng* (p)
1152 Biscup XII nóttum eptir Máriu messu á vor, oc hit sama sumar eptir fór hann út til *Islands* (84), oc var þá kominn fra *Róm* sunnan oc allt utan úr *Bár* (85) *Gitzur Hallsson*; fór hann út med hönum, oc áttu menn þá at fagna tveim senn hinum (q) mestu (r) mann gersemum á *Islandi*. A tveim skipum komu út (s) stórvidir þeir er *Klængr* Biscup let höggva í *Noregi*, til

(p) til Biscups. E. R.
(q) besto. E. G. R.
(r) mönnum oc gersemum. A. B. & 6. *alii*.
(s) undirvidir. M. Q.

(84) Klængi Episcopi ordinationem & in Islandiam reditum anno 1152 omnes *Annales* adscribunt, præter *Skalholtenses antiquos*, *Recentiores* & *Membraneos*, qvi annum 1150, & *Oddenses* qvi 1151 scribunt, qvos errorem calculi commisisse, series gestorum ab auctore nostro & *Sturlungasaga* relatorum arguit.

Digitized by Google

facundus, in amicitia conſtans & poëta peritisſimus. Cum Ketille *epiſcopo converſatus, probos hujus mores adoptaverat plurimos. Eadem æſtate, qva in epiſcopum eligebatur* Klængus, *peregre profectus eſt,* Biörnis *epiſcopi literis munitus; ita convenit* Aſkelem *Archiepiſcopum, qvi noctes duodecim, à feſto illo Mariæ, qvod vere celebratur, (feſto Annuntiationis Mariæ)* Klængum *epiſcopum* A. C. 1152 *inauguravit. Is eadem æſtate in* Islandiam *reverſus eſt. Tunc* Giſſur, Halli *filius,* Roma *& longius* Bario *redux factus, comes* Klængo *in* Islandiam *navigavit, qvo pacto duorum ſimul pretioſisſimorum in* Islandia *virorum reditum ſibi gratulandi civibus data eſt occaſio. Duabus navibus advecta ſunt ligna eximiæ longitudinis, qvæ* Klængus *epiſcopus in* Norvegia *cædi fe-*

(85) Barium illud ſine dubio eſt, unde ager Bariensis Italiæ nomen trahit. Huc translatio S. Nicolai Epiſcopi Myrenſis, qvi ſeculo tertio floruit, facta eſt, & loco celebritatem conciliavit. Vid. ſupra pag. 67. & S. Ven. *F. Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 217.

Digitized by Google

A. C. til kyrkiu þeirrar er hann let giöra í
1152 *Skálaholti*, oc at öllu var vöndut fram yfir hvört hús annat þeirra er á *Islandi* vóru giörd, bædi at vidum oc smídi. Enn er Biscup kom til stólsins í *Skálaholti*, þá vard hann þegar svo vinsæll vid alþýdu, at jafnvel unnu hönum þeir menn hugástum, er hann hafdi skamma stund at stóli setit, er helldr höfdu vid honum horft í sínum huga. Enn þat er ei kynligt þó svo yrdi, því at hann var stórlyndr oc stórgiöfull vid vini sína, enn örr oc ölmusugódr vid fátæka menn (t). Linr oc lítiláter var hann vid alla, kátr var hann oc keskifimr, oc jafnlyndr madr vid vini sína, svo at þángat var til allra úrlausna at (u) sía, er hann var med; þar var á stólnum
1153 hvörskyns er vidþurfti. Hann let þegar taka til (x) kyrkiusmídis er hann hafdi einn vetr at stólnum setit. Svo sýnduz ödrum mönnum tillög vera

(t) liúfr. F. & 4. *alii.*
(u) leita. A. B. 8. *alii.*
(x) smídar. A. B. & 6. *alii.*

Digitized by Google

terat, ad templi fabricam, quod eo curante, A. C.
in Skalholto exstructum est, tam materiæ 1152
delectu, quam ipsa materiatione, qualibet, quam Islandia unquam habuit, domo præstantius. Episcopus, cathedra Skalholtensi potitus, tantam mox populi amicitiam sibi paravit, ut postquam in cathedra paulisper sederat præsul, vel illi eum amore amplecterentur, quorum aversus nonnihil ab eo antea fuerat animus. Mirum autem non est, rem ita cecidisse, cum animo fuerit magnanimus & summe munificus erga amicos, largus erga pauperes, & ad stipem erogandam paratissimus. Erga omnes mitis erat, & humanus, festivus & lepidus, nec non animo erga amicos sui semper simili, ut à qua ille stetisset parte, omne ibi sperandum veniret auxilium. Nec sedi unquam defuit ullus, quo opus erat apparatus. Unam cum se- 1153
derat hiemem episcopus, templum ædificandum aggressus est. Tanti autem aliis visi

Digitized by Google

A. C. vera mikil til kyrkiugiördar, at hvörum miſſerum, bædi í vidar faungum oc ſmídakaupum oc mannhöfnum þeim er þar fylgdu, at ſvo þótti ſkynſömum mönnum ſem öll lauſafe þyrfti til at leggia, þau er til ſtadarins lágu í tíundum oc ödrum tillögum. Búit þurfti í annann ſtad ſvo mikilla tillaga à hverium miſſerum, fyri ſakir fólks fiöllda oc geſtriſni oc annarar atvinnu, at ſvo þótti ſem þar mundi þurfa til allá lauſa aura þá er ſtadrinn átti. I (y) þridiu grein hafdi hann ſvo veitſlur fiölmennar oc ſtórar fegiafir vid vini ſína, er bædi voru margir oc göfugir, at þar þurfti náliga ógrynni fiár til at leggia; enn almáttugr Gud er allt gott gefr af ſer, let eingann (z) þann hlut ſkorta er hafa þurfti bædi til kyrkiugiördar oc annarar atvinnu, þeirrar er Biſcup villdi láta hafa medan hann lifdi. Þeſſir vóru höfutſmidir at kyrkiunni í *Skálaholti: Arni*, er kallaðr var *Höfutſmidr*, oc *Biörn* hinn *Hagi*

(y) þridia máta. A. R. & 9. *alii.*

(z) þann ſkort á. E. G. 9. *alii.*

Digitized by Google

sunt, qvi templi structuræ singulis sene- A. C.
stribus impendebantur sumtus, erogandi tam in lignorum apparatum, qvam fabrorum mercedem, atqve alios sustentandos homines, qvibus hic erat usus, ut visum sit prudentioribus, omnem hoc opus postulare pecuniam, qvantamcunqve sedi vel cumularent decimæ, vel alii hujusmodi reditus. Tantas secundo impensas postulavit ipsa alenda familia, tantos sumtus domesticorum multitudo, hospitum frequentia, & aliæ res necessariæ, ut ad has impensas eroganda viderentur, qvæ sedes possidebat, bona omnia mobilia. Conviviorum tertio frequentes adeo erant apparatus, tantaqve largitus est (episcopus) dona amicis, qvi & multi fuere & nobilissimi, ut ad hos sumtus ferendos propemodum immensa pecuniæ vis requireretur. Sed omnipotens Deus, qvi omnia bona de suo nobis largitur, fecit ipse, ut nihil eorum deesset, qvibus opus erat, tam ad templi structuram, qvam ad alias res necessarias, ex voluntate episcopi, dum viveret, parandas. Templi Skalholtensis *hi præcipui fuere architecti:* Arnas, *qvem* Architectorum *dixeris* principem, & Biörn

Digitized by Google

A. C. *Hagi Þórvaldsson*, *Hugi Leifsson* telgdi oc vidu. Enn þá er kyrkian var algiör, orti *Runólfr* Biscups son (86) vísu þessa:

Hraust (a) var höll sú er Kristi,
Hugblídum let smída,
Gód er rót und rádum,
Ríkr (b) stiórnari slíkum.
Gipta vard þat er giördi
Guds rann (c) iugtanni.
Petr hefr eignaz ítra
Arna smíd oc *Biarnar*.

XVIII. Cap.

Klængr Biscup var svo mikill (d) málafylgismadr ef hann var adsóktr til áfiár, at hann var bædi höfdíngi mikill sakir vitsku oc málsnilldar, hönum vóru oc landslögin í (e) kunnara lagi, af því höfdu þeir höfdíngiar allann

(a) er. E. G. L. O. R.
(b) stiórnar. E. G. 5. *alii*. ríkum stiórnara P.
(c) Igultanni. E. R.
(d) málafylgin. A. B. C. D. L.
(e) kríngara. H. M. Q.

dictus Hagi (artificiosus) Thorvaldi filius. A. C.
Illugius quoque Leifi filius ligna dolavit.
Absoluta templi structura, Runolfus episcopi filius hoc carmen cecinit:

Firma fuit basilica, quam Christo,
Benigno animo exstrui fecit
(Bona est talis consilii ratio)
Potens præsul.
Feliciter accidit, ut faceret
Domum Dei Ursus (i. e. Biörn).
Petrus (Apostolus) nactus est præstantium
Arnæ & Biörnis ædificium.

Cap. XVIII.

Klængus episcopus eam sæpe operam præstitit coram judice litigantibus, si patronus & consultor adhiberetur, ut ob prudentiam rerum minus quam eloquentiam, in magno honore esset. Leges (enim) patrias melius calluit quam plurique alii,

(86) Runolfus filius erat Ketillis Episcopi Holensis, cujus in *Sturlungasaga* non incelebris mentio. Obiit anno 1186 ut ex communi Annalium antiquorum testimonio constat.

Digitized by Google

A. C. allann hlut mála er Biſcup var í fylgi med, var oc engi ſú giörd um ſtór mál, at ei være *Klængr* Biſcup til hvörrar tekinn. Þeir vóru oc hans vinir (f) trauſtaſtir (g) er meſt var undir á *Islandi*, *Jón Loptsſon* oc *Gitzur Hallsſon*; *Klængr* Biſcup átti giafa (h) víxli vid hina ſtærſtu höfdingia í ödrum löndum þeim er í nánd vóru, oc af ſlíkum hlutum vard hann vinſæll bædi utanlands oc innan. Enn þá er kyrkia var giör í *Skálaholti*, ſvo Biſcupi þótti hún til vígſlu fallin, þá giördi Biſcup veitſlu mikla oc ágæta vinum ſínum, oc baud þángat *Birni* Biſcupi oc *Nicoláſi* Abóta (87) oc mörgum höfdíngium, oc var þar hinn meſti fiölldi bodsmanna. Þeir vígdu bádir kyrkiu í *Skálaholti*, *Klængr* oc *Biörn*, annar utan enn annar innan, oc helgudu bádir *Petri* Poſtula ſvo ſem ádr hafdi verit, enn *Nicolás* Abóti hafdi formæli. Þat var á degi Viti,

(f) trúfaſtir. F. 4. *alii.*

(g) er meſt voro virdtir. E. G. O. R.

(h) vixl. A. B. C. F. veitſlu. M. P. Q.

Digitized by Google

qvare magnates, à qvorum partibus ſtetit epiſcopus, victores foro ceſſere; nec ulla extitit lis gravioris momenti, cui Klængus *epiſcopus non adhiberetur arbiter. Fuere etiam amicorum ejus fidiſſimi, qvi in* Islandia *omnium erant potentiſſimi,* Joannes Lopti *filius &* Giſſur Halli *filius. Munera alternavit* Klængus *epiſcopus, cum ſummis apud exteros principibus regionum vicinarum; qvibus rebus, tam intra qvam extra patriam, amicos ſibi paravit. Templi* Skalholtini *cum eo perducta erat ſtructura, jam ut illud inaugurari poſſe judicaret epiſcopus, magnum & opiparum convivium amicis ſtruxit, cui convivas vocavit* Biörnem *epiſcopum* Holenſem, Nicolaum *abbatem, & multos inſulæ optimates, adeo ut ibi ingens convivarum multitudo adeſſet. Uterqve epiſcoporum,* Klængus & Biörn, *alter extrinſecus, alter intrinſecus, templum inaugurarunt, conſecrarunt-qve* Petro *apoſtolo, cui antea fuerat ſacrum, orationem habente* Nicolao *abbate, id qvod* A. C.

Viti

(87) Nicolaus iſte erat primus Abbas monaſterii Thveræenſis, diſtingvendus ab altero Nicolao, Abbate Nidroſienſi, qvi eidem ætate erat ſuppar.

Digitized by Google

A. C. Viti píningarvotts. Enn eptir tídir baud *Klængr* Biſcup öllum þeim mönnum er vid kyrkiu vígſlu höfdu verit at hafa þar dagverd, þeim er ſer þótti þat betr gegna, oc var þat enn giört meir af ſtórmenſku enn fullri forſiá, af því at á einn veg (i) reyniz þat ávallt, at eiga undir mörgum heimſkum, er einn vitr madr má vel fyriſiá med ſtillíngu, mátti þar oc þá mikit at raun um þat komaz, fyri því at ei höfdu þar færri menn dagverd enn VII.C manna, oc urdu tillög med óhægindum ádr letti. Sú veitzla var allvirduglig, at öllum mönnum er þángat var bodit, oc voru þeir allir, er virdíngamenn voru, med ſtórgiöfum á burt leyſtir. Eigi at ſídr ſeck Biſcup til kyrkiu í *Skálaholti* (k) allt þat er þurfti, uns hún var at öllu velbúin; hann let giöra gullkaleik, oc ſetia gimſteinum, oc gaf Kyrkiunni, hann let oc rita tídabækur miklar

(i) manni, *add.* A. B. C. D.

(k) þat meſt hann mátti til ſá, *qvantum comparare potuit.* E. G. O. R.

Viti martyris die factum est. Sacris peractis, invitat episcopus ad prandium advenas omnes, qui encæniis interfuerant, quibuscunque id volupe esset; quod tamen fecit, magis ut magnificentiam ostentaret, quam rem rite præmeditatus: eundem enim semper sortitur res eventum, si id multorum stultorum arbitrio permiseris, quod unus sapiens, adhibita moderatione, cavere facile posset; id quod tunc maximè experientia docuit: cum enim non pauciores, quam septingenti, ibi prandium sumerent, non sine magna difficultate apparatus datum est istud prandium, antequam ejus factus est finis. Fuit (tamen) hoc lautissimum convivium, si ad illud vocatorum multitudinem respexeris, quorum honoratiores omnes amplissimis aucti xeniis dimissi sunt. Nihilominus episcopus ad templi Skalholtensis *structuram necessaria omnia postea comparavit, donec illud à rebus omnibus probe paratum erat & instructum. Calicem ex auro factum & gemmis ornatum, templo ille dono dedit.* A. C.

Digitized by Google

A. C. miklar oc (l) miklu betri enn ádr vóru. Sú var öll idia hans ſenn, at kenna preſtlíngum, oc ritadi, oc ſaung pſaltara, oc mælti þó allt pat er naud (m) bar til. (n) Meinlátſamari í mörgu lagi, vid ſiálfan ſic, enn adrir Biſcupar höfdu verit, í vökum oc föſtum oc klædabúnadi; hann geck opt berfættr um (o) nætur í ſníóum oc froſt-
1162 um. Þá er *Klængr* Biſcup hafdi X vetr Biſcup verit, þá andadiz (88) *Biörn* Biſcup at *Hólum* II nóttum eptir Lúcas meſſu, þá er hann hafdi XV vetur Biſcup verit, enn um ſum-
1163 arit eptir var kiörinn *Brandr* preſtr. *Sæmundar*ſon, oc hafdi hann utan med ſer bref *Klængs* Biſcups á fund *Eyſteins* Erkibiſcups, oc var hann vígdr til Biſcups Máriumeſſudag hinn ſídari, oc var í *Biörgvyn* um veturinn, oc

(l) lángtum. A. B. & 8. *alii.* öllu. O.
(m) bad. A. B. D. G. K. R. baud til. F.
(n) meinlátſamr. A. B. 10. *alii.*
(o) vetur, *hiemes.* 7. *Codd.*

(88) Biörn Epiſcopus (ſide Annalium) obiit anno 1162, ejus vero ſucceſſor Brandus Epiſcopus inaugura-
tus

Digitized by Google

dit. Ille etiam exſcribi curavit brevia- A. C.
ria optimæ notæ, prioribus multo me-
liora. Omnis ejus induſtria in eo jun-
ctim verſabatur, ut pueros inſtrueret ſa-
cerdotii candidatos olim futuros, (libros)
exſcriberet, & pſalterium cantaret, ſub his
junctis negotiis ea ſimul loqvens, qvæ uſus
tuliſſet. Variis modis incommoda ſibi ipſi
facesſivit, plura qvam epiſcopi priores, vigi-
liis, jejuniis, & veſtitu; etiam ſæpe noctu,
inter nives & frigora, pedes ambulavit.
Cum Klængus *epiſcopus decem hiemes epi-* 1162
ſcopi munere functus erat, Biörn Holenſis
epiſcopus obiit, duabus noctibus poſt Lucæ
feſtum, cum qvindecim hiemes epiſcopus
fuerat. Seqventi vero æſtate, electus eſt
Brandus *ſacerdos* Sæmundi *filius, qvi ex* Is- 1163
landia Klængi *epiſcopi literas ſecum por-*
tans ad Eyſteinem *Archiepiſcopum pro-*
fectus, feſto Mariæ poſteriori epiſcopus
eſt inauguratus. Hyeme Bergis *una*
cum

---

tus eſt anno 1163; nam qvod annus 1164 ab *Annalibus Skalholtenſibus antiqvioribus, Recentioribus*, & *Membraneis* adſcribitur, de ejus in patriam reditu intelligi poteſt; qvamvis nec negandum ſit, qvod *Sturlungaſaga* libr. 3. cap. 1. hunc ad annum 1165 referre videatur.

Digitized by Google

A. C. oc ſvo *Jón Loptsſon*, enn ſídan fór Biſcup
1164 út um ſumarit eptir, oc ſettiz á Biſcups-
ſtólinn á *Hólum*, ſem hann var til vígdr.

XIX. Cap.

Klængr Biſcup hellt allt til elli vegſemd ſinni oc (p) vinſældum, ſvò at allir virdtu hann mikils, þeir ed meſt vóru verdir. Enn er hann tók at (q) elldaz, þá ſókti at hönum vánheilſa mikil, oc tóku í fyrſtu fætur hanns at opnaz af kullda oc meinlætum oc óhægindum þeim er hann
1173 hafdi haft. Enn er hann tók at mæda bædi elli oc vanheilſa, þá ſendi hann utan bref ſín til *Eyſteins* Erkibiſcups, oc bad hann leyfis, at hann ſkyldi ná af hendi at ſelia (r) landfiölſkylldir biſcupsdóms ſíns, oc at taka annann Biſcup í ſtadinn, eptir dæmum *Gitzurar* Biſcups, enn þau ord kómu aptr

(p) vinſælld. F.
(q) ellaz. F.
(r) lanz fiölſkyldu biſcupsdæmis. A. B. & 7. *al.*

Digitized by Google

cum Joanne Lapti *filio transacta, in* Is- A. C.
landiam *proxime ſequenti æſtate redux,* 1164
ſedem occupavit epiſcopi in Holis, *cui erat inauguratus.*

Cap. XIX.

Klængo *epiſcopo ad ſenectutem usqve ſuus manſit bonos populiqve favor, adeo ut eum magni facerent omnes, qvotqvot ipſi dignitate erant maxime conſpicui. Seneſcentem adverſa & gravis inceſſit valetudo, cui primum obnoxii pedes ejus, doloribus vexabantur ulcerum, qvæ ibi aperuerant frigora, incommoda varia atqve moleſtiæ, qvas olim pertulerat. Se-* 1173
nio igitur & morbo paulatim fatiſcens, Eyſteini *Archiepiſcopo literas miſit, qvibus id ſibi dari petiit, ut depoſitis pluſculis ſui officii muneribus, exemplo* Giſſuris *epiſcopi alium liceret ſuo loco ſufficere.*

Digitized by Google

A. C. aptr frá Erkibiſcupi af hans leyſi
1174 ſkylldi Biſcup kióſa oc ſenda utan, enn hann ſkylldi hallda upp tídagiörd oc kenningu, meðan hann væri til fær, þótt hann væri ei fær til yfirferdar. *Klængr* Biſcup fór til alþíngis, oc ſókti þá (s) at höfdíngia at madr væri til Biſcups koſinn, oc var þat allra manna rád at hann ſkyldi kióſa þann ſem hann vildi, enn hann kaus *Þorlák* (t) Þórhallaſon, er þá var Abóti í *Þyckvabæ*, oc var þat mikil gæfa *Klængs* Biſcups, er hann kaus þann mann eptir ſic er nú er ſannheilagr, oc allir mega vita at alldrei fyrrmeir hefr neinn madr at því reynſt á *Islandi* (89) nema hinn Heilage *Þorlákr* Biſcup er þá var til Biſcups koſinn. Enn þó hafdi *Klængr* Biſcup ſtadarforrád þau miſſere, oc var þó óhægt fyrir at ráda, því at þá lágu eingar giafir til ſtadarins, enn afvinna vard eingu

(s) á *pro* at, A. D. F.

(t) Þórhalls. B. C. K. Þórvalldz. A. D. Þorláks. 7. *Codd. male.*

Redditæ ab Archiepiſcopo litteræ id tu- A. C.
lere reſponſi, licere ejus permiſſu novum 1174
eligere epiſcopum, electumque peregre mittere, ipſum vero (Klængum *epiſcopum*) *ſacrorum adminiſtrationem continuare juſſerunt, licet obeundæ dioeceſi impar eſſet.* Klængus *epiſcopus ad comitia profectus, proceres rogavit, ut epiſcopus eligeretur alius quidam, quibus omnibus viſum eſt conſultum, ut ipſe, quemcunque vellet, eligeret; elegit ergo* Thorlacum Thorhalli *filium, tunc temporis monaſterii* Thyckvabænſis *Abbatem; qua in re magna fuit* Klængi *epiſcopi felicitas, cum in ſuum locum eligeret illum, qui nunc verè ſanctus eſt, & de quo omnibus conſtet, talem in* Islandia *repertum eſſe neminem, præter ipſum epiſcopum* Thorlacum Sanctum, *qui tunc epiſcopus eſt electus. Per ea tamen ſemeſtria penes* Klængum *epiſcopum ſedis epiſcopalis fuit adminiſtratio, licet ea adminiſtratio ei valde difficilis eſſet: tunc enim ſedi nullæ acceſſerant donationes, expenſæ vero neceſſariæ nihilo quam hodie erant minores. Cum*

(89) Hinc ætas ſcripti facile intelligitur, nam Thorlaci ſanctitas publice recepta fuit 1198, ſed Jonæ Epiſcopi anno 1200, ita ut ſcriptum hocce, dicti biennii tempore, ſcriptum eſſe inde concludi poſſit.

Digitized by Google

A. C. eingu minni. *Klængr* Biſcup ſeldi
1175 ſiálfr af hendi ſtadarins forrád, oc feck þau í hendr Þ*orláki* (u) Abóta oc þeim mönnum er hann kiöri til med ſer. Enn hin ſídurſtu miſſeri er *Klængr* Biſcup lifdi, reis hann náliga alldrei úr reckiu, oc bióz eptir því vidr andláti ſínu, ſem hvör vitr madr mundi ſer helſt kióſa í laungum vanmætti. *Klængr* Biſcup var vígdr til Biſcups á dögum *Evgenii* Páfa (90), af *Aſkeli* Erkibiſcupi á dögum *Eyſteins* oc *Sigurdar Noregs* Kónga, hann hafdi þá II vetr hins fimta tug-
1176 ar, oc var Biſcup XXIIII vetur. Hann andadiz prim nóttum eptir Mattias meſſu oc ber ſvo ártíd hans, enn fiórum ef hlaupár er. Þá var þvottdagr í imbrudögum um lángaföſtu. Þá var lidit frá híngadburdi Kriſts, at áratali, einum vetri midr enn ſiötígir hins tólfta hundrads, oc var hann grafinn hiá hinum fyrrum Biſcupum.

Enn

(u) Biſcupi. E. G. L. O. R.

(90) Eugenius Tertius Papa ſedit ab anno 1145 ad 1153.

Digitized by Google

A. C.

ſedis adminiſtrationem Klængus *epiſcopus* 1175
deponebat, eam in manus tradidit Thorlaco *Abbati aliisque quos hic ſocios elegit. Ultimis vero, quibus* Klængus *epiſcopus vixit, annis, de lecto nunquam fere ſurrexit, ſed ſe ut morti obviam iturum paravit, eo modo, quo id facere optaſſet ſapiens quisque, quem longa detinet valetudo.* Klængus *epiſcopus ab* Aſkele *Archiepiſcopo inauguratus eſt,* Evgenii *Papæ* Eyſteinisque & Sigurdi Norvegiæ *Regum tempore, quadraginta duas hiemes natus, viginti quatuor hiemes munere epi-* 1176
ſcopi functus eſt, ſed tres noctes poſt Matthiæ feſtum mortuus, quo feſto die ejus anniverſaria celebrantur, quatuor autem noctes (poſt dictum feſtum) ſi annus fuerit biſſextilis, die Saturni, in quatuor temporum jejuniis quadrageſimalibus, quo tempore, à nato Chriſto, ſecundum computum vulgarem, undeſeptuaginta ſeculi duodecimi hiemes erant elapſæ. Prionibus epiſcopis vicinus eſt ſepultus; adfuit

1153. Quod ea quæ de Chronologia noſtri ſupra p. 28. notavimus, ulterius confirmat.

Digitized by Google

A. C. 1176 Enn *Þorlákr* Abóti ſtód yfir hönum, bædi yfer greftri hans, oc andláti, oc bar hönum allſkonar (x) giptuſamliga til, er ſlíkr madr ſkylldi yfir hönum ſtanda bædi lífs oc (y) öndudum, ſem nú reyniz fyri Gudi hinn (z) ſæli *Þorlàkr* Biſcup.

XX. Cap.

Mörg urdu ſtór tídindi medan *Klængr* var Biſcup, þó at ec geti hér ei margra. Þá vard fyrſt fráfall þeirra brædra *Haraldſ*ſona *Gilla Noregs* Kónga, *Sigurdar* fyrſt, þá *Eyſteins*, enn *Inga* (91) ſídarſt, oc andlát *Jóns* Erkibiſcups (92) oc fall *Hákonar Herdibreids*

(x) gæfuſamliga. M. O. P. Q.
(y) lidnum. A. B. & 9. *al.*
(z) helgi, *Sanctus*. A. B. C. D.

(91) Rex Sigurdus interfectus eſt anno 1155, Rex Eyſteinn anno 1157, & Rex Ingius anno 1161. *Annales* eqvidem *Skalholtenſes antiqviores*, *Recentiores* & *Membranei* cædem Sigurdi ad 1154 & *Breviores* cædem Eyſteinis ad 1158, ſed Ingii ad 1160, referunt, qva in re fidem vix merentur.

Digitized by Google

autem Thorlacus *Abbas*, *& ſepultura ejus & morti, id quod feliciter admodum ei accidit, ut tam vivo quam mortuo vir tantus adſtaret, quantus coram Deo beatus* Thorlacus *epiſcopus eſſe nunc cognoſcitur.* A. C. 1176

Cap. XX.

Klængo *epiſcopo, plurimæ res acciderunt maxime memorabiles, licet hic multæ non memorentur. In hoc tempus fratrum*, Haraldi Gilli *filiorum*, Norvegiæ *Regum, deceſſus incidit, primo* Sigurdi, *deinde* Eyſteinis, *& ultimo* Ingi; Joannis *Archiepiſcopi obitus*; Haconis

(92) Johannes primus Norvegiæ Archiepiſcopus obiit anno 1157, ut *Annales Regii*, *Reſeniani*, *Flateyenſes*, *Oddenſes*, & *Holani* utrique teſtantur, non autem 1158, ut volunt *Annales Skalholtenſes antiquiores*, *Membranei*, *Breviores* & *Recentiores*. *Vita Johannis Sancti*, qvæ Auguſtinum (ſive Eyſteinem) primum Norvegiæ Archiepiſcopum appellat, graviter errat, & in hac re audienda non eſt.

Digitized by Google

A. C. breids (93), oc andlat Biarnar Biſcups at Hólum (94). A dögum Klængs Biſcups var pindr hinn heilagi Thómas Erkibiſcup (95) í Englandi; oc á hans dögum kom annat ſinn upp elldr í Heklo (a) fialli (96), þá vard oc (b) jardſkiálfti ſá er mannſkadi vard at (c). Þeſſir menn önduduz Islendſkir medan Klængr var Biſcup: Jón Sigurdarſon (97) oc (d) Hreinn (e) á Bári (98), Páll Þórdarſon, oc Gud-

(a) felli, *montículo.* E. F. G. O. R.

(b) landſkiálfti. L. ſkiálfti jardar. F.

(c) *Hic Codex* L. *prolixam ſubnectit relationem de ignis ex Hecla monte eruptione anno* 1300, *quæ vero ad hunc locum non ſpectat.*

(d) Hreinn á Bári, *omittunt.* A. B. C. D. F. & 7. *al.*

(e) *Legendum* Abóti, *monente.* A. Magnæo *in marg.* R.

(93) Rex Hacon Humerosus cecidit anno 1162. Soli *Annales Breviores*, pro more, ejus mortem ad annum præcedentem anticipant.

(94) Vid. supra not. 88. *Annales Breviores* annum Biörnis emortualem 1163 minus accurate adscribunt.

Digitized by Google

Herdabreidi *cædes*, & Biörnis *episcopi* A. C.
Holensis *mors*. Klængi *episcopi tempore*, Sanctus Thomas *Archiepiscopus in* Anglia *obiit*, *tortus necatusque*. *Ejus etiam tempore* Hecla *mons ignem secundo evomuit*; *& tunc quoque terræ motus exstitit*, *quo homines aliquot perierunt*. Klængo *episcopo*, *mortui sunt* Islandi: Joannes Sigurdi *filius* & Hreinn Barensis, Paulus Thordi *filius*,

I 5 Gud-

(95) Martyrium S. Thomæ Archiepiscopi incidit in 29 Dec. 1170. *Annales Regii* apud *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 63. illud anno sequenti adscribunt.

(96) Eruptionem ignis subterranei ex monte Hekla omnes *Islandi*, antiqui ad annum 1158 referunt, soli autem *Flateyenses* annum 1157 adscribunt.

(97) Si hic mendum esset, *Sigurdar* pro *Sigmundar*, certe indicaretur mors viri in patria celeberrimi Jonæ Sigmundi filii, quem anno 1164 fatis cessisse testantur *Annales Regii* loc. cit. pag. 63. *Flateyenses* & *Holani antiqui*; sed *Sturlungasaga* libr. 3. cap. 1. videtur ejus mortem ad annum 1166 referre.

(98) Hreinn sive Reiner Abbas, Styrmeris filius, cujus genealogia multis in *Landnámabók* Edit. Havn. locis pertenitur, erat Sancti Johannis Episcopi Holensis discipulus, & Abbas consecratus anno 1166, obiit anno 1171, ut Historiæ & Annales constanter

A. C. *Gudmundr Ketilsson*, *Biarnhedin* preſtr *Sigurdarson* (99) oc *Beinir* bródir hans í víg *Helga Skaptasonar* (100), oc *Nicolás Sigurdarson* (101) var þá felldr í *Þrándheimi*. Nú má oſt ſýnaz ſem ei hafi ſlíkr ſkörúngr verit á *Islandi* fyri margs ſakir ſem *Klængr* Biſcup var, vilium ver oc þat ætla at hans rauſn muni uppi vera medan *Island* er byggt.

Nú er komit at fráſögn þeirri er ſegia ſkal frá hinum ſæla *Þorláki* Biſcupi, oc er þeſſi ſaga her ſamin til (f) ſkemtunar gódum mönnum, oc til fráſagnar ſem adrar þær er her eru fyrri ritadar. Enn ſvo vel ſem fráſögn (g) fer frá hverium þeirra, þá

(f) eptirtektar. F.

(g) er *pro* fer. A. B. & 10. *al.*

---

ter teſtantur. Hic ipſe erat tertius Abbas Thingeyrenſis, & poſtea primus Hytardalenſis Abbas. *Sturlungaſaga* libr. 2. cap. 34. qvæ hunc Abbatem Thveræënſem appellat, in mendo cubat, cùm Thingeyrenſem vocare debuiſſet.

(99) Biarnhedinis laudes multis canunt *Þorlákſaga Helga* Mſ. & *Sturlungaſaga*, ſed genealogiam exhibet *Landnámabók* Edit. Havn. pag. 37. Obitum ejus Annales omnes anno 1173 adſcribunt.

Digitized by Google

Gudmundus Ketillis *filius*, Biarnhedinn *facerdos* Sigurdi *filius*, & Beiner *ejus frater*, *cæſus* Helgius Skaptii *filius*, & Nicolaus Sigurdi *filius in* Thrandhemia *occiſus*. *Hæc nobis manifeſtum reddent, talem tantumqve, varias ob cauſas, virum nunqvam habuiſſe* Islandiam, *qvalis erat* Klængus *epiſcopus; qvare ſperamus, fore, ut qvamdiu habitata erit* Islandia, *magnifici adeo viri ibi ſuperſtes futura ſit memoria.* A. C.

Ad ea, qvæ de beato Thorlaco *epiſcopo ſunt referenda, jam noſtra deducta eſt narratio; cujus qvidem hiſtoria, ut bonos oblectet, utqve rerum geſtarum ſervet memoriam, hic eſt compoſita, eodem modo, qvo cæteræ ſupra ſcriptæ hiſtoriæ. Qvamvis autem de ſingulis eorum multa nar-*

(100) Hunc in comitiis univerſalibus interfectum fuiſſe anno 1175, teſtantur pleriqve Annales & *Sturlungaſaga* libr. 3. cap. 1. Factum autem ipſum *Gudmundarſaga Góda* multis enarrat. Sed *Annales Breviores* & *Fragmentum Annalium* ſupra allegatum, qvod dictos Annales preſſo pede ſeqvitur, annum 1176 præferunt.

(101) Cædem iſtius Nicolai *Sturlungaſaga* loc. cit. *Annales Regii*, *Flateyenſes*, *Oddenſes*, *Breviores* & *Holenſes* utriqve, ad annum 1176 referunt.

Digitized by Google

A. C. þá eru þó eingin dæmi fegri í alla ſtadi, enn frá þeſſum hinum dýrdliga Guds vin er at ſegia, Þorláki Biſcupi, er at rettu má ſegiaz geiſli edr gimſteinn (h) heilagra þædi á þeſſu landi oc annarſtadar um heiminn, hann má at ſönnu kallaz Poſtuli *Islands*, oc ſem (i) hinn heilagi *Patrekr* Biſcup kallaz Poſtuli *Irlands*, því at þeir frömdu verk Poſtula ſiálfra í ſínum kenningum oc þolinmædi þædi vid óhlýdna menn oc rángláta.

(h) Islandi oc ívo annarſtadar, hann má oc, A. B. & 9. *al.*

(i) heilagr. F.

Saga

narrentur egregia, nulla tamen ab A. C.
omni parte pulchriora occurrunt virtutum exempla, quam quæ de hoc pretioso dei amico dicenda veniunt, de Thorlaco *episcopo*, qui merito inter sanctos radius solis vel gemma dici potest, in hac non tantum insula, sed alibi etiam terrarum. Islandiæ *Apostolus* ille vere salutari meretur, quemadmodum Hiberniæ *Apostolus* vocatur *sanctus* Patricius *episcopus*: vicibus enim ipsorum *Apostolorum* functi sunt ambo, sive doctrinam respexeris, sive, qua erga contumaces ac improbos usi sunt, patientiam.

Vita

Digitized by Google

A. C. Saga af PALE Skálahollts Biſcupi.

I. Cap.

Páll var ſon *Jóns* hins göfugaſta manns (1), *Loptsſonar*, *Sæmundarſonar* hins *Fróda*. Módir *Jóns* var *Þóra* dóttir *Magnúſs* Kóngs *Berfætts*, enn módir *Páls* var *Ragneidr Þórhalls* dóttir, ſyſtir *Þorláks* Biſcups hins *Helga*. *Páll* var fæddr upp í *Odda* med *Jóni* födr ſínum oc lagdi hann ſiálfr, oc ſvo aprir, því meiri virdingu á hann ſem hann var elldri. *Páll* var vænn at áliti, fagrædygr oc faſtædygr, hrockinhárr oc fagrhárr, limaþr vel oc lítt feitr (a), litbiartr oc hörundsliós, mepalmadr at vexti oc manna kurtæisaſtr, hann var nædmr oc vel lærdr þegar á únga alldri, oc hagr at hvívetna

(a) fættr. *Sv.*

(1) Genealogiam Pauli Epiſcopi infra Tab. 2. ut & uxoris

Vita PAULI Episcopi Scalaholtensis. A. C.

Cap. I.

Paulus *filius fuit viri nobilissimi* Joannis Lopti *filii*, Sæmundi *filii* multiscii. *Mater* Joannis *erat* Thora, Magni *Regis* Nudipedis *filia*, Pauli *vero mater* Ragneida Thorhalli *filia*, Sancti Thorlaci *episcopi soror*. Paulus *in prædio* Odda *educatus est apud* Joannem *patrem suum, apud quem, ut & alios plures, eo magis crevit ei honor, quo magis ipse crevit ætate*. Paulus *facie fuit decora, venustis & fixis oculis, crispo nitidoque capillo, membris concinnis & pingviusculus, sereno faciei colore, cute candida, mediocri corporis statura, moribus cultissimis, docilis & in prima etiam adolescentia literis probe imbutus, ad rem omnem dexter, sive scribe-*

uxoris ejus Herdisæ Tab. 3. exhibebimus, ex quibus innotescit eos, optimo genere natos fuisse.

A. C. vetna því er hann giördi bæði at riti oc ödru. Hann kvangaðiz úngr oc fær *Herdísar Ketils* dóttr, vænnrar konu oc vel at sér, at hvívetna því er kvennmann mátti prýda. Enn er þau höfdu sá vetr saman verit, þá fór *Páll* utan, oc var á hendi *Haraldi* Jarli í *Orkneyium* oc lagdi hann mikla virding á hann, enn síðan fór hann suðr til *Englands*, oc var þar í skóla, oc nam þar svá mikit nám, at trautt vóru dæmi til, at nockr madr hefdi jafnmikit nám numit, ne þvílíkt, á jafnlángri stundu; oc þá er hann kom út til *Islands*, þá var hann fyrir öllum öðrum mönnum at kurteisi lærdóms sins (b), versagiörd oc bókalestri (c); hann var svo mikill raddmadr oc saungmadr, at afbar saungr hans oc rödd af ödrum mönnum þeim er þá voru honum samtída; hann fór þá enn til vistar í *Odda*, oc hafdi þá enn gott yfirlæti, sem vert var.

II.

(b) lærdómsins. O.
(c) bókalistum. Sc.

Digitized by Google

ſcriberet, ſive aliud ageret. Adoleſcens A, C,
matrimonium contraxit, uxore ducta Herdiſa Ketillis *filia, eleganti muliere & rebus omnibus, quæ fœminam decent, optime inſtructa. Paucas hiemes cum conjuges fuerant,* Paulus *peregre profectus aliquamdiu manſit apud* Haraldum *Orcadum Comitem, qui magnis eum honoribus affecit. Dein verſus meridiem navigavit in* Angliam, *ubi ſcholam frequentans, tantam ibi ſcientiam ſibi comparavit, ut exempla vix ſuppetant eorum, qui pari temporis ſpatio tantam & talem doctrinam ſibi compararunt. In* Islandiam *redux eruditione, quæ eum ornabat, poëſeos ſtudio & frequenti librorum lectione ceteris omnibus præſtitit. Vocis adeo ſonoræ & canoræ fuit, ut cantus ejus & liquida vox, aliorum vocem ſuperaret, qui ejus vixere tempore. Poſt reditum, ut antea, in* Odda *domicilium habuit, etiamnum, ut par erat, magni æſtimatus.*

Digitized by Google

A. C.

II. Cap.

Enn litlu síðar gerði *Páll* bú í *Skarði*, oc var margs til fyrst fátt; þess er hafa þurfti, enn svo kom skörúngsskapr þeirra beggja hióna oc (d) gódvilldar umsýsla í halld, at þau áttu ærit hvervetna skamms bragðs, oc urðu þau þá fyrir hinum stærstu fiársködum, oc báru þau þat vel oc prúðliga, enda var svo sem ecki gerði af því, oc þá vóxu fe þeirra, sem fær gengi á land. *Páll* var (z) raungódr

(d) gódvild, *instar adjectivi*. A. B. C. D. gódvilld vina í halld. *Sv.*

(z) Qvod ad noſtri genium & agendi cogitandiqve modum pertinet, ille ex dictis & jam dicendis patet; qvibuscum reliqvi ſcriptores conſentiunt. *Vitæ Epiſcopi Gudmundi* autor, qvamvis totus in eo ſit, ut ſtulto & præcipiti Gudmundi zelo omnem ſanctitatis colorem inducat, Paulum tamen eſſe *virum bonum & ſanctum, qvi multas à ſubditis perpeſſiones exantlandas habeat, adeoqve & coram Deo tanto ſit honoratior & acceptior*, non diſſimulat. Qvantam & qvam felicem operam Paulus optimatibus Islandiæ in gratiam invicem reducendis impenderit, *Sturlungaſaga* multis perſeqvitur. Ita

ei

Digitized by Google

Cap. II.

A. C.

Paulo poſt in prædio Skardi *domicilium fixit* Paulus, *licet initio deeſſent multa, qvibus opus fuit; verum utriusqve conjugis ſtrenue navata opera & benevola cura eo profecit, ut brevi cujuslibet rei ſatis haberent, qvamvis maximam pecudum facerent jacturam, qvam æqvo & magno animo pertulerunt; fuitqve ea res, qvaſi non accidiſſet: poſtea enim opes illorum, inſtar maris, terram inundantis accreverunt.* Paulus *benignus erat natura,*

ei præprimis tribuitur pacis publicæ in Comitiis generalibus anni 1196 conſervatio; & anno 1200, fratrem Sæmundum cum Sigurdo Ormi filio reconciliavit. Anno 1206, inter Epiſcopum Gudmundum & Kolbeinem Thomæ filium gratiam reſarciit, felix uterqve, ſi pactis initis ſtetiſſent. Nec Paulus in ſubſeqventibus turbis collegæ defuit, ſed Gudmundum vagum & inopem ad ſe invitavit, ſalutaria ei communicavit conſilia, & ſuam auctoritatem rebus ejus deſperatis reſtituendis interponendam obtulit, qvæ omnia rigidus ille zelotes reſpuit, niſi Paulus etiam ad omnia miſcendum, & cæco Gudmundi fervori velificandum, totum ſe daret, qvod à viro prudenti fruſtra petebatur. Nec tamen diffitendum eſt, Kolſkeggum Divitem poſt fata Pauli

A. C. gódr oc fályndr, oc þýdr vid alla vini ſína, oc alla góda menn, enn hann var (e) ſtirdlyndr vid vonda menn, þiófa oc (f) illmenni ſtiórnarmadr mikill var hann um alla hluti í ſinni ſveit, oc örr til fara allſtadar þar er þurfa þótti hans tilkomu. *Páll* var godordsmadr, oc hellt hann ſvo alla ſína þíngmenn, til allra rettra mála, at hvergi vard þeirra (g) hlutr undir; *Páll* átti IIII börn, þau er úr barnæſku komuz, (h) vid *Herdíſi* konu ſinni, ſonu tvá oc dætur tvær; ſynir hans hetu *Loptr* oc *Ketill*, enn dætur *Halla oc Þóra*, þau vóru öll væn at áliti, oc vel at ſer þegar þau vóxu upp. *Þorlákr* Biſcup módurbródir *Páls*, lagdi á hann mikla virding, oc unni hönum mikit, oc baud hönum

(e) ſtrídlyndr. B. C.
(f) illrædis menn. O.
(g) hluti. O.
(h) med. B.

Pauli Epiſcopi de eodem dixiſſe: *Paulus quidem primis temporibus haud ſatis æquus, & cauſæ ſuæ plus*

Digitized by Google

tura, ſed taciturnus, erga amicos bo- A. C.
nosqve omnes obſeqvioſus, at in ma-
los, fures & nebulones aſperrimus; in
ſua ditione res omnes naviter & ſumma gravitate adminiſtravit, promtus ad omnia adeunda, qvæ ejus opera indigere videbantur. Curiam, cui præerat Paulus, *ita rexit, ſuisqve curialibus in re qvavis æqva, ita adfuit, ut nuſpiam illorum partes eſſent deteriores. Ex uxore* Herdiſa *qvatuor* Paulus *ſuſcepit liberos, qvi adultam attigere ætatem, filios duos, duasqve filias; dicebantur filii* Loptus & Ketell, *filiæ autem* Halla & Thora, *omnes, cum adoleverant, venuſtate formæ honeſtisqve moribus commendabiles.* Paulum *in magno honore habuit ejus avunculus* Thorlacus *epiſcopus, eumqve exiqvie carum, & ad ſe convivam ſæpe voca-*

plus juſto inſiſtens reputabatur, qvamvis, ex qvo Epiſcopus factus erat, bonum virum ſe præſtiterit, qvod ab inimico dictum, ut ſententiam qvandam, cui à Pauli actis auctoritas qværebatur, infringeret, contra noſtrum non valebit, in primis cum ejus operam avunculo præſtitam, haud obſcure notare videatur. Conf. *Sturlungaſaga* libr. 5. cap. 26.

Digitized by Google

A. C. hönum opt til ſín, enn þó nockrir höfdíngiar adrir væru (i) andſtreymir *Þorláki* Biſcupi, þá var *Páll* hönum því trauſtari frændi oc (k) fulltrúi, ſem adrir gengu meir undan. Enn er *Þorlákr* Biſcup andadiz, þá ſýndi *Páll* enn ſína (l) áſt, enn fleſtir allir hans göfgér vinir.

III. Cap.

1194 Id nærſta ſumar eptir andlát *Þorláks* Biſcups ins *Helga*, var *Páll* kiörinn til Biſcups, ádr var miöc (m) laung (n) ræda um þat mál, enn þar kom at um ſídir, at þat var lagt undir *Brand* Biſcup (o), meſt at rádi *Halls Gitzurar*ſonar (3), enn hann kaus *Pál* til utanferdar, enn hann játti ei brádt undir

(i) nockut andſtreymir. O.
(k) fulltrúadri. *Sv.*
(l) dygd áſtligri. O. áſtligri frændſemi enn fleſtir. *Sv.*
(m) ſlaung. O.
(n) tilræda. A. B. C. D. *Sv.*
(o) oc ádra áſtvini hans, *add.* O.

Digitized by Google

vit, adeo ut licet quidam alii magnates A. C.
Thorlaco *episcopo adversarii essent, eo fidelior ei adesset* Paulus *cognatus, cui eo magis fidere posset, quo se magis subduxerunt alii.* Thorlaco *episcopo mortuo* Paulus *majorem, quam pleriqve alii nobilissimi ejus amici, amorem præbuit.*

Cap. III.

Proxima æstate post Thorlaci Sancti *episcopi mortem*, Paulus *in episcopum* 1194
electus est; longo de hac re sermone habito, eo demum ventum est, ut ex Halli Gissuris *filii potissimum consilio, hoc negotium* Brandi *Episcopi arbitrio committeretur; ille autem peregre profecturum (ad munus capescendum) elegit* Paulum, *qvi non cito consensit (onus*

(3) Hallus filius Gissuris, de qvo supra pag. 1. 105. supremum in patria magistratum gessit, qvo anno 1209 abiit, postea Abbas anno 1221 consecratus, monasterio Helgafellensi, & post Thyckvabajensi præfuit, obiit anno 1230. Plurima de illo *Sturlungasaga* & *Annales* referunt, qvæ omnia laudes ejus canunt. Genealogiam ejus vid. infra Tab. 4.

Digitized by Google

A. C. undir at gánga, oc geck annar til at
1194 ödrum at bidia hann, *Brandr* Biſcup, oc ſvo brædr hans, oc adrir hans áſtvinir, enn hann ſyniadi, oc fór vid þat heim af þíngi, ſídan fór hann í *Odda* til Kyrkiudags, um Seliumanna meſſu, med mikilli áhyggiu, enn er allir vóru þrotnir á at bidia hann til, oc hann ſá at þá var vid einga at bægiaz, nema í móti Guds vilia væri, oc villdi hann þat víſt eigi, þá er hann ſhugadi ſitt rád; Þá ſkaut hinn Helgi Andi honum því í hug, at leggia ſiálfan ſic í ábyrgd til þyrftar mönnum, oc geck hann þá ſídan röſkliga undir þann vanda er honum hafdi lengi ádr (p) hugr vid bodit. Enn litlu ſídar fór hann í *Skálaholt* oc *Jón* fadir hans med honum, oc brædur hans, oc tók þegar vid öllum fiárforrádum ſtadarins. Hann baud þá þegar þar at vera *Gitzuri Halls* ſyni, er ádr hafdi þar verit um daga *Þorláks* Biſcups hins *Helga*, oc meſt ſtadarprýdi var at öc hýbýlabót þeirra

(p) framan til, *addit. Sv.*

Digitized by Google

illud) *subire; quare alter post alterum ac-* A. C.
cedentes illum rogarunt, hos inter Bran- 1194
dus *episcopus, fratresque ejus & alii amicorum intimi; sed detrectavit ille, & re ita constituta, à comitiis domum ivit. Postea festo Sanctorum in insula Selia, curis æger, ad festum dedicationis templi celebrandum, ad prædium* Odda *profectus est. Omnibus autem rogando fatigatis, cum videret à se nemini hâc in re incommodum fieri, nisi ipse voluntati divinæ obluctaretur; quod crimen nequaquam admittere voluit, rem serio meditatus: subiit divino spiritus sancti afflatu mentem ejus id consilii, ut pro aliorum utilitate se ipsum periculo objicere vellet, quo facto, grave negotium strenue subiit, à quo mens ejus diu aversa fuerat. Paullo post, patre* Joanne *fratribusque ipsum sequentibus, ad* Scalholtum *ivit, ubi rerum opumque, quæ sedis erant, curam omnem mox in se suscepit. Ibi manere statim jussit* Giffurem Halli *filium, qui tempore* Thorlaci Sancti *episcopi in* Scalholto *federat, sedis istius summum ornamentum, & præcipuum, præ aliis, qui*

Digitized by Google

A. C. þeirra manna er þar (q) væri. *Páll*
1194 let öll hin ſömu fiárforrád vera í *Skálaholti* ſem ádr höfdu verit, enn hann ſetti *Þorkel* Preſt *Hallsſon* til kyrkiu vardveitzlu, (r) oc þá þiónadi hann honum fyrſt er hann kom út, enn hann var ſidan Canúki í *Veri*. *Herdís* vardveitti bú þeirra í *Skardi* oc börn þeirra öll, oc audrædi þeirra vel oc ſæmiliga (s) medan hann var utan, oc var þat almælt, at eingi börn væri ſvo vel vanin, ſem þeirra börn í öllu heradi, oc hellt þat vel ſkapi medan hún lifdi, af því at hún var allra kvenna vönduz, bædi fyri ſína hönd oc annara manna ſem opt bar raun á.

IV. Cap.

Páll fór utan hit ſama ſumar er hann var koſinn til Biſcups, oc var þá diákni at vígſlu. Honum greiddiz ſín

(q) þá *Sv.*
(r) ſá *pro* þá. *O.*
(s) ſköruliga *Sv.*

Digitized by Google

ibi erant, decus & fulcimentum. Cæ- A. C.
tera, in Scalholto *opes administrandas* 1194
eisdem reliqvit, qvi ibi antea fuerant, templi vero custodiam (sacerdotis munus) Thorkeli *sacerdoti* Halli *filio, qvi episcopo in* Islandiam *reduci primum ministravit, sed postea Canonicus* Verensis *factus est. Eam, qvæ in* Skardio *erat, rem familiarem, liberosqve omnes & possessiones bene ac prudenter curavit* Herdisa, *qvo tempore ipse peregre erat, ferebatqve omnium sermo, per totum territorium liberos non dari, qvi cultis moribus possent cum* Pauli & Herdisæ *liberis comparari; id qvod, qvoad ea vixit, tenuit: fuit enim tam in suis, qvam aliorum negotiis, omnium mulierum laboriosissima; id qvod experientia sæpe docuit.*

Cap. IV.

Paulus *eadem æstate, qva in episcopum eligebatur, peregre profectus, tunc ordine Diaconus, prosperum habuit iter,*

in

Digitized by Google

A. C. ſín ferd vel, uns hann kom til *No-*
1194 *regs* oc fór ſídan til kaupángs í *Nid-*
arós, oc var þar um veturinn, uns
(t) leid jól, oc þóttiz hver þeirra
manna bezt hafa, er hans ſæmd oc
virding giördi meſta, því helldr er
göfigri vóru, oc virdu þeir þá rett.
Eirikr (4) Erkibiſcup var í *Danmör-*
ku, þá er *Páll* (u) kom utan til vígſlu,
oc var hann med *Abſaloni* Erkibi-
ſcupi, enn *Sverrir* Kóngr (x) *Mag-*
nus var auſtr í *Vík*, oc fór þadan á
1195 *Upplönd*. Enn eptir jól fór *Páll* nord-
an úr kaupángi á fund Kóngs med
ſínu föruneyti, oc var þá med hön-
um fiölldi Kóngsmanna, enn Kóngr
tók ſvo vel vid honum, ſem ſonr
hans edr bródir væri til handa hónum
kominn, oc giördi ſvo mikla virding
hans oc tign, ſem hann mundi ſiálfr
kióſa edr hans vinir. Enn bædi var
at hann kunni betr enn fleſtir menn
adrir, oc hafdi betri færi á, oc ſló
öllu

(t) kom. O.

(u) Biſcups efni, *addit. Sv.*

(x) Magnúſſon, *omnes, malè.*

Digitized by Google

in Norvegiam *usqve*, *ubi emporium pe-* A. C.
tens, *qvod* Nidrosiæ *est*, *ibi hiemem trans-* 1194
egit, *ultra festum natalitiorum Christi*, *omnibus adeo honoratus*, *ut is primas ferre videretur*, *qvi honorem ejus & dignitatem maximè promovisset*, *eo majore qvisqve studio*, *qvo erat nobilior*, *qva in re recte senserunt*. Ericus *Archiepiscopus in* Dania, *apud* Absalonem *Archiepiscopum morabatur*, *cum* Paulus *in* Norvegiam *venit inaugurandus*. *Rex autem* Sverrer Magnus *in* Vikia *versabatur*, *unde in regiones superiores* (Upplandias) *se contulit*. *Post festum natalitiorum* 1195
Christi, Nidrosia *relicta*, *de septentrione profectus est suo cum comitatu* Paulus, *ut Regem conveniret*, *tunc magna regiorum satellitum frequentia stipatum*, *qvi ea humanitate eum suscepit*, *acsi frater vel filius ad eum venisset*, *tantaqve veneratione ac honore coluit*, *qvantam ipse* (Paulus) *amicive ejus optassent*: *etenim Regem hac in re & melior*, *præ aliis plerisqve*, *juvit scientia*, *& major facultas*,

(4) De Erico Archiepiscopo ejusqve exilio voluntario multis *Sverrissaga*, & ex illa *Torfæus* Histor. Norveg. Tom. 4. pag. 15. seqv.

Digitized by Google

A. C. öllu vid því er til (y) gæda var, er
1195 þeir mætti bádir göfgaſtir af verda. *Þórir* Biſcup vígdi *Pál* til preſts í *Hamar* kaupángi, þar var á imbrudögum á lángaföſtu, einni nótt eptir Matthias meſſu, oc fór hann ſídan aptr til Kóngs hina ſömu nótt, oc var þá med honum uns hann fór til *Danmerkr*, oc feck Kóngr honum alla hluti þá er hann þóttiz hafa þörf á úr landi, Kóngr let oc alla Biſcupa fá honum bref ſín med innſíglum, þá er í landi voru. Fór hann ſídan til *Danmerkr* um föſtuna, oc kom til *Lundar* Páſkadaginn fyrſta, á fund Erkibiſcupa, oc baud *Abſalon* honum þegar til ſín, er hann kom, med hinni meſtu ſæmd; enn beid hans at hámeſſu, þegar hann viſi at hans var þángat von. Var hann ſídan med Erkibiſcupi um Páſkavikuna, oc var í hinu tíguligaſta yfirlæti af þeim bádum, oc var þá þegar rádin vígſla hans; af því at þeir gátu brádt reynt

(y) girnda *Sv.*

Digitized by Google

cultas, nulli rei parcentem, qva lætari A. C.
uterque, qvave qvam maximè posset ho- 1195
norari. Thorer *episcopus, in emporio* Hamarensi, Paulum *consecravit sacer-*
dotem; id qvod factum est, qvatuor tem-
porum diebus qvadragesimalibus, postri-
die festi Sancti Matthiæ. Eadem nocte
ad Regem reversus, apud eum mansit,
donec in Daniam *iter faceret, ad qvod*
Rex eum rebus omnibus instruxit, qvi-
bus ipse sibi, extra regnum ituro, opus
fore judicavit. Rex omnes, qvi in regno
aderant, episcopos, literas (commendati-
tias) ei dare jussit, qvo facto, tempore
qvadragesimali in Daniam *profectus, pri-*
ma paschatis feria Londinum (Scanorum)
venit ad Archiepiscopos, ubi venientem
Absalon *maximo cum honore mox invi-*
tavit apud se hospitaturum, & ad publica
missarum solemnia, qvibus eum interfu-
turum audiverat, accedentem exspecta-
vit. Apud Archiepiscopum cum hebdo-
made paschali commoratus fuerat, ab utro-
qve præsule in summo honore habitus, ejus
statim fuit decreta inauguratio, mox eos
docente experientia, qvam insignis esset
& doctri-

Digitized by Google

A. C. 1195 reynt þat, hver ſkörúngr hann var, bædi at lærdómi oc vitrleik oc atgervi, enn hann beid vígſlu í múnklífi því er heitir á *Heradsvadi*, oc var hann fyrr vígdr enn þeir höfdu þó ætlat er þeir ſkilduz, oc kom þat meſt til þeſſ, at *Knútr* Kóngr *Valdimars*ſon lagdi þau ord til, at hans ferd ſkyldi flýta, eptir því ſem honum bezt gegndi oc þeim mönnum er hann ſkylldi Biſcup yfir vera; oc fór þat enn eptir annari hans gæfu, at hinn göfgaſti mædr virdi hann þar ſvo mikils (z) ófen, at hann gaf þat rád til ſem hann mundi ſiálfr kióſa. *Abſalon* Erkibiſcup vígdi *Pál* til Biſcups *Jóns* dag Biſcups, VIII nóttum fyri *Philippus* meſſu oc *Jacobus*, at rádi *Eiriks* Erkibiſcups, er ei hafdi þá ſiálfr ſýn til at vígia hann, vóru Biſcupar vid vígſlu *Páls* Biſcups, *Eirikr* Erkibiſcup oc *Petr* Biſcup af *Róiskeldu*. *Páll* Biſcup gaf gullhríng *Abſaloni* Erkibiſcupi oc annan *Eiriki* Erkibiſcupi oc öllum þeim ödrum nockrar

(z) ófen *omitt.* D. O.

Digitized by Google

& doctrinæ & prudentiæ, & ad gravis- A. C.
simia negotia qvam promtus atqve habilis. 1195
In coenobio, qvod Heradsvadum dicitur, dum inaugurationem præstolabatur, accidit, ut illa prius succederet, qvam Archiepiscopi digressi decreverant, ea præcipue de causa, qvod huic negotio interpres pro eo interceſſerat Knutus Rex, Waldemari filius, svadens, ut iter ejus accelaretur, prout ipsi maxime foret commodum, iisqve omnibus, qvorum episcopus esset futurus; qvæ res ei accidit, pro reliqva ejus felicitate, ut vir summæ dignitatis nondum visum tanti faceret, ut de itinere ejus accelerando consilium daret, qvod ipsi esset optatissimum. Absalon Archiepiscopus Paulum inauguravit episcopum, festo Joannis episcopi, octo noctibus ante Philippi & Jacobi festum, consilio & consensu Erici Archiepiscopi, qvi ipse eum non poterat inaugurare, oculorum lumine destitutus. Pauli episcopi inaugurationi præsentes aderant episcopi, Ericus Archiepiscopus, & Petrus episcopus Roskildensis. Paulus episcopus Absaloni Archiepiscopo aureum annulum & alium Erico Archiepiscopo donavit, nec

Digitized by Google

A. C. nockrar gerſimar er ſtuddu embætti
1195 hans vígſlu, oc (a) tignar. *Cœleſtinus* var þá Páfi (5) er *Páll* Biſcup var vígdr. *Páll* Biſcup var þá fertugr at alldri, er hann var til Biſcups vígdr (6), fór hann ſídan til *Noregs*, oc fann *Sverri* Kóng í *Vík* auſtr, oc fór med honum til *Biörgvynar*, oc var med honum (7) uns hann fór til *Islands* hit ſama ſumar, oc tignadi Kóngr hann því meir í öllum hlutum, ſem hann hafdi lengr med honum verit, oc hann kunnr hann giör, allir virdu hann mikils ſem von var at, oc frændr hans vóru allir þeir er göfgaſtir voru í landinu.

V. Cap.

Páll Biſcup fór þá út til *Islands* hit ſama ſumar, ſem hann hafdi vígdr verit

(a) tign. A. B. C. D.

(5) Cœleſtinus Tertius Papa ſedit ab anno 1191. ad 1198; qvo anno die 8 Januar. decesſit.

(6) Paulum anno 1195 conſecratum fuiſſe, omnes *Annales*, *Sverrisſaga* & *Sturlungaſaga*, teſtantur.

Digitized by Google

cæteros omnes, qui ejus inaugurationi & honori opitulati fuerant, ſuis donis carere eſt paſſus. Cœleſtino *Papa*, Paulus *inauguratus eſt epiſcopus, tunc annos qvadraginta natus. In* Norvegiam *dein redux*, Sverrerem *Regem in* Vikia *convenit, qvocum* Bergas *profectus, & ibi apud illum commoratus eſt, donec eadem æſtate in* Islandiam *reverteretur. Omnimodo autem honore eo magis eum coluit Rex, qvo diutius apud eum commoratus, & qvo ei notior factus eſt epiſcopus. Omnes etiam alii eum magni æſtimarunt, prout æqvum erat, cum inter cognatos ille numeraret, qvotqvot habuit* Islandia *nobiliſſimos omnes.* A. C. 1195

Cap. V.

Eadem æſtate, qva epiſcopus fuerat inauguratus, in Islandiam *redux,*

(7) Paulus qvoqve Concilio Epiſcoporum, hoc anno Bergis celebrato, interfuiſſe videtur, in qvo crimen feloniæ Haraldo Comiti Orcadum à Rege Sverrero intentatum pertractabatur, & literæ ea de re ad Pontificem Romanum exarabantur.

Digitized by Google

A. C. verit til Biſcups, oc kom í *Eyaſiörd*,
1195 oc veitti hann þá þegar dýrliga veizlu *Brandi* Biſcupi, oc ödrum vinum ſínum þeim (b) er þar var vid koſtr, vín at drecka oc öll önnur atfaung ſem meſt máttu verda; ſyndiz þat þá þegar í fyrſtu, ſem opt urdu ſídan raunir at, at hann undi þá ávallt bezt, er hann gladdi vini ſína ſem fleſta oc vandamenn í veitzlum virduligum, med áſtúd oc ſkörúngſkap. Hann hafdi þá út med ſer tua glerglugga at færa Kyrkiunni í *Skálabolti*, feſtarmeyiu ſinni andligri, oc ſyndi hann þá þegar þat er ſídar kom enn meir fram, hvat honum bió í hug, hverſu miöc hann vildi þá kyrkiu prýda um þat fram ſem ádr var, er hann var til vígdr, þótt hún væri ádr gerviligri, oc dýrligri enn hvert annara húſa er á *Islandi* vóru. Sú var hin fyrſta virding er *Páll* Biſcup gerdi til ſtóls ſíns, oc ſinnar kyrkiu um þat fram ſem neinn Biſcup hafdi ádr gert, at hann ſaung enga meſſu ádr hann kom

(b) þeim er þar voro þá, oc var þá koſtr vín at. *Sv.*

Digitized by Google

in Eyafiördum appulit, ubi lautum sta- A. C.
tim instruxit convivium, Brando episco- 1192
po aliisque amicis, qui fuere præsentes, in quo convivio vino fuit propinatum, aliusque, qua fieri potuit, maximus erat apparatus. Hoc initio id mox apparuit, quod sæpe deinceps docuit experientia; cum in sinu maxime fuisse visum, quando sinceræ cum amicitiæ tum magnificentiæ cultor, amicos suos & necessarios quamplurimos opiparis conviviis posset exhilarare. Ab exteris tunc advexit duas vitreas fenestras, templo Scalholtensi, sponsæ suæ spirituali, offerendas, ea re statim monstrans, quod postea clarius apparuit, id ei statutum cum animo esse, templum hocce, cui erat inauguratus, nova splendore & pluribus, quam antea habuerat, ornamentis augere, licet cæteris omnibus Islandiæ ædibus instructius longe & augustius esset. Primus, quo Paulus episcopus sedem templumque suum auxit, plusquam ullus alius ante eum episcopus, honor, hic erat, quod nullam cecinit missam, ante suum ad se-

A. C. kom til ſtóls í *Skálaholt*. Enn í öll-
1195 um löndum er ſú virding á, at eckt ſe minna vert at hlýda preſts meſſu hinni fyrſtu nývígds, helldr enn Biſcups meſſu einhverri, enn petta mátti því meira, ſem þá var bædi ſenn at hlýda preſts meſſu oc Biſcups hinni fyrſtu, oc dreif þá ſídan fiölldi manna í *Skálaholt* til þeirra fagnadar (c) erinda, at hlýda meſſo *Páls* Biſcups. Par vóru þá margir göfgir menn vid ſtaddir, *Jón Loptsſon* fadir hans, *Sæmundr* oc *Ormr* brædur hans, oc *Gitzur Halls*ſon, oc var þar þá mikit fiölmenni. Biſcup mælti þá lángt mál oc fagurt, oc þá hét hann þegar því ſem fleſtir urdu fegnaſtir, at hann mundi öll bod þau bióda, ſem *Þorlákr* Biſcup hafdi bodit. Þat mátti oc þá þegar brátt ſiá, er hann tók yfirför um fýſlu ſína, hverſu blídr oc þeckr hann var vid alla ſína undirmenn, oc hverſu óvandr hann let giöra vid ſic, öllum er hönum ſkyldu þeina vinna, edr adra hlúa þá er ſkyldr var hann

at

(c) tídenda. A. B. C. D. *Sv.*

Digitized by Google

dem Scalholtensem *adventum; in omnibus enim terris ita fere judicatur, qvod minoris momenti non sit, primæ sacerdotis, nuper inaugurati, missæ interesse, qvam missæ episcopi, qvæ res hic fuit eo insignior, qvod prima & sacerdotis & episcopi missa audiretur. Hinc magna hominum multitudo ad* Scalholtum *confluxit, ut* Pauli *episcopi primam missam auscultantes novo hoc gaudio animum pascerent. Multi igitur nobiles viri ibi præsentes fuere,* Joannes Lopti *filius, pater episcopi,* Sæmundus & Ormus *fratres ejus,* & Gissur Halli *filius, una cum alia hominum multitudine. Tunc episcopus longum & concinnum orsus sermonem, id mox pollicitus est, qvo plurimorum maxime lætabatur animus, omnia se ea mandaturum, qvæ* Thorlacus *episcopus olim mandaverat. Docuit mox etiam experientia, cum suam obire cœpit provinciam, erga omnes subditos qvam blandus esset & amabilis, & qvam parabili apparatu excipi vellet ab omnibus, qvorum erat, vel hospitio eum aut conviviis excipere, vel aliis honoris officiis colere;* A. C. 1195

A. C. at tigna, vard hann vid þat svo ást-
sæll vid alþýdu, at allir unnu honum
hugástum, náliga um allt land, bædi
í sinni sýslu, oc svo annari sýslu ei
at sídr. Þat var oc audsýnt hve mik-
ill femadr hann mundi vera fyri
sakir umsiár oc skörúngskapar allt
1196 af í sífellu. *Páll* Biscup hafdi einn
vetr setit í *Skálaholti* ádr *Herdís*, kona
hans kom þángat til umsýslu fyrir
innan stock, oc var honum svo mikil
stod oc styrkr at, bædi stadinum oc
honum siálfum, sem eingi vard önnur
slík af mönnum medan hann var at
stóli. Svo var skörúngskapr hennar
mikill oc umsýsla, at hún hafdi fá
vetr þar verit ádr þar var hvervetna
ærit (d) nóg þat er hafa þurfti, oc
einskis þurfti (e) adra at bidia, þótt
C manna væru á búi, enn LXX edur
LXXX heima manna.

VI.

(d) ærit miöc. A. D. ærit O.
(e) þurfti þá í bú at bidia. *Sv.*

quæ res favorem populi universi adeo ei A. C.
conciliavit, ut omnes, per totam propemodum insulam, ei optime cuperent, tam istius, cui ipse præerat, quam alterius dioeceseos incolæ. Facile etiam apparuit, quam esset in parandis opibus felix, rem juvante provida, qua usus est, cura, & strenua in rebus omnibus administrandis opera. Unam hiemem in Skalholto *sederat* Paulus *episcopus, cum uxor* 1196
ejus Herdisa *illuc veniret, rem familiarem intra domum administratura, id quod & ipsi & sedi tanto erat adminiculo atque auxilio, quantum, quoad sedi præfuit, alius nullus ei præstare potuit. Huic rei adhibuit illa insignem adeo operam, eam curam & diligentiam, ut paucæ effluerent hiemes, antequam omnium rerum, quibus opus esset, ibi exstaret abundantia tanta, ut nulla in re opem aliorum flagitare necesse esset, licet centum quandoque homines ibi hospites alerentur, præter septuaginta aut octoginta homines domesticos.*

A. C. 1196.

VI. Cap.

Páll Biscup sá þat brátt, er hann kom til stóls í *Skálaholti*, at honum þótti þat skylt, at stydia oc styrkia oc til loka færa, er hinn heilagi *Þorlákr* Biscup hafdi sinn vilia um sýndann, oc hann let kaupa til. Enn þat var at búa um kluckur þær er hann hafdi keypt til stadarins í *Skálaholti*, er þá vóru beztar á öllu *Islandi*, oc hann hafdi oc IIII tre út haft med kluckunum, tvítug at hæd, álnum at mæla. *Páll* Biscup feck til sidan þann mann, er hagastr var á öllu *Islandi*, á tre, er *Amundi* het *Arnason*, oc let giöra stöpul, svo mioc vandadann at efnum oc smídi, at hann bar ei minnr af öllum tresmídum á *Islandi*, enn ádr kyrkian siálf. Hann let oc giöra kyrkiu uppi í stöplinum, oc rid upp at gánga, oc vígdi hann þá kyrkiu hinum heilaga *Þorláki* Biscupi, hinn X í jólum, oc bió þá kyrkiu at öllu (f) fagrliga oc feck þar hvervetna

(f) virduliga.

Cap. VI.

A. C. 1196

Ad cathedram Skalholtenſem *poſtquam acceſſerat* Paulus *epiſcopus, mox juſtum eſſe judicavit, ut confirmaret, promoveret, & ad finem perduceret omnia, quæ ſibi cordi eſſe* Sanctus Thorlacus *epiſcopus oſtenderat, quæque coeptum fecerat, videlicet ut locum pararet campanis illis, quas* (Thorlacus) *in cathedræ* Skalholtenſis *uſus emerat, tunc temporis omnium in tota* Islandia *optimas. Una cum his campanis quatuor etiam ligna adjecerat, altitudine viginti ulnarum, ſi ulnis eſſent menſuranda. Hinc per fabrum lignarium, qui in tota* Islandia *eam artem omnium optime callet, nomine* Amundium Arniæ *filium, exſtrui curavit turrim ligneam, & materia & arte adeo affabre factam, ut aliis in* Islandia *ligneis ædificiis illa non minus præſtaret, quam ipſum inter ea excellit templum. In turri etiam ſuperiore ſtrui curavit ſacrarii ædiculam, quique ad eam ducebant, gradus. Hanc ædiculam* Thorlaco Sancto *epiſcopo, decimo natalitiorum Chriſti die, conſecravit, per omnia elegantiſſimè exornatam,*

Digitized by Google

A. C. vetna til þat er hafa þurfti; hann let *Atla* preſt ſkrifara penta innan allt (g) ræfr í ſtöplinum, oc ſvo biórinn, oc tialda allan hit nedra þrennum tiölldum vel oc fagrliga, oc ſvo let hann ſkrifa yfir ſer hvers leidi þeirra nidrfetníng (h), er þar hvíla í ſtöplinum, hann lagdi ei minna fe til ſtöpulſmídar, at því er hönum hugdiz ſiálfum at, enn fiögr hundrut hundrada edr þadan af meira. Hann keypti kluckur þær í ſtöpulinn er hinar meſtu gerſimar vóru jafnmiklar, at þeim manni *Norrænum* er *Kolr* het. Hann keypti enn fleiri klockur til ſtöpulſins, oc ſvo ſamhríngiur tvær uppi í kyrkiunni, oc prýddi hann í hvívetna því er hugum mátti hyggia, bædi kyrkiu oc ſvo ſtöpul, í búníngi öllum (i) í kyrkiunni, oc kroſſum, í ſkriptum, líkneſkium, oc lömpum oc glerglugg-um, oc í Biſcups ſkrúdi allskyns. Hann let oc höggva ſteinþró (k) ágæta

(g) ráfr. O.

(h) hvers þeirra, *hic omnes repetunt.*

(i) öllum í bríkum oc kroſſum. *Sv.*

(k) ágæta oc hagliga. C.

A. C.

natam, & à rebus omnibus neceſſariis optimè paratam. Per Atlium *ſacerdotem, qui pictor fuit, laquearia totius turris interioris, una cum frontiſpicio ſuper limen pingi curavit, reliquam vero turrim inferiorem triplici aulæo bene & nitidè ornari. In turri quoque, ſupra cujusque ibi quieſcentis monumentum, ejus ſepulturam fecit notari. Non minus quam quadringenties centum (bis mille ferè imperiales) prout ipſi viſum eſt, vel ſummam etiam majorem, turris hujus ſtructuræ impendit. A* Norvego *quodam, cui nomen erat* Kolus, *in turris uſum campanas emit, pro ea, qua erant magnitudine, res maximè pretioſas. Plures quoque turri campanas emit, è quibus duæ erant conſonæ, ſuperius in ſacra æde pendentes: templum enim, æque ac turrim, omnimodis, quæ excogitari poterant, decoravit ornamentis, utpote omnibus, quæ templorum ſunt, utenſilibus, crucibus, inſcriptionibus, imaginibus, lampadibus, vitreis feneſtris, cultuque veſtium omnis generis, quæ epiſcopum ornant. Summo præterea artificio excidi*

fecit

Digitized by Google

A. C. ágæta hagliga, þá er hann var ſlagdr eptir andlát ſitt, oc hann let búa gröft virduliga í ſtöplinum, þeirra manna er hörſum þótti meſtr (l) vandi á.

VII. Cap.

1197 A hinu þridia ári (8) biſcupsdóms *Páls* Biſcups, andadiz *Jón Loptſſon* fadir hans, allraheilagra dag, ſá madr er þá var göfgaſtr höfdíngi á öllu *Islandi*. Hann virdi ſer þat mikit nidrfall vera, er þá var þeſſ manns vid miſt, er meſt mátti hans virding hefia oc ſtyrkia, oc var ſkylldaſtr til allra manna. Enn allsvaldandi Gud, er hans gipt oc gæfu let ávallt vaxa dag frá degi, enn alldrei minka, gæddi hans virding ſvo, at eingi madr hafdi ádr á *Islandi* vordit af ſínum frændum jafngöfigt oc tíginn, ſem hann vard þá af ſínum náfrænda, *Þorláki* hinum *Helga* Biſcupi,

(l) meſtu um vardi. O.

(8) Obitum Johæ Lopti filli omnes Annales ad annum 1197

fecit loculum lapideum, in quo mortui A. C.
funus eſt conditum. Non minori cura eorum intra turrim ſepulcra ornavit, qui ipſi videbantur maxima veneratione digni.

Cap. VII.

Cum tres annos epiſcopus fuerat Paulus, *omnium Sanctorum feſto, mortuus eſt pater ejus*, Joannes Lopti *filius*, *vir inter omnes* Islandiæ *magnates nobiliſſimus. Illius mortem magno* (*epiſcopus*) *ſibi damno duxit, jam deſideraturo, qui dignitatem ſuam augere & confirmare poſſet, quique etiam præ aliis omnibus* (*id facere*) *deberet. Sed omnipotens Deus, lætam ejus ſortem & fortunam indies creſcere, nunquam decreſcere paſſus, dignitatem ejus adeo promovit, ut in* Islandia *nemini ita nobilitarint cognati, ut illum nobilitavit proximus cognatus ejus* Thorlacus Sanctus *epiſcopus, cujus tunc* 1197
gloria

1197 conſtanter notant. Vid. *Langebek*: Script. Rer. Dan. med. ævi Tom. 2. p. 517.

Digitized by Google

A. C. ſcupi, af því at þá birtiz dýrd hans
1197 oc heilagleikr, fyrſt fyri nordan land, oc þar eptir um allt *Island*, oc öll lönd önnur þau er í náṅd voru. Enn þó *Páll* Biſcup yrdi þeſſum tídindum fegnari enn fleſtir menn adrir, þá fór hann ſvo (m) vandliga med því máli, at hann hafdi alla höfdíngia, oc hina vitruſtu menn fyri ſer meſt um (n) þetta atkvædi oc medferd þeſſa máls; oc var þat ei traudt at ei legdiz ſá ordrómr á af nockrum mönnum, at hann vildi þetta mál lítt á lopt færa af heilagleik hins ſæla *Þorláks* Biſcups. Enn honum kom þó þat til, at hann vildi ſvo launa Gudi dýrd þá er hann let verda á hans dögum, er ádr hafdi alldrei ſlík ordit, at hann villdi þá alla medferd hafa er von var at Gudi mætti beſt þykia, þótti honum vanfært med vera ſem var, at (o) mundángs mikit væri aftekit í fyrſtu, oc ei mætti at ſönnu at finna, enn eingi trúdi

(m) varúdliga. *Sv.*
(n) þeirra. *Sv.*
(o) munþáng B. C.

Digitized by Google

gloria & ſanctitas clareſcere coepit, primum in inſulæ parte ſeptentrionali, poſtea per totam Islandiam terrasqve vicinas. Cujus rei nuntio qvamvis Paulus epiſcopus præ aliis omnibus in ſinu gauderet, adeo tamen caute in hoc negotio verſabatur, ut in hac re approbanda & dirigenda, magnates & prudentiores omnes ſibi haberet præeuntes; qvare non multum abfuit, qvin rumor à qvibusdam ſurgeret, eum eſſe epiſcopum, qvi de beati Thorlaci epiſcopi ſanctitate ſparſam famam vix divulgare vellet. Fecit autem hoc, gratiam Deo relaturus, qvi tantam, illo epiſcopo, oriri fecit gloriam, qvanta nunqvam antea fuerat; qvare modum hujus rei ſervare voluit, qvem Deo putavit fore acceptiſſimum: viſa eſt enim ei res difficillimi negotii, adeo ut mediocri cum aſſenſu hæc fama eſſet excipienda, nec id poſſe juſto jure vituperari. Etenim nemo citius, A. C. 1197

A. C. trúdi fyrr, ne (p) framkvæmdi, enn hann, dýrd oc heilagleik ins sæla *Þorláks* Biſcups, þótt hann færi med varúdligar enn adrir. Enn þó var þat allra manna rád hinna vitruſtu, med
1198 ordſendíngu *Brands* Biſcups, at (q) helgr dómr *Þorláks* Biſcups væri upptekinn (9) úr jördu it ſama ſumar, eptir því ſem hann hafdi ſiálfr fyri ſagt í (r) þeirri vitran *Þórvallds* preſts á jólum hinum nærſtum ádr. Eptir þíng, hit ſama ſumar er þetta var rádit, ſendi *Páll* Biſcup ord *Brandi* Biſcupi, oc brædrum ſínum *Sæmundi* oc *Ormi*, oc ſonum *Gitzurar Halls*ſonar *Þórvaldi* oc *Magnúſi*, *Þórleifi Þorlákſyni úr Hytardal* módrfódr *Herdíſar*, *Katli* oc ſyni hans *Þorláki Ketilsſyni* bródur *Herdíſar*, *Gudmundi* Preſti *Arafyni*, er ſídar var Biſcup á *Hólum*, oc

(p) framar. *Sv.*
(q) helgidómr. B. C.
(r) berri. *Sv.*

(9) Communi Annalium & Hiſtoricorum conſenſu translatio S. Thorlaci facta eſt annno 1198, ſed anno

quam ipse, gloriam ac sanctitatem beati & c.
Thorlaci *episcopi & credidit & ratam* 1211
habuit, licet hac in re majorem quam
alii cautelam adhiberet. Omnium tamen
prudentiorum commune erat consilium, cui
accessit Brandi *episcopi per nuntios man-* 1198.
datum, ut sanctæ reliquiæ Thorlaci *epi-*
scopi, eadem illa æstate, de sepulcro tolle-
rentur, prout ipse, Thorvaldo *sacerdoti,*
proxime præterlapso julensi festo, per som-
nium oblatus præceperat. Eadem æstate,
qva dicta res fuit decreta, Paulus *epi-*
scopus, post comitia, nuntium misit Brando
episcopo, Sæmundo & Ormo *suis fratri-*
bus, Thorvaldo & Magno *filiis* Giffu- 1211
ris Halli *filii,* Thorleifo Thorlaci *filio de*
Hytardalia, Herdisæ (*suæ uxoris*) *ex*
materno, Ketilli, & *hujus filia* Thorlaco,
Herdisæ *fratri,* Gudmundo *sacerdoti*
Arii *filio, postea episcopo* Holano, *mul-*

anno seqventi festi ejus celebratio legibus ibjuncta fuit. Qvæ translatio diversa est ab illa, qvam anno 1229 factam fuisse *Annales Flatoyenses* & *Holtenses Antiqviores* asserunt. Ita ut aliud festum, sed in ejusdem Divi honorem, anno 1237 indictum fuerit, testibus *Annalibus Flatoyensibus, Skalholtinis,* & *Holanis* utriqve.

Digitized by Google

A. C. oc mörgum ödrum áſtvinum ſínum,
1198 *Páll* Biſcup giördi dýrliga veizlu þeim mönnum er þar komu, oc var þar þá ſíðan tekinn upp úr jördu heilagr dómr hins ſæla *Þorláks* Biſcups, oc
8011 búit þá um virduliga, ſem ſómdi, eptir forna oc fyrilögn *Páls* Biſcups, oc fylgdu jarteiknir þá þegar ſtórar ſem ſagt verdr í ſögu hans, oc var þat dýrd hans, enn gæſa *Páls* Biſcups.

VIII. Cap.

1199 Hit næſta ſumar eptir var leiddr í lög mieſſudagr *Þorláks* Biſcups um allt land, oc ſett faſta fyrir, tveggia dægra. Eptir þat ſóktu menn þángat of allt land, at dýrka hinn ſæla *Þorlák* Biſcup í vökum, föſtum, í bænahalldi oc fegiöfum, oc ſvo ſóktu oc þeir menn þángat er í förum vóru á hverium miſſerum ſiölmennir, bædi útlendſkir menn oc Islendſkir, oc færdu heit ſín þau er þeir höfdu heitit, oc ſeldu í hönd *Páli* Biſcupi, oc ſögdu

honum

Digitized by Google

tisque aliis interioris administrationis amicis, (ut ad Skalholtum *venirent). Venientes* Paulus *episcopus lauto excepit convivio, quo finito, beati* Thorlaci *episcopi sanctæ reliquiæ de terra sublatæ, & prout decuit, ex consilio & præscripto* Pauli *episcopi, honorifico apparatu suo loco positæ sunt; quam rem magna mox secuta sunt miracula, ut in ejus* (Thorlaci) Vita *prolixius narratur; id quod ipsius gloriam,* Pauli *vero episcopi felicitatem adauxit.* A. C. 1198

Cap. VIII.

Æstate proxima, festum Thorlaci *episcopi per totam insulam lege sancitum est, & ut prævium haberetur bidui jejunium, statutum. Postea eo profecti sunt insulæ totius incolæ, ut beatum* Thorlacum *episcopum vigiliis, jejuniis, precibus, & donationibus colerent; illuc etiam frequentes confluxere, qui quotannis ad mercatus proficiscebantur, tam peregrini, quam* Islandi, *qui quæ voverant donaria,* Paulo *episcopo allata tradiderunt, rem* 1199

Digitized by Google

A. C. honum ſerhveria atburdi ſinna (s) á-heita, oc jarteikna þeirra er þeir þágu á móti, oc vóru honum þat ávallt feginſögur, þeir báru allir á burt ſannar raunir heilagleiks oc dýrdar hins ſæla *Þorláks* Biſcups, enn raufn oc ſtórmenſku *Páls* Biſcups. Enn þótt ádr væri mikil virding *Páls* Biſcups, ſem verdugt var, ádr uppkæmi helgi *Þorláks* Biſcups, þá gæddi þat í miöc metord hans, er hann átti ſanngöfugaſtann módrbródr, oc væntu margir at hit fornkvedna mundi ſannaz, at *módrbrædrum verdi menn líkaſtir*, oc þótti þar líkindi mörg á giöraz, at þar mundi oc ſvo vera, af því hann giördi marga hluti eptir því ſem hinn ſæli *Þorlákr* Biſcup hafdi giört. Hann var rádvandr oc rækinn at tídagiörd, hann var meinlætaſamr í föſtum oc klædabúníngi, hann hafdi oc ákenníng allra hluta þeirra, er hann mátti vid verda at hinn ſæli *Þorlákr* Biſcup hafdi í ſínum háttum, lítilæti oc ölmuſu (t) gædi,

(s) háita. *Sv.*

(t) ölmuſugiördum. *Sv.*

Digitized by Google

modumqve ſuſceptorum votorum referentes, & qvæ, votis nuncupatis, oblata eis erant miracula, qvæ illi narrationes nunqvam non jucundæ fuere; iſti vero omnes, tam beati Thorlaci *epiſcopi gloriam & ſanctitatem, qvam liberalitatem & magnificentiam* Pauli *epiſcopi vere experti diſceſſerunt.* A. C.

Cæterum qvamvis magna, ut par erat, fuiſſet Pauli *epiſcopi dignitas, ante* Thorlaci *epiſcopi exortam ſanctitatem, ejus tamen honores plurimum adauxit avunculus iſte, qvi ei erat, longe nobiliſſimus, ſperaruntqve multi hic completum iri vetus proverbium:* fieri avunculis ſuis plerosqve virorum ſimillimos; *cujus rei, heic etiam futuræ, multa tunc exſtare videbantur indicia, cum plurima faceret, eodem modo, qvo fecerat beatus* Thorlacus *epiſcopus: fuit enim vitæ rectè inſtituendæ ſtudioſus, horarum canonicarum rigidus obſervator, jejuniorum & veſtitus incommoda ſponte ferens; qvin etiam præ oculis habuit ſpecimen earum omnium rerum, qvas beato* Thorlaco *epiſcopo in moribus fuiſſe ſcire ei dabatur, manſvetudinis nempe, in ſtipe erogandæ*

A. C. gædi, hardlífi oc þolinmædi, sem hver tveggi þeirra vard (u) í raun margri oc mikilli, í sínum biscupsdómi. Þá er *Páli* Biscupi þótti nockut safnaz oc samandragaz fiárlutr sá er menn gáfu af gódvilia hinum sæla *Þorláki* Biscupi, þá sýndi hann brátt hvat honum bió í skapi, hann keypti þá síðan vid Gullsmid þann er *Þorsteinn* (10) het, oc þá var hegastr madr at málan (x) á öllu *Islandi*, enn svo urdu tilfaung af hende hans, at eckert skorti þat er hafa þurfti til þeirrar smídar, er hann vildi smída láta, hann let taka til skríngerdar, oc lagdi þar til ógrynni fiár í gulli oc gimsteinum oc í brendu sylfri. Hann lagdi þar til ei minna fe til skrínis oc smídar kaups, med tillögum annara manna, enn CCCC hundrada. Þat smídi var miöc sva vandat, at þat bar ei minna af ödrum skrínum þeim er

(u) *forte addendum*: at þola.

(x) málmi. *Sv.*

(10) Thorsteinis serinii fabri, filii Skeggii, circa annum

Digitized by Google

ganda liberalitatis, vitæ severius institutæ & patientiæ, quam utramque docuere res, quas experti sunt episcopi; multæ atque gravissimæ. Videns Paulus *episcopus opes aliquantulum augeri & accrescere, quas sua sponte, benevoli multi beato* Thorlaco *episcopo obtulerunt, quænam ei animo sederet sententia, brevi monstravit: pactus enim cum aurifabro, cui nomen erat* Thorsteino, *totam per* Islandiam *in sua arte dexterrimo, cui tantum suppeditavit rerum omnium apparatum, ut nihil deesset, quibus ad fabricam, quam eum jusserat, perficiendam opus erat, scrinium ei conficiendum mandavit, cui immensum auri, gemmarum & argenti defecati pondus impendit. Scrinio huic, & fabricantis mercedi, non minus pecuniæ quam quadringenties centum nummorum (supra mille nongentos imperiales) insumsit ipse, aliorum simul largitionibus adjutus. Fuit autem hoc opus tanta arte elaboratum, ut ceteris* A. C.

num 1190 in *Sturlungasaga* libr. 3. cap. 16. similiter & Thorsteinis aurifabri de Bregisæ, ib. cap. 19. mentio fit, qvi cum nostro idem fuisse videtur.

Digitized by Google

A. C. er á *Islandi* vóru, um fegurd enn um vöxt, oc var þat betr enn III álna, enn ecki var annat betr enn álnar lángt, þeirra er þá vóru á *Islandi*. Eingi mun ſpyria þeſſ vitra manna, er ſkrínit ſer, hvert ſtórmenni ſá madr verit hefr er þá gerſimi hefr giöra látit, edr til hvers hann hefir fær verit, fyrir efna ſakir.

IX. Cap.

1202 A dögum *Páls* Biſcups kom utan af *Grænlandi Jón* Biſcup (11), oc var
1203 í *Auſtfiördum* um vetrinn, enn kom ſidan á ófanverdri lángaföſtu í *Skálaholt*, á fund *Páls* Biſcups, oc kom þar at ſkírdegi, oc vígdu þeir bádir Biſcupar (y), oc höfdu þeir margar tölur trúligar oc ſpakligar rædur ſín á millum. Tók *Páll* Biſcup vid honum med

(y) mikinn kriſma, *addit Sv.*

(11) Johannes iſte anno 1187 in Epiſcopum Grönlandiæ conſecratus, hyemem 1188-9 & jam hac vice annum 1203 in Islandia tranſegit, obiit anno 1209 ſide

Digitized by Google

in Islandia *ſcriniis ornatu non minus* A. C.
quam magnitudine præſtaret, erat enim ſupra tres ulnas longum, cum cæterorum, quæ in Islandia *erant, nullum una ulna longius eſſet. Prudentiorum nemo, ſcrinium iſtud videns, interrogabit, quantus fuerit heros, quantisve rebus efficiendis par, qui abſolutiſſimum hoc artificium confici curavit.*

Cap. IX.

Tempore Pauli *epiſcopi ex* Grænlandia *venit* Joannes *epiſcopus, qui eadem hieme in tractu ſinuum orientalium commoratus, ſed jejunio quadrageſimali ad finem vergente, ad* Skalholtum *profectus,* Paulum *epiſcopum ibi convenit, quod factum eſt die Viridium. Tunc ambo illi epiſcopi (chriſma) conſecrarunt, multosque ſermones, quales inter fidos amicos & cordatos conferri ſolent, inter ſe habuerunt.* Paulus *enim epiſcopus* (Joannem) *ſummo* 1202 1203

fide *Annalium Reg.* apud *Langebek* loc. cit. Tom. 3. pag. 73. 76. *Skalholtinorum, Oddenſium, & Holarorum* utrorumqve.

A. C. með hinni mestu sæmd, oc veitti hon-
1203 um virduliga veizlu meðan hann var, enn leysti hann á brott með mikilli stórmensku, bædi í fegiöfum oc annari virdíngu. *Jón* Biscup gaf mönnum ráð til hverſu vín skal göra af krækiberjum; eptir því sem *Sverrir* Kóngr hafdi honum fyrirlagt. Enn svo bar til, at hit nærsta (z) sumar eptir, gat nær hvergi ber á *Islandi*, enn sá madr er *Eirikr* hét, oc bió skamt fra *Skálaholti*, á bæ þeim er heitir á *Snorrastödum*, bar saman (a) nockut vín, oc varð vel á því hinu sama sumri. Enn *Jón* Biscup fór til *Noregs*, oc sídan til *Róms*, oc ræddi hvervetna þar sem hann kom frá rausn oc tign *Páls* Biscups. A dögum *Páls* Biscups þá er *Gitzr Halls*son hafdi lögsögn, þá geck mest af ser ránglæti manna um álnir, bædi útlenskra manna oc Islenskra, at eigi þótti svo lengr (b) vera mega; gaf

þat

(z) sama. *Sv.*
(a) mikit. B. C.
(b) lengi. *Sv.*

Digitized by Google

summo honore exceptum, & dum in Skal- A. C.
holto *commorabatur, lauto convivio adhi-* 1203
bitum, donis aliisque honoribus auctum
summa cum magnificentia dimisit. Ra-
tionem docuit Joannes *episcopus, qua ex*
cupatri uigris baccis vinum posset parari,
ad modum qvem Sverrer *Rex ipsum do-*
cuerat; accidit autem æstate proxime se-
qventi, ut nusqvam ferè in Islandia *ejus-*
modi baccæ provenirent; aliqvantulum
tamen vini paravit, vir nomine Erisus
haud procul à Skalholto *villam,* Snorrasta-
dum *dictam, habitans, qvæ eadem æstate*
maturuit. Primum in Norvegiam, *dein-*
de Romam *profectus* Joannes *episcopus,* 1201
magnificentiam & liberalitatem Pauli
episcopi ubique locorum prædicavit. Pauli
episcopi tempore, Gissure Halli *filio munus*
Legiferi gerente, tam peregrinorum qvam
Islandorum, *adeo invaluit iniqvitas in*
rebus, qvæ ulnis essent mensurandæ, ut
diutius ferri non posse videretur. Dedit

tum

A. C. þat rád til *Páls* Biſcup, at menn ſkylldu hafa ſtikur þær er væri tvegg ia álna lengd, oc möttu menn þat mikit, oc kváduz undir þat mál; ſtyrktu þat þá margir adrir höfdíngiar med Biſcupi, *Gitzur* oc ſynir hans *Þórvallds* (c) oc *Magnús*, einnig brædur hans, *Sæmundr* er þá var gófgaſtr madr á öllu *Islandi*, oc *Ormr*, er bædi var lögſpakr, oc at fleſtu forvitri, oc allir höfdíngiar, oc vóru þá lög á lögd, eptir því ſem ávallt hefr halldiz ſídan.

X. Cap.

1201 Á hinu ſiöunda ári biſcupsdóms *Páls* Biſcups, andadiz *Abſalon* Erkibiſcup í *Dannmörk* (12) Benedicts dag, oc á því hinu ſama ári (13) andadiz *Brandr*

(c) Þórvalldr, Hallr oc Magnus, *Sv.*

(12) Deceſſit anno 1201, die 21 Martii, conſenſu omnium *Annalium*, *Recentioribus* exceptis, qvi annum ſequentem memorate adſcribunt.

(13) *Vita Gudmundi Boni* dicit Brandum Epiſcopum obiiſſe 8. Idus Auguſti, feria ſecunda, in feſto Sixti;

tum Paulus *episcopus consilium, ut ui-* A. C.
nis bicubitalibus uterentur, qva in re
episcopo consulenti adfuere, idem svadentes, multi alii proceres, nempe Gissur *& filii ejus*, Thorvaldus *&* Magnus, *nec non fratres episcopi*, Sæmundus *omnium* Islandorum *tum nobilissimus, &* Ormus, *qui & legum peritus, & plerarumque artium apprimè fuit gnarus, aliique omnes proceres; qvare tunc ea de re sancitæ sunt leges, qvæ postea semper ratæ fuerunt.*

Cap. X.

Septimo anno, à qvo munere epi- 1201
scopi fungi coepit Paulus, *Benedicti festo in* Dania *mortuus est* Absalon, *Archiepiscopus, nec non anno eodem festo Sixti* Brandus

Sixti; *Vita* autem *Rafnis Sveinbiornidæ* id qvidem noctibus ante festum Laurentii Martyris accidisse statuit, qvod in eundem diem sextum Augusti recidit, & qvidem anni 1201, qvem *Sturlungasaga* libr. 4. cap. 7. & omnes uno ore *Annales* Brando emortualem fuisse testantur, excepto uno *Annalium Fragmento*, qvod annum 1202 habet.

Digitized by Google

A. C. *Brandr* Biſcup, Sixtusdag, þá er hann hafdi Biſcup verit VIII vetur hins fiórda tugar, hinn meſti ſkörúngr.
1202 Eptir andlát *Brands* Biſcups, kiöru Nordlendíngar til Biſcups, *Gudmund* Preſt *Aras*ſon, oc feck *Páll* Biſcup honum bref ſín á fund *Einars* Erki-
1203 biſcups, oc var *Gudmundr* vígdr (14) til Biſcups í *Prándheimi* X. nóttum fyri (d) *Jóns* meſſu Biſcups, oc var þá *Hákon* Kóngr í *Noregi*, ſon *Sverris* Kóngs. *Gudmundr* Biſcup fór til *Islands* hit ſama ſumar, oc kom í *Aust-fiördu*, oc funduz þeir *Páll* Biſcup, oc gerdu mikla ſæmd hvr í millum í veizlu oc fegiöfum; ſídan fór *Gud-*
1204 *mundr* Biſcup til *Hóla*, oc ſat þar at ſtóli med óhæginduin hinum meſtum fyri margs ſakir. (e) Audrædi urdu brátt ei mikil, enn afvenſtur þótti varla med mikilli ſtillíngu, enn þeir ſem fyrir urdu, virdu hann helldr ſtirdann oc ſtridann í ſínum bodordum.

Enn

(d) fyrir Joannis meſſu Baptiſtæ. *Sv.*

(e) andrædi *pro* audrædi, *hic & alibi*. *Sv.*

Digitized by Google

Brandus *episcopus, vir gravissimus, post-* A. C.
quam triginta octo annos episcopi munus
gesserat. Post Brandi *episcopi mortem* 1202
Islandi *septentrionales* Gudmundum *sa-*
cerdotem, Arii *filium, in episcopum elegere,*
quem Paulus *episcopus literis ad* Einarem
Archiepiscopum munivit. Nidrosiæ *de-*
cem noctes ante Joannis *episcopi festum*
Gudmundus *inauguratus est episcopus,* 1203
Hacone Sverreris *filio* Norvegiæ *impe-*
rante. Gudmundus *episcopus, eadem*
æstate in Islandiam *redux, in sinus orien-*
tales appulit, ubi congressi, ille Paulus-
que episcopus, mutuis se invicem honori-
bus, conviviis & donis, coluerunt. Gud-
mundus *deinde episcopus ad* Holas *pro-*
fectus, sedi isti præfuit, non sine sum-
mis difficultatibus, quibus multas ob cau-
sas conflictabatur: accepta enim & opes
ut brevi attenuabantur, ita expensæ
videbantur parum moderate fieri; quin
etiam illi, quibuscum episcopo res erat, eum
in suis mandatis nimis asperum & rigidum
judica-

(14) Gudmundum Episcopum anno 1202 consecratum fuisse, ejus *Vita*, quæ duplex exstat, & *Annales* testantur.

Digitized by Google

A. C. enn því vinsælli vard *Páll* Biscup, oc ástsælli vid alþýdu landsmanna, sem menn sá hvervetna hans forsiá, enn hægindi hans vidrviſtar oc bodorda vid alla þá er til hans áttu at hnígа, oc æſktu ser slíks yfirboda allir landsmenn ef kosti ættu.

XI. Cap.

Páll Biscup let telia í þeim primr fiórdúngum lands er hann var Biscup yfir, kyrkiur þær allar er hann þurfti Presta til at fá, oc hann let Presta telia, hve marga þyrfti í hans sýslu, oc voru þá kyrkiur XX, oc CC tíræd. Enn Presta þyrfti þá X midr, enn CCC (f) tíræd, enn því let hann telia, at hann villdi leyfa utanferd Prestum ef ærnir væru eptir í hans sýslu, enn hann villdi oc fyrisiá, ef svo felli, at ei væri prestafátt í hans sýslu medan hann væri Biscup.

XII.

(f) CC. *Sv.*

Digitized by Google

judicarunt. Populariumi autem Paulus A. C.
episcopus eo majorem amicitiam & gratiam sibi conciliavit, quo magis in rebus omnibus ejus emicuit provida cura, præsentisque & mandantis facilitas, erga omnes, quibus necesse erat ejus opem aut imperium implorare, quare ejus populares omnes talem sibi optassent antistitem, si optio illis data fuisset.

Cap. XI.

In tribus insulæ quadrantibus, quibus episcopus præerat Paulus, *& templa, quibus sacerdotes ab eo erant constituendi, & sacerdotes, quibus in sua dioecesi opus esset, numeravit; quo facto, templa reperta sunt ducenta viginti, quando centum per decies decem computatur, sacerdotes vero ea requirere ducentos nonaginta. Propterea vero hunc numerum iniit, quod sacerdotibus (quibusdam) peregrinandi vellet veniam concedere, si per ejus dioecesin, quantus sat esset, restaret numerus, sed etiam providere, ne forte, dum ipse erat episcopus, inopia ibi esset sacerdotum.*

Digitized by Google

A. C.

XII. Cap.

1206 A hinu tólfta ári biſcupsdóms *Páls* Biſcups, urdu þau tídindi er mikils vóru verd, þá andadiz (15) *Gitzur Hallsſon*, tveim nóttum fyrir Olafs meſſu, um hann mælti *Sæmundr* bródir *Páls* Biſcups þeim ordum, at hann væri hrókr alls fagnadar, hvargi er hann var ſtaddr. Þá kom elldr upp í *Heklu* felli (16) hit þridia ſinn, þrim nóttum fyri Ambroſiusdag of vetrinn eptir. *Páll* Biſcup var ſvo mikill gæfumadr, at honum gengu náliga allir lutir at ſólu, hinn fyrra lut æfi ſinnar, oc þág hann ſvo þat, ſem nú má nockut heyra í hiúkólfi þeirrar fráſögu er ec hefi fráſagt, ef marga luti hiá því ſem efni eru til, at þat þótti öllum mönnum áſtgódi (g). Enn allsvalldandi Gud gæddi hann því meir er ofar var, bædi at audrædum

(g) áſtgódr. *Sv.*

(15) In anno 1206 Giſſuri ſemortuali omnes ſcriptores antiqvi conſentiunt. Cæterum conf. ſupra p. 2.

(16) Ignis iſtius eruptionem anno eidem 1206 adſcribunt

Cap. XII.

A. C.

Duodecimo Pauli *episcopi anno, hæ* 1206
res magni momenti acciderunt. Duabus
ante Sancti Olavi festum noctibus Gissur
Halli *filius mortuus est, de quo illud* Sæ-
mundi, Pauli *episcopi fratris, fuit effa-*
tum, eum festive conversandi ducem sem-
per fuisse & auctorem, ubicunque versa-
batur. Sequente hieme, tres ante festum
Ambrosii noctes, tertio igne arsit mons
Hecla. *Habuit* Paulus *episcopus fortu-*
nam adeo faventem, ut ineunte ætate
omnia prope ei ex voto cederent, qua for-
tuna est usus, quemadmodum colligere li-
cet ex narratione hujus seriei, qua non
multa retuli, pro rei dicendæ materia,
in (quæ ei acciderunt secunda) præmia
humanitatis omnibus viderentur. Quo
magis autem crevit ætate, eo majoribus
fortunis & honoribus eum auxit omnipo-
tens Deus. Si quibus videor amoris causa

bunt *Annales Regii* apud *Langebek*, loc. cit. Tom. 3. pag. 75. qvod perbene se habet, cum festum S. Ambrosii Episcopi diei 7 Decembris Calendaria Romana adscribant.

Digitized by Google

A. C. rædum oc mannvirdíngum. Enn ef þat ætla nockrir menn at fyrir áſtarſakir hafi ec meira aftekit um fráſögn æfi oc (h) líf, *Páls* Biſcups, enn efni ſe tilſeld, þá (i) geta þeir ei rett, því þat ſtendr mer meira í hug, at ec hafi margt merkiligt epter látit liggia í fráſögn hans æfi fyri fáfrædi ſökum, oc ógá, oc leti at rita, helldr enn þat, at ec hafi neitt logit í fráſögn. Þann gæfu hlut bar enn *Páli* Biſcupi til handa, þá er mönnum þrengdi óárran, oc biludu mönnum ſád oc ſæfaung, oc vel fleſtr vetrar vidbúnadr, oc (k) roſtadiz af því forlag fenadar fyrſt, oc ſídan manna, þá tók hann þat rád med áſiá *Þórvalds Gitzurar*ſonar, oc annara vitra manna í ſinni ſveit, at heita á Gud oc helga menn til árbótar, at ſyngia III *Pater Noſter* hvern dag til dýrdar Gudi, oc í minníng hins heilaga *Þorláks* Biſcups, gefa á hans dag um ſumarit, ſaudanyt at

(h) æfi oc lífs. *Sv.*
(i) *forte rectius*: gera.
(k) raſkadiz. *Sv.*

Digitized by Google

de Pauli *episcopi laudibus, ætate & vita* A. C.
plura hic dixisse, quam quæ fert rei dicendæ materia, illi recte non faciunt: magis enim vereor, ne me ignarum, negligentem aut socordem, in vita ejus describenda, multa fugerint notatu digna, quam ne nartans falsum dixerim. Paulo *episcopo id etiam contigit fortunæ beneficium, ut graviori annona populum premente, cum agrorum æque ac maris proventus deficeret, una cum omni fere in hiemem provisa apparatu, unde primum pecudes, deinde homines victus destituit,* Thorvaldi Gissuri *filii, aliorumque, qui istud territorium habitabant, prudentiorum suasu, consilium cepit voti pro annonæ restitutione Deo Sanctisque nuncupandi, eo pacto, ut oratio dominica ter quotidie in gloriam Dei recitaretur, & ut in* Thorlaci *episcopi memoriam, die æstatis, qui ei erat sacratus, lac, quod de ovibus*

Digitized by Google

A. C. at morgunmáli, vöndul heys af kýrfódri hveriu, enn mörk af miölvætt hverri, oc kom alldrei sídan hallærit medan hann lifdi. Enn af því Gud vill ei ávallt eptirlæti einu reyna sína ástvini, helldr vill hann sína menn algiörfa verda láta í freistninni oc mannraununum ef vel standaz, sem hafa raunir (l) á ordit. Nú er *Páll* Biscup skein í þeim blóma, at hans virdíng oc vegsemd geck ávallt í vöxt, enn *Herdís* afladi þeirra hluta allra í sínum skörúngskap oc forsiá er stadrinn hafa þurfti, oc öllum giöníngi þeim er hafa þurfti, at hún var (m) allrar unnýslu nákvæmt þeirra manna er þar var heima at stad, oc at öllum ödrum búum þeirra er Biscup átti. Börn þeirra er gerduz atgervimenn þegar á únga alldri. *Loptr* (17) í hagleik, oc lærdómi oc vitrleik, *Ketell* (18) í skilníngum oc riti,

(l) af ordit. A. B. C.
(m) í allri vinsælu. *Sv.*

(17) Lopti fata multis perseqvitur *Sturlungasaga*. Is decessit, ex qvo vitæ religiosæ nomen dederat, anno

mane ejus diei mulgebatur, foeni manipulus, de vaccæ cujuslibet pabulo, & selibra denique de mensura qualibet frumenti octuaginta librarum (pauperibus) darentur, quo facto, nunquam postea, quamdiu ille erat superstes, gravior annona incidit. Cum vero Deus non rebus tantum secundis suorum amicorum fidem semper reddit probatam, sed tentationibus quoque & adversis rebus vult eos fieri perfectos, si probi permanserint atque fideles: rem hanc docuit, hic etiam, experientia. Paulo *enim episcopo adeo florescente, ut dignitas ejus & honor majora semper incrementa caperet, cum* Herdisa *res omnes, quæ sedi erant necessariæ, dexteritate sua & prudentia non minus, quam strenua, ubi opus erat, opera atque arte acquireret, foemina rerum familiarium studiosissima præ omnibus, qui sive domi in sede episcopali, sive in aliis episcopi villis res administrabant; cumque liberi eorum, à tenera usque ætate, bonis imbuti erant artibus,* Loptus *excellens dexteritate fabricandi, doctrinaque & prudentia,* Ketell *ingenii acumine & scribendi*

 peritia,

no 1261, testibus *Annalibus Resenianis*, *Flateyenensibus*, *Skalholtinis*, *Oddensibus* & *Regiis* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3. pag. 103.

(18) *Annales Regii* loc. cit. pag. 79. *Skalholtenses* & *Oddenses* & *Holani* utrique, assumunt Ketillum anno 1215 obiisse, qvod tamen anno præcedenti *Annales Flateyenses* accidisse statuunt.

A. C. riti, *Halla* í verknadi oc bókfrædi; Þóra í hlýdni oc áſtſemi. Enn af því Gud mælir ſvo í gudſpialli, at *allt mál ſkal ſtanda* (n) *í tveggia edr þriggia vitni*, þá ber ec fram med þeſſi vitni *Amunda* ſmids, er þædi var merkr oc rettordr (19), hann kvad yfir þeſſa:

Lopt eflir Gud giftu,
Gengr fæſt af því, hæſtri.
Kiænn ſtýdr krapti ſínum
Ketils lán jöfr mána.
Æðſtr liær æfi beztrar,
Alls drottinn þer *Halla!*
Dýr magni þrif Þóru,
Þengill Höfut-Engla.

ſíku geck of þeirra hagi ávallt, medan þau áttu of heilt at ſitia.

XIII. Cap.

1207 Enn þá er *Páll* Biſcup hafdi ſetit at ſtóli XII vetur í *Skálaholti*, þá vard

(n) undir *pro* í *Sv.*

(19) Amundus Arnæ filius, vulgo templi Architectus,

Digitized by Google

peritia, Halla *sedulitate & eruditione*, A. C.
Thora *obedientia & omnium favore*.
Quoniam in evangelio asserit ipse Deus, opus esse, ut omnis causa duorum vel trium testimonio rata fiat, testem citabo Amundum *fabrum illum, & fide dignum & vera loquentem, qui carminis hujus erat artifex:*
Loptum *Deus maxima suffuleit felicitate,*
Paucissima secus eveniunt,
Gnarus lunæ præses potentia sua Ketillis
Fortunam stabilit.
Supremus omnium Dominus Tibi, o! Halla!
Felicissimum indulget vitam.
Excellens Archangelorum Rex
Incrementa Thoræ *adaugeat.*
Talis eorum semper erat fortuna, dum salvis & integris rebus fruerentur.

Cap. XIII.

[a]*Postquam autem* Paulus *duodecim* 1207
hiemes sederat episcopus, accidit ut Her-
disa

---

aus, obiit anno 1229, fide *Annalium Holsatorum* antiqviorum & *Regiorum* apud *Langebek:* loc. cit. pag. 88. ubi pro *Anunde* legendum est *Amunde*.

Digitized by Google

A. C. vard sá atburdr, at *Herdís* fór heiman
1207 um vorit (20) eptir Páska í *Skard* til
bús þess er þau Biscup áttu, oc skyllde
hún taka hiónum, oc um adra þá
luti sýsla er þar þurfti, henni fylgdu
börn hennar II, *Ketill* oc *Halla*, enn
heima var med Biscupi, *Loptr* oc
Þóra. Enn þá er *Herdís* var í *Skardi*,
þá gerdi vatnavöxt mikinn, oc gerdi
ána *Þiórsá* óreida, enn hún vildi
heim koma at nefndum degi, af því
magt var heima órádit er ætlat var at
hennar skylldi bída; let hún sídan
sækia skip, oc færa til árinnar, oc
fara þau sídan til skipsins, *Herdís*,
Ketill oc *Halla*, oc *Jón* brödir *Her-
dísar*, oc *Biörn* het Prestr Capellán
Biscups, sá er þeim (o) fylgdi; *Þór-
steinn* het diákni úr *Skardi*, *Gudrún*
Þórodds dóttir, oc sýstrdóttir *Herdísar*;
Yfir ána fór fyrst *Ketill* oc *Biörn*, farar-
skiótar oc reidingar þeirra, þá týndiz
reidhestr *Herdísar*; Hit efsta sinn er
yfir ána skylldi fara, var á skipi
Sigfús

(o) bygdi. A. D.

diſa *vere poſt paſcha domo profecta* Skar- A. C.
dium *peteret, ſuam & epiſcopi villam*, 1207
novos ibi exceptura domeſticos, aliaqve negotia, prout uſus tuliſſet, ibi curatura, comitantibus illam liberorum duobus, Ketille & Halla, *ſed domi apud epiſcopum manentibus*, Lopto & Thora Herdiſa *in* Skardio *commorante, alluvie aqvarum flumina adeo crevere, ut amnis* Thiorſa *eqvo tranari non poſſet.* Herdiſa *die ſtatuto domum redire certa, cum multis rebus domeſticis proviſum non erat, qvæ eam redeuntem expectabant, navem parari & ad amnem deduci curavit. Ad navem deſcendunt* Herdiſa, Ketell & Halla, Joannes Herdiſæ *frater*, Biörn *ſacerdos, epiſcopi Capellanus, qvi eos comitabatur, qvidam nomine* Thorſteinn, *Diaconus* Skardenſis, & *denique* Gudruna Thoroddi *filia*, Herdiſæ *de ſorore neptis. Amnem primi transgreſſi ſunt*, Ketell & Biörn, *ſecum jumenta ducentes, cum eorum apparatu, qvo trajectu periit eqvus* Herdiſæ *vector. Ultimi amnem navi trans-*

(20) Herdiſam anno 1207 periiſſe innuunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 76. *Reſeniani, Skalholtini & Holenſes Antiqviores.*

Digitized by Google

A. C. 1207 *Sigfús* preſtr *Grímis*ſon, *Þórſteinn* Diákn, *Herdís* oc *Halla* oc *Gudrún*, enn vedr var nockut byliótt, enn er þau komu í ſtraum þann er ſkamt var frá landi því er þau ſkylldu til fara, þá barſt þeim á, oc kaſtadi ſkipinu undir þeim, enn þau fóru öll í kaf, oc komo öll upp ſídan, oc var þat heyrt til beggia þeirra (p) mædgna, at þær ſúngu, oc fálu ſic oc ſálir ſínar Gudi almáttkum á hendi; ſkildi þar þá feigann oc ófeigann; *Sigfús* (q) ſveif at landi, enn *Herdís*, *Halla* oc *Gudrún* drucknudu, oc *Þórſteinn* Diákn, enn *Sigfús* var þrekadr (r) miöc er hann kom at landi. Enn ecki var þeirra manna á landi er knáleikr var yfir. Enn almáttigr Gud endi öll ſín fyrirheit, ſá er því hefr heitit at hann mundi gefa huggun med hverium harmi, oc hann mundi einſkis framar freiſta, enn hver mundi bera mega þeſſ (s) hann bidr, oc ſýndi Gud þat hver-

tveggia

(p) mædga. *Sv.*
(q) Sigfúſi preſti. *Sv.*
(r) þiakadr. *Sv.*
(s) þat hann bydr. *Sv.*

Digitized by Google

transvecti sunt, Sigfus Grimi *filius*, Thor- A. C.
ſteinn *Diaconus*, Herdiſa, Halla & Gu- 1207.
druna, *ventis nonnihil ſæviente aëre. Rapidum vero in amnem haud procul à ripa, quam petebant, cum venerant, ſiniſtro accidit fato, ut navis ſubverſa vectores effuderit, qui omnes in profundum merſi poſtea tamen emerſerunt, auditæque ſunt mater & filia orantes ambæ, ſuasque animas gratiæ divinæ omnipotentis commendantes. Hoc pacto disjuncti ſunt, fato mortis deſtinati, & non deſtinati:* Sigfuſum *enim ad terram undis ejicientibus*, Herdiſa, Halla, Gudruna & Thorſteinn *Diaconus ſubmerſi periere.* Sigfus *autem ad terram elapſus, toto erat corpore debilis multumque fatigatus, nec aderant alii in ripa viribus valentes. Hic autem Deus omnipotens ſuis omnibus ſtetit promiſſis, pollicitus, ſe unicuique dolori ſolatium eſſe adhibiturum, nec quenquam gravius tentaturum, quam ut impoſitum onus ferre poſſet; cujus rei utriusque documentum in caſu hocce triſtiſſimo dedit Deus, id dolori adhibens*

Digitized by Google

A. C. tveggia í þessum hörmuliga (t) atburdi,
1207 þá huggan brátt med harmi, at hinn sama dag fundust öll lík þeirra manna er þar höfdu farizt, oc var sú huggan þá mest þeim er eptir lifdu; enn þat var þó lítt med líkindum, nema Gud gæfi af sinni mildi oc miskunnsemi, af því svo var vatnavöxtr mikill, at fám nóttum sídar rak höfdin í *Vestmannaeyiar*, þann er þar hafdi farizt. Enn er þessi tídindi komu til eyrna *Páli* Biskupi á náttar þeli vofeifliga, þá syndiz öllum at Gud hefdi nær ætlat hvat hann mundi bera mega, hann mátti ecki matar neyta, oc ecki hafdi hann svefn ádr líkin vóru hidrsett, enn þó leitadi hann alla at gledia í því er hann mátti, enn þó má hver ætla hvílíka mannraun hann hafdi. Hafa mist med hörmúngu mannsins þess er hann unni mest, enn sjá í sífellu hryggd á börnum sínum, oc öllum þeim, er hann átti fyrir at hyggia. Stilliliga fór hann med allri eptirgiörd eptir þær, bædi í fegiösum

vid

(t) hættuliga. *Sv.*

Digitized by Google

ſolatii, ut eodem die omnia illorum, qvi A. C.
hic perierant, funera invenirentur; id 1207
qvod ſuperſtitibus ſummo erat ſolatio, ſed
præter omnium ſpem accidit, vix even-
turum, niſi Deus illud miſericordiæ ſuæ
& clementiæ dediſſet: tanta enim aqva-
rum alluvie redundabat flumen, ut qvi
ibi periit, eqvus, paucas poſt noctes in lit-
tora inſularum Veſtmannenſium *ejice-*
retur. Nuntio autem hujus caſus ad au-
res Pauli *epiſcopi, concubio noctis, præter*
exſpectationem allato, viſus eſt omnibus
Deus ad menſuram virium ejus exegiſſe,
qvantum ferre poſſet; illi enim nec cibo
veſci libuit, nec ſomno frui, priusqvam
funera ſepulcro eſſent condita. Nihilo
tamen minus omnes exhilarare conatus
eſt, qvocunqve licuit modo, qvamvis fa-
cile judicari poſſit, qvanta fuerit cala-
mitas, amiſſam acerbo caſu dolentis,
qvam omnium maxime amore fuerat
amplexus, ſuosqve liberos graviſſimo do-
lore ſemper videntis moeſtos, aliosqve
omnes, qvorum illi incubuit cura. Juſta
defunctis (uxori & filiæ) omnibus in re-
bus moderato ſumtu perſolvit, nec hic
uſus pompa, nec in muneribus, tam ſacer-
dotibus, qvam inter pauperes, diſtribuen-
dis, id animo perſpiciens, qvod res ipſa

A. C. 1207 vid kennimenn, oc ſvo vid fátæka menn, oc ſá hann þat, ſem var, at um allt þat ér miklu vardar, er *betri ſigandi ardr enn ſnúandi.* Artíd *Herdíſar*, oc þeirra manna er líf ſitt letu med henni, er XIII nóttum eptir Crúcis meſſu um vorit, oc var þat margra manna ſkyllda, lærdra oc ólærdra, at minnaz hennar ſvo rækiliga oc áſtſamliga, ſem hinna ſkylduſtu náúnga, fyri ſakir margra hennar dýrligra matráda (u). *Páll* Biſcup veitti *Þorláki* bródr *Herdíſar* (*) mikla huggun, bædi í ordum oc ſtórmannligum fegiöfum, þeim er hann gaf honum, oc virdi hann í öllum lutum ecki minnr, enn ádr hann miſti hennar vid, oc huggadi þat allt ecki midr eptir fráfall hennar, enn ſitt lid. *Þóra* dóttir hans tók til forráda fyrir innan ſtock eptir fráfall módr ſinnar, med áſtſamligri áſiá födr ſíns, oc var hún þá ei elldri enn XIIII vetra gömul, oc bar hún þat þó fram ſvo, at þeim virdiz

(u) niotráda. *Sv.*

(*) Thorlacus Ketillis filius anno 1240 deceſſit, ut *Annales*

Digitized by Google

tulit, in nullo non magni momenti negotio aratrum, *ut habet proverbium*, lente ductum magis proficere, qvam violenter protrusum (*lente veniens lucrum repentino præstare*). Herdisæ, *cæterorumqve, qvi cum illa vitæ fecerant jacturam, dies anniversarius tredecim post festum inventionis crucis celebratur noctibus, fuitqve multorum officii, clericorum æqve ac laicorum, ejus memoriam, qva fuerat, in cibariis distribuendis eximia largitate, non minore pietate & amore colere, qvam proximi cujusqve cognati.* Thorlacum Herdisæ *fratrem variis* Paulus *episcopus consolatus est modis, tam verbis, qvam donorum largitione, nec ulla in re eum minus honoravit & coluit, qvam ante* Herdisæ *mortem, post qvam omnes, qvi ei erant consangvinitate juncti, æqve ac suos consolatus est. Post matris obitum filia ejus* Thora, *rei familiaris intra domum in se suscepit administrationem, subpatris benigno auspicio; qvæ qvanqvam majorem qvam qvatuordecim annorum ætatem non attigerat, hoc* A. C. 1207

Annales Reseniani, Skalholtini & Holmi antiqviores testantur.

Digitized by Google

A. C. virdiz öllum beſt hennar hættum er kunnaſtir vóru. Biſcup drap ſvo brádt yfir harm ſinn, þann er hann hafdi bedit, at fleſtir menn þóttuz lítt á finna, enn þó megu allir þat at líkindum ráda, at meir olli því þolinmædi hans, oc þat, at hann villdi ſæma vid alþýdu í ſinu blídlæti, enn þat, at honum gengi úr hug ſá harmr, medan hann lifdi.

XIV. Cap.

Páll Biſcup let ſialdan, nema þá er hátídir vóru, kenna kenningar, hiá því ſem ádr var, oc (x) undi hann þá enn öllum meira um vera er ſialdan nædi (y), enn hann let náliga hvern helgan dag tvær meſſur ſyngia; fióra daga kendi hann ſiálfr kenníngar á hverium XII mánudum, jóladaginn fyrſta, oc midvikudaginn fyrſtann í föſtu, ſkírdag, oc kyrkiudag, enn því at eins fleiri daga, at honum þætti (z) nockut

(x) *forte*, hugdi.
(y) tiádi. *Sv.* (z) ör. A. B. C.

Digitized by Google

tamen negotium ita gesſit, ut illis omnibus optime probaretur, qui ejus agendi rationem maxime perſpectam habuerant. Suam epiſcopus triſtitiam cito adeo repreſſit, ut plerique illam vix ſentirent, id tamen judicent omnes, quod veri maxime eſt ſimile, hujus rei cauſam potius fuiſſe patientiam ejus, & quod populo hilarem ſe vellet præbere, quam quod ei, dum vixit, hic dolor mente & memoria exciderit. A. C.

Cap. XIV.

Raro, niſi feſtis majoribus, Paulus *epiſcopus doctrinas doceri (homilias recitari) voluit, ſi præteriti temporis conſvetudinem reſpexeris, ratus, hoc pietatis exercitium omnibus fore eo carius, quo rarius ejus copia dabatur; ſed quovis fere feſto die bis ſacra celebrari fecit. Intra ſpatium quodlibet duodecim menſium, quatuor diebus ipſe docuit doctrinas (homilias habuit); primo natalitiorum Chriſti die, quadrageſimæ die primo Mercurii, die viridium, & feſto encæniorum (templi* Skalholtenſis) *quin & aliis præterea die-*

Digitized by Google

A. C. nockur naudſyn tilbera, enn því get ec ſlíkra hluta vid, er ólíkt hafa gert þeir menn er (a) audvandaſtir eru, oc vel kunna, oc þat er meſt gædi þeim er eptir lifa, at menn megi þeirra dæmi ſem fleſt vita ſem öllum er gott eptir at glíkia. A hverium giſtingar ſtad hafdi hann formála (b) ſiálfr, eda feck annann mann til, þá er hann hafdi yfirför um ſýſlu ſína. Nockut þiónudu honum ymſir menn: fyrſt *Þórkell* Preſtr *Halls*ſon, gódr kennimadr oc rádvandr, nockra vetur, unz hann redz í kanúka ſetr. Eptir þat þiónadi honum *Leggr* Preſtr (21), VII vetur, enn ſídan Nordlendſkr Preſtr ſá er *Biörn* het, lítill madr vexti, enn þó vitr oc vellærdr, oc fóſtri *Brands* Biſcups; hann fór utan ſídan. Eptir þat þiónadi honum *Brandr* Preſtr *Dálks* ſon (22), er ádr hafdi enn Biſcupum

(a) rádvandaſtir. *Sv.* (b) formæli. *Sv.*

(21) De Leggo Presbytero, qvi & Prior interdum appellatur, vid. *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 526. Tom. 3. p. 93. Obiit anno 1238 fide *Annalium Regiorum*, *Flateyenſium*, *Skálholtenſium* & *Helqueorum* utrorumqve.

Digitized by Google

diebus, si qua id necessitas postulare vi- A. C.
deretur. Hæc vero propterea commemo-
ro, tum quod aliter facere solent homines
in rebus gerendis solertissimi, licet ita
facere possent, tum quod posteritati sum-
mo sit emolumento, ea exempla scire quam
plurima, quæ imitari omnibus expedit.
Suam provinciam (dioecesin) quoties obi-
bat, ubicunque locorum hospitabatur, vel
ipse (partes officii aggressurus) verbis præ-
vit, vel alii hoc facere demandavit. Plures
ri variique ministrarunt, primo Thorkel
sacerdos Halli filius, muneri docendi aptus
& integræ vitæ, aliquot per hiemes, donec
se in canonicorum coenobium conferret.
Post eum Leggus sacerdos septem hiemes
ei famulatus est, post hunc autem sacer-
dos de insulæ parte septentrionali oriun-
dus, nomine Biörn, homo statura qui-
dem brevi, sed vir prudentiæ haud vul-
garis & doctrinæ, qui Brandi episcopi
olim fuerat alumnus, sed peregre demum
profectus est. Deinde ministravit 1207
Brandus sacerdos Dalki filius, qui etiam
O 4 Episcopis

(22) Anno 1203 Gudmundo Episcopo consecrando in exteris comes adhæsit, sed anno 1225 obiit, ut testantur *Gudmundarsaga Góda*, *Annales Regii*, *Reseniani*, *Flateyenses*, *Skalholtini* & *Holenses* utriqve.

A. C. ſcupum þiónat, *Brandi* oc *Gudmundi* Biſcupum. *Ketill* Preſtr *Hámundar*ſon (c) var oc hans þiónuſtumadr ádr hann andadiz, oc hann vardveitti oc ſtadnum konur (d), oc kennimenn eptir fráfall *Páls* Biſcups. Af því letu hinir fyrri Biſcupar ſer hinn ſama ávallt þióna hver þeirra, at þeir ſýndu ſtadfeſti oc jafnlyndi ſkaps ſíns í því ſem mörgu ödru; enn því let *Páll* Biſcup ſer ymſa þióna, at honum þótti því betr er fleiri tignuduz oc göfguduz af honum, enn hvers ſæmd var med gódri virdíngu medan honum þiónadi, hvat ſem fyrilagdiz ſídan.

XV. Cap.

1207 Í þann tíd *Herdís* andadiz, tóku til vandhæfi mála (e) *Nordlendínga*, *Gudmundar* Biſcups, oc *Kolbeins Tuma*ſonar, enn ſvo ſem vitad er, at alla landsmenn tók med miklum óhægind-

um

(c) Hermundar. *Sv.*

(d) kór, *chori. Sv.*

(e) vandrædamál. *Sv.*

Episcopis Brando & Gudmundo *fuerat* A. C.
famulatus; & *denique* Ketell *sacerdos* Hamundi *filius*, *ad ejus usque mortem*, *qui post* Pauli *episcopi decessum*, *quæ sedis erant cathedralis*, *mulierum & sacerdotum curam gessit*. *Ob eam autem rem priorum episcoporum singuli semper eundem sibi ministrare voluerunt*, *quo constantiam animi*, *& ingenium sibi semper simile hac in re*, *sicut in multis aliis*, *ostenderent*. *Sed* Paulus *episcopus sibi diversos ministrare fecit*, *quod eo utilior aliis sibi videbatur*, *quo plures honorem & decus per illum consequi possent*, *omnium enim famulantium*, *dum ei ministrarunt*, *certa erat & satis conspicua dignitas*, *quicquid ipsis postea evenisset*.

Cap. XV.

Quo tempore Herdisa *obiit*, *per insulæ partem septentrionalem fervere cœperunt lites gravissimæ & impeditissimæ*, *quæ inter* Gudmundum *episcopum & Kolbeinem Tumi filium sunt agitatæ*; 1207
quæ res difficillima quamvis, *ut notum est*,

A. C. um þetta vandrædi, þá sat þó *Páll* Bi-
1207 scup fyrstr allra manna fyri þeim vanda, er ecki var ádr í *Nordlendinga* fiórdúngi. Enn hann var í svo vandann sesst kominn um þat mál, því Erkibiscup hafdi sendt honum bref sín med insiglum, at hann skylldi styrkia oc stydia, eptir því sem hann hefdi saung oc færi á, mál *Gudmundar* Biscups. Enn *Kolbeins* mál studdu margir ástvinir *Páls* Biscups oc frændur oc tengdamenn, þeir ed hann vildi í öllu ástúd sýna, enn mót þeim ecki giöra. Enn þeim rádum var ecki hægt saman at koma, er *Gudmundi* Biscupi þótti sér ei veitt vera nema *Páll* Biscup stædi á öndverdanna meid med honum, oc hann virdi hverki mennina ne landslögin, enn forbodadi edr bannfetti hvern þeirra er nockud vilidu móti hans vilia giöra; enn *Páll* Biscup var í mörgu sinni gódr í bidum, þótt ei væri allt eptir því gert sem hann sá at best sómdi, oc giördi hann sér oc Gudi þann veg marga at ávexti, at hann hyrti adra hógliga, enn þó nenntu ei adrir á vallt ílla at hafa.

Digitized by Google

incolis omnibus maximo esset incommodo, A. C.
Paulus tamen episcopus, præ aliis omnibus, 1207
huic discrimini maxime erat expositus, quale in quadrante septentrionali nemo antea fuerat expertus. Hujus autem rei tricis ac incommodis ille ea de causa fuit implicitus, quod litteras, sigillis suis munitas, ei miserat Archiepiscopus, rogans, ut Gudmundi episcopi causam pro facultatibus & occasione fulciret ac juvaret. Ast Kolbeinis à partibus stetere plurimi, qui Paulo episcopo arcta juncti erant amicitia, nec non cognati ejus & affines, quibus quovis modo suam benevolentiam, non vero se adversarium, voluit exhibere; quæ diversa adeo non facile poterant conciliari: nam Gudmundus episcopus idoneum sibi auxilium ferri non judicavit, nisi una cum illo Paulus episcopus pari se periculo objiceret, hominumque non minus, quam patriæ legum contemptor, vel sacris interdiceret vel diris devoveret, quicunque ejus voluntati ullo modo obsequi nollet: cum Paulus episcopus, è contrario, moras necti patiebatur facilis, rei eventum exspectans, licet omnia non fierent normæ convenienter, quæ optima ei videbatur; qua ratione sibi deoque multos est lucratus, quod alios leniter castigaret, qui causa semper cadere ægre tulerunt.

Digitized by Google

A. C. hafa. Enn *Gudmundr* Biſcup vægdiz ecki vid þá menn meir er í *Páls* Biſcups ſýſlu vóru, at ei forbodadi hann þá, edr bannſetti, þegar er þeir dæmdu þá dóma er honum voru ei (f) í ſkap, þó lögdómar væru. Enn *Páll* Biſcup let ei þau ummæli bíta menn, enn þó lagdi hann á hönd þeim nockra litla ſkript, til varúdar þeim mönnum er fyri því urdu, edr ánetiuduz hans banni, af því at hann unni betr ſínum mönnum, at hafa tvó gód, helldr enn ſýna nockurum (g) ótta ifa, hvert þeim mætti þat nockut granda edr
1208 ecki. Enn er þeirra vandrædi gengu ſvo miöc af ſer, at þeir áttu bardaga þann er *Kolbeinn* fell í (23), oc margir adrir neytir menn, bædi lærdir oc ólærdir, enn lotu limar ſínar þeir er eptir vóro; enn eptir þat gördo þeir Biſcup atfarir at þeim er eptir lifdu, oc

(f) vid. B.

(g) ótta yfa. D. nockut, helldr enn at ſitia í nockrum ótta, hvert &c. *Su.*

(23) De prælio Videneſenſi anno 1208, & invaſione optimatum in Cathedram Holenſem anno 1209, com-

Digitized by Google

runt. Gudmundus *autem episcopus ho-* A. C.
minibus, qui Pauli *episcopi erant dioece-*
seos, adeo non pepercit, ut eos vel sacris
interdiceret, vel diris devoveret, quoties
sententias ferrent, quæ non ad ejus men-
tem, licet cætera ad legum normam, latæ
essent. Quas imprecationes Paulus *epi-*
scopus hominibus (suæ dioeceseos) fieri
noxias non quidem passus est, sed tamen
leviorem quandam illis disciplinam præ-
scripsit, quo sibi in posterum caverent,
qui istud malum incurrerant, aut Gud-
mundi *diras fuerant experti, nam dioe-*
ceseos homines frui maluit duplici bono,
quam occasionem dare incerti metus, utrum
hæc (Gudmundi *interdicta*) *noxia essent,*
necne. Cum demum eo temeritatis proce- 1208
derent ortæ turbæ, ut pugna inter eos sit
commissa, in qua occubuit Kolbeinn *alii-*
que plurimi præstantes viri, tam clerici
quam laici, sed membris truncati sunt,
qui è prælio evaserant multi; cumque hoc
facto, episcopus & qui à partibus ejus
stabant,

commissis, vid. *Sturlungasaga*, *Gudmundarsaga Góda*, *Rafns Sveinbiarnarsonarsaga*, *Aronssaga Hiörleifssonar*, & *Annales* magno numero.

Digitized by Google

A. C. 1208 oc nánaſtir varo *Kolbeini*, oc ſtöcktu þeim í burt, enn eignudu ſer öll þeirra fe, enn kölludu þá í banni. Enn er *Páll* Biſcup vard þeſſara ótídinda vís oc var, þá bad hann vini ſína at þeir ſkylldu eigi giöra bráda atför at þeim, oc bar þat til þeſſ, at hann villdi vænta at *blódæſir oc blódnætur væri ſerhverium brádaſtar*, oc þat mundi ſannaz ſem mælt er, oc ætladi med meiri ſtillíngu oc rádi farit verda, ef lengi væri bidat. Enn hann vænti í ödru lagi, at *Gudmundr* Biſcup mundi misſmídi á ſiá, hve mikit at var ordit, oc bióda gód bod til ſættar oc ſæmdar þeim er eptir vóru. Enn er þat dróz undan, enn ſpurdiz í ödru lagi ágángr þeirra á hendur mönnum, oc rán, oc áverkar, oc allskyns óhættir náliga; Þá ſendi *Páll* Biſcup Capellan ſinn *Biörn* til fundar vid *Gudmund* Biſcup, at bidia, at hann leidretti oc lægdi vandrædi þeirra med yfirbótum, oc baudz til undirſtödu med honum náliga ſem þyrfti, ef hann drægiz (h) ei

(h) dregr. *Sv.*

Digitized by Google

ſtabant, ſuperſtites Kolbeinis *proximos ne-* A. C.
ceſſarios aggreſſi, eos ſedibus ejicerent, 1208
bona eorum occuparent, & ipſos excommunicatos dicerent: horum malorum certior factus Paulus *epiſcopus, amicos ſuos rogavit, ne illos ſtatim adorirentur, ſpem fovens, fore, ut* cædis aſpectu & tempore qvemqve maxime ferri præcipitem, *verum fieret proverbium, credensqve majori cum moderatione & conſilio hoc negotium geſtum iri, ſi diutius protraheretur. Speravit etiam* Gudmundum *epiſcopum, illati damni magnitudinem & qvam perverſe res eſſet geſta, cum cerneret, æqvas pacis & honoris conditiones ſuperſtitibus eſſe oblaturum; qvod cum non procederet, ſed è contrario freqventes venirent nuntii, violentos eorum (qvi à parte* Gudmundi *ſtabant) in cives impetus, rapinas, injurias, & omnia propemodum ab iis patrata flagitia narrantes,* Paulus *epiſcopus* Capellanum *ſuum* Biörnem *ad* Gudmundum *epiſcopum miſit, rogatum, ut has turbas componeret & damna reſarciret, promittens ſuum ei auxilium, ubicunqve fere opus eſſet, modo ipſe non tergiverſa-*

Digitized by Google

A. C. ei ſiálfr undan, ſinn gódvilia, oc ſín
1208 efni þau er hann hefdi faung á í audrædum edr í ödrum tillögum, var þat audſýnt á leit (i) hvertveggia, (k) letordi *Páls* Biſcups nordrfarar höfdingia fyrſt um hauſtit, medan harmr manna var nýaſtr oc ſíſt dofnadr af ſárleik (l) manna misfirs (m) ofvegs. Enn ſídan peſt (n) var leitat vid *Gudmund* Biſcup, at hann unni þeim, ſem eptir lifdu ſína frændr göfuga oc góda, audvelldri leidretti (o) ſinna harms ſaka, enn nú virdi oc villdi firra háſka *Gudmund* Biſcup oc hans fylgdarmenn, medan koſtr væri. Enn *Gudmundr* Biſcup þecktiz þat ecki, oc virdi hann vera vinhallann undir höfdíngia í ſlíkri umleitan, enn þat ſýndiz þá brátt, med hverri vitſku at var hvers þeirra forſiá, af því at á ſama ári fóru höfdíngiar til *Hóla*, oc

(i) hueruteggia. *Sv.*
(k) leitordi. A. C. D.
(l) af ſárleikum máta mikils afvega. *Sv.*
(m) of vegs, A. D. *legendum:* oc vegs.
(n) þeirra umleitan. *Sv.*
(o) leidrettingu. *Sv.*

Digitized by Google

versaretur, nec benevolentiâ sud & facultatibus, rei deesset, quantum fieri posset, sive pecunia foret opus, sive aliis adminiculis. Utriusqve hujus conatus ratio facile apparuit: magnatibus dissvasit Paulus *episcopus, boream versus copias ducere eodem autumno, cum recens animi erat ægritudo, nec ulla in re lenita, dolentium jacturam amicorum honorisqve;* Gudmundum *autem episcopum postea rogavit, vellet eis, qvi nobilibus & præstantibus erant cognatis superstites, benevolum se & facilem præbere, in dolore eorum expiando; qva utraqve in re,* Gudmundum *ejusqve comites, qvoad fieri poterat, periculo liberare voluit; qvod cum* Gudmundus *episcopus dedignatus est, ratus, qvod* Paulus *episcopus reconciliationem tentaret, id fieri ex ejus in proceres studio: apparuit mox prudentia, qva eorum uterqve hac in re fuerat usus; eodem enim anno proceres* Holas A. C. 1208

A. C. 1209 oc ráku *Guðmund* Biſcup af ſtólnum, oc ruddu á braut fiölda illþýdis er þar var, ſekir menn oc ránsmenn oc reyfarar (p), enn drápu ſuma, oc vard þá at riúfaz ſú illínga ſeta, oc urdu þá oc þadan frá góð forlög manna. *Páll* Biſcup baud til ſín *Guðmundi* Biſcupi med gædſku oc góðvilia, þág hann þat eigi, oc gerdi at vidſiám at finna hann, því at hann villdi ei hlýda hans heilrádum.

XVI. Cap.

I þann tid fór *Loptr* ſon *Páls* Biſcups utan, oc ſókti heim tigna menn í ödrum löndum, *Biarna* (24), Biſcup í *Orkneyum*, enn eptir þat *Inga* Kóng í *Noregi*, oc *Hákon* Jarl bródr hans, oc þág af þeim virduligar giafir oc fenniklar. Enn er Biſcup ſat

(p) reyfarar. *Sv.*

(24) Biarnus Epiſcopus Orcadenſium anno 1222. ex communi Annalium conſenſu, deceſſit. Ejus car-

men

aggressi, Gudmundum *episcopum de sede* A. C.
deturbarunt, *turbæ male feriatæ*, *quæ* 1209
illuc confluxerat, *hominum utpote sceleris damnatorum*, *prædonum & latronum*, *magnam simul multitudinem*, *abigentes partim*, *partim occidentes*, *quo pacto cum iste hominum flagitiosorum confessus erat solutus*, *facta est melior populi conditio*. *Qua erat* Paulus *episcopus humanitate & benevolentia*, Gudmundum *episcopum ad se invitavit*, *qui tamen oblatam respuit conditionem*, *ejus fugiens congressum*, *cujus salubribus consiliis parere noluit*.

Cap. XVI.

Illo tempore Loptus Pauli *episcopi filius*, *peregre profectus*, *aliarum terrarum viros nobilissimos visitavit*, Biarnium Orcadum *episcopum*, Ingium Norvegiæ *Regem*, & Haconem *Comitem ejus fratrem*, *à quibus dona amplissima variasque res pretiosas muneri accepit*. *Ab-*

men satis prolixum, de pugna pugilum Jomsvicensium adversus Haconem Norvegiæ Dynastam anno 994 commissa, adhuc exstat.

Digitized by Google

A. C. sat í þeirri áhyggiu um son sinn, oc
1210 um frettir adrar hversu þá gengi, þá gladdi Gud hann svo á einu sumri, at *Loptr* kom þá út med gódri virdíngu oc femiklum giöfum, er hann hafdi þegit, oc kunni þat at segia, at hann hefdi födr síns mest at notit, hvar sem hann kom. A því sumri komu út gersimar pær, er *Þórir* Erkibiscup af *Noregi* hafdi sendar *Páli* Biscupi, kóróna gullsaumut, sú er eingi hafdi fyrr jafngódt komit til *Islands*, fingrgull dýrligt, oc glófar virduligir.
1211 Enn annat sumar eptir (q), þá komu enn út gersimar ágætligar, er *Nicolás* Biscup af *Oslo* sendi *Páli* Biscupi, fingrgull mikit er vo II aura, oc steinn (r) í virduligr, oc hann sendi honum balsám svo mikinn, at von var at þat virdi alldregi at vandrædum sídan. Enn ecki var annat jafntorgætt (s) er

(q) þá er Páll Biscup hafdi XVI. vetur at stóli setit í Skálaholti, *addit. Sv.*

(r) í *omittit. Sv.*

(s) torágætt, *omnes, quod mendosum videtur.* torógætt. *Sv.*

Digitized by Google

ſentis filii, rerumqve aliarum, qvas no- A. C.
ſcere avebat, cum Paulus *epiſcopus deſi-* 1210
derio flagrabat, qvadam eum æſtate eo gaudio Deus perfudit, ut rediret Loptus, *multo honore & muneribus magni æſtimandis mactus, id ex vero referens, qvod qvocunqve veniret, patris ſui meritis fruitus eſſet. Eadem æſtate in* Islandiam *deportata ſunt, qvæ* Thorer Norvegiæ *Archiepiſcopus* Paulo *epiſcopo, miſerat, cimelia varia, nempe corona auro acupicta, cui pretio par nondum in* Islandiam *venerat, aureus annulus pretioſisſimus, & præſtantisſimæ chirothecæ. Seqventi etiam æſtate adeum miſſæ vene-* 1211
runt aliæ res pretioſisſimæ, qvas Nicolaus Ofloënſis *epiſcopus miſit* Paulo *epiſcopo, annulus aureus magnus, uncialis, cui inſerta erat gemma pretioſisſima, & balſami pondus adeo ingens, ut ſpes eſſet, hujus rei nunqvam poſtea fore inopiam; rerum autem, qvarum neceſſarius erat uſus, nulla tum erat æqve inventu diffi-*

Digitized by Google

A. C. 1211 er at ſkylldu þurfti at hafa, hafdi þat oc ei koſtat minna enn nockrar merkur brends ſylfrs. Þeſſ er oc ſkylldt at geta, at *Páll* Biſcup ſendi oc margar giafir utan vinum ſínum, bædi vóru þat valir oc adrar gerſimar. Hann ſendi *Þóri* Erkibiſcupi biſcupsſtaf af tönn giörfann ſvo haglíga, at eingi madr hafdi fyrr ſet jafnvel gerfann á *Islandi*, er ſmídat hafdi *Margret* hin *Haga*, er þá var oddhöguſt allra manna á *Islandi*, þau vóru þá bædi hiú í *Skálaholti* er *Páll* Biſcup andadiz, oc hafdi *Þórir* (t) preſtr bóndi hennar þar þá öll fiárforrád, enn hún gerdi ſlíkt allt ſem hann villdi. *Páll* Biſcup hafdi látit tiltaka at gera tabolu fyrir altari, ádr hann ſkildi vid, oc ætladi þar til mikit fé bædi í gulli oc ſylfri. *Margret* gróf oc tönn til ágæta vel, oc er þeſſ von at þat mundi hin meſta gerſemi verda af fyrirhyggiu hans, enn þau *Þórſteinn* Skrínſmídr oc *Margret* ſemdi

(t) *Rectius*, Þórſteinn. *Sv.*

Digitized by Google

cilis, nec minoris constiterat hoc donum, quam aliquot selibris argenti puri. A. C. 1211
Est nostri quoque officii commemorare, multa Paulum *episcopum amicis suis misisse munera, qualia erant falcones & aliæ res magni pretii.* Thoreri *Archiepiscopo pedum misit ex dente (ceti unicornis) affabre adeo factum, ut ei artificio par nemo in* Islandia *vidisset. Erat id opus* Margaretæ (*cognomine*) artificiosæ, *quæ omnes alios in* Islandia *cælandi arte superabat. Hæc, ejusque conjux*, Paulo *episcopo mortem obeunte, in* Skalholto *domesticorum instar fuere; nam penes* Thorerem *sacerdotem*, Margaretæ *maritum, honorum sedis episcopalis tota erat administratio, ad cujus illa nutum res ministrabat. Antequam decessit* Paulus *episcopus, tabulæ, quæ ornare voluit templi altare, fabricandæ, eo curante, manus admoverant artifices, cui rei magnam auri & argenti vim destinaverat. Huic altari* Margareta *dentem affabre sculpsit; adeo ut sperandum esset, curante episcopo rem evasuram pretiosissimam, quam* Thorsteinn Scrinii artifex, *&* Margareta,

A. C. ſemdi ſídan af hagleik ſínum; varð
1211 þat mikill ſvartaſvipr at fráfalli hans, oc þá urðu ſlíkir hlutir fyrſt ſeðar at nema í bráð, fyrir annara fiölſkyldra ſakir. *Þórſteinn* var rádinn til taboluſmídar. Þat ſumar hit ſama er Biſcup lifdi ſídarſt, kom út húfu (u) vidr úr *Noregi*, ſá er *Páll* Biſcup hafdi höggva látit, oc þá (x) gaf hann í hönd öll kaup þau til ſtadarins er at ſkyldu þurfti at hafa.

XVII. Cap.

Nú eru ſagdir þeir hlutir er vel fellu í hag á því ſumri. Þá ſkal eð geta þeirra hluta er miðc þóttu andſtœcymir; þá var landſkiálfti mikill hinn nœſta dag fyrir Seljumanna meſſu (25), oc lèto margir menn líf ſitt, oc fèll ofan alhýſi á fiölda bœum, oc gerðu

(u) hrafn vidr. Sv.
(x) gaſi hönd. B. C.

(25) Feſtum Sanctorum in Selia inciđit in diem 8 Julii.

qua erant dexteritate, adornassent, in A. C.
sua arte excellentes ambo. Verum epi- 1211
scopi decessu omnia lugubrem faciem indu-
erunt, ut hujusmodi res primum ne-
cessario cessarent, aliorum negotiorum
causa. Thorsteini tabula fabricanda
erat commissa. Ea æstate, quam episco-
pus vixit ultimam, materies ædibus struen-
dis de Norvegia est advecta, quam ipse
cædi fecerat; quo etiam tempore aliis de-
mandavit res omnes comparandas, qui-
bus sedes cathedralis opus habuit.

Cap. XVII.

Postquam res diximus, quæ ea æstate
feliciter cecidere, res commemorandæ sunt,
quæ adversæ admodum videbantur. Pri-
die festi Sanctorum in Selia martyrum,
magnus terræ motus extitit, quo multi
periere, plurium etiam villarum corruere
ædes omnes, & damna illata sunt gravis-

 sima.

lii. Ceterum hunc terræ motum anno 1211 acci-
disse referunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 77. *Rese-
niani*, *Flateyenses*, *Skalholtenses* utriqve, *Holani*
utriqve, & *Oddenses*.

Digitized by Google

A. C. gerdu hina ſtærſtu ſkada. Þá var oc
1211 þerraleyſi hit meſta, oc urdu ſtór-
ſkadar af því. Þá var oc ſagt út
andlát *Klængs* Þórvaldſonar, (26) er
hinn vænſti þótti til mikils höfdíngia
ef lífi helldi. Þat ſumar tók ſótt oc
óhægindi mikil *Páll* Biſcup; þá er
hann fór um Veſtfirdínga fiórdúng,
oc komſt hann nauduliga til *Hvítardals*.
Lá hann þar í reckiu náliga fióran
vikur; Síden fór hann heim med lítl-
um mætti, oc kom í *Skálaholt* þrimr
nóttum fyrir Simons meſſu, oc lagdiz
þá þegar í reckiu. Hann ſaung meſſu,
allra heilagra meſſudag, oc ſaung þá
ſídurſtu meſſu Gudi almáttigum til
dýrdar, oc öllum Helgum, enn ſer til
hiálpar oc miſkunnar, oc öllum kriſt-
num mönnum, lifendum oc önduduum.
Enn fyri Marteinsmeſſu tók at óhæg-
iaz med verkium miklum fót hans,
oc fylgdi bædi ſvefnleyſi oc matleyſi,
oc þótti hann þá einrænn vera. Þar
vóru

(26) Klængi obitum ad annum 1210 narrant *Annales Fla-*

sima. Pluvium semper ea æstate coelum plurimum dedit detrimenti. Allata est in Islandiam *fama mortis* Klængi Thorvaldi *filii, juvenis eximiæ spei, qvi virum pollicitus fuerat, longe omnium præstantissimum, si longior ei vita contigisset. Hac etiam æstate, morbo & gravissimis incommodis, laborare coepit* Paulus *episcopus, qvadrantem visitatus occidentalem, adeo ut ad* Hytardalum *pervenire vix posset. Hic qvatuor propemodum hebdomades lecto hærebat affixus; domum dein æger ac debilis profectus, tribus ante festum Simonis noctibus ad* Skalholtum *venit, ubi lecto mox decubuit. Omnium Sanctorum festo die missam cecinit, qvam missam, Dei omnipotentis Sanctorumqve omnium in honorem, suam vero & christianorum omnium, vivorum pariter ac mortuorum, in salutem & auxilium, ultimam cecinit. Ante Martini festum morbus ejus multis cum doloribus ingravescere coepit, morbum comitante & insomnio & cibi fastidio, qvo in rerum statu, suo sensu videbatur omnia velle metiri*

A. C. 1211

Flateyenses, Skalholtini Antiqviores & *Regii* loc. cit. pag. 77.

Digitized by Google

A. C. vóru þá ſynir hans oc brædur oc
1211 margir adrir vinir hans. Eptir þat ſendi *Páll* Biſcup eptir *Þórvalldi* oc *Magnúſi Gitzurar*ſonum, oc komu þeir í *Skálaholt*, oc ſkipadi hann þá til allra hluta fyri þeim, eptir ſínum vilia. Enn hann var oléadr octabo dag Martini. Enn ádr hann væri ſmurdr helgu vidſmiöri, mælti hann miöc lángt mál, at dæmum hins Helga *Þorláks* Biſcups; játti hann þá á hönd ſer, fyrir öllum lærdum mönnum, þeirra er vid vóru, frekliga alla hluti, er hann virdi ſic hent hafa til varúdar í ſínum biſcupsdómi, oc bad alla at honum ſkylldu fyrirgefa þat er hann hafdi misgert vid, enn hann fyrirgaf öllum blídliga, þat er vid hann höfdu misgört, oc fal ſic undir Guds miſkunn. Enn eptir þat hann var oléadr, var nockut ren (y) á fótt hans, uns hann fór af ſmurníngar klædum, oc tvær nætur ſídan, enn þá tók at fella óhægindi fóttar hans af nýu, oc lifdi hann þá ecki lengr enn tvær nætur ſídan, oc tók hann

þá

(y) ró. *Sv.*

tiri. Filii & fratres ejus multique amico- A. C.
rum ibi tum aderant. Postea illuc Pau- 1211
lus *episcopus per nuntios etiam arcessivit* Thorvaldum & Magnum Giffuris *filios, qui cum ad* Skalholtum *venerant, ipse illis præsentibus, pro sua voluntate, omnia disposuit. Unctione extrema unctus est octavo die post Martini festum; verum antequam sacro isto chrismate ungebatur, beati* Thorlaci *episcopi exemplo longum sermonem habuit; quo facto, ut caute rebus in omnibus ageret, coram cunctis, qui aderant, clericis, confessus est omnia prorsus quæ sibi episcopo acciderant, omnes precatus, vellent sibi condonare omnia, quacunque in re eos offenderat, cunctis vicissim humaniter condonanti, quicquid sibi ægre feciſſent; divinæ se cætera misericordiæ commendavit. Unctus aliquam morbi remissionem sentiebat, donec vestes deponeret, quas induerat ungendus, perque duas deinde noctes. Tum vero morbus ejus rursus ingravescebat, nec postea ultra binoctium vixit, cum sumto in ipso vitæ mortisque confinio corpore*

dominí,

Digitized by Google

A. C. 1211 þá corpus domini vid ſiálft andlát ſitt, oc ſofnadi (z) þá til Guds.

XVIII. Cap.

Enn viku fyrir andlát *Páls* Biſcups ſýndiz túngl ſvo ſem ródra væri, oc gaf ecki liós af ſer um midnætti í heidvidri, oc baud þat þá þegar mikla ógn mörgum manni. *Páll* var vígdr til Biſcups á dögum *Cœleſtinus* Páfa, af *Abſalon* Erkibiſcupi, á dögum *Sverris* Kóngs, þá var hann fertugr at alldri, hann ſtýrdi Guds kriſtni med mikilli ſtillínguXVI vetur, oc andadiz þridia dag viku, einni nótt fyrir Andres meſſu, oc var þá lidit fra Guds burdi IIII ár hins þrettánda hundrads (27). *Ari* preſtr hinn Fródi, er mörg dæmi ſpaklig hefr ſaman

(z) ſafnadiz. *Sv.*

(27) In die Pauli Epiſcopi emortuali conſentit *Necrologium Islandicum* apud *Langebek:* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 518. Qvi tamen dies cum anno 1204 conſiſtere neqvit, qvo anno feſtum Andreæ diem Lunæ occupat. Nec melius cum anno 1210, qvem

Digitized by Google

domini, placida morte ad Deum decessit. A. C. 1211

Cap. XVIII.

Septem diebus, ante Pauli *episcopi discessum, luna sangvinis instar rubra apparuit, adeo ut ipsa media nocte & sereno aëre omne lumen foedaret, id qvod mox magnum multis terrorem incussit.* Cœlestini *Papæ &* Sverreris *Regis tempore, ab* Absalone *Archiepiscopo* Paulus *episcopus est inauguratus, tunc qvadraginta annos habens. Dei ecclesiam magna cum modestiâ sedecim hiemes ille rexit, tertio die septimanæ mortuus, una ante festum Andreæ nocte, cum à nato Christo seculi decimi tertii qvatuor anni (mille ducenti qvatuor anni) lapsi erant. Refert* Arius *sacerdos* Polyhistor, *qvi multa rerum documenta*

qvem Paulo emortualem *Fragmentum* qvoddam *Annalium* in Bibliotheca Magnæana adfert, qvo anno festum S. Andreæ in ipsum diem Martis incidit. Sed cum omnes omnino reliqvi *Annales* in anno 1211 consentiant, & cetera omnia data hunc annum poscant, nullum relinqvitur dubium, illum Paulo Episcopo vere emortualem fuisse.

A. C. saman töld, segir hve miöc vort land
1211 drúpnadi (a) eptir fráfall *Gitzurar* Biscups, er menn virdu mestann skörúng verit hafa á *Islandi*, enn her má siá hversu margr kvídbiódr hefr farit fyri fráfalli þessa hins dýrliga höfdíngia *Páls* Biscups: jördin skalf öll oc pipradi af ótta, himin oc skýin gretu, svo at mikill hlutr spilltiz jardar ávaxtarins, enn himintúnglin syndu daudatákn her (b) á ser, þá er náliga var komit at hinum efstu stundum *Páls* Biscups. Enn fiórinn brann oc fyri landinu þá, þar sem hans biscupsdómr stód yfir, (c) syndiz náliga allar höfutskepnur nockut hrygdar mark á ser sýna frá (d) hans fráfalli. Enn á sidrstu nótt er *Páll* Biscup lifdi, dreymdi *Þórvalld Gitzurar*son, hinn vitrasta höfdíngia, at *Jón Loptsson* fæli *Petri* Postula á hendi þá hiörd er *Páll* Biscup sonr hans hafdi gætt.

(a) driúpdi. *Sv.*
(b) ber *pro* her. *Sv.*
(c) sýnduz. D.
(d) í oc frá. *Sv.*

Digitized by Google

menta collegit, qvam moestum insula nostrâ demiserit vultum, Giffure *episcopo obeunte, qvem in* Islandia *virum fuisse omnium præstantissimum, vulgo æstimarunt. Verum hic videre licet, qvot moerorem portendentia, præstantissimi magnatis* Pauli *episcopi occasum præcesserint ostenta: tremuit tota terra, metu commota; lacrymas coelum & nubes ita fuderunt, ut frugum terræ plurima pars perderetur; mortisqve signa præ se tulit luna, sub ipsum* Pauli *episcopi ultimum fere vitæ tempus; & ante littora ipsum incendio flagrabat mare, adeo ut in qvantum ejus dioeceseos patuit, omnia propemodum elementa aliqvod tristitiæ signum ob ejus discessum dare viderentur. Ultima nocte, qva* Paulus *episcopus vixit,* Thorvaldo Giffuris *filio, magnati sapientissimo, per somnium apparuit* Joannes Lopti *filius,* Petro *apostolo gregem commendans, qvem* Paulus *episcopus filius* A. C. 1211

A. C. gætt. Enn Jeſus Kriſtr ſal ſina hiörd
1211 á hendr födr ſínum ádr hann væri
píndr. Enn *Páll* Biſcup bíſaladi ſic
oc hana á valld almáttugs Guds ádr
hann var frá oſs kalladr.

XIX. Cap.

Nú má ſiá hvertveggia ſtafn biſcupsdóms þeſſa dýrliga Biſcups, oc hyggium ver á þeirri tíd hafi ei adrir til verit at ſiá ſkutſtafninn, er ei laungudu til at ſiá framſtafninn. Enn vid þat er oſs at una hans áſtmönnum, er eptir lifum, at hann hefer náliga öll þau gædi eptir ſic leiſt er menn megu eptirhafa góds manns oc göfugs: börn virdulig med gódum efnum, til ſkadabóta þeim er meſt yndifall (e) er ordit í andláti *Páls* Biſcups, audr gnógr, oc allskyns ſtadar-prýdi, fleſt framkomin, enn ſum ſtofnud med gódum efnum, heilrædi hans med kenníngum þeim er hann kendi í ſífellu í ordum oc fögrum dæmum

(e) nidrfall, *Sv.*

Digitized by Google

ejus cuſtodiverat, quemadmodum Jeſus Chriſtus *gregem ſuum Patri commendavit, priusquam cruciatus necabatur.* Paulus *autem epiſcopus ſe & illum (gregem) Deo omnipotenti tradidit, antequam nobis eum auferebat mors.* A. C. 1211

Cap. XIX.

Jam & initium ſimul & finem videre nobis licet muneris epiſcopalis, quod geſſit eximius hic epiſcopus, nec putamus quenquam exſtitiſſe, ejus tempore, qui viſa puppe (fine) non deſiderarit videre proram (initium). Nos autem amicorum ejus intimi, ei ſuperſtites, nobis ea re videamur beati, quod omnia fere reliquit emolumenta, quæ relinquere nobiliſſimo homini datur & præſtantiſſimo, liberos nempe honeſtiſſimos, bonis inſtructos ſatis luculentis, ad damna eorum reſarcienda, quibus mors Pauli *epiſcopi maximo fuit lætitiæ detrimento; divitiarum largam copiam; rerum, quibus ornari poſſet ſedes, ingentem apparatum, perfectarum maximam partem, partem ex ſuppeditata materia inceptarum; ſalubria*

Digitized by Google

A. C. dæmum ſíns lífs, audrædi oc (f) unat-
1211 ſamar viſtir, er hann ætladi velfleſtum ſínum nânum frændum, enn hann man til þeſſ hugat hafa, at Gud mani þá hugga, er hann hefr ei (g) fyrr huggada. Enn þeſſa ſögu mína ſtyrkir (h) vitr madr *Amundi Arna*ſon, ſmidr *Páls* Biſcups, oc kvedr víſur þeſſar:

Red grams laga greidir,
Gód var ſtiórn yfir þiódum,
Sextán vetr hinn ſnotri,
Sólar, biſcupsſtóli.
Nú er (i) meinbönnudr manna
Málſniallr hedan kallaðr.
Komi *Páll* í frid fullann
Fliótt med himna drottni.

Dád hittir gat drottins
Dýrgedr (k) lögum ſtýra

Sitt

(f) ununarſamar. B. C.
(g) fe *pro* fyrr. A. B. C. eigi einkum ádr fe huggada. *Sv.*
(h) ſtyrkti. *Sv.*
(i) meirbönnudr. A. D.
(k) dýrgeds. *Sv.*

Digitized by Google

consilia & doctrinas, quas jugiter tradidit, tam verbis quam optimis vitæ exemplis; facultates & jucundas sedes, quas proximorum necessariorum plerisque destinavit, haud dubie sperans, ipsum Deum illos consolaturum esse, quos ille antea non fuerat consolatus. Quam meam relationem confirmat vir sapiens Amundus Arnæ *filius, qui* Paulo *episcopo fuerat faber & artifex, cujus sequens est carmen:* A. C. 1211

Ille elegans divinæ legis traditor, per sedecim hiemes cathedræ præfuit, bene tunc homines regebantur. Nunc facundus, domina hominum cohibens, hinc vocatus est. Utinam Paulus *in plenam pacem apud cœli dominum cito veniat.*

Præstanti indole virtutis possessor, domini leges dispensavit;

Digitized by Google

A. C. 1211

Sitt bió ſannvitr (l) retta
Sextán vetr til betra.
Hyggium hitt at (m) ſeggia
Hiálpríkum vel líka,
Gagn (n) vann af hug hreinum
Hans (o) önn Gudi oc mönnum.

Lídur á allt (p) fyrir eýdi
Órſætis (q) vid Gud mætann
Þeim er gerdi frid fyrda
Farſælum vel mæla.
Bænum brátt at ſkýni,
Blídgedr höfudfedra
Þeim er íta böl bætir
Biſcup vor med kora (r).

XX. Cap.

Þá XVI vetur er Guds Kriſtni prýddiz undir blóma biſcupsdóms *Páls*

(l) ſamvitr. *Sv.*
(m) ſegia. A. C. D.
(n) giöriz vann af hug hreinum. *Sv.*
(o) hann ann Gudi oc mönnum. *Sv.*
(p) lídr á alldr fyrir eýdi. *Sv.*
(q) orſætis. A. D. örſæturs. *Sv.*
(r) med viſku. *Sv.*

Digitized by Google

veritatis gnarus, per ſedecim hie- A. C.
mes, rem ſibi demandatam melio- 1211
rem in modum adminiſtravit. Spe-
ramus gratum illi fore, hoc dici;
integro cum animo cura ejus Deo
& hominibus profuit.

Licet beato, qui pacem publi-
blicam reſtituit, pro hominibus
apud Deum ſemper interpellare.
Ut epiſcopus noſter miti. animo
precibus, hominum mala ſanan-
tibus, in choro patriarcharum
glorificetur.

Cap. XX.

Per ſedecim hiemes, quibus Dei
eccleſiam ornabat flos præſulum Paulus

Digitized by Google

A. C. *Páls* Biſcups urdu mörg ſtór tídindi í heiminum, þá andadiz *Cæleſtinus* Páfi (28), *Abſalon* (29) Erkibiſcup, *Sverrir* Kóngr (30), *Hákon* (31), *Gutormr* (32) *Noregs* Kóngar, *Knútr* (33), *Sörkver* (34) *Svía* Kóngr; *Ríkhardr* (35) *Engla* Kóngr, *Niáll* Biſcup (36), *Brandr* Biſcup (37), *Jóan* Biſcup (38), *Haralldr* Jarl í *Orkneyjum* (39), *Philippus* Jarl (40), *Einar* (s) Abóti (41) *Márs*ſon

(s) Asbiarnarſon, *pro* Abóti Marsſon. *Sv.*

(28) Vid. ſupra pag. 162.

(29) Vid. ibid. pag. 190.

(30) Sverrerem Regem anno 1202 obiiſſe in confeſſo eſt.

(31) Hakonem Regem anno 1204 ipſis Calendis Januarii deceſſiſſe omnes ſcriptores coævi uno ore teſtantur.

(32) Rex Guttormus anno 1204 obiit. Mendum igitur in notas ad *Necrologium Islandico-Norvegicum* apud *Langebek:* Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 514. irrepſit ubi anno 1205 fatis functus dicitur.

(33) Canutum Sveciæ Regem anno 1195 deceſſiſſe teſtantur *Sverriſaga*, Annales *Holani* utriqve, *Skalholtenſes* utriqve, *Breviores*, *Reſenianæ*, *Lögmanns-Annáll*, *Membranei*, *Fragmentum* ſæpius citatum, & *Regii* apud *Langebek:* loc. cit. Tom. 3. pag. 71.

(34) Sörkver Rex Svecorum anno 1211 deceſſit, fide Anna-

Digitized by Google

episcopus; acciderunt res plurimæ maxi- A. C.
que memorabiles. Mortui sunt, Cœlestinus *Papa*, Absalon *Archiepiscopus*, Sverrer, Haeon, Guttormus, Norvegiæ *Reges*, Kanutus & Sörkver Sveciæ *Reges*, Richardus *Rex* Angliæ, Nialus *episcopus*, Brandus *episcopus*, Joannes *episcopus*, Haraldus Orcadum *Comes*, Philippus *Comes*, Einar *Abbas* Marii

Annalium *Holanorum* utrorumque, *Skalholtensium* antiqviorum, *Oddensium* & *Regiorum* loc. cit. p. 17. Annales *Membranei* & *Skalholtini* Recentiores hunc Regem Sveinem appellant.

(35) Richardus Rex Angliæ ex scriptorum Islandicorum traditione obiit anno 1199, qvod & exterorum consensus confirmat.

(36) Nialem Episcopum anno 1207 decessisse, testantur *Annales Flateyenses*, *Skalholtenses*, *Oddenses*, *Breviores*, *Holenses* utriqve & *Regii* in *Langebek*, Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 75.

(37) Vid supra pag. 190.

(38) Vid. ibid. pag. 186.

(39) Haralldo Comiti Orcadum annum 1206 emortualem adscribunt scriptores coævi.

(40) Comes Philippus anno 1200 obiit. Vid. *Annall. Regg.* loc. cit. pag. 72.

(41) Obitum Einaris Abbatis filii Maris, ad annum 1196 referunt *Annales Breviores*, *Oddenses*, *Flateyenses*, *Holani*, *Skalholtenses* Antiqviores, & *Regii* loc. cit. pag. 71.

Digitized by Google

A. C. ſon, *Gudmundr Biálfa*ſon (t) Abóti (42); *Haſlidi* Abóti Þórvalldsſon (43), Þór*kell* (u) *Skúms*ſon (44); margir hafa oc adrir göfugir menn andaz medan *Páll* var Biſcup bædi lærdir menn oc ólærdir. *Jón Loptsſon* (45), *Gitzur Hallsſon* (46), *Sigmundr Ormsſon* (47), *Þórleifr Þorláksſon* (48), *Þórvalldr Þórkels*ſon, *Kálfr Snorra*ſon (49), *Ari Biarnar*ſon, *Önundr Þórkels*ſon (50), *Hermundr* (x) *Kodransſon* (51), *Þórdr Snorra*ſon (52), *Gud-*

(t) Biálkaſon. *Sv.*

(u) Þórkell Abóti Sanctus. *Sv.*

(x) Bödvarsſon. *Sv.*

---

(42) Iidem teſtes ſunt, Gudmundum Bialfi filium anno 1197 ſatis functum eſſe.

(43) Haſlidum Thorvaldi filium Abbatem obiiſſe anno 1201, teſtantur *Annales Skalholtenſes*, *Flateyenſes*, *Holani* antiqviores, & *Regii*, loc. cit. pag. 72. conf. Notas ad *Necrologium* ſupra laudatum in *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 507.

(44) Thorkelem Skumi filium anno 1203 obiiſſe, narrant *Annales* not. 41. laudati.

(45) Vid. ſupra pag. 174. not. 8.

(46) Vid. ibid. pag. 196.

(47) Sigmundi Ormi filii obitum *Annales Reſeniani*, *Fla-*

Digitized by Google

filius, Gudmundus *Abbas* Bialfii *filius*, A. C. Haflidius *Abbas* Thorvaldi *filius*, Thorkell Skumi *filius*. *Præter hos*, Paulo *epiſcopo*, *alii multi nobiles viri*, *& clerici & laici*, *mortem obierunt*, Joannes Lopti *filius*, Giſſur Halli *filius*, Sigmundus Ormi *filius*, Thorleifus Torlaci *filius*, Thorvaldus Thorkelis *filius*, Kalfus Snorrii *filius*, Arius Biarnii *filius*, Onundus Thorkelis *filius*, Hermundus Kodranis *filius*, Thordus Snorrii *filius*, Gud-

---

Flateyenſes, *Holani* Antiqviores & *Regii* loc. cit. pag. 72. ad annum 1198 referunt.

(48) Thorleifus Thorlaci filius anno 1200 deceſſit, ut *Annales* conſtanter teſtantur.

(49) Kalfum Snorrii filium anno 1198, & Arium filium Biörnis anno 1196 vivis exceſſiſſe, perhibent *Annales Flateyenſes* & *Regii* loc. cit. pag. 71. ſq.

(50) Incendium & mortem Önundi, filii Thorkelis, qvæ anno 1197 acciderunt, multis perſeqvitur *Sturlungaſaga* libr. 3. cap. 20. ſq.

(51) Hermundi filii Conradi mortem *Annales* permulti anno 1197 adſcribunt.

(52) Thordi, filii Snorrii, mors accidit anno 1201 fide *Annalium Regiorum* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 73.

Digitized by Google

A. C. *Gudmundr Amundaſon* (y) (53), *Berſt* Preſtr *Halldórsſon* (54), oc margt vard annat til tídinda í hans biſcupsdæmi, ſkipatión oc ellds uppkoma í *Heklu-felli*, ófridr, rán, oc brennur (55), oc med mörgum (z) fátídindum líflát manna (a). Nú hefir ec yfirfarit nockut med ſkyndíngu æfi *Páls* Biſcups, oc hefer mer meira at gengit úkænſka, enn illvilie, þó at þesſi frá-ſaga ſe ei jafnmerkilig ordin, ſem hann hafdi efni til ſett af ſinni hálfu. Gledie almáttugr Gud hann í ſífellu í eilífri dýrd Amen.

(y) Gudmundr Snorraſon, D. *addit.*

(z) ödrum. B. *addit.*

(a) oc annat fleira. *addit. Sv.*

---

(53) Gudmundum Amundi filium Gris anno 1210 obiiſſe, omnes *Annales* teſtantur, exceptis *Breviori-bus*, qvi annum præcedentem adſcribunt.

Digitized by Google

Gudmundus Amundi *filius*, Berſius *ſa-* A. C.
cerdos Haldoris *filius*, *alia præterea plura, illo epiſcopo, evenerunt relatu digna: naufragia, ignis in monte* Hekla *eruptiones, pacem turbantes lites & prælia, rapinæ, incendia, & hominum cædes, variis præter ſolitum qvæ fiebant modis.* Pauli *epiſcopi vitam qvadammodo citus percurri, factumqve erit ignorantia magis mea, qvam malevolentia, ſi hæc narratio rei non reſpondeat præſtantiæ, qvam mihi ſumſi narrandam. Deus omnipotens eum perpetuo exhilaret in æterna gloria. Amen.*

---

(54) Berſium Halthoris filium anno 1204 deceſsiſſe, volunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 74. & *Holani* antiqviores, ſed *Flateyenſes* annum ſeqventem adſcribunt.

(55) De publicis illis calamitatibus, qvæ Islandiam ſedente Paulo Epiſcopo affligebant, *Annales* multa narrant; conf. ea, qvæ *Regii* qvovis fere anno à 1196 ad 1211 notant.

Suc-

Digitized by Google

Sögu þáttr af Þórvalldi (a) Kodransſyni Víd-förla.

I. Cap.

A. C. Madr er nefndr *Eylífr Örn*, (b) vid hann er kennt eitt hid hædſta fiall í *Skagafirdi* á *Reykiaſtrönd*. *Eylífr Örn* var ſon *Atla Skída*ſonar ens Gamla, *Bárdar*ſonar, *Jarl*ſonar (1). *Eylífr Örn* átti *Þórlaugu* dóttur *Sæmundar* ens *Sudreyſka*, er nam *Sæmundarhlíd*. Þau áttu III ſonu, het einn *Sölmundr*, fadir *Gudmundar*, födr *Víga-Barda*, oc brædra hans. Annar var *Atli* hinn *Rammi*, er átti *Herdísi* dóttur *Þórdar* frá *Höfda*, þeirra dóttir var *Þórlaug*, er átti *Gudmundr* hinn *Ríki* á *Mö-*

(a) Konrádsſyni, oc Fridrek Biſcupi — *& Fridrico Epiſcopo.* B. (b) Hann átti þann ſon er Kodran het. *Is filium habuit, Kodranem nomine. Omnibus intermediis excluſis.* A.

Digitized by Google

Succincta narratio de Thorvalldo Kodranis filio, cognomento Peregrinatore.

Cap. I.

Fuit vir nomine Eylifus, *dictus* Örn, A. C.
(aquila) *cujus nomen refert mons, unus omnium in* Skagafiördo *altisſimus, extans in tractu* Reykiaſtrönd. *Hic* Eylifus Aquila *filius erat* Atlii, *filii* Skidii Grandævi, *filii* Bárdi, *filii* Jarlis. *Habuit autem in matrimonio* Thorlögam, Sæmundo *natam* Hæbudenſi, *primo qui* (*tractum*) Sæmundarhlídam *occupavit. Hi tres genuerunt filios: Uni nomen erat* Sölmundo, *patri* Gudmundi, *patris* Viga-Bardii (Bardii *cognomento* homicidæ) *& fratrum hujus. Alter erat* Atlius Robuſtus; *is ex* Herdiſa, Thordi *de* Höfdio *gnata*, Thorlögam *ſuſcepit*, Gudmundi Po-

(1) Rectius, or Al. cf. *Landnámab.* p. 205. *Kriſtniſ.* p. 185.

Digitized by Google

A. C. á *Mödruvöllum*. Þridie son *Eylífs Arnar* var *Kodrann*, er bió á *Giliá* í *Vatnsdal*, hann var audigr madr. Kona hans het *Járngerdur*. Son þeirra het *Ormr*, enn annar ÞORVALLDR. *Kodrann* kunni (c) miöc *Ormi* syni sínum, enn *Þórvalldi* lítit, eda ecki, var honum halldit til vinnu, þegar hann mátti ser nockut, hann var (d) lítt settr at klædum, oc giörr hvervetna hornúngr bródur síns (e), hann þiónadi í húfi födur síns þat honum var tilskipat med öllum gódvilia.

II. Cap.

I þennan tíma bió *Þórdís Spákona* (2) útá *Skagaströnd*, þar sem sídan heiter at *Spákonufelli*. A einu sumri þág hún heimbod at *Kodrani* á *Giliá*, því at hann var (f) vin hennar. Enn er *Þórdís* var at veitslunni, oc hún sá hverr munr giörr var þeirra brædra,

(c) mikit. A. (d) lítt klæddr. *male* (parcè) *vestiebatur*. B. (e) *Reliqva capitis non sunt in A.* (f) vinr. A.

Digitized by Google

Potentis Mödruvallensis *conjugem. Tertius filiorum* Eylifi *erat* Kodrann, *qvi fundum* Giliá *in* Vatnsdalo *coluit, vir divitiis pollens. Conjugi ejus nomen erat* Jarngerdæ. *Filius horum dicebatur* Ormus; *altervero* THORVALLDUS. Kodrann *multum amabat* Ormum *gnatum suum*, Thorvalldum *vero parum, aut nihil: Hic* (*enim*) *laboribus exercebatur* (*servilibus*), *qvamprimum qvicqvam à viribus potuit; vestitu malignè curabatur, & ad omnia fratri* (*ut spurius*) *postbabebatur; idem* (*nihilominus*) *in domo paterna, qvicqvid injungeretur laboris, omni cum æqvanimitate, obibat.* A. C.

Cap. II.

Hac tempestate Thordisa Spákona (*hariola*) *in* Skagastranda *prædium coluit, qvod deinde* Spákonufell (monticulus hariolæ) *appellatur. Hæc æstate aliqva apud* Kodranem *in* Giliá, *ut qvi amicus suus esset, convivium accepit: in qvo convivio cum adesset, animadvertissetqve, qvam dispariter fratres* (*filii heriles*) *haberentur;*

(*a*) De Thordisa Spákona multis *Vatnsdælas.* & *Kormaks.*

Digitized by Google

A, C. brædra, þá mællti hún til *Kodrans*: þat legg ec til ráds med þer, at þú sýnir meiri manndóm *Þórvalldi* syni þínum, enn þú hefer giört her til, þvíat ek se þat med sannendum, at (g) fyri margra hluta saker mun hann verda ágætari enn allir adrir þínir frændur (h). Enn ef þú hefer á honum litla elsku at sinni, þá fá þú honum kaupeyri, oc lát hann lausann, ef nockur verdr til at siá um med honum. *Kodrann* sá at hón taladi slíkt af gódvilia, oc (i) segizt munde fá honum nockut silfr. Let hann þá (k) fram einn siód, oc sýndi henni. *Þórdís* leit á silfrit, oc mællti: eigi skal hann hafa þetta fe, þvíat þat hefer þú tekit med afli oc ofríki af mönnum í sakeyri. Hann bar þá fram annan siód, oc bad hana (l) á líta. Hún giördi svo, oc mællti sídan, ecki tek ec þetta fe fyri hans hönd. *Kodrann* spyrr, hvat

(g) hann mun. *omiſſ.* fyri — sakir. A. (h) oc skalltu þegar fá honum kaupeyri, oc lata hann &c. *Statim da &c. excluſis, quæ inter-*

Digitized by Google

tur, ita allocuta est Kodranem: *hoc tibi* A. C.
consilium do, ut majorem in gnato tuo Thorvalldo *humanitatem (pietatem) ostendas, qvam huc usqve fecisti, qvem ego ex veris indiciis video ceterâ stirpe tua multis nominibus clariorem extiturum, qvodsi in præsenti minus diligis puerum, da illi pecuniam mercaturæ faciendæ, & dimitte, si qvis existat, qvi ejus rebus velit prospicere.* Kodrann *intellexit, hæc eam ex bona loqvi voluntate, aitqve se aliqvid argenti daturum. Tum unum expromit marsupium, illiqve ostendit.* Thordisa *intuens argentum, fatur: absit, puero hanc pecuniam tradas, qvam multæ nomine per vim & tyrannidem extorsisti. Hospes aliud marsupium protulit, rogans ut examinaret. Mulier ita fecit, & postea dixit: hoc argentum nomine pueri non accipio.* Kodrann *interrogat: qvid tu in hac*

tercedunt. A. (i) sagdizt skylldi. B. *Rectius autem diceretur*, mundu & skylldu. (k) fram bera fesiód einn, *expromi fecit.* A. (l) þar á. A.

AC C. hvat finnr þú at þessu (m) fe. Þórdís svarar: þessa peninga hefer þú saman dregit (n) fyri ágirndar sakir í landskulldum, oc fiárleigum, meirr enn rettiligt er (o); fyri því heyrir slíkt fe eigi þeim manni til medferdar, er bædi mun verda rettlátr oc milldr. Sídan syndi *Kodrum* henni einn digran fefiód, oc var fullr af silfri, vó Þórdís þar af III. merkur til handa *Þórvalldi*, enn feck *Kodrani* aptr þat sem meira var, þá mælti *Kodrum*. Fyri hví villdir þú helldr taka af þessum peningum til handa syni mínum, enn af hinum er ek feck þer fyrri. Hún svarar: þvíat þú hefer at þessum vel komizt, er þú hefer tekit í arf eptir födr þinn. Eptir þat fór Þórdís frá veitslunni med sæmiligum giöfum, oc vináttu (p) *Kodrans*. Hafdi hún *Þórvalld* heim med sér, var hann med henni um hríd vel halldinn (q), at klædum,

(m) silfri. A. (n) med ágirnd. seqv. *desideratis*. A. (o) oc skal eigi sanr þinn þetta fe

Digitized by Google

pecunia desideras? Illa respondet: hos A. C.
nummos, ultra quam rectum est, per lucelli cupiditatem ex fundorum & pecudum mercedibus contraxisti; ideo talis pecunia ei homini ad usum non convenit, qui & justus, & liberalis existat. Tum Kodrann illi monstravit turgidum quoddam maxsupium, argento refertum, unde Thordisa expendit Thorvaldo sesquilibram; quod autem supererat, Kodrani reddidit, qui tunc ita locutus est: quam ob rem ex hac summa, quam quas tibi prius dabam, gnato meo pecuniam capere malebas? Mulier respondit: quia ad hanc pecuniam justo titulo per hæreditatem paternam pervenisti. Post hæc Thordisa è convivio discessit, cum honestis muneribus, & amicitia Kodranis; eadem Thorvalldum domum suam secum duxit, qui apud eam aliquamdiu versabatur, vestitu, atque

se hafa, er bædi mun verda &c. *Neque hanc pecuniam habeto filius* &c. A. (p) Kodrans, *non est in* A. (q) *Hinc usque ad*, enn er &c. *omitt.* A.

Digitized by Google

A. C. klædum, oc ödrum kosti þeim er hann þurfti, oc proskadizt mikit. Enn er hann var vel frumvaxta, fór hann utan at rádi *Þórdísar*. Letti hann eigi fyrr, enn hann kom fram í *Danmörk*, þar fann hann *Svein Tiuguskegg*. *Sveinn* var lítillar ættar í módurkyn (r). Enn hann fagdizt vera son *Haralldz* Konúngs *Gormss*onar *Dana* Konúngs. *Sveinn* var ecki í landi í þann tíma í *Danmörk*, þvíat *Haralldr* Konúngr villdi eigi gánga vit (s) faderni hanns. Lá hann (t) þá lengi í hernadi, (u) oc var kalladr Konúngr af lidsmönnum, sem þá var sidr víkínga. Enn er (x) *Þórvalldr* kom á fund *Sveins* Konúngs, tók hann vel vid honum, oc giördizt *Þórvalldr* hans madr, oc var med honum nockur sumur í hernadi fyri vestan haf (y). *Þórvalldr* hafdi eigi lengi verit med *Sveini* Konúngi, ádr Konúngr virdti hann umfram (z) adra

(r) því hann var *Saumæfi* son, enn var þó son *Haralldz* &c. *Filius nimirum erat* Saum-Æsæ, *& tamen filius* Haralldi &c. A.

(s) frændsemi, *consangvinitatem*. A.

Digitized by Google

alio cultu neceſſario bene habitus, mag- A. C.
nosque fecit ad maturitatem progreſſus. Ceterum ubi ætate erat bene maturus, eâdem ſvadente, peregre abiit; neque curſum prius interrupit, qvam in Daniam *pervenerat, ubi* Sveinem barbæ furcatæ *deprehendit.* Sveinn *materno genere erat humili; verùm ſe* Haralldi Gormſonii Danorum *Regis filium eſſe prædicavit. Is hac tempeſtate in terra* Dania *non verſabatur, qvod* Haralldus, *ſe ejus eſſe patrem, nollet agnoſcere. Piraticæ igitur diu operam dedit, proqve ejus ævi piratarum conſvetudine, Rex à militibus appellatus eſt. Ubi autem* Thorvalldus *Regem* Sveinem *convenerat, bene exceptus, nomen ei ſuum dedit, & per aliqvot æſtates, trans mare occidentale, cum eo militavit. Neqve diu cum* Sveine *Rege fuerat, antequam ab eo, cum ceteris hominibus, tum amicis qvoque ipſis mi-*

R 4 *verſis,*

(t) Þá lengi, *reſecat.* A. (u) *De Regio nomine Sveinis nihil viſitur in* A.
(x) Þórvardr. A. *lapſu ſcribæ.* (y) Konungr. virdti Þórvalld um fram, *Rex Thorvalldum ante poſuit* cet. A. (z) adra menn, oc *ignorat.* A.

Digitized by Google

A. C. adra menn, oc alla ſína vini, þvíat Þórvalldr var mikill ráðagiörðar maðr, (a) öllum audſærr at dygð, oc ſkynſemd, (b) ſtirkr at afli, oc (c) hugaðr vel, víglkænn, oc ſnarþr í orroſtum, (d) milldr oc örlyndr af peníngum, (e) oc reyndr at fullkomnum trúleik, oc lítilætiſs þiónoſtu, hugþeckr, oc áſtúdligr öllum mönnum, þvíat þá enn heidinn ſyndi hann rettlæti um fram þátt heidinna manna, ſvo at hlutſkipti allt er hann feck í hörnaði veitti hann (f) þurföndum, oc til útlausnar herteknum mönnum, (g) oc hiálpaði mörgum þeim meinſtaddir voro. Enn ef honum hlotnuduzt herteknir menn, ſendi hann þá aptr til fedra ſinna, edr frænda, (h) ſvo ſem hina er hann hafdi med peníngum útleyſt. Nú af því hann var fræknari (i) í orroſtum enn adrir líkamenn, þá (k) giördu þeir lög til at hann ſkylldi hafa koſt-

grip

(a) öllum — ſkynſemd, *non extat in* A.

(b) Sterkr. A. (c) hugdiarfr. A. (d) örr at peníngum. A. (e) hann var ſvo milldr, at

verſis, anteponeretur. Erat enim Thor- A. C.
valldus *multi conſilii vir, candore & prudentia omnibus conſpicuus, corporis animiique viribus firmus, peritus & acer præliator, largus & liberalis pecunia, expertus* (Regi) *integra fide, & obſequioſo miniſterio, omnibus gratioſus & amabilis; is enim ethnicus, ſupra modum ethnicorum, æqvitatem oſtendit, ita ut totam prædæ partem, qvam in piratica ſortiebatur, & egenis præberet, & in captivorum redemtionem conferret, multosqve calamitoſos juvaret. Si bello vivos captos per ſortem adipiſceretur, remiſit hos ad parentes ſuos & cognatos; haud ſecus illis fecit, qvos pecunia redemerat. Verum, qvoniam in præliis fortitudine præſtabat milites ceteros, hinc legem con-*

at allt þat hlutskipti, er hann fekk í hernadi &c. *Tamqve liberalis, ut* &c. (*omnibus, qvæ intercedunt, neglectis.*) A. (f) þurfandi mönnum. A. (g) *Hæc clauſula abeſt ab.* A. (h) *Item hæc abeſt indidem.* (i) enn adrir menn, *alios homines.* A. (k) lögtóku þeir; *lege ſanciverunt.* A.

Digitized by Google

A. C. grip af (l) hverri tekiu, enn hann neytti ſvo þeirrar (m) frumtekiu tignar, at hann kiöri ríkra manna ſonu, eda þá hluti adra, er þeim var (n) meſtar aptrſiár at er látit höfdu, enn hans felögum þótti (o) meſt fyri at (p) gefa upp, oc ſendi ſídan þeim er átt höfdu. Þar-fyri elſkudu hann (q) jafnvel þeir ſem fyri ránum urdu af *Sveins* mönnum, oc vídfrægdu lof hans gódleika (r). Þadan af frelſti hann audvelldliga ſína menn, þó at gripnir væri af ſínum óvinum, oc eigi ſídr eitt ſinn ſiálfan *Svein* Konúng. Svo bar til einn tíma ſem *Sveinn* Konúngr heriadi á *Brettlandi*, (s) oc í fyrſtu vann hann ſigr, oc feck mikit herfáng. Enn er hann ſókti lángt á land upp frá ſkipum, þá kom í móti honum ſvo mikit riddaralid, at hann hafdi öngva vidtöku, (t) vard *Sveinn* Konúngr

(l) hverju herfángi. A. (m) frumtignar, *eâ prærogativa.* A. (n) meſt eptirſiár. A. (o) minſt fyri, *promtiſſimè.* A. (p) miſſa, *amiſerunt.* B. *Quod autem eſt in textu,* at

ſtituebant, ut rem (qvandam) pretioſam, de qvavis præda indiviſa ſumeret: ſed hujus præſumtionis primatu ſic uſus eſt, ut nobilium virorum filios, aut eas res alias, qvas ſpoliati maximè deſiderarunt, ſui vero conſortes ægerrime conceſſerunt, elegerit, dominisqve reſtituerit. Igitur hominem amârunt vel illi, qvos Sveinis *milites ſpoliabant, ejusqve bonitatem laudibus celebrarunt. Ab ea etiam tempore ſuos commilitones, qvamvis ab hoſte eſſent intercepti, facilè liberavit: nec minùs qvôdam tempore ipſum* Sveinem *Regem. Contigit aliqvando cum* Sveinn *in Bretlandia militaret, primòqve victor magnâ prædâ potitus eſſet, ut longius in terram ſurſum à navibus pergenti tanta equitum multitudo occurreret, cui excipiendæ prorſus impar erat. Vivus itaqve captus, & vinctus* Sveinn *Rex,* A. Q.

at gefa upp, *poteſt & ad Thorvalldum, & ad homines ſpoliatos referri.* (q) ſva vel vinir ſem óvinir Sveins Konúngs, *tam amici qvam inimici Sveinis* &c. A.

(r) *Hæc periodus vacat in* A. (s) at hann fókti lángt á land upp &c. A. (t) var — handtekinn. A.

Digitized by Google

A. C. úngr þá fánginn, (u) oc bundinn, oc kaſtad í fángelſi, oc med honum *Þórvalldr Kodrænsſon*, oc margir adrir göfugir menn oc mikils virdir. A næſta degi kom einn ríkr hertugi til myrkvaſtofunnar, med miklu lidi, at taka *Þórvalld* út af (x) henni, þvíat litlu ádr hafdi (y) ſami hertugi verit hertekinn af *Sveins* mönnum, enn *Þórvalldr* hafdi leyſtan hann, oc ſent friálſan heim aptr til födur ſíns. Bad Hertuginn nú *Þórvald* gánga út af myrkvaſtofunni, (z) oc fara friálſan á burtu. *Þórvalldr* ſór (a) um, at hann ſkylldi (b) fyri öngvan mun þadan lífs fara, nema *Sveinn* Konúngr væri leyſtr, oc allir hans menn. Hertuginn giördi þetta fyri hans ſkuld; þetta vottadi *Sveinn* Konúngr ſídar, þá er hann ſat at einni ágiætri veizlu med tveimr Konúngum ödrum. Oc er ſendíngar komo inn, þá mælti einn

(u) oc ſvo Þórvalldr, oc margir adrir, oc ſettir í fángelſi — *& in cuſtodiam conditi.* A.

(x) díbliſſunni. A. (y) hann hertekit ſono

Digitized by Google

Rex, unà cum Thorvalldo Kodranis *filio,* A. C. *& multis aliis nobilibus, magnæque dignitatis viris, in cuſtodiam conjectus eſt. Die ſequenti Dux quidam potens magnò comitatu ad carcerem venit, ut* Thorvalldum *inde eximeret: nam paulo antè idem Dux à* Sveinis *exercitu prælio captus fuerat; at* Thorvalldus *eum ſolverat, liberumque domum ad patrem remiſerat. Nunc adeo Dux* Thorvalldum *juſſit egredi è carcere, & liberum diſcedere.* Thorvalldus *jurejurando negavit, ſe inde ullo pacto vivum abiturum, niſi* Sveinn *Rex, & omnes ſui ſolverentur: quod etiam Dux ejus gratiâ fecit. Hoc poſtea teſtatus eſt* Sveinn *Rex, in convivio quodam celebri cum duobus Regibus accumbens: nam cum intrò portarentur fercula, quidam eorum, qui erant ſatellitio*

ſono þeſſ ſama Hertuga, leyſt oc frelſad, oc ſidan liduga heim ſent til födr ſins. *Thorvalldus vivos ceperat ejusdem Ducis filios, ſolverat vero & liberaverat, deindeque liberos ad patrem remiſerat.* B. (z) *Hæc abſunt ab* A. (a) *Voculam omiſit,* A. (b) Þadan ecki lifs fara, B.

Digitized by Google

A. C. einn dróttſeti, oc ſegir, at eigi mundi ſidan einn ſkutull verda ſvo vegliga ſkipadr, ſem þá er III ſvo volldugir Konúngar ſnæddu af einum diſki. Þá ſvarar *Sveinn* Konúngr broſandi, oc mælti, finna mun ec þann bóndaſon útlendann, (c) at einn hefir med ſer, (d) ef rett virdíng er á höfd, eigi minna göfugleik, enn vær (e) III Konúngar, eda í öngan ſtad minni ſæmd. Nú vard af þeſſu gledi mikil í höllinni, oc ſpurdu hlæandi allir hvar eda hverr þeſi madr væri, er hann ſagdi ſvo mikla frægd af. (f) Hann ſvarar: þeſi madr ſem ec tala her til, er ſvo vitr ſem ſpökum Konúngi hæfir at vera, ſtirkr oc öruggr ſem hinn hugdiarfazti berſerkr, ſvo ſidugr, oc

(c) ſvo volldugan, *tam potentem* (*addit*) A.
(d) ef — á höfd, *non extat in* A. (e) allir, *omnes*, *add.* A. eda — ſæmd, *omitt. Idem.*
(f) Kóngr ſvarar: Þat er Þórvalldr Kodrannsſon enn Islendſki, hann er ſvo ſpakr, ſterkr, oc vinſæll, ſem einum Konúngi byriar at vera. Segir þeim ſidan hverſu hann vard fyrir hans

) vin-

Digitized by Google

litio præfecti, locutus negavit, ullam A. C.
menſam in poſterum tam illuſtri accubitu ornatam fore, qvam hanc, ubi tres Reges tam potentes ex una patina cibum capiebant. Tum Sveinn *Rex ſubridens reſpondit his verbis: inveniam ruſtici extranei filium, qvi, ſi recta æſtimatio adhibeatur, unus non minori gaudet claritate, nec ulla ex parte inferiori honore, qvam nos tres Reges ſimul. Hinc magna lætitia in coenaculo exorta, ſciſcitantibus cunctis cum riſu, ubi aut qvis eſſet iſte vir, de qvo tantas laudes prædicaret? Reſpondit ille: vir de qvo hæc loqvor, ita ſapiens eſt, ut Regem ſapientem eſſe decet, ita fortis & intrepidus, ut audaciſſimus athleta, eâ vitæ morumqve honeſtate*

vinſælldir af fángelſi leyſtr, ſem fyrr er ritat. *Rex reſpondit: is eſt Thorvalldus Kodranis filius, Islandus, vir tam ſapiens, fortis, & gratioſus, qvam Regem eſſe oportet, porro iis memorat, qvomodo ejus gratiæ gratiâ, e vinculis liberatus fuerat: — qvod ſuprà ſcriptum eſt. (Tam compendioſè reliqva capitis exhibet)* A.

Digitized by Google

A. C. oc gódháttadr sem hinn sidugasti spekíngr. Sagdi hann sídan af *Þórvalldi* þennan atburd sem nú var ritadr, er hann frelsti Konúnginn fyri sína vinfælld, oc fyri marga ágiæta hluti oc lofsamliga.

III. Cap.

(g) Þessu næzt sem *Þórvalldr* hafdi farit vída um lönd, tók hann trú retta, oc var skírdr af (h) *Saxlendskum* Biscupi, þeim er (i) *Fridrekr* het. Eptir þat bad hann *Fridrek* Biscup med (k) öllu kostgiæfi at fara med ser til *Islands*, at predika Guds erendi, oc leita at snúa til Guds, födr hans oc módur, oc ödrum náfrænd-
981 um hans. Biscup játadi því giarnan, oc fór med honum til *Islands*, oc greiddizt vel ferd þeirra. *Kodrann* tók vel syni sínum, voro þeir hinn fyrsta vetr á *Giliá* med *Kodrani* vid XIIIda mann. Tók *Þórvalldr* þegar at

(g) Eptir þetta fór Þórvalldr vída — oc var hann um sídir skírdr. *Postea Thorvalldus — perlustravit, tandemque baptizatus est.* A.

neſtate (præditus), qvâ Philoſophus optimè moratus. Tum rem recens ſcriptam de Thorvaldo *commemorabat, cum ille Regem, qva valebat gratiâ, multisqve præclaris ac divinis meritis, liberavit.* A. C.

Cap. III.

Poſtea Thorvalldus, *ubi terras paſſim perluſtraverat, veram religionem amplexus eſt, & ab Epiſcopo* Saxone *baptizatus, qvi* Fridricus *vocabatur. Deinde omni ſtudio oravit Epiſcopum, ut ſecum in* Islandiam *profectus, & verbi ibi divini factus præco, patrem ac matrem, & cæteros proxime ſibi cognatos, ad Deum convertere tentaret. Epiſcopus lubenter* 981
annuit, Islandiam*qve cum eo petiit: atqve itineris curſu ſatis expedito uſi ſunt.* Kodrann *filium benignè amplexus eſt, apud qvem, in prædio* Giliá, *primam ab adventu hyemem cum XI. hominibus transegerunt. Statim* Thorvalldus *cognatis ſuis,*

(h) einum Saxverſkum. A. (i) *Ita ſcribendum eſt ex conſvetudine antiqvorum; non* Fridrich, & Fridrik, *qvod in Codd. eſt.* (k) allri koſtgæfni. A.

Digitized by Google

A. C. 981 at boda Guds erendi frændum ſínum, oc öllum þeim er komo at finna hann, þvíat Biſcupi var ókunnig túnga landsmanna, oc ſneruzt nockurir menn til rettrar trúar, fyri ord *Þórvallds*, á þeim vetri (l). Enn nú ſkal fyrſt ſegia hvörſu hann leiddi til ſanns átrúnadar födr ſinn oc hans heimamenn (m). A nockurri hátíd þá *Fridrekr* Biſcup framdi tídagiörd med ſínum klerkum (n), var *Kodrann* nærſtaddr, meirr ſakir forvitni, enn þeſſ hann ætladi ſer at ſinni at (o) ſampyckiazt þeirra ſidferdi. Enn er hann heyrdi klucku hliod oc fagran klerka ſöng, oc kendi ſætan reykelſis ilm, enn ſá Biſcup vegligum ſkrúda ſkrýddan, oc alla þá er honum þiónudu vera klædda hvítum klædum (p), med biörtu yfirbragdi, oc þar med birti mikla um allt húſit af fögru vaxkerta liósi (q), oc adra

þá

(l) *Præfatio hæc nulla extat in* A.

(m) Svo bar til á einni ſtór hátíd, er Biſcup &c. *Factum eſt magno quodam feſto*, &c. A.

(n) oc

ſuis, & cæteris, qui ad eum viſendum A. C.
veniebant, dogmata divina coepit an- 981
nunciare: gentis enim lingua vernacula
Epiſcopo erat ignota; adeo ut nonnulli
hac hyeme, per verba Thorvalldi, *ad*
veram fidem converſi ſint. Cæterum
hic anticipanda eſt narratio, quo modo
patrem ſuum, & ejus familiam, ad ve-
ram fidem adduxerit. Feſto quodam,
Fridricô *Epiſcopo, cum clericis ſuis, ſa-*
cra celebrante, Kodrann *affuit, magis*
curioſitate ductus, quam quod eo tempore
decreverat in eorum ritus conſentire.
Cum vero clangorem campanæ, & dul-
cem cantum clericorum audiret, ſuavem
thuris odorem olfaceret, ipſum autem
Epiſcopum, auguſto habitu ornatum, om-
nesque ejus miniſtros, veſtibus albis ve-
ſtitos, & lucis inſtar ſplendidos videret,
nec non multam tota æde lucem, à claro
cereorum lumine, & quæ cetera ad ejus

S 2 *feſti-*

(n) oc gudligt embætti, & *divinum mini-*
ſterium, add. B. (o) ſampyckia. B.
(p) *Hæc non agnoſcit*, A. (q) oc —
halldi, *deſunt in* A.

Digitized by Google

A. C. þá hluti ſem til heyrdu því hatídarhalldi, þá þócknuduzt honum allir þesſir hlutir helldr vel. Enn á þeim ſama degi kom hann at *Þórvalldi* ſyni ſínum, oc mællti; Nú hefir ek ſed, oc (r) nockut hugleitt, hverſu (s) alvöruſamliga þiónoſto þer veitid gudi ydrum. Enn þó eptir því ſem mer ſkilzt, ero (t) miök ſundrlauſir ſidir vorir, því mer ſýnizt (u) at Gud ydar muni gledjaz af liósi því er vorir gudir hrædazt. Enn ef ſvo er ſem ek (x) ætla, þá er þesſi madr (y), ſem þú kallar Biſcup, ſpámadr þinn (z), því ek veit, at þú nemr af honum alla hluti, ſem þú boder öllum af Guds þíns álfu. Enn ek á mer annan ſpámann þann, er mer veitir mikla nytſemd, hann ſegir mer fyrir marga óordna hluti, hann vardveitir kvikfe mitt, oc minnir mik á hverju ek ſkal framfara, eda hvat ek ſkal varazt,

(r) heyrt, *audivi*. A. (s) alvöruſama. A. (t) *Rectius*, mikit ſundrleitir. A. (u) gudir

feſti celebrationem pertinuere: hæ res A. C. *omnes majorem in modum homini placebant. Eâdem vero die gnatum ſuum* Thorvaldum *conveniens, ita locutus eſt: Vidi nunc, & nonnihil animum adverti, quam ſedulum cultum præſtatis Deo veſtro. Verum tamen, pro eo, quod mihi intelligere licet, multum inter ſe discrepant religiones noſtræ: nam quod lunam Dii noſtri formidant, eadem Deus veſter mihi delectari videtur. Quodſi res ita eſt, ut opinor, bona; quem vocas epiſcopum, vates tuus eſt, diſciſque ab eo, omnia quæ omnibus, ex Dei tui parte, promulgas. At ego alium mihi habeo vatem, qui magna in me confert commoda: is multa mihi prædicit futura; conſervat pecus meum; & me monet, quid faciendum, quid fugiendum ſit. Igitur in*

ir ydrir, *Dii veſtri — videntur.* B.

(x) atla, B.

(y) er þer kallit Biſcup ydar, *quem vocatis epiſcopum veſtrum.* A.

(z) *Nihil horum adeſt in* A.

Digitized by Google

A. C. varazt, oc fyri því á ek mikil trauſt undir honum, oc hefi ek hann dýrkad lánga æfi. Enn miſþócknazt þú honum miög, oc ſvo ſpámadr þinn (a), oc ſidiferdi yckar, oc miök afletr hann mik at vēita yckr nockura vidſæmíng, oc einna meſt at taka yckarn ſid. *Þórvalldr* (b) mælti: hvar byggir ſpámadr þinn. *Kodránn* ſvarar: her býr hann ſkamt frá bæ mínum, í einum miklum ſteini, oc þó vegligum. *Þórvalldr* ſpyrr: hverſu lengi hann hafi þar búit. *Kodrann* ſegir hann þar bygt hafa lánga æfi. Þá mún ek, ſegir *Þórvalldr*, ſetia her til máldaga med ockr, fadir, at (c) þú (d) kallar þinn ſpámann miög ſtirkvan, oc ſegir þik á honum hafa mikit trauſt, enn Biſcup, er þú kallar ſpámann (e) minn, er audgætligr, oc ecki aſlmikill. Enn ef hann má, fyri krapt himna Guds, þeſſ

(a) *Hoc quoque deeſt ibid.* (b) ſpyrr, *rogat.* A. (c) þar þú. A. (d) kallir. B. *Quæ lectio recta eſt, ſi pro* þá, *initio hujus*

Digitized by Google

eo magnam fiduciam habeo collocatam, & (eum) longàm jam ætatèm colo. Tu autem illi oppidò diſplices, item vates tuus, cum cæremoniis veſtris: is vehementer deterret me, ne ulla (vel minima) in re me vobis præbeam facilem, omnium vero maxime à veſtra religione accipienda. Thorvallido *interroganti, ubi habitaret vates ejus?* Kodrann *reſpondet: hìc habitat prope à villa mea, in grandi quodam ſaxo, etiam ad ſpeciem venerabili.* Thorvalldo *roganti, quamdiu ibi habitaverit?* Kodrann *affirmat, habitaſſe eum ibi (longam) jam ætatèm. De hac itaque re, inquit* Thorvalldus, *pactum inter nos, mi pater, conſtituam: quando tu quidem vatem tuum perquam validum eſſe prædicas, teque vehementer in eo confidere affirmas; Epiſcopus autem, quem metum vatem appellas, gracilis eſt, & parùm validus: quodſi is per virtutem Dei* A. C.

jus periodi, ſubſtituatur þó, per Tmeſin: à particula at, *eleganter ſeparatum, & ſic ſenſus erit: Tamen ego — pactum conſtituam, etſi tu vatem tuum* &c. (c) minn, *omitt.* B.

Digitized by Google

A. C. þess er ver trúum á, reka burtu spámann þinn af sinu stirkva herbergi, þá er rett at þú fyrilátir hann, oc snúizt til þess ens stirkva Guds skapara þíns, sem er at sönnu Gud, oc einginn (f) stirkleikr má sigra. Hann byggir í eýlífu liósi, þángad leidir hann alla á sik trúandi, oc trúliga þiónandi, at þeir lifi þar med honum í óumrædiligri sælu fyri utan enda. Oc ef þú villt snúaz til hins háleita himna Kóngsins, þá (g) máttu skiótt skilia, at þessi er þik afletr á hann at trúa, er þinn fullkominn svikari, oc hann girnizt at draga þik med ser frá eýlífu liósi til óendanligra myrkra. Enn ef (h) sýnizt sem giöri hann þer nockura góda hluti, þá giörir hann þat allt til þess, at hann megi því audvelldligar fá þik svikit, ef þú trúir hann þer gódann oc naudsynligann. *Kodrann* svarar, audsed er mer þat, at (i) sundrleit er skilning (k) yckur [illegible] Bi-

(f) stirkleiki. A. (g) muntu seilia, *intelliges*. [illegible] (h) þer,

coelestis, in qvem nos credimus, vatem A. C.
tuum firmo suo domicilio expellere valeat, justum erit, ut eo relicto, convertaris ad Deum illum potentem, creatorem tuum, qvi verè Deus est, qviqve nullo robore superari potest: habitat autem lucem æternam, qvo ducit omnes credentes in se, & se fideliter colentes, ut ibi secum vivant, in beatitudine inenarrabili, nunqvam finienda. Qvodsi animum tuum vis adjungere ad summum illum regem coelorum, statim poteris intelligere, eum, qvi te à fide in illum deterret, insidias tibi vere struere, cupientem te secum abstrahere, ab æterna luce ad tenebras infinitas. Qvodsi autem videatur qva in re tibi commoda facere, id omne eò facit, qvo te facilius decipere qveat, si eum benevolum tibi & necessarium credideris. Ad qvæ Kodrann *respondet: haud difficulter animadverto, sensum tuum & Episcopi*

(h) þer, *tibi* add. A. (i) Sundrlenr. — ficilníngr. A. (k) yckar. A. ykur, *qvod in contextu exhibetur, foemininum est.*

A. C. Biſcups oc hans; oc eigi ſidr ſkil ek þat, at med kappi miklu (l) fylgia hvarirtveggiu ſinu máli; oc alla þá hluti ſem þid ſegit af honum, ſlíkt hit ſama flytr hann af yckr. Enn hvat þarf her margt um ad tala, þesſi máldagi ſem þú hefir (m) áleitt, mun prófa ſannindi (n). *Þórvalldr* vard gladr vid rædu födr ſíns, oc ſegir Biſcupi allan mála vöxt, oc ſamtal þeirra. A næzta degi eptir vígdi Biſcup vatn, fór ſídan med bænum, oc pſálmaſöng, oc dreifdi vatninu umhverfiſs ſteininn, oc ſvo ſteypti hann því ofan yfir at allr ſteinninn vard (o) alvotr. Um nóttina eptir kom ſpámadr *Kodrans* at honum í ſvefni, med (p) döpru bragdi, oc ſkiálftafullr ſem af hrædſlu, oc mælti til *Kodrans*, ílla hefir þú giört at þú bödſt híngat mönnum þeſſum, er á (q) ſvikum ſitia vit þik, ſvo at þeir leita

(l) fylgir hverr. A. (m) áleidt. A. *Ellipſis eſt, ſupplenda*, ord áleitt ꝛ *cujus moviſti men-*

ab illius esse diversum; nec minus intelligo, utrosque suam causam magno studio tueri: omnia nimirum quæ de illo dicitis, itidem ille de vobis fert. Quid autem verbis opus est? Conditio à te lata, veritatem probabit. Thorvalldus *oratione patris lætatus, totius rei faciem aperuit Episcopo, suumque & patris colloquium. Proximâ post die Episcopus aquam consecravit; deinde précibus & hymnorum cantu procedens, aquam cum circa saxum sparsit, tum super id ita effudit, ut totum udum fieret. Sequenti nocte per somnum* Kodrani *vates apparuit, tristi vultu, & tremebundus tamquam ex metu, sic eum allocutus: Fecisti malè, dum istos homines ad hospitium vocásti, qui ita insidiantur tibi, ut quærant me mea sede depellere; effuderunt enim aquam ferventem super*

A. C.

mentionem. (n) þín, *veritatem tuam*, (*seu, veracitatem*). A. (o) votr. A. (p) daprliga ásjónu, *nubilâ facie*, B. (q) snikrádum, A.

A. C. leita (r) at reka mik burt af búſtad mínum; þvíat þeir ſteyptu vellandi vatni yfir mitt herbergi, ſvo at börn mín þola (s) mikla kvöl af (t) dropum þeim er inn renna um þekiuna. Enn þó at ſlíkt ſkadi ſjálfan mik ecki miök, þá er alls ad einu (u) púngt at heyra þyt ſmábarna, er þau æpa af bruna. Enn at morgni (x) komandi ſegir *Kodrann* ſyni ſínum (y) alla þetta. *Þórvaldr* gladdizt vid, oc (z) bad Biſcup, at hann ſkylldi fram halda (a) uppteknu efni. Biſcup fór til ſteinſins med ſina menn, oc giördi allt ſem hinn fyrra dag, oc bad (b) rækiliga almáttkan Gud, at hann rækti ſandann í burt, (c) oc leiddi manninn til hjálpar. A næztu nótt eptir (d) ſyndizt ſá ſtærdarfulli ſpámadr *Kodrani*, miök gagnſtædlegr hiá því, ſem fyrr var. hann vann at vera, oc birtazt

(r) vid. *add.* B. (s) ecki litla, *haud parvum* B. (t) þeim dropum brennandi — *candentibus.* B. (u) þángad, *ibi audire eſt* &c. A. (x) *Hanc vocem abjicit.* A. (y) þeſſa

per domum meam, adeo ut liberi mei A. C.
magnum patiantur cruciatum, ex guttis istis, qvæ intrò per tectum manant. Verum tametsi talia non multum mihi ipsi noceant, nihilò tamen minus grave est audire ululatum parvulorum, ambustionis dolore ejulantium. Die proxime seqventi, Kodrann *filio hæc omnia memoravit. Qvibus gavisus* Thorvalldus, *Episcopum, ut incepto insisteret, orabat. Episcopus cum suis consortibus ad saxum se contulit, ac faciens omnia, qvæ pridie, enixe oravit Deum omnipotentem, ut (malo) dæmone pulso, hominem ad salutem perduceret. Proximâ post nocte vates ille, fallaciarum plenus,* Kodrani *per somnum oblatus est, perqvam diversus ab eo, qvi esse consveverat, aut*

(y) þessa alla hluti. B. (z) eggiadi, *hortabatur.* B. (a) uppteknum hætti, *inceptæ rationi.* A. (b) almáttugan guð kostgiæfiliga, — *diligenter.* B. (c) *Hæc non agnoscit.* A. (d) kom spámadr Kodrans næsta döckr oc ílliligr, oc mællti svo til &c. *venit propheta Kodranis, valde* &c. A. *(omnibus interjectis omissis.)*

Digitized by Google

A. C. birtazt honum med biartri, oc blídligri yfirſýn, oc ágiætliga búinn, enn nú var hann í ſvörtum oc herfiligum ſkinnaſtacki, döckr oc ſlíliligr í áſiónu, oc mællti ſvo til bónda med ſorgfullri oc ſkiálfandi rödd. Þesſir menn ſtunda (e) faſt á, at ræna báda ockr giædum oc nytſemdum, er þeir vilia ellta mik í burt af mini eginnligri erfd, enn ſvipta þik vizkuligri umhyggiu, oc framſýniligum forſpám. Nú giör þú ſvo mannliga, (f) oc rek þá í burtu, ſvo at vid þörfnunzt eigi allra gódra hluta fyri þeirra ódygd, þvíat alldri ſkal ek flýia, enn þó er þúngt at þola (g) þeirra (h) motgiördir oc óhægindi. Alla þeſſa hluti, oc marga adra er ſá fiandi hafdi talat fyri *Kodrani*, ſagdi hann ſyni ſínum um morguninn. Biſcup fór til (i) ſteins enn þridia dag, (k) med því móti ſem fyrr. Enn ſá (l) hinn íllgiarni ſýndizt

(e) eptir, at ræna &c. A. (f) at þú rek &c. A. (g) lengr állar, *diutius tolerare omnes*

A

aut (*saltem*) Kodrani *apparere, scilicet* A. C. *serenâ & comi facie, amictuque splendido, nunc atra & foeda mastruca indutus, faciem niger & truculentus, moestâque voce ac tremulâ sic affatus colonum: Isti homines vehementer student nos ambos nostris bonis & commodis spoliare, dum me à proprio mihi hæredio fugare, te vero sagaci providentia, & providis vaticiniis (meis) privare student. Nunc tu te virum præbe, & hos ejice, ne ob eorum crimen omnibus bonis careamus. Sanè mihi certum est numquam fugere, verum tamen grave horum injurias ac incommoda tolerare. Has omnes res, & multas alias, quas iste cacodæmon apud* Kodranem *erat locutus, hic filio postera luce narrabat. Episcopus tertia die saxum, quemadmodum prius, visitavit. Cæterum malignus ille nocte sequenti*

nes &c. B. (h) motgiördir oc, *omitt.* A. (i) steinsins. B. *minus eleganter.* (k) svo sem fyrr. A. (l) enn illi andi, *malus ille genius.* A.

Digitized by Google

R. C. fyndizt bönda (m) nóttina eptir med hryggiligu yfirbragdi, oc (n) bar upp fyri hann þeſſ háttar kvein, med ſnóktandi röddu, oc ſegir ſvo. Þeſſi vondi ſvikari Kriſtinna manna Biſcup hefer aſſett mik allri minni eign, herbergi mínu hefer hann ſpillt, ſteypt yfir mik vellandi vatni, vætt klædi mín, oc ónýtt med öllu, enn mer oc mínu hyſki hefer hann veitt bótalauſan bana, hier med rekit mik naudigan langt í burt í audn oc útlegd. Nú hliótum vid at ſkilia ſamviſt oc vinfeingi, oc giörizt þetta allt ſaman af einu ſaman dygdarleyſi þínu. Huxa þú um hedan af, hverinn þitt gótz mun vardveitazt, oc fara, ſvo dyggiliga ſem ek hefi híngad til vardveitt. Þú kallazt madr rettlátr oc trúlyndr; enn þú hefir (o) umbunad illu gott. Þá ſvarar *Kodrann:* ek hefi (p) þik dýrkad ſvo ſem nytſamligan, oc (q) ſterkan

(m) um nóttina í þridia ſinn, *eâ nocte tertiùm.* B. (n) mællti; *ſeqq. excluſis.* A. (o) launat

Digitized by Google

qventi apparuit colono, vultu moestissimo, hujusmodi qverelam, voce singultiente, coram eo effundens, his verbis: malus ille impostor, christianorum episcopus, omnibus me fortunis meis deposuit; domum meam violavit; aqvâ ferventi in me effusa, vestes meas madefecit, & prorsus inutiles reddidit; mihi meæqve familiæ cladem irreparabilem attulit; ad hoc nolentem me in remotissimam solitudinem & exilium pepulit. Nunc dissolvamus, necesse est, consvetudinem atqve amicitiam; hæc autem omnia fiunt unicè ex tua perfidia. Vide in posterum, qvomodo res tua servabitur, & qva ratione ei consuletur, pro eâ fidelitate, qva ego eam huc usqve servavi. Justus homo & fidelis perhiberis, at bonum malò rependisti. Tum Kodrann *respondit: Te ut utilem mihi Deum* A. C.

at mer íllu gott, *mihi* &c. (p) híngat til, *huc usqve. add.* B. (q) ftirkvan. B.

Digitized by Google

A. C. ſterkan Gud, medan ek var óvitandi ens ſanna; enn nú med því ek hefi reynt þik flærdarfullann, oc miök (r) ómegnann, þá er mer (s) nú rett, oc fyri utan allan glæp, at fyriláta þik, oc flýia undir ſkiól þeſſ Guds, ſem miklu er (t) betri oc ſterkari enn þú. Vid þetta ſkilldu þeir (u) med ſtygd, enn öngum blídſkap (x). Því næzt var *Kodrann* ſkírdr (y), oc kona hans *Járngerdur*, oc adrir heimamenn, utan *Ormr* (3) ſon hans villdi eigi ſkírazt láta í þat ſinn.

IV. Cap.

982 Um vorit eptir fóro þeir Biſcup oc *Þórvalldr* veſtr til *Vídidals* med lid ſitt, oc ſettu bú (z) at *Lækiamóti*, oc biuggu þar IIII[a] vetur, oc fóro á þeim tíma vída um *Island*, at predika Guds

(r) ómátkan. A. (s) rett at fyrileyta þik, *forte pro* fyrirlita, *aſpernari*. A. (t) ſtirkvari enn þú. B. (u) *Hæc in* A. *non extant*.

(x) at

Digitized by Google

Deum & potentem colui, dum veri eram A. C.
inſciens: Nunc autem, cum te fallaciſſimum, ac valde impotentem, expertus ſum, fas mihi, & extra omne crimen eſt, te relicto, ad præſidium Dei illius, qvi te multo melior & potentior eſt, confugere. Ita, cum offenſione mutua, nulla autem gratia ſeparabantur. Poſtea Kodrann *baptizatus eſt, nec non uxor ejus* Járngerda, *cæteraqve familia; niſi qvod filius ejus* Ormus *hac vice baptizari noluit.*

Cap. IV.

Vere ſeqventi Epiſcopus & Thorvall- 982
dus *cum ſuo comitatu migrârunt in* Vididalum *occidentem verſus, & habitaculum ſibi in villa* Lækiamoti *conſtituerunt, ubi habitârunt IV hyemes, qvo tempore* Islandiam *paſſim peragravêre,*

T 2 *verbum*

(x) at morgni, *ſeqventi luce.* A. (y) kona hans oc heimamenn. A. (z) ſamann *add.* A.

(3) Vid. *Kriſtniſaga* pag. 12. *Finni Johannæi* Hiſt. Eccl. Iſl. Tom. 1. p. 43.

Digitized by Google

A. C. 982 Guds ord. A (a) þeim fyrſtu miſſerum er þeir biuggu á *Lækiamóti* (4) bad *Þórvalldr* til handa ſer kono þeirrar er *Vigdís* het, dótter *Oláfs* frá *Haukagili* í *Vatnsdal*. Enn er þeir Biſcup, oc *Þórvalldr* komo til (b) brullaupſins, var þar (c) fiölldi fyrir bodsmanna heidinna. Þar var mikill ſkáli (d) ſem þá var ſidr til, oc fell einn litill (e) beckr um þverann ſkálann, oc buit um vel. Enn hvörigir villdu ödrum ſamneyta Chriſtnir menn oc heidnir; þá (f) var þat ráds tekit, at tialldad var um þverann ſkálann (g) í milli þeirra þar ſem lækrinn (h) fell; ſkylldi Biſcup vera fram í (i) ſkálanum med Kriſtna menn, enn heidíngiar fyri innan tialldit. At (k) þeſſu bodi

(a) þeſſum vetri bad Þórv: *hac hyeme* &c. A. (b) veizlunnar, *convivium*. B. (c) fyrir fiölldi heidinna manna — *hominum ethnicorum*. A. (d) *Hæc non occurrunt in* A. (e) lækr. A. (f) vard þat rád tekit B. (g) á milluin. B. (h) var. B. (i) *In* A.

Digitized by Google

verbum Dei prædicantes. Anno primo habitationis in Lækiamoti Thorvaldus *uxorem ſibi petiit* Vigdiſam, *filiam* Olavi *de* Haukagili, *in* Vatnsdalo. *Qvò cum veniret, una cum Epiſcopo, ad nuptias celebrandas, magna ibi præſto fuit convivarum ethnicorum turba. Erat ibi magnum coenaculum, ex ejus ætatis conſvetudine, per qvod transverſum modicus cadebat rivus* (*), *apparatu omni rite exornatum. Cæterum ad eandem menſam convivæ ſedere nolebant, Chriſtiani & ethnici. Quare id captum eſt conſilii, ut velô, per transverſum coenaculum, qvà rivus cadebat, inter eos ſuſpenſô, Epiſcopus & Chriſtiani in anteriori coenaculo, ethnici autem intra velum conſtituerentur. Huic convivio, inter cæteros* A. C. 982

T 3

A. *videtur eſſe* Skâlann, *nempe per Antiptoſin, frequentatam antiqvis.* (k) Því ſama brúdkaupi. B.

(4) Vid. ibid. pag.

(*) Si ita capias, Hyſterologia eſt. Verum poteſt etiam de rivo ſermo eſſe, & verti, *alveô apte inſtructô*, vel *ductu concinnô*.

Digitized by Google

A. C. bodi voro med ödrum heidnum mönnum II. brædur, hinir römmuſtu berſerkir, oc miök fiölkunnigir, oc hetu (l) bádir *Haukar* (m). Enn af því at þeir ſtódo med öllu afli á móti rettri trú, oc koſtgæfdu at eyda kriſtiligu ſidferdi, þá (n) bádu þeir Biſcup, ef hann hefdi þoran til eda nockurt trauſt á Gudi ſínum, at hann ſkylldi reyna vit þá íþróttir, þær ſem þeir voro vanir at fremia, at vada logandi elld med berum fótum, eda láta fallazt á vopn, ſvo þá ſkadadi ecki. Biſcup, treyſtandi á Guds miſkun, neitadi eigi þeſſu. Voro þá giörvir elldar ſtórir eptir endilaungum ſkálanum; ſem í þann tíma var títt at drecka öl vid elld. Biſcup ſkrýddizt öllum Biſcups ſkrúda, oc vígdi vatn, geck þá at elldinum (o) med mítur á höfdi (p), oc bagal í hendi; hann vígdi

(l) hvörtveggi. B. (m) þeir ſtódo einna meſt í móti tránni, þeir bádu Biſcup &c. *omnium maxi-*

ros ethnicos, intererant fratres duo, A. C.
immanisſimi Berſerki, & artium magicarum oppidò periti, cui Haukus *utriqve erat nomen. Hi, omnibus viribus veræ fidei adverſantes, & Chriſtianam diſciplinam abolere ſtudentes, poſtulârunt ab Epiſcopo, modò animum virilem, aut fiduciæ qvicqvam in Deo ſuo haberet, ut artibus ſecum experiretur, qvas ſoliti erant exercere, ignem videlicet flagrantem nudis pedibus transire, aut gladiis incumbere, ulla absqve noxa. Epiſcopus divinâ benevolentiâ fretus rem non detrectavit. Tum accenſi ſunt ignes ingentes, per totam, qva patuit, coenaculi longitudinem, qvemadmodum ea tempeſtate ſolenne erat ad ignem potare. Epiſcopus omni ornatu epiſcopali cum ſe induerat, aqvam conſecravit, qvo facto, adiit ignem, tiaram capite, li-*

T 4 *tuum*

maximæ fidei adverſantur &c. A. (n) búdu Biſcupi, *conditionem tulerunt Epiſcopo.* B. (o) ſvo búinn, hafdi mýtr &c. *eo habitu* &c. B. (p) enn. A.

Digitized by Google

A. C. vígdi elldinn, oc dreifdi vatninu yfir. Því næzt gengu inn þesſir II. berſerkir greniandi (q) grimmliga, oc (r) bíta í ſkialldar rendurnar, oc höfdu ber ſverd í höndum, oc ætludu at vada elldinn. Enn þá bar ſkiótara at fram, enn (s) þá vardi, oc drápu fótum (t), í elldſtockana, ſvo at þeir fellu bádir áfram, enn elldinn lagdi at þeim (u) öllumeginn, oc brendi þá (x) á lítilli ſtundu, med ſvo mikilli ákefd, at þeir voro þadan daudir dregnir, þeir voro færdir upp med gilinu, oc grafnir þar, því heitir (y) þat *Haukagil*. *Fridrekr* Biſcup giördi fyri ſer krofsmark, geck ſvo á elldinn midian, oc ſvo fram eptir (z) endilongum (a) elldinum, enn logann lagdi tvo vega frá honum, ſem vindr bleſi, oc því ſidr kenndi hann (b) mein-

(q) *Hac voce caret.* A. (r) nögudu, *arrodentes.* A. (s) ætludu. B. (t) vid. *offendebant ad fuſtes.* A. (u) *particulam non agnoſcit.* A. (x) ad lítilli &c. *brevi.*

Digitized by Google

tuum manu geſtans, ignemque cum con- A. C.
ſecraverat aqva aſperſit. Deinceps duo illi Berſerki intrârunt, truculentùm vociferantes, oras clypeorum mordentes, geſtantesque manibus nudos enſes, vadere per ignem parati. Cæterum cum opinione citius ignem ingrederentur, pedes impegerunt fuſtibus atque truncis, quibus ignis alebatur, adeo ut ambo proni caderent, quos flamma undique cingens, tantâ vi, horæ momentô ſæviit, ut mortui inde extraherentur. Corpora eorum elata, juxta præruptas ibi amnis fauces ſunt humata; quare iſtæ fauces (jam) vocantur Haukagil. Fridricus *Epiſcopus ſigno ſanctæ Crucis cum ſe præmunîverat, medium ingreſſus ignem, per totam procesſit ignis longitudinem, flammâ ab utraque parte fugiente, quaſi ventô actâ: adeoque ipſe non ſentiit*

T 5 *noxium*

brevi. A. (y) þar fidan, *exinde.* A.
(z) midium, oc &c. *medium, add.* B.
(a) *vocabulum abjicit.* A. (b) meins af elldinum, *incommodum ignis.* A.

Digitized by Google

A. C. meinſamligs hita af elldinum, at eigi (c) ſvidnudu hinar minnztu trefiur á ſkrúda hans; ſneruzt þá margir til Guds, er ſáu þetta háleita (d) ſtórtákn (e). Þennan atburd ſagdi *Gunnlaugr* múnkr, at hann heyrdi ſegia ſannordan mann *Glúm Þórgilsſon*, enn *Glúmr* hafdi numit þetta at manni er het *Arnórr Arndíſarſon*. *Oláfr* at *Haukagili* giördi ſídan kyrkiu á bæ ſínum, enn *Þórvalldr* feck honum vidinn til.

V. Cap.

(f) Eptir þetta lögdu þeir Biſcup, oc *Þórvalldr* mikla ſtund á at leida ſem fleſta (g) til Guds (h), eigi at eins þar í ſveitum, helldr fóro þeir vída

(c) med þockuru móti, *ullo pacto. add.* B.

(d) Kraptaverk. A. (e) *Has omnes auctoritates ignorat.* A. (f) Þeir Biſcup oc Þórvalldr lógdu alla áſtundan med hinni meſtu

Digitized by Google

noxium ignis ardorem, ut ne minima A. C. *quidem filamenta veſtimentorum ejus aduſta fuerint. Multi tum ad Deum convertebantur, hoc coeleſti miraculo viſo. Hanc rem teſtatus eſt* Gunnlögus *monachus, ſe præſente, narraſſe hominem veracem,* Glumum Thorgilſis *filium:* Glumus *autem didicerat ex homine, qui:* Arnorr Arndiſæ *filius vocabatur. Deinde* Olavus *ad* Haukagilum *ædem ſacram in prædio ſuo ædificavit, materiam autem ei* Thorvalldus *ſuppeditavit.*

Cap. V.

Poſthæc Epiſcopus & Thorvalldus multum in id ſtudii atqve operæ conferebant, ut qvam plurimos ad Deum ducerent, non modò per vicinos tractus, verum etiam

meſtu koſtgiæfni at leida &c. *Omne ſtudium & ſummam curam in id adhibebant, ut* &c. B. (g) menn, *mortales. add.* B. (h) kinningar, *ad notitiam Dei add.* B. EIGI — ÖRD GUDS *abſunt ab.* A.

Digitized by Google

A. C. vída um *Island* at boda Guds ord (i); þeir komo veſtr til *Hvammſ* í *Breidafiardar* dölum um alþíng (k). Þórarinn bóndi var eigi heima, enn *Fridgerdur* (l) húsfreýia, dóttir Þórdar frá *Höfda*, tók vel vit þeim í fyrſtu. Þórvalldr (m) taladi trú fyri mönnum, enn *Fridgerdur* blótadi inni á medan, oc heyrdi hvört þeirra annars ord (n). *Fridgerdur* ſvaradi ordum Þórvallds fátt oc ílla, enn *Skeggi* ſon þeirra Þórarins hafdi (o) í ſpotti ord Þórvallds (p); þar um orti Þórvalldr víſu þeſſa.

Fór ek med dóm (q) enn dýra.
Dreingr hlýddi mer einginn.
Gátum hríngs frá hreyti
Hródr varliga gódan.

Enn

(i) Um ſumarit, um alþíngiſs tíma, komo þeir *cet. Ea æſtate, tempore comitiorum cet.* A. (k) *Nomen viri ignorat.* A. *hic & infra.* (l) *Hoc vocabulum non eſt in* B. (m) taldi. B. *contracte verba eodem uſus.* (n) A. *non habet verbulum de reſponſo matronæ: verum cavillationem pueri poſt verſum*

Digitized by Google

etiam latè circumeuntes Islandiam *ad verbum Dei promulgandum. Venerunt ad* Hvammum, *prædium* Islandiæ *occidentalis, ſitum in* Breidafiardardalis, *tempore comitiorum. Dominus prædii* Thorarinn *domi non erat:* Fridgerda *vero materfamilias,* Thordi *de* Höfdio *gnata, liberaliter eos primum excepit.* Thorvalldo *præſentes de Chriſtiana religione amplectenda alloqvente,* Fridgerda *in interiori ædium parte interim ſacrificabat, alterqve alterius verba audiebat: Et illa qvidem ad dicta* Thorvalldi *pauca & mala (verba) repoſuit; at* Skeggius, *filius ipſius ex* Thorarine, *dicta* Thorvalldi *ludum fecit jocumqve. Qvam rem* Thorvalldus *hoc carmine complexus eſt.* A. C.

Rem divinam tractavi;
Hominum nemo auſcultavit mihi:
Adepti ſumus ab homine
Famam minus honeſtam.

Cæteverſum demum memorat. (o) Þetta allt í ſpotti, *hæc omnia, verba ſc. Thorvalldi, & forſan etiam matris idola adorantis.* A. (p) Þá quad Þórvalldr víſu Þeſſa, — *hoc cecinit carmen.* (q) hinn. B.

Digitized by Google

A. C. Enn med öngva (r) ſvinnu
Alldin (s) rýgur vid ſkálldi
Þá greipi Gud gydiu.
Gall af heidnum ſtalli.

Ecki (t) er peſſ getid at nockrir menn kriſtnuduzt í Veſtfirdínga fiórdúngi af þeirra ordum, enn nordr í ſveitum (u) er þeir fóro þar yfir kriſtnuduzt nockrir göfugir menn: Önundr í *Reykiadal* ſon (x) Þórkels *Greniadar* ſonar, oc *Hlenni* (y) úr *Saurbæ* í *Eyiafirdi*, oc Þórvalldr í *Aſi* (z) vid *Hialltadal*. Bródir Þorvallds het (a) *Arngeirr*, enn annarr Þórdr, hann var ſon *Spakbödvars* (b) Öndolfsſonar landnámamanns (c), er bió í *Vidvík*. Þeſſir oc enn fleiri menn urdu fullkomliga Kriſtnir í Nordlendínga

(r) ſinnu, i. e. *demens*, vel, *nihil prorſus attendens*, *utrôqve enim môdo hæc capere licet*. A. (s) rígur. A. (t) kriſtnuduzt menn í Veſtfirdi fiórd. *Nulli homines Chriſtiani facti ſunt* &c. A. (u) tóko margir göfugir menn retta trú, *multi — veram fidem amplexi ſunt*. A. (x) Þórgils.

Digitized by Google

Cæterum ſine omni decoro A. C.
Mulier vetula Poëtæ,
(Eam ſacrificulam Deus malis plectat!)
Ab ethnico pulvinari occlamitavit.

Traditum non eſt, ullos qvadrantis occidentalis incolas eorum ſvaſu Chriſtianos eſſe factos. Verum in Parte ſeptentrionali, ubi eam peragrabant, nobiles aliqvot viri Chriſto nomen dedere: (utpote.) Önundus *in* Reykiadalo (*thermarum valle*); Hlennius *de* Saurbæ *in* Eyiafiördo, & Thorvalldus *in* Aſo (*prædio*) *apud* Hialltadalum. *Fratrum* Thorvaldi *alter vocabatur* Arngeirr, *alter autem* Thordus. Thorvalldus *filius erat* Spakbödvaris (Bödvaris *ſapientis*), *filii* Öndolfi, *unius è primis* Islandiæ *occupatoribus, qvi prædium* Vidvikam (*receſſum lignorum mariti-*

gils. A. (y) í Saurbæ. (z) í Hialltadal, *in Hialltadalo.* A. (a) Asgeirr. A. *ex lapſu ſcribæ.* (b) Öndorsſonar. A. *omiſſo* LANDNAMAMANNS. *De hoc viro vide* Landnamabók p. 216. *qvæ ſine dubio genuinum ejus nomen exhibet.* (c) oc bió. A. *qvaſi de Thordo ſermo ſit.*

Digitized by Google

A. C. lendínga fiórdúngi. Enn (d) þeir voro margir þó at þá (e) leti eigi ſkírazt at ſinni (f), at trúdu Kriſti, oc fyriletu goda blót, oc allan heidinn ſid, oc villdu eigi giallda hoftolla. Fyri þat reidduzt heidíngiar *Fridreki* Biſcupi, oc lögdu fiandſkap á alla þá er honum ſampyckтu (g). *Þórvardr Spakböðvars*ſon let giöra kyrkiu á bæ ſínum í *Aſi*, oc (h) hafdi med ſer Preſt (i) er Biſcup hafdi fengit honum (k) oc let hann ſyngía ſer tídir, oc veita gudliga þiónuſtu. Víd þat vard (l) miöc reidr ſon *Þórvallds Refs*ſonar frá *Bardi* í *Fliótum*, ſá het *Klaufi*,

(d) þó voro þeir margir at eigi letu þá ſkírazt. *Multi tamen erant, qui ſe tum non fecerunt baptizari.* A. (e) *Ita corrigendum: nam* LETU, *quod habet.* B. *in conſtructionem peccat.* (f) enn fyriletu ſamt heidinn ſid oc ſkurdgoda villu, oc trúdu á Chriſtum. *Sed nihilominus omiſerunt ritum gentilem, & Deorum ſculptilium errores, atqve in Chriſtum crediderunt* A. (g) *Ita mutatum viri nomen nunc, & ſicubi*

Digitized by Google

ritimum) habitaverat. Hi, & plures etiam viri, in parte boreali, toti Chriſtiani facti ſunt. Multi vero erant, qvi, tametſi ea vice non ſinerent ſe baptizari, Chriſtum tamen credebant, cultuqve idolorum ac omni gentili ritu derelicto, fanis tributa pendere detrectabant. Ea propter ethnici ira in Fridricum *epiſcopum incenſi, hoſtilibus odiis proſeqvebantur omnes, qvi illi conſentiebant.* Thorvardus Spakbödvaris *filius templum condi curavit, in* Aſo *prædio ſuo, habuitqve domi ſuæ ſacerdotem, ab Epiſcopo datum; hunc ſacra ſibi canere, ac divinum officium adminiſtrare fecit. Hac re vehementer indignatus filius* Thorvalldi Reſſonii *de* Bardo (*margine telluris*) *in pago* Fliotum,

A. C.

ſicubi in ſeqq. occurrit, Libri exhibent; cum qvibus facit Chriſtniſaga. *At in* Ol. ſ. Tryggvaſon. *Edit. Isl. ſcribitur conſtanter* ÞORVALLDR. *Qvis dicat, utrum rectius.* (h) hefr. A. (i) ENN BISCUP — HONUM, *omitt.* A. (k) at ſyngia ſer tídir, oc veita honum gudliga &c. B. (l) reidr Klaufi ſon Þórvalldz &c. A.

Digitized by Google

A. C. *Klaufi*, hann var mikilshättar madr, hann fór til fundar vit brædur Þór-*vardz*, *Arngeir* oc Þórd, þeſſ erendiſſ, at hann baud þeim (m) koſt á, hvart þeir villdi helldr drepa preſtinn, eda brenna kyrkiuna. *Arngeir* ſvarar: let ek þik þeſſ oc (n) hvern annan minn vin, at drepa preſtinn, Því at Þórvardr bródir minn hefer (o) grimmliga hefnt ſmærri (p) mótgiörda, enn ek (q) get at honum þiki þesſi; enn hins vil ek eggia at þú brennir kyrkiuna. Ecki villdi Þórdr (r) ſampickia þeim at þeſſu rádi. Litlu ſídar fór *Klaufi* til um nótt (s) vid Xda mann at brenna kyrkiuna. Enn er þeir (t) gengu í kyrkiugardinn, kendu þeir ákafligan hita, oc ſáu mikil gneiſta flug (u) í gegnum glugga kyrkiunnar. Fóro þeir burt (x) vid þat at

(m) II. koſti, *duas conditiones*. A. (n) ſvo hvern minn vin. A. (o) fyrri, *prius, inſerit*. A. (p) meingiörda, *injurias*. A. (q) hygg at honum muni þesſi þikia. B. (r) ſam-

Digitized by Google

Fliotum, Klaufius *nomine, vir haud ig-* A. C.
nobilis, fratres Thorvardi Arngeirem
& Thordum *adiit, id ferens negotii, ut*
optionem iis offerret, utrum ſacerdotem
interficere, an templum cremare mallent.
Cui Arngeirr *ita reſpondet: dehortor te*
& alium qvemlibet, mihi amicum, a
nece ſacerdotis: nam frater meus Thor-
vardus *atrociter ultus eſt minores offen-*
ſas, qvam hanc, opinor, eſſe exiſtima-
bit: alteram rem hortor, ut cremes tem-
plum. Thordus *in hoc eorum conſilium*
noluit conſentire. Paulo *poſt* Klaufius,
IX hominibus comitatus, ad templum
incendendum profectus eſt. Qvi intran-
tes coemeterium, vehementem calorem
ſentiebant, crebrasqve ſcintillas emitti are
ex templi feneſtris obſervabant; qvare
diſceſſere, qvod totum templum iis con-

 flagrare

(r) ſamþyckiazt þeim, *iis conſentire.* A.
(s) at brenna kyrkiuna vid Xda mann. B.
(t) nálguduzt oc, *qvó cum appropinqvarent, & cet. add.* B. (u) út í glugg, &c. *feneſtram verſus.* A. (x) med þat et þeim þótti *cet.* A.

Digitized by Google

A. C. at þeim þótti kyrkian full af elldi (y). Annan tíma fór *Arngeirr* (z) til med marga menn, oc ætladi at brenna þessa sömu kyrkiu. Enn er þeir höfdu (a) brotid upp kyrkiuna, ætladi hann at tendra elld á gólfinu (b) vid þurran (c) fiallhrapa (d). Enn þvíat eigi logadi svo skiótt sem hann villdi, þá lagdizt hann (e) innar yfir þröskölldinn, oc ætladi at bláfa at (f), er glódin ver nóg, enn eigi villdi festa í vidnum. Þá kom ör, oc stód föst í kyrkiu gólfinu, rett vid höfud honum, oc þegar kom önnur (g), sú nísti klædi hans vid gólfit, svo at örin flaug milli sída hans, oc skyrtunnar er hann var í. Hann hlióp (h) þá upp hart, oc mælti, (i) flaug þessi ör svo (k) nær sídu minni, at ek em eigi ráddinn (l) at bída her hinnar þridiu.

(y) vera mundi, *adjicit.* B. (z) vid marga. A. *omiſſo* TH. (a) upp brotid. A. (b) med þurran. A. (c) fialldrapa. B. (d) enn

flagrare videbatur. Alio tempore Arn- A. C.
geirr, *frequenti comitatu inſtructus, idem hoc templum combuſturus adiit. Effractis foribus, volebat ignem in pavimento accendere, admoto arido frutice; qui (frutex) cum tardius ignem conciperet, quam ardor hominis ferebat, ſuper limen introrſum procubuit, ſtatu vivos carbones in flammam daturus, quorum abunde aderat; aſt ſarmenta (ignem) non concipiebant. Eodem momento venit ſagitta, quæ templi pavimento, juxta caput ejus, infixa ſtetit; hanc mox altera ſecuta, latusque hominis, & indufium, quo indutus erat, interlapſa, veſtimenta ejus ad pavimentum fixit. Ille ſubitò exſiliens, tam prope, inquit, latus meum hæc ſagitta volavit, ut tertiam hoc locò exſpectare, mihi conſultum*

(d) enn er. A. (e) inn. B. (f) Því glódin &c. B. (g) Ör, *add.* A. (h) Þegar upp, oc mælti, *ſimul* &c. A. (i) ſvo flaug Þeſſi örin. B. (k) næri. B. (l) í at bída hinnar Þridiu. B.

Digitized by Google

A. C. pridiu. Nú hlífdi Gud ſvo húſi ſínu (m), at *Arngeirr* fór ſvo búinn burtu med ſína menn; oc leitudu eigi heidíngiar optar at brenna þá kyrkiu (n). Hún var giör XVI. árum ádur enn Kriſtni var lögtekin á *Islandi* (o).

VI. Cap.

Eitt ſumar á alþíngi (p) taldi *Þórvallðr Kodransſon* trú opinberliga eptir bæn Biſcups fyri öllum lýd. Enn er hann hafdi framborit med mikilli ſnilld mörg oc ſönn ſtórmerki almáttugs Guds, þá ſvarar fyrſt kynſtórr madr (q), oc göfigr, þó heidinn væri oc grimmr, *Hedinn* frá *Svalbardi* á *Eyiafiardarſtrönd*, (r) ſon Þór-

(m) fór Arngeirr á burtu &c. *Arngeir diſcesſit.* B. (n) Þesſi kyrkia var giör. B. (o) enn hún ſtód, ſvo ecki var atgiört, *cæterum ſtetit ita ut nihil reſarciretur, add.* B. *nullius lacunæ veſtigio apparente. Sed manifeſtum eſt, aliqvid deeſſe, qvod ſupplet* Chriſtniſaga.

Digitized by Google

non ducam. Ita Deus domum ſuam ſer- A. C.
vavit, ut Arngeirr, *cum ſua cohorte, re*
irritâ diſceſſerit. Neqve ſæpius tenta-
runt ethnici iſtud templum cremare.
Ædificatum id templum erat annis XVI
ante religionem Chriſtianam legibus in
Islandia *receptam.*

Cap. VI.

Æſtate aliqva Thorvalldus Kodra-
nis *filius, rogatu Epiſcopi, religionem*
chriſtianam publice in Comitiis coram om-
ni populo prædicavit. Magna autem elo-
qventia, multa & vera magnalia Dei omni-
potentis cum expoſuerat, primus omnium
ei reſpondit vir nobilis & clarus, qvam-
qvam ethnicus & ferus, (*nomine*) Hé-
dinn *de* Svalbardo *in* Eyiafiardarſtrönda,

 filius

niſaga. *cap.* III. *ult.* (p) taladi þórv. — eptir bæn Biſcups opinberliga trú fyri &c. A. (q) oc heidinn. A. *abjectis cæteris.* (r) *Stirpem Hedinis ignorat.* A. *Cæterum de illa cum noſtro conſentit* Landnámabok, *Part.* III. *cap.* 17. *Sect. ult.*

Digitized by Google

A. C. Þórbiarnar Skagaſonar, Skaptaſonar. Hedinn átti (s) Ragnheidi ſtiúpdóttur oc bródrdóttur Eyiolfs Valgerdarſonar. Hedinn mælti margt illt vit Þórvalld, oc gudlaſtadi miök (t) í móti heilagri trú, oc ſvo gat hann (u) med ſinni illgirnd umtalid fyri fólkinu, at einginn madr lagdi trúnat á þat er Þórvalldr (x) hafdi ſagt, helldr (y) tók þadan af ſvo miöc at vaxa illviliaſöm áfókn, oc hatur heidinna manna vit þá Þórvalld oc Biſcup, at þeir gáfu ſkálldum (z) kaup til at yrkia níd um þá, þar er þetta í (a) eitt.

Hefer börn borit
Biſcup níu.
Þeirra er (b) allra
Þórvalldr fadir.

Fyri þat drap Þórvalldr tvo þá er ort höfdu kvædit; enn Biſcup þoldi allar

(s) Ragneidi. B. (t) *Hæc non extant in* A.
(u) MED ſ. ILLGIRND *abſunt indidem.*
(x) ſagdi. A. (y) óx þadan ſvo mikid illvilie heidingia vit þá Biſcup oc Þórvalld — *male-*

Digitized by Google

filius Thorbiörni, *filii* Skagii, *filii* Skap- A. C.
tii: *qvi* Hedinn *habebat conjugem* Ragnheidam, Eyiolfi Valgerdæ *filii privignam & ex fratre neptim. Hic* Hedinn *multa convitia jactabat in* Thorvalldum, *& multis verbis ſanctam fidem blasphemabat; fecitqve id impiâ ſuâ oratione apud populum, ut nemo omnium dictis* Thorvalldi *fidem tribueret: contra ab eo usqve tempore crevit adeo malitioſa inſectatio & odium ethnicorum adverſus* Thorvalldum & *Epiſcopum, ut data mercede poëtas ſubornarint, ad carmen in eorum opprobrium componendum, qvod inter alia hoc habet:*

Suſcepit filios
Epiſcopus novem:
Eorum eſt omnium
Pater Thorvalldus.

Ea de cauſa Thorvalldus *duos occidit, qvi carminis iſtius fuerant auctores. Epi-*

 ſcopus

malevolentia Ethnicorum &c. A. (z) fe, *pecunia.* A. (a) *vocem hanc non habet.* B. (b) Þórvalldr allra fadir. A. *qvod in adliterationem peccat.*

Digitized by Google

A. C. allar meingiördir med hinni meſtu hógværd. Enn er Þórvalldr hafdi drepit ſkálldin, fór hann til Biſcups, at ſegia honum hvat hann (c) hefdi giört. Biſcup ſá á bók, oc ſat inni, oc ádr Þórvalldr (d) geck inn, komo II. blóddropar á bókina fyri Biſcup, ſkildi Biſcup at þetta var nockur vísbendíng. Enn er Þórvalldr kom inn til hans, mælti Biſcup: annad hvört hefer þú (e) nú framit manndráp, ella (f) hefir þú þat í hug þer; Þórvalldr ſegir honum þá, hvat hann hafdi giört. Biſcup mælti (g), því giördir þú ſvo? Þórvalldr ſvarar (h), því ek þoldi ecki at þeir kölludu ockr raga. Biſcup mælti, þat var lítil þolraún, þó at þeir lýgi at þú ættir bórn, enn þú (i) hefndir fyri ord þeirra á verra veg, þviat vel (k) mætti ek bera börn þín, þó at þú ættir

(c) hefr giört. A. (d) kominn. B. (e) NU *deeſt in* B. (f) þú hefr þat &c. A. (g) hví fórſtu ſvo med, *cur hac agendi ratione*

ſcopus autem omnes has injurias ſumma A. C.
æqvanimitate pertulit. Cæterum occi-
ſis Poëtis, Thorvalldus *contulit ſe ad*
Epiſcopum, rem geſtam ei narraturus.
Domi erat Epiſcopus (forte) librum qven-
dam legens, in qvem, antequam ingre-
deretur Thorvalldus, *duæ guttæ ſangui-*
nis decidebant coram Epiſcopo. Is hoc
oſtentum qvoddam eſſe intelligens, in-
gredienti Thorvalldo *dixit, aut nunc*
illum patraſſe homicidium, aut patrare
in animo habere; patratum facinus confi-
tentem cum interrogabat Epiſcopus, cur
ita feciſſet? reſpondet Thorvalldus, *qvod*
ferre nequibat, ſe atque Epiſcopum ab
illis ignavos vocari & nolles. Cui Epi-
ſcopus: parvum, inqvit, hoc patientiæ
erat experimentum, etſi mentirentur te
liberos procreaſſe; tu vero dicta eorum
peiorem in modum ultus es: nam bene
mihi conveniret, tuos geſtare filiolos,
ſiqvos

tione utebaris, v. *cur ita te in hac cauſa*
geſſiſti. (h) *Particulam exclud.* A.
(i) hefnizt, *ulciſceris.* A. (k) mátta
ek — ef þú ættir &c. *convenerat* &c. A.

Digitized by Google

A. C. ættir nockur. Eigi ſkylldi Kriſtinn madr (l) leita vid at hefna ſin ſiálfr, þó hann væri hatrliga ſmádr, helldr þola fyri Guds ſakir bríxl oc meingiördir manna.

VII. Cap.

(m) Nú þó at þeir þylde mörg vandrædi af vondum mönnum, þá letu þeir eigi því helldr af at fara um ſveitir at boda Guds erendi. Þeir komo út í *Laxárdal*, oc dvöllduzt undir *Eylifsfelli*, hiá *Atla* hinum ramma, födurbródur *Þórvalldz*; var *Atli* þá ſkírdr (n) med heima mönnum ſínum, oc margir adrir menn (o), er þar komo til, þvíat heilags anda miſkun nálægdizt af ordum þeirra. Þá ſlaug frædi af Biſcupi (p), med Guds miſkun

(l) ſiálfr leita vid at hefna ſín. A. (m) Eptir þetta fóro þeir Biſcup oc Þórvalldr út — dvöllduzt um hríd undir &c. *Poſthæc Epiſcopus & Thorv. extrorſum profecti ſunt*, *in*

Digitized by Google

ſiqvos haberes. Non decet hominem Chri- A. C.
ſtianum, ſe ipſum ulciſcendi occaſionem
qværere, qvamvis invidioſis laceretur
contumeliis, ſed Dei gratia placidè illi fe-
rendæ ſunt exprobrationes & injuriæ ho-
minum.

Cap. VII.

Illis igitur etſi multæ moleſtiæ ab
hominibus improbis crearentur, nihilo
tamen magis ceſſaverunt, pagos circum-
eundo voluntatem Dei annuntiare. Ad
exteriora in Laxárdalum *venientes, ſub*
Eylifsfello *apud* Atlium *robuſtum* Thor-
valldi *patruum diverſati ſunt. Tunc*
baptiſatus eſt Atlius *cum ſuis domeſticis,*
& multi alii eò advenientes: nam gratia
Spiritus ſancti eorum adfuit verbis. Hìc
volans fama Epiſcopi, divino accedente
favore,

in &c. — *aliqvamdiu diverſati.* A. *ini-*
tiis b. capitis prætermiſis. (n) oc
heima menn hans. A. (o) ER ÞAR —
ORDUM ÞEIRRA, *omitt.* A. (p) MEÐ
G. MISKUN *omitt.* A.

Digitized by Google

A. C. miſkun í eyru einum (q) ſmáſveini V. vetra gömlum (r), ſá het *Ingimundr*, ſon *Hafurs* í (s) *Guddölum*; hann var at fóſtri á *Reykiaſtrönd*. *Ingimundr* kom einn dag at máli vid ſmalamann fóſtra ſíns, oc bad hann fylgia ſer leyniliga til (t) *Eylífsfiallz*, at ſia (u) Biſcupinn, þetta veitti ſmalamadr honum, þeir fóro yfir *Kiartansgiá* (x) til *Laxárdals*. Enn er þeir komo til bæiar *Atla* at *Eylífsfelli*, þá tók ſveinninn at bidia at hann væri ſkírdr. *Atli* tók í hönd ſveininum, oc leiddi hann (y) til Biſcups, ſvo ſegiandi. Sveinn þesſi er ſon göfigs manns, oc þó heidinns (z); enn ſveinninn beidizt ſkírnar, fyri utan (a) vitund oc rád födur ſíns oc fóſtra. Nú ſiá fyri hvat at er (b) giöranda, þviat (c) vís von er, at hvörutveggium miſlíki miöc ef hann er

(q) ſveini, *puero*. A. (r) er het, *qvi* &c. B.
(s) Goddölum. B. (t) Eylífsfells. B.
(u) Biſcup. A. (x) oc veſtr yfir fiallid,

Et mon-

favore, aures feriit parvuli cujusdam, qvinqve hyemes nati, qvi vocabatur Ingimundus, *filius* Hafuris *in* Guddölum (*Deorum vallibus*), *ſed in* Reykiaſtrönda *educabatur. Die qvodam* Ingimundus *compellans opilionem nutritii ſui, rogavit, ut clam ſe duceret ad* Eylifsfiallum, *ad Epiſcopum videndum. Hoc illi dabat opilio. Per* Kiartansgiá (*chaſma* Kiartanis) *transibant in* Laxardalum. *Poſtqvam autem ad villam* Atlii *in* Eylifsfello *pervenerant, puer orare coepit, ut baptiſaretur. Manu prehenſum* Atlius, *duxit ad Epiſcopum, ita dicens: hic puer filius eſt viri nobilis, ſed ethnici; petit autem ut baptiſmi fonte abluatur, ſed neſciente, nec auctore patre & nutritio: Tu igitur vide, qvid hic facere conveniat; neqve enim dubium eſt, qvin vehementer offendat utrumqve baptiſmus pueri. Subridens* A. C.

& *montem occidentem verſus. add.* A.

(y) fyri Biſcup, *in conſpectum Epiſcopi.* A.

(z) oc beidizt &c. A. (a) VITUND OK *deeſt in* A. (b) giörandi. B. (c) viſſ er von. A.

Digitized by Google

A. C. er ſkírdr. Biſcup ſvarar (d) broſandi, ſannliga (e), ſegir hann, er (f) úngum ſmáſveini eigi neitandi ſvo heilags embættis, allra hellzt er hann hefir (g) heilſuſamligri ſkilníng á ſínu rádi, enn frændur hans roſknir. Sídan ſkírdi Biſcup *Inginund*, oc kendi honum (h) ádr hann fór í burt, hvat honum var einna ſkylldazt at hallda, oc vardveita med Kriſtninni.

VIII. Cap.

(i) Svo er ſagt, at *Fridrekr* Biſcup hafi ſkírt þann mann er *Máni* het (k), oc fyri því at hann hellt Helga trú med mörgum manndygdum, oc godvilia, var hann kalladr *Máni* hinn kriſtni. Hann bió í *Holti*

(d) hlæiandi, *ridens*. B. (e) SEGIR HANN, *reſecat*. A. (f) ſvo úngum ſveini, *tam parvo natu puerulo*. A. (g) heilſuſamligan. B. *vitioſe*. (h) hvat honum var ſkylldazt at vita, *qvod imprimis ſcire eum oport-*

dens Episcopus respondit, haudquaquam A. C. *tenello parvulo denegandum esse tam sanctum officium, præsertim cum is magis salutari gauderet commodi sui ratione atque sensu, quam cognati ejus adulti. Baptisatum deinde* Ingimundum, *antequam discederet, docuit quæ Christianæ religionis homini imprimis tenenda & observanda erant.*

Cap. VIII.

Traditum est, quod Fridricus *Episcopus hominem baptizaverit, nomine* Manium (Lunam), *qui, quoniam sanctam fidem coluit multis cum virtutibus & benignitate,* Manii *Christiani nomen meruit. Incoluit autem prædium* Holle *in*

oportebat. A. (i) Fridrekr Biscup skírdi oc þann mann er Máni het, *Fridr. Episc. baptizavit & hominem* &c. A. (k) *Cognomentum viri, & cognomenti rationem supprimit.* A.

Digitized by Google

A. C. *ti* á (l) *Kólgu-myri*, hann giördi þar kyrkiu, oc í þeirri kyrkiu þiónadi hann Gudi bædi nætur oc daga med (m) helgum bænum, oc (n) ölmöfu-giördum (o), er hann veitti marg háttudum fátækum mönnum. Hann átti (p) veidiſtöd í á þeirri er (q) þadan var ſkamt í burtu, þar ſem (r) enn heitir í dag af hans nafni *Mána-foſs* (s), þviat á nockrum tíma þá hallæri var oc ſulltr; hafdi hann (t) ecki til at fæda húngrada, þá fór hann til árinnar, oc hafdi þar nóga laxveidi í hylnum undir foſſinum; þeſſa laxveidi gaf hann undir kyrkiuna í *Holti* (u), oc ſegir *Gunnlaúgr* múnkr at ſú veidi hafi þar iafnan undir

(l) *Ex* Landnámabók *ſine dubio reſtituendum eſt*, Kólkumýrum, *qvam adi* p. 199. *unde etiam colligi poteſt*, Kólkumýrar *partem fuiſſe* Svinadali, *qvi pagus in tractu* Hunavatnenſi *eſt ſitus*. (m) HELGUM, *omitt.* A. (n) aulmuſu-giördum, *ſcribitur*

in (tractu) Kólgumyra. *Ibi templum* A. C.
ſtruxit, qvo in templo divino cultui vacavit noctesqve & dies, ſacris precibus operatus, & eleemoſynarum in multifarios pauperes diſtributionibus. Erat ei jus atqve locus piſcaturæ in amni, inde haud procul fluente; qvi locus etiam hodie ex ejus nomine dicitur Mánafoſs (Manii *cataractes*): *nam qvondam, urgente annona & fame, nihil habens qvô paſceret eſurientes, annem petiit, & in hujus gurgite ſub cataracta ſalmonum piſcatu affatim uſus eſt. Cujus piſcaturæ jus in templum* Holltenſe *donô transtulit, qvod etiam, teſte* Gunnlaugo *monacho, poſtea jugiter penes illud (templum)*

tur in B. (o) ER HANN VEITTI — MÖNNUM, *omitt.* A (p) veidiſtödu. B. (q) Þar. A. (r) nú heitir af hans n. *nunc* &c. A. (s) Því þegar hallæri var mikit á Islandi, *nam cum eſſet magna annonæ malignitas in Islandia.* A. (t) ei at gefa fátækum, *non habens qvod præberet pauperibus.* A. (u) Teſtimonium Gunnlögi *omitt.* A.

Digitized by Google

A. C. undir legit ſidan. Hiá þeirri kyrkiu (x) ſer eitt merki, at hann hefdi bygt ſvo ſem einſetumadr; þvíat ſvo ſem hann var fiarlægr ödrum mönnum í hugſkotinu, ſvo villdi hann oc at líkamligri ſamviſtu fyri alþýdu þys; þvíat vid kyrkiugardinn ſer at verit hefir (y) gardhverfa; þar (z) vann *Máni* heyverk á ſumrum at fódra vid eina kú, þá er hann fæddizt vid; þvíat hann villdi (a) afla ſer atvinnu med ervidi eginligra handa, helldr enn ſamneyta heidingium, þeim er hann hötudu, oc heitir þar ſidan *Mánagardr*.

IX.

(x) Vid kyrkiugardinn ſez ein gardhverfa. A. *intercedentibus excluſis.* (y) jardhverfa nockur, — *qvædam.* B. *eódem ſenſu, ut arbitramur.* (z) er ſegizt at hann hafi í unnit at heyverkum á ſumrum vid eina ku, *ubi perhibetur operam navaſſe foeno faciendo, ad unius vaccæ pabulum hybernum.* B. *Non autem eſt diſſimulandum, qvod per* GARDHVERFE *intelligi poſſit,*

Topt,

Digitized by Google

plum) mansit. Juxta templum illud videntur vestigia qvædam, qvæ indicant, illum ibi habitásse anachoretæ instar: nam sicuti ab aliis hominibus remotus erat mente, ita qvoqve voluit (*) *corpore (esse remotus), ut tumultuantem vitaret populum: cernere enim licet, apud coemeterium fuisse portiunculam prati aggere circum septam, ubi* Manius *foeno colligendo per æstates operatus est, ut pabulo per hyemem vaccam pasceret, cujus lacte victitabat: nam victum sibi qværitare maluit manuum suarum labore, qvam gentilium uti convictu, qvi eum oderunt. Atqve is locus postea* Mánagardur *(septum* Manii) *appellatur.* A. C.

Topt, ɔ: *areola parietibus clausa, at sine tecto, in qvam condiderit Manius foenum, ad vaccam suam labore qvæsitum. Tum vero mox in Textu*, ÞAR I *pro* ÞAR *legendum foret.* (a) eigi samneyta heidingíum, oc heitir &c. *noluit enim uti convictu ethnicorum.* A.

(*) Ad verbum redderes, *Qvod ad corporalem cohabitationem.* Sed enim ita non satis exprimeretur Αντίθετον.

A. C.

IX. Cap.

(b) Enn ſkal ſegia fátt af mörgum meingiördum, oc offóknum er heidnir menn veittu *Fridreki* Biſcupi, oc Þórvalldi, fyri bodan rettrár trúar (c). Þá bar ſvo til er þeir villdu rída til vorþings í *Hegranes* (d), enn er þeir nálguduzt þingſtadinn, þá hlióp upp allr múgr heidinna manna, oc runnu í móti þeim med miklu ópi. Sumir bördu (e) at þeim grióti, ſumir ſkóku at þeim (f) vopnum, oc ſkiölldum (g) med miklu harki oc háreyſti, oc bádu godin ſteypa ſínum óvinum, oc var eingin von at þeir (h) mætti koma á þingit; þá mællti Biſcup: Nú kemr þat fram ſem módur mína dreymdi (i) fordum daga, at hún þóttizt finna vargshár í höfdi mer,

(b) *Hujus prooemii nihil eſt in* A. (c) Þat bar ſvo til eitt vor, er þeir Biſc. oc Þórvillðu rída til Hegraneſs þings, — *vere quodam — ad forum Hegraneſenſe.* A. (d) er

Digitized by Google

Cap. IX. A. C.

Paucis porro commemorandæ ſunt multæ moleſtiæ & vexationes, quas, ob veræ religionis annunciationem, Fridrico *epiſcopo &* Thorvalldo *gentiles crearunt. Evenit, cum illi eqvites ibant in* Hegraneſum, *ad verni temporis comitia, foroqve propinqvabant, ut univerſa ethnicorum tumultuoſè excitata turba, ingenti cum vociferatione obviam iis rueret, qvibusdam ſaxa ingerentibus, aliis gladios & ſcuta in eos qvaſſantibus, magno cum tumultu & clamore: Deos cunctis orantibus, ut hoſtes ſuos peſſumdarent, adeo ut nulla iis eſſet ſpes, fore ut comitia poſſent accedere. Tum Epiſcopus: jam, inqvit, ratum redditur ſomnium olim meæ matri oblatum, qvo ea ſibi videbatur in capite meo pilum lupinum*

(d) at þá er þeir nálguduzt &c. A. (e) þá grióti. A. (f) vopnin. A. *omiſſis ſcutis.* (g) oc med harki — bádu &c. A. (h) mættu. A. (i) FORDUM DAGA, *omitt.* A.

Digitized by Google

A. C. mer, þviat nú erum ver giördir rækir oc reknir sem skiædir vargar (k), med hrædiligu ópi oc styriölld. Eptir þat fóro þeir Biscup oc *Þórvallr* heim til *Lækiamótz*, oc dvölldust þar um sumarit. A því sama sumri eptir alþíng (l), fösnudu nockrir heidíngiar lidi sínu, svo at þeir höfdu IIc manna XII ræd, þeir ætludu til *Lækiamótz* at brenna Biscup inni, oc allt lid hans. Enn er þeir áttu skamt til bæiar (m) á *Lækiamóti*, þá stigu þeir af hestum sínum, oc ætludu at (n) æa (o), sem þeir giördu. Enn er þeir voro (p) aptr á bak komnir, flugu hiá þeim fuglar margir (q) vosveifliga. Vid þat fælduzt hestar þeirra, oc urdu svo ódir, at þeir fellu allir ofan, er á bak voro kommir, oc meidduzt, sumir fellu á (r) grióti, oc brutu fætur

(k) MED — STYRIÖLLD, *omitt.* A. (l) fösnuduzt heidingiar saman, *congregabantur ethnici.* A. (m) at. A. (n) ægia, *scribit.* B. *minus rectè.* (o) *Hæc resecat.*

pinum invenire: nunc enim ab hominum A. C.
consortio arcemur agitamurqve, ceu atroces lupi, terribili cum clamore & tumultu. Deinde Episcopus & Thorvalldus *domum se receperunt ad* Lækiamotum, *ubi æstatem transegere. Eâdem illâ æstate, post finita comitia, ethnicorum qvidam, coactis copiis, adeo ut ad duas centurias hominum, duodecim decadibus in singulas computatis, surgeret numerus, ad* Lækiamotum *ire in animo posuerant, ut ibi Episcopum, cum omni sua caterva, igne ædibus subjecto, comburerent. Verum ubi à villa* Lækiamoto, *haud procul aberant, descenderunt ab eqvis, ut respirandi spatium iis darent; qvod & fecerunt. Postqvam vero eqvos rursum conscenderant, accidit subitario casu, ut prætervolaret avium multarum cohors; qva re consternati eqvi, in eum rapiebantur furorem, ut omnes, qvi eqvos conscenderant, deturbati, corporibus malè*

cat. A. (p) *particulam omitt.* B. (q) vosciſliga. A. *-vitiosè.* (r) griót. A. at *in contextu est Antiptosis.*

Digitized by Google

A. C. fætur (s) ſína, oc fengu þar ſtór ſár af, heſtarnir hlupu á ſuma, oc meiddu; þeim vard (t) minſt til vandræda er heſtarnir hlupu frá (u), oc urdu þeir at gánga lángan veg til ſíns heimkynnis. Hvörfu þeir vit þetta aptr (x), ſkýldi ſvo allzvalldandi Gud ſínum mönnum, at því ſídr fengu þeir Biſcup í þeſſu ſinni nockurt mein af umſát oc íllvilia heidíngia, at þeir urdu med öngvo móti varir vit þeſſa atferd oc rádagiörd. Biuggu þeir *Þórvalldr* hinn VIlda vetr á *Lækiamóti*. Enn á næzta ſumri fóru þeir utan, fyrſt til *Noregs*, oc lágu þar um hríd í höfn nockurri. Þá kom utan af *Islandi* (y), oc lagdi til þeſſarrar ſömu hafnar, ſá madr er fyrr var nefndr, *Hedinn* frá *Svalbardi* á *Eyiafiardarſtrönd*. *Hedinn* geck uppá land, oc í ſkóg, at höggva ſer húſa vid. Þór-

(s) ſínar. A. *neotericè & vitioſè.* (t) meſt, *maximum.* B. *ineptè.* (u) urdu þeir at gánga til ſíns heima. B. (x) Biuggu þeir Þórv. enn 7a &c. A. *negleƈtis, quæ antecedunt.*

Digitized by Google

læderentur, qvorum qvidam in ſaxa de A. C.
lapſi, cruribus fractis, magna inde ferebant vulnera, in alios eqvi ruentes membra illis fregere. Minimum illis accidit incommodi, qvi ab eqvis aufugientibus relicti longam domum viam pedibus ambulare cogebantur. Fecit hoc, ut reverterentur (omnes). Ita Deus omnipotens ſuos protexit, adeoqve nihil incommodi iſto tempore tulit Fridricus *Epiſcopus, & ſocii ipſius, ex inſidiis hiſce & malevolentia ethnicorum, ut hoſtilem hanc incurſionem hasqve machinationes, ne minimum qvidem ſenſerint. Hi ſeptima hyeme* Lækiamoti *transacta, proxima poſt æſtate peregre profecti ſunt, & primò qvidem in* Norvegiam, *ubi in portu qvodam aliqvantisper ſunt commorati. Tum ex* Islandia *vectus, in eundem portum navim ſuam appulit, homo ſupra memoratus,* Hedinn *de* Svalbardo *in* Eyiafiardarſtrönda. *Is in terram egreſſus ſylvam petiit, ædium ſibi materiem cæſurus. Qvod ſen-*

dunt. (y) Hedinn frá Svalbardi, er fyrr var nefndr. A.

Digitized by Google

A. C. Þórvalldr vard þeſſ varr, hann kallaði med ſer þræl ſinn, þeir fóro í ſkóginn þar ſem *Hedinn* var, let Þórvalldr þrælinn drepa *Hedinn* (z). Eptir þat geck Þórvalldr til ſkips, oc ſegir þetta Biſcupi. Biſcup ſvarar: fyri þetta víg (a) ſkulu vid ſkilia, þviat þú villt ſeint láta af manndrápum. Fyri þat fór *Fridrekr* Biſcup (b) aptr til *Saxlands*, oc endti þar (c) æfi ſína med háleitum heilagleik.

X. Cap.

(d) Þórvalldr lifdi ſidan mörg ár (e). Enn med því hann var madr mikill af ſiálfum ſer, ſterkr oc hugadr vel, enn í alla ſtadi geyminn Guds bodorda, med fullkominni áſtar hygli, þá huxadi hann þat, ef hann færi

(z) Enn er Þórvalldr kom til Biſcups, oc ſegir honum þetta, mælti Biſcup, *Qvod factum redux cum ſignificaret Epiſcopo, is fatus eſt.* B. (a) ſkulum. A. (b) aptr, *omitt.*

Digitized by Google

ſentiens Thorvalldus, *ſervumque ſuum* A. C. *ſe ſeqvi jubens, intravit ſylvam, ubi* Hedinn *erat, qvem* Thorvalldus *à ſervo fecit interfici. Qvo facto, navem petit, & rem Epiſcopo narrat. Cui Epiſcopus: hanc, inqvit, ob cædem disjungemur, nam tu ſerò vis ab homicidiis deſiſtere. Hanc ob rem* Fridricus *Epiſcopus in* Saxoniam *rediit, ibiqve mira cum ſanctimonia ætatem ſuam exegit.*

Cap. X.

Multos poſtea annos vixit Thorvalldus. *Cæterum qvoniam erat vir per ſe magnus, robuſtus & animoſus, præceptorum autem Dei per omnia ſervans, ejusqve totus captus amore, venit illi in animum, ſi patriam repeteret,*

omitt. B. (c) lif ſitt. B. (d) Enn, *ſed*, add. A. (e) *Hic ſtatim ſubjicit.* A. oc giördi ferd ſína út í heim til Jórſalaborgar, hann fór &c. *& tranſit omnia, qvæ antecedunt.*

Digitized by Google

A. C. færi enn aptr til ſinnar fóſtriardar, at eigi væri víſt hvart hann þyldi í alla ſtadi mótgáng oc meingiördir ſinna ſamlanda, ſem honum bæri þó at lída, oc vera ætti fyri Guds ſakir. Fyri því tók hann þat rád, at vitia eigi optarr til *Islands*, giördi hann þá ferd ſína út í heim, oc allt til *Jórſala*, at kanna helga ſtadi, hann fór um allt (f) *Grickia* ríki, oc kom til *Miklagards* (g), tók ſiálfr Stól-Kóngrinn vid honum med mikilli virdíng, oc veitti honum margar vingiafir oc ágiætar, því ſvo var Guds miſkun honum nákvæm, oc flaug hans frægd fyrir alþýdu hvar ſem hann kom, at hann var virdtr oc vegſamadr ſvo af meiri mönnum ſem minni, ſvo ſem einn ſtólpi eda uppihalldzmadr rettrar trúar, oc ſvo ſæmdr, ſem dýrdarfullr iátari Jeſu Chriſti, af ſiálfum *Miklagardz* keyſara,

(f) Grickland, *Græciam*. A. (g) oc feck þar mikla virdíng, þadan fór hann í Auſtrveg um Garda ríki oc Ruſſland, oc þar reiſti hann

Digitized by Google

peteret, incertum fore, an perferre posset A. C. *molestias & vexationes, quas crearent conterranei, quas Dei causâ tolerare & deceret, & justum esset. Quare consultissimum ei est visum, non sæpius visere* Islandiam. *Iter igitur suscepit in terras exteras, & quidem* Hierosolymam *usque, ad loca sancta lustranda. Totum* Græcorum *peragravit imperium, &* Miklagardum (Constantinopolim) *venit: ibi eum ipse Imperator perhonorifice accepit, donisque maximis, ceu amicum, honoravit. Erat enim Deus illi adeo præsens & propitius, adeoque fama ejus, quæcunque adibat loca, per populi ora volavit, ut ab omnibus, maximis, minimis, observaretur ac prædicaretur, velut columen quoddam, sive fulcrum veræ religionis, honoraretur vero, ut illustris confessor Jesu Christi, ab ipso Imperatore* Con-

hann af grundvelli &c. *ibi magnum adeptus est honorem, inde in regiones orientales, Gardarikiam & Russiam profectus est* &c. A.

Digitized by Google

A. C. keyſara, oc öllum hans höfdingium, oc eigi ſidr af öllum biſcupum, oc ábócum um allt *Grickland* oc *Syrland*. Allra meſt var han tignadr um aúſtrveg, þángat ſendr af Keyſaranum, ſvo ſem foríngi eda valldzmadr, ſkipadr yfir marga kónga á *Ruslandi*, oc í öllu *Gardaríki*. Þórvalldr Kodransſon reiſti þar af grundvelli eitt ágiætt múnklífi, hiá þeirri höfudkyrkiu er helgud var (h) *Jóhanni* baptiſta, oc lagdi þar til (i) nógar eignir, het þat æ ſidan af hans nafni Þórvalldz klaúſtr (k), í því múnklífi enti hann ſitt líf, oc er þar grafinn, þat klaúſtr ſtendr undir hábiargi því er heitir (l) *Dröfn* (m). Þá er *Fridrekr* Biſcup oc Þórvalldr komo til *Islands*, voro lidin frá holldgan vors Herra Jeſu Chriſti DCCCC (n) ára, oc eitt ár ens (o) níunda

(h) Johanni Baptiſtæ. A. (i) margar, *multum*. A. (k) oc í því klauſtri endti hann líf ſitt. A. (l) Dripa. A. (m) Enn, *ſed*, add. A. (n) ára, *omitt*. A. (o) tíunda, *decimæ*. B.

Digitized by Google

Constantinopolitano, & *omnibus ejus A. C.*
purpuratis, nec minus à cunctis Episcopis & abbatibus per totam Græciam & Syriam. *Longè autem amplissima erat ejus gloria per regiones orientales, quo legatus est missus ab Imperatore, Ducis sive Magistratus dignitate auctus imperioque in multos Reges* Russiæ, *& tota* Gardarikia. *Ibi* Thorvaldus Kodranis *filius à fundamentis exstruxit celebre monasterium, apud templum primarium, quod Divo* Johanni *Baptistæ dedicatum erat; cui quantum sat erat possessionum attribuit monasterio, quodque ex ejus nomine perpetuò deinde dictum est* Monasterium Thorvalldianum. *In eo monasterio supremum obiit diem, ibidemque est conditus. Stat id monasterium sub excelsa petra, quæ* Dröfn *appellatur.* Fridrico *episcopo &* Thorvaldo *in* Islandiam *venientibus, elapsi erant ab Incarnatione Domini Nostri Jesu Christi, anni nongenti, & unus nonæ decadis annus (LXXXI) à principio autem inha-*

Digitized by Google

A. C. niunde tugar en eitt hundrad tiræet oc VI vetr frá upphafi *Islandz* bygdar. III vetrum ſídar giördi *Þórvardr Spakbodvars*ſon kyrkiu í *Aſi*, oc (p) lúkum ver ſvo peſſum pætti.

(p) endar ſvo Sögu þátt af Þórvalldi Kodransſyni, oc Fridreki Biſkupi, *ita finit ſuccincta*

bitatæ Islandiæ, *centum anni ſi per de-* A. C.
cem decades fiat computatio, & ſex præ-
terea hyemes. Tres poſt hyemes Thor-
vardus Spakbödvaris *filius in* Aſo *tem-*
plum condidit. Ita hanc ſuccinctam
concludimus narrationem.

Ducta narratio de rebus geſtis Thorvalldi
Kodranis filii & Friderici Epiſcopi. B.

Digitized by Google

Index Chronologicus in *Hungrvakam*, Vitam Pauli Episcopi, & Thorvalldi *Peregrinatoris.*

Anno Chr.

981. *Thorvalldus* Peregrinator, & *Fridricus* Episcopus in Islandiam venere, Christianæ religionis annunciandæ causa. 273. Sed *Vita Thorvalldi* sub finem, annum sequentem ponit.

982. Nuptiæ Thorvalldi Peregrinatoris, & miraculum a *Fridrico* Episcopo ibi editum. 293. 297.

984. *Thorvardus Spakbödvaris filius* in prædio suo templum condidit. 339.

1020. *Biarnhardus* Episcopus Anglus, cognomento *doctus*, in Islandia fuit pag. 30. cfr. Hist. Eccles. Isl. T. I. p. 86.

1026. *Thorkell Egiolfi filius* periit 36.

1027. *Thorsteinn Kuggii filius* occisus. 36.

1030. Rex *Olaus Sanctus* occubuit 34.

1031. *Snorrius Pontifex* decessit 36.

1042. *Gissur Isleifi filius* nascitur 36.

1047. Rex *Magnus Bonus* decessit. 34.

1054.

Digitized by Google

A. Ch.

1054. *Leo Nonus* Pontifex Romanus obiit. (Hiſt. Eccl. Isl. T. I. p. 264. n. a.)

1055. *Isleifus Giſſuris filius* ad Epiſcopatum electus, inaugurationis cauſa peregre proficiſcitur. 14.

Henricus Conradi (qvibusd. Exemplar. Hungrvakæ, *Henrici filius*), Imperator Germaniæ 14. Johannes Hiſt. Eccl. Isl. T. I. 267. *Henricus Niger*. Chronolog. ad calcem Chriſtniſagæ *Henricus IVtus*.

Johannes Epiſcopus *Hybernus* in Islandiam venit. 30. Hiſt. Eccl. Isl. T. I. p. 88.

1056. *Isleifus* primus Epiſcopus Islandiæ inauguratur ab Adalberto Archiepiſcopo Bremenſi. 14. 16.

1066. *Haralldus Severus* Norvegiæ, & *Haralldus Godvini filius* Angliæ, Reges prælio cecidere. 34.

1069. Rex *Magnus Haralldi Severi* filius obiit. 34.

1073. *Gregorius Septimus*, antea Hilldebrandus, Pontifex Romanus creatur. 42. 43. n. 26.

1076. *Sveinn Ulfi*, ſive *Eſtrithæ filius*, Daniæ Rex obiit. 36.

1080. *Isleifus* Epiſcopus obiit. 24.

1081. *Giſſur Isleifi filius* in Epiſcopum eligitur, ſtipulatusqve ſibi a proceribus Islandis Le-

Digitized by Google

A. Ch.

gum divinarum obedientiam, inaugurationis cauſa in Saxoniam atqve inde ad Gregorium VII. Pontificem R. proficiſcitur. 40.

1082. *Giſſur* Epiſcopus ordinatur ab Hardevico Archiepiſcopo Magdeburgenſi. 42.

1087. Obiere, *Canutus Sanctus* Daniæ, & *Wilhelmus Conqveſtor* Angliæ, Reges. 66.

1093. Obiit *Olaus Qvietus*, Norvegiæ Rex. 66.

1094. Obiit *Hacon Magni* filius (alias *Thoreris alumnus* vocatus) Rex Norvegiæ. 66.

1097. *Decimæ* in Islandiam introductæ auſpiciis Giſſuris Epiſcopi, *Sæmundo Polyhiſtore*, & *Mario Skeggii filio* Nomophylace, adjutoribus. 46. 48.

1102. *Cenſus* colonorum in Islandia habitus juſſu Giſſuris Epiſcopi. 5. 2. eb. n. 34.

De *altero Epiſcopatu*, in Islandia Septentrionali erigendo, agi cœptum. 50.

Cædes Magni Nudipedis Norvegiæ Regis. 66.

1104. Ignis ſubterranei ex *Hecla* monte eruptio. 68.

1106. *Johannes Ögmundi filius* primus Epiſcopus Holanus inauguratur. 52.

Paſcalis Pontifex R.

Öſſur Archiepiſcopus Lundenſis in Scania.

1108.

Digitized by Google

A. Ch.

1108. *Philippus Primus* Galliæ moritur. 60. 61. n. 38.

1116. Obitus *Olai Magni* (Nudipedis) *filii*, Norvegiæ Regis. 66.

Cædes *Magni Sancti* Orcadum Comitis. 68.

Anni emortuales (pag. 68.) *Marci Skeggii filii* & *Ulfhedinis*, Legiferorum, incerti sunt.

1117. Giſſur Epiſcopus morbum ſibi capitalem nactus eſt, Thorlakum Runolfi filium cepit adjutorem ac ſucceſſorem in munere, peregreqve miſit inaugurandum. 54.

1118. Obiere:

Giſſur Epiſcopus, 58.

Paſcalis Pontifex R. 60.

Balldvinus Rex Hieroſolymitanus, 60.

Arnhallus Patriarcha Hieroſolymitanus, 60.

Alexius Græcorum Imperator, ibid.

Philippus Svecorum Rex, 61. n. 38.

Sævæ *procellæ*, & *annonæ caritas* in Islandia, 62.

Thorlacus Runolfi filius Epiſcopus inauguratur, 72.

Digitized by Google

A. Ch.

Eyſteinn, & Sigurdus Hieroſolymipeta, Reges Norvegiæ. 83.

1119. *Gelaſius* Pontifex R. obiit. 82. n. 50.

1120. *Haſtidius Maris* filius in comitiis vulneratur. 64.

1121. *Johannes Ögmundi filius* Epiſcopus Holanus extinguitur. 74.

1122. *Ketell Thorſteinis filius* huic in Epiſcopatu ſucceſſit. 76.

Bergthor Legifer moritur. 36.

Eyſteinn Magni filius, Norvegiæ Rex moritur. 84.

1123. *Jus Eccleſiaſticum Thorlaco-Ketilliamum* promulgatur. 76.

1130. *Anacletus Secundus*, Antipapa creatur. 108. n. 75.

1133. Obiere:

Thorlacus Epiſcopus *Runolfi filius*, 82.

Sæmundus Polyſtiſtor. ibid.

Magnus Eynaris filius Epiſcopus eligitur. 88.

1134. *Magnus Einaris filius* peregre proficiſcitur, & inauguratur. 90.

Prælium Fyriſleifenſe inter *Magnum Sigurdi Hieroſolymipetæ filium*, & *Haralldum Gillicum*, quo victus *Haralldus* in Daniam effugit, atque ibi à *Magno* Epiſcopo donis colitur. 90.

1135.

Digitized by Google

A. Ch.

1135. *Haralldus Gillius* ad regnum revertitur.
Magnus Episcopus, donis honorificis ab *Haralldo Gillio* ornatus, in Islandiam redit. 92.
Henricus Primus Angliæ Rex decessit. 110. n. 82.

1136. *Haralldus Gillius* Rex, fraude civium (Bergensium) interfectus. 108.
Thorer Steinmodi filius sacerdos, occisus. 110.

1138. Obiere:
Össur sive *Asser*, Archiepiscopus Lundensis, 110.
Anacletus Secundus Antipapa. 108.

1139. Cædes Regis *Magni Sigurdi filii*, & *Sigurdi Slembidiákn* d. Diaconi transfugæ. 110.

1145. Obitus *Finni Halli filii*, Legiferi & sacerdotis. 110. n. 81.
Eugenius Tertius Pontificatum init. 132.
Ketillis Episcopi Holani, apud balneas *Lögaráfenses* mors subita. 98.

1146. *Biörn Gilfis* filius, in locum Ketillis Episcopus surrogatur. 100.

1147. Idem Episcopus inauguratus, ibid.
Askell Archiepiscopus, ibid.

Digitized by Google

A. Ch.

1148. *Conflagratio* villæ *Hytardali* (de cœlo tactæ) qvâ *Magnus Einuris filius* Episcopus, cum hominibus LXXXII. interiit. 102.

1149. *Hallus Teiti filius*, Isleifi Episcopi nepos, ad Episcopatum eligitur. 112.

1150. Idem Roma rediens *Trajecti ad Rhenum* moritur. ibid.

1151. *Klængus Thorsteinis filius*, eligitur Episcopus, ibid.
Gudmundus Brandi filius, sacerdos Hiardarholltensis obiit 106. 107. n. 74.

1152. *Klængus* in Episcopum ordinatus revertitur in Islandiam, adducens secum *Gissurem Halli filium*, *Româ* & *Bario* usqve reducem. 114.

1153. *Klængus* Episcopus templi Skalholtini ædificationem aggreditur. 116.

1155. Rex Norvegiæ *Sigurdus* (cognomento *Munnr*, facundus) Haralldi Gillii filius, occiditur. 134.

1157. *Eysteinn Haralldi Gillii filius* Rex Norvegiæ occiditur. 134.
Johannes primus Norvegiæ Archiepiscopus obiit. 134.

1158. *Eyiolfus Sæmundi* Polyhistoris *filius*, vir sapientissimus, extinctus est. 106. n. 173.
Secunda ignis subterranei ex Hecla monte eruptio. 136.

1161.

Digitized by Google

A. Ch.

1161. Cædes *Ingii*, *Haralldi Gillii filii*, Regis Norvegiæ. 134.

1162. *Hacon Humeroſus* Norvegiæ Rex interficitur. 136.
Biörn Gilſis filius Epiſcopus Holanus obiit. 136. 126. n. 88.

1163. *Brandus Sæmundi filius* in locum Biörnis Epiſcopus ſurrogatur, & in Norvegia inauguratur. 120.
Eyſtein Archiepiſcopus Norvegiæ.
Joannes Lopti filius Bergis hyemat. 128.

1164. *Brandus* Epiſcopus in Islandiam redux, ſedem Holanam occupat. 128.
Johannes Sigmundi filius obiit 1137. n. 97.

1170. Martyrium *Sancti Thomæ* Archiepiſcopi. 136. n. 95.

1171. *Hreinn*, ſive *Reiner*, tertius Abbas *Thingeyrenſis*, & primus *Hytárdalenſis*, obiit. 136 & 137. n. 98.

1173. *Klængus* Epiſcopus ſenecta & valetudine feſſus, per literas veniam petit ab Eyſteine Archiepiſcopo, pluscula officii ſui munera deponendi, & alium Epiſcopum ſurrogandi 128.
Biarnhedinn Sigurdi filius, ſacerdos obiit. 138.

1174.

Digitized by Google

A. Ch.

1174. *Klængus* Episcopus, venia Archiepiscopi impetrata, in Comitiis Episcopum elegit *Thorlacum Thorballi filium*, Abbatem *Thykvabaiensem*. 130.

1175. Cædes *Helgii Skaptii filii* in Comitiis perpetrata. 138.

Klængus administrationem sedis Episcopalis deponit, & Thorlaco Abbati tradit. 132.

1176. *Klængus* Episcopus extinctus est. 132.

Nicolaus Sigurdi filius occisus. 138.

1185. *Paulus Sölvii filius*, sacerdos *Reykiabolltensis* obiit. 104. n. 70.

1186. *Runolfus Ketillis Episcopi filius* obiit. 121. n. 86.

1191. *Cœlestinus Tertius* Papa R. sedere cœpit. 162. n. 5.

1194. *Paulus Jonæ filius*, Episcopus eligitur. 150.

1195. *Canutus* Sveciæ Rex moritur. 248.

Paulus Jonæ filius ad sacerdotium, & deinde ad episcopatum, inauguratur. 158 & 160.

Sverrer Magnus Rex Norvegiæ. 156.

Absalon Archiepiscopus Daniæ. 158.

Cnutus Valdemari filius Rex Daniæ. 160.

Petrus Episcopus Roskilldensis. ibid.

Eiricus Norvegiæ Archiepiscopus in Dania agit. 156.

Concilium

Digitized by Google

A. Ch.
Concilium Episcoporum Bergis habitum, in qvo Crimen feloniæ *Haralldo* Orcadum Comiti a Rege *Sverrere* intentatum pertractabatur. 163. n. 7.
Paulus Episcopus in Islandiam redit. 162.
1196. *Einar Maris filius* Abbas decessit. 248.
Arius Biörnis filius decessit. 250.
1197. Sanctitas Divi *Thorlaci* clarescere cœpit. 176.
Obiere:
Johannes Lopti filius, Pauli Episcopi parens, 174.
Hermundus Conradi filius. 250.
& *Gudmundus Bialfi* filius Abbas. 250.
Önundi Thorkelis filii incendium & mors. 250. n. 50.
1198. Translatio (s. exhumatio) Sancti *Thorlaci* Episcopi. 178.
Obiere:
Sigmundus Ormi filius, 250.
Kalfus Snorrii filius, ibid.
Cœlestinus Papa R. 248. 162. n. 5.
1199. Festum Divi *Thorlaci* per totam Islandiam lege sancitum. 180.
Richardus Aegliæ Rex obiit. 250.
1200. *Joannis* Episcopi Holani sanctitas publicè recepta. 131. n. 89.
Philippus Comes odiit. 248.

Thor-

Digitized by Google

A. Ch.

Thorleifus Thorlaci filius obiit. 250.

1201. Obiere:

Abſalon Archiepiſcopus Daniæ, 248. 190.

Brandus Epiſcopus Holanus, ibid.

Thordus Snorrii filius, 250.

Haſtidius Thovralldi filius Abbas, ibid.

1202. *Gudmundus Arii filius* ab incolis provinciæ ſeptentrionalis epiſcopus eligitur. 192.

Sverrer Magnus Norv. Rex decesſit. 248.

Joannes Grænlandiæ Epiſcopus in Islandiam venit, & incolas docuit rationem *vini conficiendi ex baccis empetri nigris*. 186. & 88.

1203. *Gudmundus Arii filius* Epiſcopus conſecratur. 192.

Hacon Sverreris filius Rex Norvegiæ. ib.

Einar Archiepiſcopus Norvegiæ. ibid.

Joannes Grænlandiæ Epiſcopus in Norvegiam, & deinde Romam, abiit. 188.

Gudmundus & Paulus Epiſcopi in *Öſtfiordis* conveniunt. 192.

Vinum e baccis empetri in Islandia. 188.

Giſſur Halli filius Legifer. ibid.

Thorkell Skumi filius obiit. 250.

1204. Obiere:

Hacon Sverreris filius, &

Guttor-

Digitized by Google

A. Ch.

Guttormus, Norvegiæ Reges, 248.
Berſius Hallthoris filius ſacerdos. 252.

1206. Obiere:
Haralldus Orcadum Comes, 248.
Giſſur Halli filius. 196.
Tertia ignis ſubterranei ex Hecla *eruptio*. ibid.

1207. *Näll* Epiſcopus obiit. 248.
Herdiſa uxor Pauli Epiſcopi, & *Halla* filia, in amne *Thiórſá* aqvarum ſubmerſione perierunt. 206.
Initia turbarum inter *Gudmundum* Epiſcopum & *Kolbeinem Tumii filium*, 216.

1208. *Prælium Videneſenſe*, in qvo *Kolbeinn Tumii*, & multi viri præſtantes, occubuere. 220.
Graſſationes *Gudmundi* Epiſcopi & aſſeclarum in Kolbeinis neceſſarios ſuperſtites. 222.

1209. Proceres Cathedram Holenſem invadunt, & *Gudmundum* Epiſcopum inde deturbant. 226.
Loptus Pauli Epiſcopi *filius* peregre proficiſcitur. 226.
Ingius (Bárdi filius) Norvegiæ Rex. ibid.
Hacon Comes (cognomento *Morus*) frater Ingii. ibid.

Biar-

Digitized by Google

A. Ch.

Biarnius Orcadenſium Epiſcopus, auctor *Poëmatis de Prælio Jomsvicenſium.* ibid.

Joannes Epiſcopus Grænlandiæ (de qvo pag. 186.) obiit. 248. & 186. n. 11.

1210. *Loptus Pauli* Epiſcopi *filius* in patriam redit 228.

Munera ſplendidiſſima *Paulo* Epiſcopo a *Thorere* Archiepiſcopo Norvegiæ mittuntur. ibid.

Gudmundus Amundii filius, cognomento *Gris*, deceſſit. 252.

1211. *Nicolaus* Epiſcopus Oſloenſis dona pretioſa mittit *Paulo* Epiſcopo. 228.

Paulus Epiſcopus *Thoreri* Archiepiſcopo dono mittit *Lituum ex dente ceti unicornis factum.* 230.

Ingens *Terræmotus* in Islandia. 232.

Luna *ſanguinis inſtar rubra* apparuit. 238.

Sörkuer Svecorum Rex obiit. 248.

Paulus Epiſcopus obiit. 238.

Index

Digitized by Google

Index

rerum memorabilium & nominum propriorum hoc Libro & Notis ad eum contentorum.

A.

Abbatiſſa urbis Erfurdæ, Isleifi Epiſcopi magiſtra. pag. 13.

Abſalon Danorum Archiepiſcopus 257. Paulum Joannis filium, Epiſcopatus candidatum, ad hoſpitium invitat 159. Eundem ad Epiſcopatum initiat 161. Fatis fungitur 190.

Adagia 9. 182. 210. 222.

Adalbertus Archiepiſcopus Bremenſis, Isleifum Epiſcopum conſecrat 15. Extraneorum Epiſcoporum miniſterio uti vetat Islandos 19.

Adflictiones corporis voluntariæ, Klængi & Pauli Epiſcoporum 127. 185.

Agger ante fores templi Thingvallenſis, inde ad populum verba fecere Epiſcopi 41. 93.

Alexius Græcorum Imperator, obiit. pag. 61.

Amundius Arnæ filius, faber lignarius, & Poëta. 171. Ejus, ut viri ſapientis & veracis, carmina in teſtimonium allegantur 202. 224.

Anacletus Secundus, Antipapa 108. n.

Annonæ caritas in Islandia 323. 65.

Digitized by Google

Arius Biörnis filius mortem obiit 151. n.

Arius Polyhiſtor, laudatur ut ſapiens Hiſtoriographus 239. Ejus teſtimonium adducitur, de obitu Giſſuris Epiſcopi, Islandiæ luctuoſo 241.

Arnas, cognomento Architectorum princeps 119.

Arnas Biörnis filius ſacerdos; Viſio qvæ illi evenit hora emortuali Thorlaci Epiſcopi 83.

Arnes, prædium, Cathedræ Skalholtenſis poſſeſſio 97.

Arngeirr, frater Thorvalldi Spakbödvaris filii, templum a fratre ædificatum cremare fruſtra aggreditur. 309.

Arnhallus Patriarcha Hieroſolymitanus, moritur. 61.

Arnorr Arndiſæ filius, teſtis allegatur ſuper Fridrici Epiſcopi per medios ignes proceſſione. 299.

Artes, *pingendi & celandi*, Islandis notæ. 173. 231.

As, 13. (prædium Vatzdali, unde oriunda fuit Dalla, uxor Isleifi Epiſcopi, teſte *Grettis-Saga*, Cap. XXVII. & XCI.)

Asgeirr, filius Giſſuris Epiſcopi 65.

Aſkell Archiepiſcopus, Klængum Epiſcopum inaugurat. 115. 133.

Aſſer Archiepiſcopus, vide *Öſſur*.

Atlius Robuſtus, patruus Thorvalldi *peregrinatoris*, cum familia ſua baptizatur. 317.

Atlius

Digitized by Google

Atlius ſacerdos, pictor. 173.
Auſtr-vegr. 336. 337.

B.

Bærr, prædium in Borgarfiördo. 31.
Balldvinus Rex Hieroſolymitanus, obiit. 61.
Bár (Barium) 66. 114. 115. & n. 85.
Bard, in tractu *Fliötum*, prædium 303.
Bardus Jarli filius, ſive qvod rectius cenſetur, *Bárdus de Al.* 255.
Beiner Sigurdi filius, obiit. 139.
Benedictus, frater *Kanuti Sancti* Danorum regis, in Fionia occubuit. 67.
Bergthor Legifer, obiit 87.
Berſerki (athletæ furentes), eorum artes, & geſtus immanes. 295. 297.
Berſius Halldoris filius ſacerdos, obiit 253.
Biarnhedinn Sigurdi filius ſacerdos, obiit 139.
Biarnius Orcadum Epiſcopus, auctor Poëmatis *Jomsvikinga-drápa*, 226. n. 24. 227.
Biarnvardus (Bernhardus) Vilradi filius Epiſcopus Anglus, cognomento *Eruditus*, Olai Sancti conſilio Islandiam petit 31.
Biarnvardus, natione Saxo, Epiſcopus, habitat in Islandia 31. 33. Ejus mirificæ conſecrationes & ſanctitas 33. Cum Rege Haralldo Sigurdi filio non concordat, *ibid.* Regis Olai *placidi* rogatu Romam petit, pacem mortuis impetratum, *ibid.* Epiſcopus in

Digitized by Google

Selia conſtituitur, *ibid.* Bergis moritur, *ib.* Summa ejus elogii, *ibid.*

Biörn Gilſis filius, Epiſcopus Holanus inauguratur. 101. Klængum Epiſcopum deſignatum literis ad Aſkelem Archiepiſcopum commendatitiis munit 115. moritur 126. & n. 88.

Biörn ſacerdos, Pauli Epiſcopi Capellanus, & miniſter. 205. 215. Brandi Epiſcopi alumnus 215. laudatur a doctrina, *ibid.*

Biörn hinn hagi architectus. 118. 119. 121.

Blöndu-ós (Oſtium amnis Blandæ) portus. 19.

Bödvar, filius Giſſuris Epiſcopi, & fratribus patri ſolus ſuperſtes 59. 65.

Brandus Dálki filius, ſacerdos, Pauli & aliorum Epiſcoporum miniſter, 215. & n. 22.

Brandus Sæmundi filius, Epiſcopus Holenſis inauguratur 127. Ut reliquiæ Sancti Thorlaci de ſepulcro tollerentur, auctor fuit, 179. Mors & ſumma annorum Epiſcopatus ejus, 191. 193. Elogium ejus, 193.

Bremen. 14.

Bretlandia, ibi Sveinn *furcatæ barbæ* prædatur, 267.

Breviaria ſacra, Klængi Epiſcopi auſpiciis exſcripta, 125. ſeq.

C.

Digitized by Google

C.

Calices templi Skalholtensis pretiosi. 93. 125.
Calamitates Islandiæ, post mortem Gissuris Episcopi 65. tempore Pauli Episcopi, 253. n. 55.
Census colonorum, a Gissure Episcopo habitus, 53. 55.
Coelestinus Pontifex Romanus, 163. 249.
Concilium Episcoporum, Bergis celebratum, 163. n. 7.
Convivium DCC. convivarum apud Klængum Episcopum: & Auctoris super eo sententia, 125.
Corona auro acupicta, Paulo Episcopo muneri missa, 229.
Cura Pastoralis, liber, qvas res complectatur, 81.

D.

Dalla Thorvaldi filia, uxor Isleifi Episcopi. 13. 45. Rem familiarem sedis Episcopalis intra parietes curat. 51.
Decimæ, earum pensio in Islandiam introducta, qvibus auctoribus, & qvando 47 & 48. n. Decimæ qvomodo distributæ 49.
Dens, sive *Dentes ceti*, lituus (episcopalis) inde factus 231.

Digitized by Google

Dröfn, petræ nomen in Gardarikia, 336.
Dröttſeti, nomen dignitatis antiqvum, 270.

E.

Einar Archiepiſcopus, 193.
Einar Máris filius, Abbas, obit. 249.
Eiricus Norvegorum Archiepiſcopus in Dania agit 157. a viſu laborat. 161.
Eiricus in Snorraſtadis, vinum e baccis empetri facit. 189.
Empetrum, ex ejus baccis vinum factum in Islandia 189.
Epiſcopos duos in una ſede ſedere alienum viſum eſt Oſſuri Archiepiſcopo; & qvo facto hunc ſcrupulum idem removerit. 73.
Epiſcopi peregrini in Islandia tempore Isleifi Epiſcopi enumerantur 29 ſeqq. Gratioſi apud malos fuere ob ſanctitatem præceptorum 19. Qvidam eorum excommunicati erant. *ibid.*
Erfurda, urbs. 13.
Eruditio puerorum, illi vacabant Epiſcopi. 19. 75. 127.
Ethnici, Fridricum Epiſcopum & Thorvaldum odiis perſeqvuntur, & probroſam in eos poëma condi faciunt. 213. Prohibent eos adire conventum in Hegraneſo 327. Coacta multitudine, Epiſcopum domi ſuæ vivum comburere conſtituunt; ſed ea res, eventu

Digitized by Google

eventu mirabili, in irritum & proprium iis malum cadit. 329. 331.
Eugenius Pontifex Romanus 132. n. 90.
Eyiolfus Sæmundi (Polyhiſtoris) filius 106 & n.
Eyiolfus Valgerdæ filius 313.
Eylifus Örn (aqvila) 255. inde derivatur ſeqvens.
Eylifs-fiall, nomen montis, & prædii 317. 319.
Eyſteinn (Magni filius) cum Sigurdo Hieroſolymipeta Rex Norvegiæ 83. obiit 85.
Eyſteinn Haralldi Gillii filius, Rex Norvegiæ, cæſus. 135.
Eyſteinn Archiepiſcopus, falſo appellatur in *Johannis Sancti Vita* primus Archiepiſcopus Norvegiæ 135. n. 92. Klængus Epiſcopus per literas ab eo veniam petit officii deponendi 129 ſeqq. Brandum Sæmundi filium Epiſcopum inaugurat 127.
Eyverſk, nomen mulieris patronymicum, ductum, ut videtur, ex Inſulis Breidafiördenſibus, niſi qvis malit ex Inſulis Veſtmannorum duci. 10.

F.

Falcones, dono miſſi amicis exoticis a Paulo Epiſcopo 231.
Finnus Halli filius Legifer & ſacerdos, obiit 110 & 111. n. 81. cum hoc non confundendus eſt.

Digitized by Google

Fimus Halli filius, ſacerdos tantum, & Ormi Thordi filii ſacerdotis occiſor. 111. n. 81.

Fridgerda, matrona Hvammenſis, Deos ſuos adorat, Thorvalldo de Chriſtiana religione verba faciente 301. Thorvalldus in carmine ſuo divinam illi Nemeſin imprecatur. 303.

Fridricus Epiſcopus, natione Saxo, Thorvalldum peregrinatorem baptizat, & ejus rogatu Islandiam petit. 273. Pro vate a Kodrane Thorvalldi patre habetur 277. Genium Kodranis tutelarem piis precationibus & aliis cærimoniis pellit 283. 285 ſeqq. Per mediam ignium longitudinem *illæſus* ambulat 297. Auctoritates hujus miraculi recenſentur 299. Contumelias modeſte fert 315. Pia ejus ſententia de vindicta propria homine Chriſtiano indigna 317. Perſecutiones Ethnicorum in eum. Vide, *Ethnici*. Se a Thorvalldo ſejungit, ob cædem Hedinis de Svalbardo, atque nimiam inclinationem Thorvalldi ad homicidia, 333. In Saxoniam reverſus mira cum ſanctimonia ætatem ibi exegit. *ibid.*

Fyrisleif ſ. *Fyrisleifus* (proprium nomen loci in Norvegia) prælium ibi conſertum inter Magnum Sigurdi filium & Haralldum *Gillium*. 91.

Digitized by Google

G.

Gardarikia, diverſa eſt ab Ruſſia 337. Dominium qvoddam in eam habuit Græcorum Imperator. *ibid.*

Gautland, prædii nomen 10. rectius *Geitland*. Conf. Landn. b. pag. 48.

Gelaſius Pontifex Romanus 81. 83.

Geller Bölverki filius, Legifer 36.

Genius ſaxicola, a Kodrane de Gilin religioſe cultus 277. 279. Commoda enumerantur, qvæ Kodrann eum in ſe conferre putabat. *ibid.* Offertur per ſomnum Kodrani, deterrens eum a Chriſtiana fide amplectenda, &c. 283. 287. 289. Kodrann illi per ſomnum cultum ſuum renuntiat 291.

Gilia, prædium 33. 257.

Giſſur albus, Chriſtianam Religionem in Islandiam introduxit 11. Ejus matrimonia, & liberi 11. 13. Ipſe filium ſuum Isleifum peregre duxit, & Abbatiſſæ Erfurdenſi literis inſtituendum dedit 13. Primum in Skalholto templum ædificavit, ibid.

Giſſur Epiſcopus, Isleifi filius, literas diſcit & ſacerdotio inauguratur in Saxonia 37. Ejus forma, ſtatura, indoles 39. Matrimonium 37. Liberi 65. 67. Peregrinationes in juventa 39. Electo ad Epiſcopatum proceres Islandi ſpondent obedientiam in omnibus qvæ ex parte Dei mandaret 41. Epiſcopus

Digitized by Google

inauguratur 43. Auctoritas ejus in Episcopatu 45. Templum eximiæ magnitudinis in Skalholto ædificat, & sanctionem facit, ut Skalholtum sit sedes Episcopalis perpetua. 45. 47. Decimas in Islandiam facit introduci 47 & 49. Colonorum censum fieri curat 53. Incidit in morbum sibi lethalem 55. Eligit successorem. *ibid.* Patientia ejus in morbo, & responsum memorabile super voto pro salute sua 57. Modestum ejus & pium responsum de loco sepulturæ suæ 57 & 59. Disquisitio de anno ejus emortuali 58. n. Mors ejus luctuosa 61. 241. Hæc portendebat calamitates Islandiæ subsecutas 65. Jactura Gissuris Episcopi omnium consensu irreparabilis habita est 61. Elogium ejus generale ibid. & 241.

Gissur Halli de Haukadalo filius, alumnus Thorlaci Episcopi Runolfi filii 77. Thorlaci de eo vaticinium 79. Romam & Barium usque peregrinatur 115. Nomophylacis officium gesit 189. Ejus relationibus fundata est *Hungurvaka* 2. Ejus mors 197. Ejus laudes 2. 79. 115. 197.

Glumus Thorgilsis filius, refert miraculum Fridrici Episcopi in nuptiis Haukagilensibus editum 299.

Gregorius Pontifex Romanus (*Septimus*, antea dictus Hildebrandus) 42. 43. n. 26.

Digitized by Google

Gregorius Pontifex R. auctor libri, *Cura Paſtoralis*, dicti 81.

Groa, Giſſuris Epiſcopi filia, Ketilli Thorſteinis filio (poſtmodum Epiſcopo Holenſi) nupta 59. Sacrarum virginum ordini adſcribitur 67.

Guddalir (Deorum valles) nomen prædii 318.

Gudmundus Amundii filius, cognomento *Gris*, obiit 252. n. 53.

Gudmundus Arii filius, ſacerdos 179. In locum Brandi Epiſcopi defuncti a Nordlandis ſublegitur, & ab Einare Archiepiſcopo inauguratur 193. notatur ob immodicas impenſas in re modica, & præcepto nimis vigida; *ibid.* Item ob hominum, & legum civilium contemtum 219. Turbæ inter eum & Kolbeinem Tumii filium exortæ 217. Excommunicat omnes ſuæ voluntati adverſantes 219. Prælium inter eum & Kolbeinem, funeſtum Kolbeini & multis viris præclaris 221. Graſſatur in neceſſarios Kobeinis 223. Pauli Epiſcopi conſilium de turbis componendis & damnis reſarciendis, auxiliumqve pecuniarium hanc ad rem oblatum, reſpuit 223. 225. Expellitur a proceribus de ſede Cathedrali 227. Invitationem (ad domicilium) Pauli Epiſcopi ſpernit, & congreſſum ejus vitat, *ibid.* Ejus ſatellitium vocatur ab auctore *Maleficorum congregatio*, ibid.

Gud-

Digitized by Google

Gudmundus Bialfii filius, Abbas, obiit 250. n.
Gudmundus Brandi filius, ſacerdos 107. Ejus laus, & obitus, *ibid.* n. 74.
Gudmundus Ketillis filius, obiit 139.
Gudmundus Conradi filius, 105.
Gudmundus Riki (Potens) 255. & 257.
Gudmundus Sölmundi filius, pater Viga-bardii, 255.
Gudruna Thoroddi filia, Herdiſæ Pauli Epiſcopi uxoris ex ſorore neptis, & fatalis interitus ſocia 205. 207.
Gunnlögus Monachus, laudat auctores de Miraculo Fridrici Epiſcopi 299. Teſtis laudatur de jure piſcationis Templi Holtenſis 323.
Guthormus Finnolfi filius, ſacerdos, ab Isleifo ſucceſſor in Epiſcopatu proponitur 21. Noluit id officium ſuſcipere, cum præſto eſſet Giſſur Isleifi filius 41.
Guttormus Norvegiæ Rex, obiit 248. & n. 32.

H.

Hácon Herdibreidr (humeroſus) Norvegiæ Rex, occiſus 235.
Hácon Magni filius (Haraldi Severi nepos vulgo *Poris-fóstri* : Thoreris alumnus cognominatus) Norvegiæ Rex, deceſſit 67.
Hácon Sverreris filius, Norvegiæ Rex 193. obiit 249.

Digitized by Google

Hácon (Galinn, morus) Regis Ingii frater, Comes Norvegiæ 227.
Haſlidius Maris filius, in comitiis vulneratur 65. Ejus lis cum Thorgilſe Oddii filio 87.
Haſlidius Thorvaldi filius, Abbas, obiit 250. n. 43.
Hafur in *Guddólum* 319.
Hafur-biörn 87.
Halla, Pauli Epiſcopi filia, ejus artes eximiæ 201. 203. Interiit cum matre in amne Thiórſá 207.
Halldora Eyiolfi filia, mater Klængi Epiſcopi 113.
Halldora Hrolfi filia, Giſſuris Albi uxor 11.
Hallfrida Snorrii filia, mater Thorlaci Epiſcopi 69.
Hallus Giſſuris filius, 151. & n. 3.
Hallus de Sida 87.
Hallus Teiti filius, 77. 105 & n. 72. Epiſcopus electus, Trajecti ad Rhenum moritur 113. Lingvarum in eo ſcientia *ibid.*
Hamar-Kaupángur, Emporium Hamarenſe 158.
Haralldus Gillius Norvegiæ Rex, pugnat in Fyriskeifó, unde in Daniam profugus donis a Magno Einaris filio, Epiſcopo deſignato, colitur 91. In regnum revertitur *ibid.* Laudatur a devotione, & in amicos largitate 93. Proditur a civibus (Bergenſibus) 109.

Digitized by Google

Haralldus Gormſonius (Gormi filius) Daniæ Rex, paternitatem Sveinis *Furcatæ barbæ* inficiatur 263.

Haralldus Gudinæ (Godvini) filius, Angliæ Rex, prælio cecidit 35.

Haralldus Sigurdi filius, Norvegiæ Rex, Materiem ſuppeditavit Templo Thingvallenſi 63. Ejus judicium de Giſſure Isleifi filio 39. In Anglia cecidit 35.

Haralldus, Comes Orcadenſis, cum eo verſatus eſt Paulus Johannis filius (poſtea Epiſcopus) 145. Feloniæ ab Rege Sverrere accuſatur 163. n. Moritur 249. & n. 39.

Hardvigus Archiepiſcopus Magdeburgenſis, Giſſurem Epiſcopum ordinat 43.

Haukadalus, prædium 13. 77.

Haukagil, prædium 293.

Hauki Berſerki, Chriſtianæ religioni adverſantur 295. Fridricum Epiſcopum, ut artibus Berſerkicis ſecum experiatur, provocant, *ibid.* Certaminis hujus exitus 297.

Hecla (mons Islandiæ notiſſimus), ignis ex ea eruptiones 69. 137. 197.

Hedinn de Sualbardo, ejus character, ſtirps, matrimonium 311. 313. Orationem in comitiis habet adverſus Thorvalldum *peregrinatorem* publice ibi verbum Dei prædicantem, qva omnes a fide illi tribuenda avertit 313. Eum Thorvalldus in Norvegia fecit interfici 333.

Digitized by Google

Hegranes, conventus ibi habitus 327.
Hellgius Skaptii filius, occiſus 139.
Henricus (Primus) Angliæ Rex, obiit 111.
Henricus Epiſcopus in Islandiam venit tempore Isleifi Epiſcopi 31.
Henricus Conradi filius, Imperator, urſo albo, ab Isleifo Giſſuris filio Epiſcopo electo, donatur, & Isleifum literis commeatus per regnum ſuum munit 15.
Herads-vad, Cœnobium in Dania 160.
Herdiſa Ketillis filia, uxor Pauli Epiſcopi 145. Ejus laudes *ibid.* & 155. 169. 201. 211. In amne Thiórſá periit 207.
Herdiſa, Thordi de Höfdio gnata, uxor Atlii Robuſti 255.
Herfurda 12. vid. *Erfurda*.
Hermundus Kodranis filius, obiit 251.
Hialltius Skeggii filius, Giſſuris Albi gener. 11.
Hlennius Grandævus, ſacra Chriſtiana amplectitur 303.
Hof in Vopnafiördo, prima habitatio Giſſuris Epiſcopi 39.
Hólar in *Hiallta-dal*, Cathedra Epiſcopalis ibi conſtituta 55.
Hollt in *Kólgo-myra*, Mannii *Chriſtiani* ſedes. 321. 323.
Homiliæ ſacræ, ad ſola feſta majora a Paulo Epiſcopo reductæ; & qva mente hoc fecerit 213.

Hreinn

Digitized by Google

Hreinn Abbas, obiit 137 & n. 98.
Hraungerdi (ſepes ſaxea) prædium 13.
Húngrvaka, Liber, cur ita dictus, 3. Cur conſcriptus 3. 5. Qvando ſcriptus 139. n. 89. Comparatur ab Auctore materiæ corneæ cochlearium 7. Et cur hoc 9. Chronologia ejus examinatur, & erroris arguitur 24 ſeqq. n. 14.

J.

Járngerda, uxor Kodranis in Gilia, baptizatur, 299.
Ignes per mediam cœnaculi longitudinem more antiqvo facti 295.
Illugius Leifi filius, faber lignarius 121.
Incendium villæ Hytardali 103. *Incendium* Önundi Thorkelis filii 251. n. 50. *Incendium* maris ante litora, prodigium 241.
Inceſtæ nuptiæ 17.
Ingimundus Hafuris filius, qvinqvennis parvulus Fridricum Epiſcopum adiens, ultro baptismum petit impetratqve 319. 321.
Ingius Haralldi filius, Rex Norvegiæ, cæſus 134. & n.
Ingius (Bárdi filius) Rex Norvegiæ 227.
Initiationes plures ſacerdotalem anteceſſere 89.
Inundatio maris, ei celer opum proventus comparatur 147.

Johannes,

Digitized by Google

Johannes, primus Norvegiæ Archiepiſcopus, ob. 135. n.

Johannes Epiſcopus Grænlandiæ, in Islandiam venit 187. Chriſma una cum Paulo Epiſcopo conſecrat, *ib.* Islandis monſtrat rationem vinum è baccis empetri faciendi 189. Romam proficiſcitur *ibid.* Ejus obitus 186. n. 11.

Johannes Hybernus, Epiſcopus, in Islandiam venit 31. Fertur a qvibusdam in Vandaliam profectus, multos ibi ad Deum convertiſſe, & martyrium paſſus eſſe 31.

Johannes Lopti filius, Pauli Epiſcopi pater 143. Klængi Epiſcopi amicus fidiſſimus 123. Bergis hyemat 127. 129. Deceſſit 175.

Johannes, frater Herdiſæ, uxoris Pauli Epiſcopi 205.

Johannes Ögmundi filius, Isleifi Epiſcopi diſcipulus 21. Primus Epiſcopus Holenſis initiatur 53. Obiit 85. Sanctitas ejus qvando publice fuerit recepta 131. n.

Johannes Sigurdi (& in nota, ex conjectura, *Sigmundi*) filius, obiit 137.

Isleifus Giſſuris filius, peregre literas diſcit, & ad ſacerdotium initiatur 13. Ejus forma & mores, *ibid.* Primus totius Islandiæ Epiſcopus creatur 15. Ærumnæ ejus in Epiſcopatu 17. Et jugis opum penuria 19. Miracula ejus 23. Multos in literis erudiit 19. Deceſſit 25.

Digitized by Google

Jus Eccleſiaſticum, a Thorlaco & Ketille Epiſcopis ſancitum 77.

K.

Kálfus Snorrii filius, obiit 251. n. 49.
Kanutus Sanctus, Daniæ Rex, occubuit 67.
Kanutus, Sveciæ Rex, obiit 248. n. 33.
Kanutus Valldemari filius, Daniæ Rex, ſuam auctoritatem interponit de maturanda inauguratione Pauli Epiſcopi 161.
Ketilbiörn Grandævus 11.
Ketell Hamundi filius, ſacerdos, & famulus Pauli Epiſcopi 217.
Ketell, ſocer Pauli Epiſcopi 145. 179.
Ketell, filius Pauli Epiſcopi 149. Ejus artes 201. Obitus *ibid.* n. 18.
Ketell Thorſteinis filius, Epiſcopus Holenſis inauguratur 77. Res ab eo geſtæ *ibid.* Septuagenarius comitia adiens, omnium clericorum precibus ſe commendat 97. 99. Inde Skalholtum ad encaenia invitatus, in balneis Laugaráſenſibus mortem obiit 99.
Kiartans-giá, nomen proprium viæ montanæ. 319.
Klængus Thorſteinis filius, Epiſcopus 113. Ejus forma, ſtatura, indoles & mores, *ibid.* & 117. artes *ibid.* & 115. 121. Gratia apud populares & exteros 123. Inauguratur in Epiſco-

Digitized by Google

Episcopum 115. Templum in Skalhollto ædificat 117. Sumtus ejus ingentes in hanc ædificationem, in hospitalitates in convivia, in munerationes amicorum 119. Auctoritas ejus in foro, & legum patriarum peritia 121. In Templi Skalholtensis initiatione convivium freqvans & sumtuosum celebrat, in qva re notatur ob magnificentiæ studium, justa præmeditatione destitutum. 123. 125. Munera cum principibus exterarum regionum alternat 123. Simul instruit pueros, libros exscribit, & loqvitur ea qvæ usus fert. 127. Vexat corpus suum variis afflictionibus religiosis, ultra qvam priores Episcopi, *ibid.* In senecta a pedibus laborat 129. Episcopum eligit Thorlacum Thorhalli filium 131. Lecto hæret toto fere ultimo anno ætatis suæ 133. Moritur, *ibid.* Summa ejus elogii 139.

Klængus Thorvalldi filius, peregre moritur 235. In eo laudatur spes viri primarii *ibid.*

Klaufius Thorvalldi filius 305. Nefariæ ejus adversus ritus Christianos molitiones 307. & seqv.

Kodrann in Giliá 255. notatur a duritia & defectu paternæ caritatis erga filium Thorvalldum puerum 257. Arguitur avaritiæ

Digitized by Google

& iniqvitatis in mulctis & mercedibus fundorum ac pecudum (pecumarum) extorqvendis 259. 261. Religionis ejus genus singulare 277. 279. Deum suum, ut fallacem & infirmum, (per qvietem) repudiat 291. Baptizatur *ibid.*

Kolbeinn Tumii filius, turbas cum Gudmundo Episcopo exercet 217. Prælio cum eodem conserto morte occubuit 221.

Kólgumyri 322. & not. l.

Kolus, Episcopus peregrinus, in Islandiam venit tempore Isleifi Episcopi, & ibi diem suum obiit 19.

Kolus, Episcopus in Vikia (Norvegiæ) Isleifi Episcopi discipulus 21.

L.

Lækia-mot, prædium, sedes Frideri Episcopi, & Thorvalldi 291.

Lamberti Episcopi cantileaa, in aëre cantari visa 85.

Laugar-ás (prædium) balneæ apud istud (sive lavacrum calidum ipsius naturæ in productum) 99.

Laxárdalus, territorium 317.

Leggus sacerdos, Pauli Episcopi minister. 215. & 214. a.

Digitized by Google

Lemarus, Archiepiscopus, officio motus 43.
Leo, (Nonus) Pontifex Maximus 14. n. 7. & 15.
Lingua Islandica, homini Germano ignota 275.
Lituus, (scipio Episcopalis) ex dente [dentibus] ceti factus, dono missus Thoreri Archiepiscopo, a Paulo Episcopo Johannis filio 231.
Loptus, Pauli Episcopi filius, ejus artes 201. peregrinatio 227. Vitam religiosam amplexus decessit 200. n. 17.
Lunæ, facies sanguinis instar, ejusque defectus sudo aëre 239.

M.

Magadaborg (Magdaborg, Magdeburgum) urbs Saxoniæ 42. 43.
Magni Bóni, Regis Norvegiæ obitus 34.
Magnus Einari filius, Episcopus Skalholtensis 87. Ejus genus *ibid.* Forma, indoles, mores, artes 89. Coopitur in Episcopum *ibid.* Venit in amicitiam Regis Haralldi Gillii 91. Ab Össure Archiepiscopo initiatur ad Episcoparum *ibid.* Eximia ab Haralldo Rege munera accipit 93. Laudatur speciatim ab studio reconciliandarum discordiarum, & in hanc rem liberalitate 95. Templum Skalholtense a se auctum consecrat *ibid.* Dirat Cathedram Skalholtensem

Digitized by Google

sem 97. Incendio Hytardalensi perit 103. 109. Qvid mortes genus sibi a Deo exoptaverit 109.

Magnus Gissuris Halli f. filius 179. 237.

Magnus Rex Haralldi (*Severi*) filius obiit 35.

Magnus Nudipes, Rex Norvegiæ cecidit 67. Proavus fuit Pauli Episcopi Johannis filii 143.

Magnus Sanctus, Comes, ejus cædes 69.

Magnus Sigurdi filius (Coecus) Rex Norvegiæ 109. Ejus cædes 111.

Magnus Thordi filius, sacerdos Reykiahollten-sis 89.

Mána foss, locus piscaturæ 323.

Mána-gardr 325. Utrumqve ex seqventi.

Mánius Christianus 321. A Friderico Episcopo baptizatur *ibid.* Ejus vitæ sanctitas *ibid.* Devotio, & in pauperes liberalitas 327. Templum in Holto (prædio suo) condit *ibid.* Gravi annonâ incubante salmonum captura abunde utitur *ibid.* Ejus capturæ jus templo Holtensi legat *ibid.* Anachoreta fit, gentilium, eorum fugiens, convictum eam vitam amplexus æstatibus opus fœnarium facit, vaccæ suæ, cujus lacte victitabat, hybernum alimentum provisurus 325.

Digitized by Google

Marcus Skeggii filius, Legifer, Laudatur a ſapientia, & arte poëtica 47. obiit 69.
Margareta Artificioſa, laudatur ab arte cælandi, & dentes (balænarum) ſculpendi 231. 233.
Menſuræ ulnarum, qvomodo in Islandia auctoritate Pauli Epiſcopi fuerint determinatæ 189. 191.
Mikligardr 334.
Mollda-gnupus 87.
Mors violenta, peccatorum remiſſionem promereri credita 102. n. 66.

N.

Niáll Epiſcopus, obiit 249.
Nicolaus, Abbas monaſterii Thveræënſis, orationem habet in Templi Skalholltini conſecratione 123.
Nicolaus, Abbas Nidroſienſis *ibid.* n. 87.
Sanctus *Nicolaus*, Epiſcopus Myrenſis 67. 115. n. 85.
Nicolaus, Epiſcopus Oſloënſis, Paulum Epiſcopum muneribus ornat 229.
Nicolaus Sigurdi filius, cæſus 139.
Novitates, exoticæ in comitiis Islandicis publicè narratæ 93.

Digitized by Google

Nordlandi, (Islandiæ ſeptentrionalis incolæ) preces admovent Giſſuri Epiſcopo, de venia ſuum ſibi proprium Epiſcopum habendi 51. Hujus petitionis fundamentum ſ. prætextus *ibid.*

Nuntius Templorum, & ſacerdotum, a Paulo Epiſcopo in ſua dioeceſi initus, & qua de cauſa 195.

O.

Oddnya Magni filia, Magni Epiſcopi noverca 87.

Olaus in Hauka-gilo, ſocer Thorvaldi *peregrinatoris* 293. Templum in villa ſua condit 299.

Olaus Kyrre (opietus) Rex Norvegiæ, Romam mittit pacem oratum defunctis 33. Deceſſit 67.

Olaus Magni f. Rex Norvegiæ, obiit 67.

Olaus Sanctus, Norv. R. Eo auctore Biarnvardus *Eruditus* petit 31. Cælus 34. n. 17.

Öndolfus, unus ex primis occupatoribus Islandiæ 303. & var. lect. b.

Örnundus in Reykiadalo, Chriſto nomen dat 303.

Örnundus Thorkelis filius, moritur 251.

Ormus Pauli Epiſcopi frater 167. Ejus elogium 191.

Ormus,

Digitized by Google

Ormus, frater Thorvaldi *peregrinatoris*, patri in deliciis fuit 257. Baptizari detrectavit 291.

Össur Archiepiscopus, Johannem Ögmundi, Thorlacum Runolfi, & Magnum Einaris filium, Episcopos ordinat 53. 73. 91. Ejus sub auspiciis conditum est *jus Ecclesiasticum*. Thorlaci & Ketilli Episcoporum 77. Diem suum obiit 110. n. 80.

P.

Paschalis, Pontif. R. decessit 61.

Patientia erga contumaces & improbas, ad munus Apostoli pertinet 141.

Patricius (Sanctus,) Apostolus Hyberniæ 141.

Paulus Joannis filius, Episcopus Skalholtensis 143. Ejus genus, forma, ingenium *ibid.* Artes 145. Morbi 147. 149. Matrimonium 145. 149. Peregrinatio, & literarum in Anglia studium 145. Prætura 149. Pietas erga Thorlacum Episcopum avunculum suum 151. Electus in locum Thorlaci Episcopi, primum detrectat id munus, sed tandem suscipit utilitatis publicæ gratia 153. Peregre proficiscitur inaugurationis causâ 155. Apud Regem Sverrerem hospitatur 159. 163. Sacerdos consecratur 159.

Digitized by Google

159. Episcopus consecratur 161. Absalonem Archiepiscopum, & ceteros inaugurationis suæ promotores, donis remunerat 161. 163. Ejus jam Episcopi facti comitas & communitas erga subditos 167. 195. Lenitas præceptorum 195. Providentia circa rem familiarem 169. Hospitalitas *ibid.* Felicitas 197. Amor in eum populi universi 169. 195. 197. Ædificationes sumtuosæ ad templum Cathedrale pertinentes 171. seqv. Iniqvitati mensurarum qvæ ulnis exiguntur, invenit remedium 191. Luctuosam uxoris & filiæ jacturam qvomodo tulerit 209. 213. Et moderatio ejus circa sumtus in harum exseqviis 209. 211. Institutum ejus circa homilias (seu sacras conciones) 213. Qvoties ipse qvotannis concionatus fuerit *ibid.* Cur diversis usus fuerit ministris, cum priores Episcopi semper eodem usi sint 217. Implicatur turbis inter Gudmundum Episcopum & Nordlandos, & qvomodo se in hisce gesserit 219. 223. 225. Qvod temperamentum secutus fuerit circa suæ dioeceseos incolas a Gudmundo excommunicatos 221. Suspectus sit Gudmundo, qvasi procerum partibus studeat 125. Muneribus honoratur a Thorere Archie-

Digitized by Google

Archiepiſcopo, & Nicolao Epiſcopo, Norvegis 229. Amicos exteros donis colit; nominatim Thorerem Archiepiſcopum 231. Morbum nanciſcitur ſibi capitalem 235. Ante extremam unctionem longum ſermonem habet, atqve ibi ſedulò confitetur univerſa, qvæ ſe in Epiſcopatu admiſiſſe arbitrabatur, aliis cavenda: Condonationem offenſarum omnes orat, & ipſe vicisſim dat 237. Placidè decedit 239. Epilogus Auctoris ſuper ejus obitu conſolatorius 243. Portenta ejus obitûs 239. Qvot annos Epiſcopatum geſſerit 245. 247. Et ejus encomium ab Amundio Arnæ filio, poëta *ibid.*

Paulus Sölvii filius, ſacerdos 105. & n. 70.

Paulus Thordi filius, obiit 137.

Peſtilentia, in Islandia 65.

Petrus, Epiſcopus Roſkildenſis 161.

Philippus, Francorum Rex, obiit 61. n. 38.

Philippus, Svecorum Rex, obiit *ibid.* n. 38.

Philippus, Comes, obiit 249.

Piratica, exercetur a nonnullis in Islandia, ſedente Isleifo Epiſcopo 17.

Piſcatura, ejus in annibus exercendæ jus peculiare 323.

Digitized by Google

Prærogativa, ſ. primatus præſumtionis, de qvalibet præda indiviſa, commilitonum fortiſſimo, ex lege piratica, conceſſa 265. 267.
Procellæ vehementes, in Islandia 63.
Prodigia 83. 239. 241. 315.
Pſalterium (Davidis,) Ejus tertia pars qvotidie cantata 79.
Purpura candida 47.

R.

Ragnheida, uxor Hedinis de Svalbardo 313.
Ragneida Thorballi filia, mater Pauli Epiſcopi 143.
Rangár-ós, portus 39.
Reges, ita appellati duces piratarum 263.
Reſponſa memorabilia 57. 73.
Reykia-ſtrönd, territorium in Skagafiördo 255.
Reykia-hollt, prædium, inde Thorlacus Runolfi filius Epiſcopi titulum accepit 73. 75.
Richardus, Angliæ Rex, moritur 249.
Rivus, per transverſum cadens coenaculum 293.
Roïskellda (Roſkillda) 160.
Rúda á Englandi (Rothomagus Nordmanniæ) 30. 31. n.
Rudolphus, Epiſcopus, in Islandiam venit, & qvamdiu ibi manſerit 31.

Digitized by Google

Runolfus, Episcop' (Ketilli) filius, templum Skalholtense carmine laudat 121. obiit *ibid.* n.

Runolfus Thorlaci filius, pater Thorlaci prioris, Episcopi 69.

Russia, multos habuit Reges Imperatori Græco subjectos 337. Diversa fuit à *Gardarikia ibid.*

S.

Sacerdotes, numerati à Paulo Episcopo, vide *Numerus.*

Sacerdotium, & munus Legiferi, penes eandem personam m. n. 81.

Sæmundus Hæbudensis 225.

Sæmundar-blida, territorium Skagafiördi *ibid.*

Sæmundus (Polyhistor) sacerdos Oddensis, ejus laudes 47. Opera navata Gissuri Episcopo in Decimis introducendis *ibid.* & seqv. Obitus 85. & n.

Sæmundus, frater Pauli Episcopi, ejus encomium 191.

Salmonum piscatus 223.

Sandár-tunga, prædium 97.

Saum-æsa 262. lect. var.

Saxum, habitaculum Genii, qvem Kodrann in Gilia pro Deo coluit 279.

Scrinium,

Digitized by Google

Scrinium, reliqviis D. Thorlaci Episcopi à Paulo Episcopo concinnatum 185. Summa impensarum in id *ibid.* magnitudo ejus 187. & aliorum eâ ætate in Islandia *ibid.*

Selia, Norvegiæ, (Insula) Sedes Episcopalis 33.

Sententiæ moralis 7. 125. 211. *Memorabiles*, vide *Responsa*.

Sententiæ Biblicæ 203. & 207.

Sigfusus Grimi filius, sacerdos, submersionis periculum evadit 207.

Sigmundus Ormi filius, obiit 250. n. 47.

Sigurdus Hierosolymipeta, Rex Norvegiæ cum fratre Eysteine 83.

Sigurdus Haralldii Gillii filius (cognomento *Munnur* (Labeo, aut Facundus) 9. Rex Norvegiæ, interfectus 135.

Sigurdus Slembi-diákn, cæsus 110. & n. 79.

Skalholltum, a qvo conditum 11. Sedes Episcopalis perpetua ex Gissuris Episcopi sanctione 47.

Skarbendingur, nomen proprium pallii sacri in Skalholto 97.

Skeggius, Fridgerdæ Hvammensis filius, verba Thorvalldi *peregrinatoris* pro religione Christiana, in ludibrium vertit 301.

Skiádak, qvid sit 23. n. Cerevisiam isthoc mixtam, sua benedictione innoxiam reddit Isleifus Episcopus 23.

Skidius,

Digitized by Google

Skidius, Grandævus 255.
Skriódr, nomen proprium calicis Templi Skalholtini 92. lect. var.
Snorrius Karlis (Caroli) filius, Thorlaci Episcopi, prioris, avus maternus 69.
Snorrius, pontifex (Helgafellensis) obiit 37.
Snorrius Svertingi filius 107.
Snorra-ſtader, villa 188.
Sölmundus Eylifi filius 155.
Somnia, Kodranis in Gilia 283. ſeqv. *Somnium* matris Fridrici Episcopi 327.
Sörkver, Svecorum Rex, obiit 248.
Sponſa ſpiritualis, Episcopi recens inaugurati, vocatur ædes ſacra cathedralis, per allegoriam 165.
Steinunna, Thorgrimi (cognomento *proceri*, Landn. b. p. 277.) filia, uxor Giſſuris Episcopi 37. Cum viro Romam proficiſcitur 39. Oeconomiam regit intra parietes Skalholtinos 49. ſeqv. Maritum de voto pro ſalute ejus nuncupando conſulit 57.
Steinſtader, prædium in Vatzdalo 33.
Sveinn fiſſobarbus (ſeu, ut vocari ſolet, *barbæ furcatæ*) Daniæ Rex, ejus parentes 263. Piraticæ incumbit *ibid.* & qvidem ultra mare occidentale *ibid.* Belligerans in Britannia vivus capitur, & in carcerem conjicitur

Digitized by Google

citur 267. Inde merito Thorvalldi Kodranis filii liberatur 269. Teſtimonium ejus de Thorvalldo 271. & 273.

Sveinn Ulfi filius, Daniæ Rex, obiit 36. n. 21.

Sverrer Magnus, Rex Norvegiæ 157. Laudatur ab excellenti ſapientia *ibid.* Paulum Johannis filium Epiſcopatus candidatum perhonorificè accepit *ibid.* Docuit modum vini ex baccis empetri faciendi 189. Excesſit e vivis 248.

T.

Teitus in Haukadalo, filius Isleifi Epiſcopi 13.

Teitus, Giſſuris Epiſcopi filius 65. De hoc plura notatu digna legere eſt in Vita Magni Nudipedis Norv. R.

Teitus, Ketilbiörni *Grandævi* filius, primus Skalholti conditor 11.

Templa in dioeceſi Skalholtenſi numerata 195.

Templum in Aſo apud Hialltadalum conditum (qvod primum in Islandia fuiſſe credibile eſt) 305. & fin. Hiſt. Miraculoſe ab incendio ſervatur 307. 309.

Templum Cathedrale, Skalholtenſe XXX. ulnarum 45. Intrinſecus & extrinſecus inauguratum 123.

Terræ motus funeſtus in Islandia 137. 233.

Digitized by Google

Thiors-á, amnis nobilis 205.
Thomas (Sanctus) Archiepiſcopus Anglorum, ejus paſſio 137.
Thora Pauli Epiſcopi filia, laudatur ab obſeqvio & amabilitate indolis 203. Annos nata XIV. oeconomiam Skalholtenſem intra parietes regit cum omnium approbatione 211. 213.
Thorarinn, colonus Hvammenſis 301.
Thorarinn Ivaris filius, occiſus 87.
Thordiſa mulier Inſulana (Vide *Eyversk*) uxor ſecunda Giſſuris Albi 11.
Thordiſa, Thoroddi pontificis filia, uxor tertia Giſſuris Albi, & mater Isleifi Epiſcopi 13.
Thordiſa hariola (vates) 257. Ejus de Thorvalldo Kodranis filio vaticinium 259. Scrupulus ejus de argento, qvod Thorvalldo abs ſe dimiſſo præbebat pater 259. ſeqv. Thorvalldum educavit 263.
Thordus, frater Thorvardi Spakbödvaris filii, abhorret a nefario conſilio fratris Arngeirris 303. 307.
Thordus de Höfdio 255. 301.
Thordus Snorrii filius, obiit 251.
Thorer, Epiſcopus 159. idem ut videtur cum ſeqventi.

Digitized by Google

Thorer, Archiepiſcopus Norvegorum, Paulo Epiſcopo ſplendida munera mittit 229. Paulus ei vicem munerum reddit 231.

Thorer Broddii filius (*Viga-biarnii* nepos) prior maritus Steinunnæ uxoris Giſſuris Epiſcopi 37.

Thorer Steinmodi filius, ſacerdos, cæſus 110. n. 79.

Thorer (aliis *Thorſteinn*) maritus Margaretæ Artificioſæ, procurator bonorum Cathedræ Skalholtenſis 231.

Thorgils Oddii filius, ejus lites cum Haſlidio Máris filio, & harum compoſitio 87. n. 57.

Thorkatla Skaptii (Legiferi, ut videtur) filia, uxor Ketilli Giſſuris Albi filii 11.

Thorkell Eyiolfi filius, periit 36. n. 22.

Thorkell Grenjadi filius 302.

Thorkell Halli filius, Pauli Epiſcopi famulus, laudatur a donis docendi (concionandi) & morum integritate 215. In Canonicorum coenobium ſe confert, *ibid.* & 155.

Thorkell Skotakollus (Landn. b. 306. *Skotakarl*) 69.

Thorkell Skumi filius, obiit 250. n. 44.

Thorlacus Ketilli filius, levir Pauli Epiſcopi 179. 211. moritur 210. n.

Digitized by Google

Thorlacus Runolfi filius 69. Ejus genus, ingenium, mores 69. 71. Statura, forma 71. Literis imbuitur in Hauka-dalo 69. Cooptatur Episcopus 55. 71. Ea dignitate minus dignus videtur exteris, at mox ob responsum suum piæ modestiæ plenum, dignissimus. 73. Scrupulus super ejus initiatione, qvomodo remotus 73. Inauguratur in Dania 75. Multos in literis instruit, & Christianismum in Islandia multimodis promovet, *ibid.* Jus Ecclesiasticum componendum curat 77. Episcopatu utitur incommodo 87. Ejus exercitia qvotidiana, secundum unum Hungurvakæ Codicem 78. n. h. Piè moritur 81.

Thorlacus Thorarini filius 69.

Thorlacus Thorhalli filius, Abbas Thyckvabæensis 131. Klængo Episcopus cooptatur 131. Ejus elogium 141. Vita ejus ab auctore *Hungurvakæ* scripta 139. Ejus reliqviæ exhumantur, & decenter suo loco componuntur 181. Festum illi lege sancitur, votaqve & donaria fiunt, *ibid.* Primus fuit Sanctorum Islandiæ 131.

Thorleifus Thorlaci filius, de Hytar-dal 179. obiit 251.

Thorlöga, Sæmundi Hæbudensis filia 255.

Digitized by Google

Thoroddus in Hiallo, pontifex, avus maternus Isleifi Epiſcopi 13.

Thorſteinn Aurifaber, & ſcrinii (Thorlaciani) artifex 185. n. & 231.

Thorſteinn, Halli de Sida filius 87.

Thorſteinn Hávardi filius (rectius *Hallvardi*, ex *Landn. b.* qvæ & auctorem cædis nominat Einarem Hiallilandenſem 372.) cæſus 85. 87.

Thorſteinn Diaconus, in amne Thiorſá perit 267.

Thorſteinn Kuggii filius, cæſus 37.

Tharvalldus, *Giſſuris Halli* filii filius 179. 199. 237. 241.

Thorvalldus Kodranis filius, *Peregrinator* 257. In pueritia obſeqvioſus erga iniqvum & immitem patrem, *ibid.* A Thordiſa *Vate* educandus ſuſcipitur 261. Peregre proficiſcitur 263. Sveini *Fiſſobarbo* tum archipiratæ militat, & ab eo omnibus aliis anteponitur 263. Ejus virtutes recenſentur 265. Sveinem Regem & plures commilitonum in carcerem conjectos, ſuo merito inde liberat 269. Multas terras perluſtrat 273. Baptizatur, *ibid.* Fridricum Epiſcopum perſvadet ut ſecum in Islandiam eat, parentum & cognatorum convertendorum gratia,

Digitized by Google

gratia, *ibid.* In Islandiam veniens apud patrem hyemat, *ibid.* Ista hyeme parentes & eorum familiam ad Deum convertit 291. Qvo pacto hoc perfecerit fusè memoratur 275. seqv. Ipse & Episcopus domicilium sibi constituunt *Lækiamoti* in Vididalo, ibiqve IV. annos habitant 291. Thorvalldus matrimonium init 293. Qvid in istis nuptiis evenerit memorabile 295. seqv. (Vide &, *Fridricus Episcopus*, & *Hauki.*) Cum Episcopo in Provinciam occidentalem proficiscitur divini præconii causa, sed nihil ibi proficit 303. Speciatim *Hvammi* in Breidafiardar-dalis concionatus contemnitur & deridetur qvod ipse carmine significat 301. In Provincia Septentrionali aliqvot viros nobiles Christo acqvirit 303. Divinum in comitiis universalibus faciens præconium, a Hedine Svalbardensi maledictis laceratur & neminem sibi credentem invenit 313. duos occidit, qvi se & Episcopum carmine diffamaverant, qvod factum a Fridrico Episcopo improbatur 315. Qvarta (*septima*, vitiosè) hyeme Lækiamoti exacta cum Episcopo in Norvegiam proficiscitur, ibi incidens in Hedinem Svalbardensem hunc facit interfici 331. 333.

Digitized by Google

Hanc ob rem ab Episcopo relictus Islandiam repetere non vult piis rationibus inductus 333. 335. Iter suscipit in regiones exteriores Hierosolymam usqve 335. Ab ipso Imperatore (Græco) perhonorifice accipitur, & donis, ceu amicus, ornatur, *ibid.* Per istas regiones qvasi columen qvoddam Religionis Christianæ celebratur, *ibid.* Ab Imperatore constituitur præses Russiæ & totius Gardarikiæ, potestate in multos harum regionum reges instructus 337. Ibi monasterium *condidit, & in* hoc monasterio vitam finiit, *ibid.* Annus æræ Christianæ, qvo in Islandiam cum Episcopo venit, determinatur, *ibid.* seqv.

Thorvalldus Ressonius 305.

Thorvalldus Thorkilli filius, obiit 251

Thorvardus (qvibusdam *Thorvalldus*) Spakbödvaris filius, fidem Christianam amplectitur 303. Templum condit in Aso villa sua 305. 339. Et qvando hoc factum, *ibid.* Atrox injuriarum vindex perhibetur 307.

Torvastadir, (in *Biskupstungis*) villa sacerdotalis, notabilis super ea observatio Brynjolfi Episcopi 104. n.

Torvius Bödvaris filius, sacerdos, & famulus Thorlaci Episcopi, ejus character, & studia

Digitized by Google

dia qvotidiana 79. Perit incendio Hytardalenſi 105.

Trect (Trajectum) urbs 112.

Tropus, Allegoria 164. 242.

Turris lignea (ſive propylæum, porticus) templo Skalholtenſi a Paulo Epiſcopo addita 271. ſq.

V.

Velum, inter Chriſtianos & Ethnicos in una domo coenantes, expanſum 293.

Ver, territorium in orientali provincia (hodie *Alfta-ver*) 154.

Veſtmanneyiæ (*Inſulæ Weſtmannorum* v: *Scotorum*, *Hybernorum* &c.) has omnes fere Magnus Einaris filius Epiſcopus ſuo ære emit, & donavit cathedræ Skalholltenſi 97.

Videneſenſe prælium 220. n.

Vidvika, prædium in Skagafiördo 303.

Viga-bardius 265.

Vilborga Giſſuris Albi filia, Hialltii Skeggii filii conjux 11.

Vilhelmus (conqveſtor) Angliæ Rex, obiit 66. n. 40.

Vinum, e baccis empetri factum 189.

Viſiones, vid. *prodigia*.

Ulaſtin (*Uladzſtir* Snorrio) Hyberniæ provincia 66. lit. p.

Digitized by Google

Ulfus, Epiſcopus Anglus, aliis *Rudolfus*, in Islandia fuit 31.

Ulnæ, earum nova menſura lege determinata 191. Vid. *Menſura.*

Votum pro reſtitutione annonæ in Islandia factum, auctoribus nominatim Paulo Epiſcopo, & Thorvalldo Giſſuris filio 199. 201.

Urſus albus e Grænlandia, dono datus Henrico Imperatori ab Isleifo Epiſcopo 15.

Index

Digitized by Google

Index Vocum.

A.

Abúd, inhabitatio (*by*, habito) 44.

Afbera, *bere af*, excellere, ſuperare. *Afbar ſaungr bans af ödrum mönnum*, cantus ejus alios (aliorum cantum) ſuperabat 144.

Aftektir, reditus, cenſus 50.

Aftekit, decretum, deciſum 176. (Particip. verbi *ek tek af*, pronuncio, decerno.)

Afvendſlur, (Cod. S. *afvinnur*, Cod. T. *Afveitſlur* ex correctione A. Magnæi) expenſæ, ſumtus 192. (*Vendi*, verto, qvaſi *averſiones*.)

Afvinna, res vel negotium qvalescunqve impenſas reqvirens 130. Qvandoqve ipſas impenſas ſignificat. Oppoſitum *Atvinna* ſuo loco vide.

Agæti, præſtantia, interdum adverbialeſcit: *agæta vel*, perbene 174. (ab *á* in adverſus, & *get* adipiſcor. qvaſi res valde expetenda.)

Abyggia, ſollicititudo 6. alias *Abugi*, idem (ab *á*, & *bugr*, animus.)

Akafi, *akefd*, vehementia 296. (*Kaf*, profundum aqvæ, vel *kapp*, certamen, ſtudium vehemens. Sed vide *Ind. Gunnlögs. S.* in hac voce.)

Akafligr, vehemens, de calore 306.

Akenning, ſpecimen, majoris in minori ſimilitudo 182. (Ab *á* in, & *kenni*, ſentio, eſtqve proprie ſenſus levis, guſtus. Haud abſimiliter Martialis, Lib. V. 6. 6. Sic Burrus cito *ſenciat parentem*.)

Digitized by Google

Alfa, genus, pars, *Af guds álfo*, divinitus 178. (ſcribitur *bálfa*, in I. Eccl. Arnæano, cujus Indicem vide hac voce.)

Algerr, perfectus 38. (*gerr*, factus, *allr*, omnis.)

Alhyſi, totum ædificium, omnes ædes, ſimul 232. (*allr*, & *húſ*, domus.)

Alit, facies, aſpectus (*lit*, conſpicio) 142. Alias *Andlit*, idem.

Alldinn, ſenex, ſeneſcens 302. (Participium ſine verbo, ab *Alldr*, ætas.)

Allgöfigr, pervenerabilis 10. (*All*, partic. inſeparab. valde, & *giöf*, donum.)

All-ſkörugr, valde gravis 70. *Skörugr*, gravis, ſtrenuus. (*Skör* caput, qvod à Gr. Κόρβη idem.)

Almælltr, neut. *Almællt*, qvod in ore eſt omnibus, in communem conſenſum venit 154. (Participium ſine verbo, *allr*, & *mæli* dico, cenſeo.)

Ana, concitato impetu ferri 54. *var. lect.*

Andſtreymr, adverſus, arduus, difficilis 150. (de perſona) 232. q. d. adverſo amne, (*and*, partic. inſeparab. contra, & *ſtraumr* torrens.)

Anetiaz, irretiri, implicari 220. (*Net*, retè.)

Anna á hendr einum, moleſtiam cui faceſſere, aut premere qvem violentius de morbo, *var. lect.* 54. (*Önn*, cura, labor, moleſtia.)

Ann-marki, vitium, defectus 72. Affine videtur τῶ *ann-merki*, terminus, limes.

Aptr-reka, (adv. pro adject.) repulſus 90.

Aptr-ſúr, deſiderium rei perditæ 266. (Ubi *apturſiá* mendoſe expreſſum eſt, *aptr*, retro, & *ſe*, video, qvaſi reſpectus ad amiſſum) Alias *Eptirſiar*, idem *ibid.*

Ar-bót,

Digitized by Google

Ar-bót, annonæ in melius mutatio 198. (*Ar*, annus, annona, *bót*, correctio, levamen.)

Ardr, aratrum 210. (à Lat. *aro*.)

Artíd, festum anniversarium (s. dies emortualis defuncti alicujus, a superstitibus qvotannis in memoriam revocandus. *Annalę* simpliciter dicunt qvidam) 132.

A-sáttr, consentiens 92. (ab *á*, & *sætt*, *sátt*, consensus, compositio, qvod porro à *set* pono, compono, sedo)

A síá, inspectio, auspicium 120. alias est *respectus*, *patrocinium* (*á*, & *se* specto.)

Astar-hygli, benevolentia, sedulus amoris affectus 330. (*Ast*, amor, vid. *Gunnl. S.* Indicem, & *Hygli*, cura, vid. *I. Eccl. Arn.* Indicem.)

Ast-gódi, munus s. beneficium amicitiæ & favoris ergo datum 196. (*ást*, & *gódi*, bonum- Sed Cod. *S.* hic legit; *hann þótti öllum mönnum astgódr*, ɔ: erga omnes benignus judicabatur sive promtus ad amandum omnes, *Godr* sumitur interdum pro largo. *Bandamanna S.* Oddr er *godr af fenu* ɔ: Oddus pecuniæ largus est.)

Astsæll, amabilis 168. (qvasi gratiâ felix.)

Astúd, amor, benevolentia 164. (*Ast*, & *Ud* animus.)

Astúdligr, amabilis, gratus 76.

Atfong n. pl. apparatus 164. (*at*, ad, & *fæ*, capio, acqviro.)

Atför, invasio 222. & 330. ubi male impressum est *atferd*. (*at*, & *ferr*, eo, qvasi *aditio: Adire* pro *invadere* invenitur qvoqve apud Latinos.)

At-gervi,

Digitized by Google

At-gervi, qvaliscunqve animi vel corporis elegantia ſive naturæ beneficio, ſive ſtudio & exercitio qvæſita 60. (*gerr at ſer*, iis qvæ virum ornant plenè inſtructus; Urdu allir à eitt ſattir — at einngi madr hefdi *gervari at ſer* verit enn Sigurdr Slembir um alla hluti ɔ: inter omnes conveniebat neminem hominum *iis] qvæ virum ornant undiqvaqve inſtructiorem* fuiſſe Sigurdô Slembere. *Hryggiarſtycki.*)

Atgervi-madr, homo bonis artibus imbutus 200. (rectius & ſvavius qvam *Atgervis-madr.*)

Atſôkn, incurſio, invaſio (hoſtis). 2) advenarum frequentia 18. (*Sæki*, qværo, peto. Angl. a *Seek.* Lat. *Seqvor.*)

Attrædr, Octogenarius 54. (*ræder*, vel à *röd*, qvaſi qvi decadem annorum ordine octavam implevit; aut eſt metatheſis, pro, *ærdr*, qvaſi octo *decades annorum geſtans.*)

Atvinna, labor ruſticus qvaliscunqve, qvo victus & opes parantur. 2) Latius vitæ ſuſtentatio, victus, commeatus labore partus 324. 3) Operæ, ſervi. (*Vinn*, laboro: Dicitur & *ad vinna at einu*, conficere, conſumere qvod, unde forſan *Atvinna* propriè, res ad vitam neceſſaria, qvæ uſu conſumitur.)

Avarp, allocutio. 2) ſententia, judicium 70. Ubi, hann var kalladr — ecki — allſkörugr *at ávarpi vel-ſteſtra manna* ɔ: vultu aut geſtibus haud ſatis gravis habebatur, *ex plerorumqve hominum ſententia.* (Eſt autem *ávarp* vox elliptica, nam deeſt *ordſ*, diciturqve *at verpa ordi á* ɔ: adjicere verbum,

Digitized by Google

verbum, pro, *alloqvi qvem*, & ſententiam ferre de re qvadam. *Verp*, jacio.)

Audgætligr, vilis, parvi pretii, tenuis 278. Vi vocis, facile parabilis (*aud*, partic. inſeparab. facilitatem deſignans, *get*, nanciſcor.)

Audn, f. deſertum 288. (*audr*, vacuus. forte ab *o* particula privativa. vid. *audvandr.*)

Aud-ráð, *Audræði*, qvæſtus. opum paratio, opes, fortunæ 48. 154. (*aud*, & *ráð*, conditio. Mirè convenit Latinum *Facultates*, *Facile agere* &c.)

Aud-ſærr, evidens. conſpicuus. 264. (*aud*, & *ſærr*, viſibilis, a *ſe* video.)

Aud-vandr, minus induſtrius, negligens (particula privativa *o au*, *aud*, formæ variabilis eſt) 214. Cum autem non ſit veri ſimile, Auctorem prædeceſſores Pauli Epiſcopi appellaſſe *Negligentiſſimos*, rejicienda prorſus videtur iſta Lectio *Audvandaſtir*, aut per *facile ſolertiſſimi* exponenda, qvanqvam vix hoc admittat analogia Lingvæ; reponendum igitur *Ráðvandaſtir*, vitæ integerrimæ, aut morum cenſores graviſſimi, ex Cod. *Svec.* & *S.* qvi & hoc loco habet *voro* fuerunt, pro *ero*, & *kunnu* potuerunt, noverunt, pro *kunna;* qvæ lectiones ceteris præferendæ.

Aud-æfi, *audbæfi*, opes, divitiæ 88. vid. *audrad.*

Averki, læſio 222. vid. Olavii Indicem ad *Landnáma-bok.*

B.

Bardagi, pugna, cædes 220. 2) correctio, caſtigatio 56. (*berja* ferire, & *dagi*, de qvo vide I. Olavii Gloſſar. Syntagm. v. *dagr.* Proprie *Bardagi* eſt ver-

Digitized by Google

verberatio. *Grágás* in *Vigſloda* 117. translate etiam calamitas, plaga een plage. Spec. Reg. 348. coll. 349. Literæ Eyſtein's Archiepiſc. in Hiſt. Eccl. Isl. T. 1. pag. 236. Literæ Eyrici Archiepiſc. ibidem pag. 253.)

Beckr, rivus 292. Germ. *Bach.*

Beini m. hoſpitalitas 166. (*beinn*, rectus, directus; *item* hoſpitalis, expediens & promovens alterius iter.

Bera, ferre, *bera fram*, gerere (negotium, officium) 210. *bar til*, accidit, contigit 134. 188. *Naud bar til*, neceſſe fuit. uſus tulit 126. *beraz at*, accidere 98.

Betr (adverb. comparatio) plus, magis. *betr enn álnar lángt*, unâ ulnâ longius 186. (*vel*, bene, multum.)

Bialla, nola 32. Angl. *Bell. bella*, ferire, feriri cum ſonitu.

Bid f. exſpectatio, mora. *góðr í bidum*, longanimus, in expectando facilis, moræ patiens 218.

Bída, morari, exſpectare 222.

Bída, pati 206.

Bífala, commendare 242.

Bila, deficere 198. (*bil*, intervallum, locus vacuus.)

Biórr, domûs frontiſpicium 172. Præterea de omni forma triangulari dicitur. Aliud *Biór* caſtor, fiber.

Birti f. lumen 274.

Birtaz, apparere 286. (utrumqve horum a *biartr* lucidus, clarus.)

Biſkupsdomr, *biſkupsdæmi*, dioeceſis 244.

Biſkups-efni, vid. *Efni.*

Blendinn, *blandinn*, mixtus 98. (*blend*, & *blanda*, miſceo.)

Blíd-

Digitized by Google

Blíðgedr, miti animo, comis ingenii, humanus 248. (*blíðr*, & *ged*, animus.)

Blídlæti, comitas, hilaritas 212. (*blíðlætr*, & *blíðr*.)

Blódnætur, noctes ſangvinis, i. e. proximum a cæde tempus 222. (*blód*, & *nótt*, nox.)

Blód-æſir, (f. pl.) extrema ſangvinis 222. cædes recens & novisſima intelligitur; parte poſteriore petita ab *æſur* extremitates, limites (panni, corii, calceamenti.) Vel *Blód-æſir*, (m. ſing.) furor ſangvinis, animus cæde motus, ab *Æſa* incitare, concitare ad iram (*blód-æſir* non adeſt in Cod. S.)

Bók-víſ, doctus, literatus 30. (*bók*, liber, *Víſ* vel *Víſs*, ſapiens.)

Bolr, truncus (arboris, corporis, ſicut *Limar* utriusqve brachia dicimus) *bolvöxtr* medii corporis ſtatura 38.

Bordi, velum, aulæum 96. Edda Sæmundi ſæpius habet. Hodie *Bordi* fimbria, limbus veſtis ornamenti cauſa aſſutus (à *bord*, & *bard* ora, extremum rei.)

Bót f. emolumentum, lucrum 152.

Bóta-lauſs, irreparabilis 288. (*bót*, & *lauſs*, qvod in compoſitione privationem deſignat.)

Böl n. ſing. malum calamitas. 246. (Dativo antiqv. *bölvi*, genitivo plurali *bölva*.)

Bráð f. celeritas, raro uſurpatur, præterqvam *í bráð* celeriter, primo f. præſenti tempore 232.

Bráðr celer, citus, præceps 222.

Bragd, motus, momentum, temporis articulus. *ſkamma bragdſ* cito, brevi 146.

Bragd,

Digitized by Google

Bragd, vultus, compositio, *med döpru bragdi*, moesto vultu, nubila fronte 282. conf. *yfirbragd.* (*bregd*, verto, muto.)

Brenna, ardere, *Siórinn brann*, mare æstuavit 240.

Brikur (f. pl. s singulari *brik.*) Tabulæ erectæ in templis ornamenti gratia 172. *var. lect.*

Brixl n. exprobratio 316. (*bregda* objicere, exprobrare.)

Brùgdinn, versatus exercitatus 88. (construitur cum accusativo rei adjecta præpositione *vid.* ad. à *bragd.*)

Bú, hospitium 168. Hinc *gódr búþegn*, homo hospitalis, & inhospitalis. *Grettis S.* & *Olafs S. Tryggvaſ.* item *bui* alienus, extraneus, ut *búi-hundr*, nunc pravè *búa-hundr* & *bu-hundr*, canis extrarius; *búi-gridúngr*, taurus extraneus. *Þórſteins S. Hvitá* sub finem. Sed *Bú* proprie sumitur eadem pagin. apud Nostrum *var lect. Einſkis þurfti í bú at bidia*: nihil ad oeconomiam sustentandam deerat.

Byiar-menn, cives, oppidani 108. (*byrr*, villa, oppidum.)

Byliótr, turbidus, turbinibus inqvietus (aër, cælum) 206. *bylr* sonitus, strepitus, turbo.

Bæklingr, libellus 2. 6.

Bækur, genitivus antiqv. à *Bók*, liber 88. *var. lect.* ex numerosa auctoritate Codd. optimorum.

Bæna-halld, opera precibus data, precatio 98. (*bæn* precatio, *belld*, ago, exerceo.)

Bænahalldz-maðr, crebrò precibus vacans. 70.

Digitized by Google

D.

Dádhittir, virtutis inventor, i. e. homo virtuosus poët. 246. (*Dád*, actio, virtus.)

Dags, diei, eleganter abundat 24.

Dapr, obscurus, decolor, moestus 282.

Daufr, *daufligr*, tristis, moestus 6. (Germ. *Taub.*)

Deilld, lis, disfidium 94. (*Deili*, divido.)

Döckr, ater, obscurus 286.

Draga, trahere, *Draga undan*, differre, in aliud tempus transferre 222. *dragaz undan*, (Deponens intransitivum, pro, *draga sik*) subducere se, subterfugere, *ibid.*

Dreifa, spargere 282.

Drepa, ferire, cædere 296. *drepa yfir*, dissimulare 212. (inde *yfirdrepskapr*, hypocrisis.)

Driupa, stillare. 2) oculos demittere, pudoris vel moeroris causa 64.

Drúpna, vultum dejicere 240. *Drúpr*, qvi præ pudore vel tristitia vultum demittit. Affine Germ. *Trub*, turbidus.

Dymbil-dagar, hebdomas sancta, pascha proxime præcedens 62. Dan. *Dymmel-uge*, ob campanarum silentium, a *dum domm* mutus; hinc *septimana surda* medii ævi Latinis dicta conf. *Kristn. S.*

Dyrdar-madr, vir præstantissimus, glorioſus 78.

Dyr-gedr, præstantis indolis, excelsi animi 244. (poët. *dyr*, pretiosus, *ged*, animus, unde *gedr* contracte ex *gediadr.*)

Dyrligr, eximius, laudabilis 210.

Digitized by Google

Dægr, n. dies naturalis dimidia 12. horæ. *Tveggia dægra fasta* 24. horarum jejunium 180. Diminutivum a *dagr* dies.)

Dæmi, documentum, exemplum 244.

E.

Efni, res, materia 252. Hinc *Biskups-efni*, candidatus episcopatus, Episcopus designatus 156.

Efri, ulterior, posterior 22. *Efstr*, ultimus 204.

Eginligr, proprius 324. (*ek á* posideo.)

Einmælis, de qvo omnes idem dicunt & sentiunt 34. (Participium sine verbo, *einn*, unus, & *mál* sermo.)

Einna, adverb. inseparabile, unice, singulariter, præsertim. *Einna mest*, qvam maxime 278. *Einna skylldast*, longe justissimum 320. (Tantum jungitur superlativo.)

Einræun, suum unius consilium, seqvens 234. pro *einrædn*, a *rád* ratio, consilium. (aut à *ræna*, sensus intellectus, ratio; ut sit *einrænn*, sui sensus & cerebri.)

Einseto-madr, anachoreta 324. (*Einn*, *sit* sedeo, maneo, & *madr*.)

Elldaz, *Ellaz*, senescere 128. (*Elli*, senectus, *aldr*, ætas.)

Elldstockr, titio 296. (*Elldr*, ignis, *stockr*, fustis.)

Elna v. n. crescere 54. fere de morbis. (*El*, alo.)

Ellra, pellere, expellere 286.

Em, sum 308. Gr. Εἰμί. Angl. *Am*.

Endemi eindemi, res unius exempli, insolens & inauditum qvid 16. (*einn* unus, *dæmi* exemplum.)

Endaz, sufficere 96. (*Endir* & *Endi*, finis.)

En-

Digitized by Google

Endilángr, ſecundum longitudinem totus 294. (*Endi*, & *lángr* longus)

Eptir-gerd, exſeqviæ 198. (*eptir*, poſt, & *geri* facio. qvaſi *officium poſthumum* ɔ: defuncto præſtitum, parentalia.)

Eptir-liggia, relinqvi, omitti 198.

Ervidr, moleſtus 18. (*Ervidi*, labor.)

F.

Fáfrædi, f. inſcitia, ignorantia 198. (ubi genitivus, caſus eſt. *Fárr* paucus, *Frædi* f. notitia.)

Fagnadr, lætitia, gaudium. *Fagnadar erendi*, oblectans veniendi cauſa 166.

Fagr-eygr, ſerenis, claris oculis 142. (*auga*, oculus.)

Fagr-hárr, pulchricomus 142. (*Fagr*, pulcher, & *hárr*, pro *hærdr* coma præditus. *hár* coma.)

Falla cadere. *Falla í ſkap*, gratum eſſe 8. *Falla í ged*, idem 6. *Falla í hag*, feliciter cadere, contingere 223. *Falla or minni*, memoria excidere 2. *Falla nær*, tangere, commovere 60.

Fályndr, taciturnus 148. (*fárr*, & *lund lyndi*, ingenium.)

Fángelſi, carcer 268. (*fánga* capio.)

Farar-ſkioti m. jumentum 204. q. d. itineris accelerator. Alias *Skióti* idem.

Fárr, paucus. *margs fátt*, rerum multarum defectus 146.

Faraz, perire 106. (ab activo *Fara* cum Dativo, e medio tollere, uti *at fara ſer*, ſe ipſum interficere.)

Far-madr, qvi navicularium facit 38. (*för* pl. *farar*, navigatio, *far* navis.)

Digitized by Google

Faſteygr, fixis oculis 142. (*Faſtr* firmus, *eygr eygðr* oculis præditus, ab *Auga* oculus.)

Fá-tíðindi, res novæ raro auditæ 252. (*fárr*, & *tíðindi*.)

Fe-faſtr, pecuniæ tenax, non largus 78. (*fe*, pecunia, *faſtr*.)

Feginſamliga, lubenter, cum gaudio 44. (*Feginn* vid. in Gloſſ. Syntagm.)

Fegin-ſögur, grata nuntia, fama exoptata 182.

Fegr, fato vicinus, cui mors imminet 206.

Fella, dejicere, *Fella nidr*, negligere, omittere 6. *Fella bæn at einum*, orare 50. (qvaſi *preces admovere*.)

Fertugr, qvadragenarius 57. (*fiórir*, qvatuor, *tugr*, decas.)

Feſta, figere, *feſta í minni*, memoriæ mandare 2.)

Fiall-hrapi, *Fiall-drapi*, frutex 308. conf. *Kriſtni S. in v.*

Fiár-leiga, uſura, foenus 260. (ita melius capitur, qvam pro mercede pecudum. *Fe*, pecus, pecunia, *Leiga*, locatio & ejus merces.)

Fiar-lægr, remotus 324. (*fiarri*, procul, & *liggia* jacere, poſitum eſſe.)

Fimtugr, qvinqvagenarius 80. (*fimm*, qvinqve, *Tugr*.)

Fingr-gull, digitale aureum 126.

Finna, invenire. *Finna at*, corrigere, caſtigare, vituperare 176.

Fiölld f. *Fiölldi* m. 292. a *fiölda bæjum* in villis pluſculis 232. (cognat. Germ. *Viel* multum.)

Fiölſkyllda, officiorum multiplex occupatio 232.

Firra, privare. *Firra báſka*, periculo liberare 224. (*fiarri*, procul.)

Flyta, accelerare 160. (*fliótr*, citus.)

Flytia, vehere, ferre, referre narrare 282.

Fo-

Digitized by Google

Forſingi dux, ante ſignanus 336. (*for*, præ, ante, *ſingi* eſt mera formatio nominis.)

Forlag n. vitæ ſuſtentatio, victus 198. (*at leggia for*, ad alimentum deſtinare.)

Forlög n. pl. fata. 2) vitæ ratio, conditio 226.

Formæli n. præloqvium 122.

Forráð, adminiſtratio 132. (*fór* & *ráð* poteſtas, imperium, regimen.)

Forvitri, homo perſpicax, prudens 38. 46. (*fór*, & *viturr*.)

Fóſtrjörd, ſolum natale; patria 334. (*fóſtr* nutritio, & *jörd*.)

Frackar, Franci 60.

Fráfall, deceſſus, mors 134.

Fram-kvæma, producere, proferre, promovere 178. (*fram*, foras, prorſum, *kem*, activè, venire facio, duco.)

Frekliga, plene, ſatis ſuperqve, affatim 236. (*frekr*, avidus it. magnus.)

Fremia, agere 140. (*fram*.)

Frida, pacare, pacem facere. *fyrir einum*, pacem impetrare cui 32.

Fródleikr, ſcientia, notitia 4.

Frumtekia, prærogativa, primæ optionis jus 266. (*frum*, inſeparabilis, partic. primum, *tek*, capio.)

Frædi f. fama, notitia 316. (Gr. φβάδη, cognitio.)

Frægd, fama, rumor 334. laus 270. (*freg*, rogo, fando audio.)

Frænd-rækinn, pius, in cognatos officioſus 88. (*ræki*, colo.)

Digitized by Google

Fullræda-ſamr, reddendæ vicis ſtudioſus, jus talionis amans 88. *fullrædi*, talio. (*fullr*, plenus, juſtus, *ráð*, conditio. niſi malis arceſſere ab *reidi*, pendo, ſolvo.)

Fulltrúi, amicus, fidelis 150. (*trúi*, credo.)

Fyrirhyggia, providentia 230. (*fyrir*, ante, *hugr*, animus.)

Fyrirlâta, deſerere, relinqvere 280. (qvaſi omittere, *prætermittere*.)

Fædaz, ali, victitare, vitam ſuſtentare 324. (*fædi*, alo.)

Fælaz, conſternari, de eqvis 328. (*fæla*, terrere.)

Færi, inſtrumentum, it. facultas 156. (*ferr*, eo.)

G.

Gagnſtædligr (pro *Gagnſtæðiligr*, qvod mendum eſt) contrarius, oppoſitus 284. (*gagn*, *gegn*, contra, *ſtanda*, ſtare.)

Gánga, ire, *Gánga af ſer*, in pejus mutari 220. *Gánga undan*, deſerere, ſubducere ſe 150. *Gánga at ſôlo*, ex voto cedere 196. *Gánga vid* (qvod & dicitur, *Gánga gegn*, *Gánga med*, *medgánga*) fateri 262.

Gard-hverfa, f. area, locus circumſeptus 324. (*Garðr*, ſepes, *hverf*, circumeo, circumdo, cingo.)

Gefa, dare, *gefa upp*, de jure cujusqvam rei cedere, miſſum facere 226. *Sva mun mörgum gefit vera*, ita cum multis comparatum eſſe credo. 2.

Gegna, occurrere, reſpondere, *Gegna Þingfarar.kaupi*, itineris comitialis cenſum ſolvere 52. *Sem beſt gegndi*, prout optime convenit 160.

Ger-

Digitized by Google

Gerſemi f. res pretioſa 14. homo præſtans & eximius 114. (*giörſamr*, perfectus.(

Gerviligr, honeſtis artibus (probe) inſtructus 164. de templo (*gervi*, f. habitus.)

Geſtriſni f. liberalitas in hoſpites, hoſpitalitas 118. (*geſt-riſinn*, hoſpitalis. *geſtr*, hoſpes, *riſa*, ſurgere, ſublimem eſſe.)

Geta, accipere, conſeqvi 300. Imperſonaliter, *gat nær hvergi ber á Islandi*, nusqvam fere baccas in Islandia habere erat 9. nullus earum dabatur proventus 188. divinare 306.

Geymiun curans, obſervans tenax 332. (*Geymi* ſervo, curo.)

Gift, *gipt*, donum, munus 14. 60. fortuna, felicitas 174. (*gef*, do.)

Gifta (rectius, *giptu*) fortuna 202.

Gim-ſteinn, gemma 124. olim *gimr* idem. (*Gim* ignis, Edda in ignis vocabulis. qvaſi lapes igneus ɔ: fulgens. ita ut non ſit neceſſe à *Gemma*, derivare.)

Giöfull, largus, muneroſus 12. (*gef.*)

Glíkia líkia, aſſimilare, *glíkia eptir* 214. (Germ. *Gleichen*. *Lík*, facies, corpus.)

Glófi, chirotheca, pl. *glófar* 228.

Glæpr, imprudens factum, delictum 290. (Vid. Olav. Gloſſar. Syntagm.)

Gnotra, *notra*, *nötra*, crepare 56.

Gódhátttadr, humanus, bonis pulchrisqve moribus 272. (*gódr*, bonus, *hættir*, mores, unde *háttadr*, moratus.)

Digitized by Google

Godi, antiſtes, curio, qvi tam ſacris, qvam civilibus præfuit 12. (ſcribitur & *Gudi*, *Gud*, *God*.) Aliud *Góði*, bonum, lucrum commodum.

Godords-maðr, toparcha, præfectus 148. Chriſtianum officii nomen; ſub ethnicismo fere dicebatur, *góði*.

Góðr, bonus, facilis, *ölmuſu-góðr*, in pauperes beneficus 116. *góðr í bíðum*, occaſionem ſive opportunitatem æqvo animo exſpectans, vid. *Bíð*, & *áſtgóðr*.

Grafa, ſculpere 230. (Germ. *Graben*, cælare.)

Gramr, rex poët. 244. (ubi *Sólar-gramr*, rex ſolis, Deus.)

Greiða, expedire 272.

Greiðir, qvi expedit, tradit, dat 244.

Greipa, prehendere 302.

Grenia, rugire 296. (forte à *Grâ*, *grâðr*, *grâði*, ventus vehemens)

Gæða, augere 196. *Þat gæddi í mïck metorð hans*, id ejus honores multum ad auxit 182. (*goðr* bonus, magnus.)

Gæſka, *gæðſka*, bonitas (innocentia ſanctitas) 32. Aliis intelligitur poteſtas virtus, ac ſi ſcribendum eſſet.

Gætſka, a *Geta* poſſe, valere.

Gæfa, fortuna felicitas 6. (*gef*, dono.)

Gæfo-maðr, homo fortunatus 10.

H.

Hábiarg, petra, rupes alta 336. (*bárr*, altus, *biarg*, rupes.)

Hafa,

Digitized by Google

Hafa, habere. *hafa illa*, male agere, actiones male inſtituere 218. Cui oppoſitum videtur, *hafa beſt* 156. *hafa* (menn) *fyri ſer um eitt*, præeuntes habere ɔ: auctores, qvos ſeqvamur 176.

Hágr, dexter, artifex 142.

Hall-æri, annona gravior 322. (*hallr*, inclinatus, vergens, *æri*, v. potius *ár*, annona.)

Hardlífi, vitæ aſperius inſtitutum, victus ſpinoſus 184. (*hárdr*, durus, *líf* vita in compoſitis *lífi*.)

Há-reyſti, vociferatio 326 *hárr* altus, *rauſt* vox.)

Hark, ſtrepitus 326. (*hardr*.)

Háttr, modus, *þeſſóáttar* ejusmodi 288.

Heid-vidri, coelum ſerenum 238. (*heidr*, ſudus, ſerenus, *vedr*, in compoſitis *vidri*, aér, tempeſtas.)

Heil-hugadr, integer, candidus 70. (*heill*, ſolidus, integer, *hugr*, animus.)

Heil rædi, ſalubre conſilium 20.

Heill, adj integer, ſanus incolumus, *ſitia of heillt*, rè ſalva eſſe 202.

Heima-madr, domeſticus 272. (*heima*, indeclinab. domicilium.)

Heim-bód, convivium 256. q. d. invitatio domum.

Heim-kynni, domicilium 330.

Heita, vocare, vota facere 56.

Helmíngr, pars dimidia 44. *var lect.* (*hálfr. helfíngr*, invenitur in rhythmo Thiodolfi Islandi.)

Henda, capere. *henda gaman at*, voluptatem ex aliqva re capere 6. (*hönd*, manus.)

Herſiligr, torvus, deformis 282. (*harmr*, calamitas, triſtitia. *f.* & *m.* libenter alternant.)

Digitized by Google

Híngat-burdr, nativitas huc, i. e. in hanc lucem, in hunc mundum 82. De Chriſti nativitate ſemper dicitur.

Hión, domeſtici, familia 8.

Hiú pl. idem 230.

Hiúkólfr, taberna, cella. hic latius area campus 196. Interdum ſcribitur, *Hinkólfr*.

Hlaup-ár, annus intercalaris 132. (*hlaup*, ſaltus.)

Hníga, inclinare. *hníga til*, pertinere ad, ditionis eſſe 194. (Gr. *γεύω* innuo.)

Höfdíngi, vir primarius 174. (*höfud*, caput.)

Hógliga, leniter 218. (*hægr*, commodus, placidus.)

Hógværd, f. patientia, manſvetudo. (*hægr*, & *vera*, eſſe.)

Hökull, ſcapulare 46. affine *Hekla*, epomis. inde nomen montis Isl. *Hekla*, cujus perpetua nix hoc veſtis genus refert.

Holdgan, incarnatio Chriſti 336. (*hollđ*, caro.)

Hönd, manus. *hann var á hendi tígnum mönnum*, vivebat cum principibus viris, ſeu, in eorum erat familia 38. *Þær fálu ſik gudi á hendi*, *illæ Deo ſe commendabant* 206. (ubi *á hendi*, eſt notabile, pro eo qvod freqventatur a recentioribus, *á hendr*, *í hendr*, *í hönd*) *A hendr*, in, adverſus 54. *Hann gaf í hönd*, demandavit (aliis) 232. *hann ſelldi af hendi ſtadarins forrád*, depoſuit ſ. transtulit in alium adminiſtrationem ſedis cathedralis 132.

Horfa, ſpectare, *horfa vid*, adverſari 116. (*hverf*, verto.)

Hörmúng, ærumna, calamitas 208. (*Harmr*, damnum, dolor.)

Horn-ſpórn (*ſpónn*, gènit. *ſpónar* & *ſpónſ* 6. 8.) cochleare cornerum 6. 8.

Hornungr,

Digitized by Google

Hornvngr, qvi posthabetur & despicitur 256. (*Horn*, angulus. aliud *Hornvngr* in *Gra-gás*, *Erfda-þætti* cap. 4. nempe genitus ex matrimonio servi manumissi, & dominæ qvæ hunc manu misit.)

Hörund, cutis corpus 56. (*hár*, pilus, & *und undir*, sub.)

Hraustr, fortis, firmus; de domo 120. (qvasi *reystr*, elatus arduus.)

Hreytir, substantiv. verbale, qvi spargit. *brings hreytir*, viri appellatio poëtica 300.

Hríd, impetus, turbo, procella 62. (*ríd*, rúo.)

Hródr, laus, poëma 300.

Hrokkinn-hárr, crispo capillo præditus 142. (*bröckva*, in orbem se contorqvere, seu colligere.)

Hrókr, homo procerus, vir præcipuus 196.

Hryggleikr, moeror, tristitia 98. (*Indic. Gunnl. S.* v. *bryggi.*)

Hvargi, ubicunqve 196.

Hvelfa, invertere 62. de rebus concavis dicitur, qvando terram spectat cavitas (*holr*, cavus.)

Hufu-vidr, ligna, materies 232. forsan a nomine proprie sylvæ; non enim credibile est Librarios ita depravasse vocem notam *Húsa-vidr*, qvæ exstat p. 330.

Hugadr, animosus 264.

Hug-skot, animus 324. (*skot*, recessus, angulus.)

Hugr, animus. *Hann pryddi kyrkium í hvivetna því er hugum* (*högum S. mátti hyggia*, templum omnimodis, qvæ animo (ad commoditatem l. decus) excogitari poterant, ornamentis decoravit 172.

Hvítr, albus, *hvitr drottinsdagr*, dominica Pentecostes 14.

Húngr-

Digitized by Google

Húngr-vaka, famis incitamentum 2. Auctor ſuum ita nuncupat opus, fore ſperans, ut hoc inſpecto amplius ſciendi deſiderium in lectoribus excitetur. (*vek*, excito.)

Hybyli (rectius, *bthyli*) domus, ſedes 15. (*biá*, apud. qvaſi plurium habitaculum.)

Hyrta, caſtigare 218. (Gall. *heurter*, *hurter*, agitare impellere. conf. Indic. *I. Eccl. Arnæani* v. *birting*.)

Hyſi, ædes ædificium 232. (vix dicitur niſi in compoſitione.)

Hyſki, familia 288. (*Hús*, domus.)

Hægendi, facilitas, commodum 194. Alud *Hægendi*, cervical.

Hætta f. periculum: unde verbum *Hætta tel*, tentare, periclitari 6.

I. J.

I, præpoſitio cauſæ vel inſtrumenti. *hann gladdi vini ſína í veizlum virduligum*, — per convivia opipara 164.

Jafna, conferre, comparare 8. (*jafn*, par.)

Jafnlikr, ſimilis 6. (qvaſi *formâ ſimili.*)

Jafnlyndr, animo æqvabili, conſtans 78. (*jafn*, & *lynd* animus.)

Jafnlyndi, æqvabilitas ingenii 216.

Jardſkiálfti, terræ motus 178. (*jörd*, & *ſkelf*, tremo.)

Jatari, confeſſor 334. (*játa* confiteor, affirmo. *já*, imo.)

Idgiölld, damni reparatio 60. (*inni* promo, præſto, *gialld* ſolutio.)

Ihuga,

Digitized by Google

Ibuga, conſiderare 152. (qvaſi *in animo volvere.*)
Illgiarn, malevolus 286. (*íllr*, malus, *giarn*, inſeparab. cupidus.)
Ill-girnd, malitia 312.
Illíngr, maleficus, nebulo 226. (at ibi *S.* legit *Illíngar* ſc. in genit ſing.)
Ill menni, idem 156. (*menni* inſeparab. homo.)
Ill-þydi, maleficorum colluvies 126. (*þióð*, populus.)
Ilmr, fragrantia 274.
Imbrodagar Ymbrodagar, qvatuor ſtata anni jejunia, qvæ vetus eccleſia celebravit 158. A. Sax. *ymbren vuca*, *ymbren feſten* vi vocis, ut qvidam volunt, hebdomas vel jejunium qvotannis ſæpius recurrens, ab *ymbe* circum & *ryni* curſus. rectius tamen alii per aphæreſin dici malunt a *hvatember*, *qvatempora*, qvomodo Latini hæc jejunia vocarunt.
Itar, *ytar*, viri, poët. 246.
Itr, præſtans, excellens 120.
Júgtanni, urſus, poët. 120. (*ygr*, terribilis, qvaſi *terribiliter dentatus.*)

K.

Kaſta, jacere, mittere. *kaſtadi ſkipino* navis ſubmerſa eſt 206. (ubi *kaſtadi* eſt impersonale. poteſt tamen ſubaudiri, *ſtraumr*, torrens.)
Kátr, hilaris 116. (unde Dan. *kaad* laſcivus.)
Kaup, præmium, merces 312.
Kaupa, contrahere paciſci 184.
Kaupángr, m. emporium 156. (*kaup*, mercatura & *Vángr*, qvod vide in *Ind. Gunnl. S.* At forſitan apud

Digitized by Google

apud Noſtrum *Kaupángr* eſt nomen proprium certæ partis urbis Nidaroſienſis.)

Kaup-eyrir merx 258. (*eyrir*, uncia, item in compoſitis major pecuniæ ſumma indefinita.)

Kenna, ſentire 306.

Kerti n. candela 274. (Germ. *kertze*.)

Keſkiſimr, lepidus 116. (*keſki* f. jocus à *kâst*, alias eſt vigor, valetudo, qvomodo apud Hárekum de Thiótta in *Ol. belga S. Kann þiód keſki minni* ɔ: *novit populus meam valetudinem.*)

Kiör, electio, optio 112.

Kirkiodagr, encoenia 92. 212.

Klauſtra-færſla, translatio monaſterii 66. (*Klauſtri*, genitivo *klauſtra*, monaſterium, cella monaſtica, in genere maſculino invenitur.)

Knâleikr, alacritas 206. *knârr*, alacer.

Koma, venire, *koma fram* evenire 326. *honum kom þat til*, id eum impulit, ea mente id fecit 176. *Komaz at*, pervenire ad qvid ɔ: adipiſci 260.

Koſtgæfa, conari, operam dare 294. (*koſtr* copia, facultas, *gefa* dare.)

Koſtgæfi n. ſtudium 272.

Koſtgæfni f. idem *var* lect. ibid.

Koſtgripr, res qvæ ex præda adhuc indiviſa eligitur 264.

Koſtr, conditio. *hann baud þeim koſt á*, optionem illis dedit 306. copia facultas, *hann lyſti þvi*, *at eingi koſtr væri á hans utanferd*, *ſidan Gizzurar var vid koſtr*, prædicavit nullam copiam dari peregrinationis ſuæ, cum Giſſuris præſentis eſſet copia ɔ: *negavit ullo pacto abs ſe obtentum iri*, *ut peregrinaretur*, *cum præſto eſſet Giſſur*, *peregrinatione dignior* 40. *Kraptr*

Digitized by Google

Kraptr vis, virtus, *kraptar* virtutes ſupernaturales, dona miraculoſa 22.

Krismi m. ungventum ſacrum 186. *var. lect.* vid. ſupra *Klauſtrafærſla.* Ita & *Balſám* in gen. maſc. dixit Noſter, p. 228.

Krækiber, empetri baccæ nigræ 188. (Dan. corrupte *kragebær.* Ipſa planta videtur dicta *Kræki* in neutro, ob uncam figuram.)

Kueda dicere, kueda a deſtinare 46. *kvedaz* verb. intranſitivum, pro *kvada ſik; Þeir kváduzt undir Þat mál*, rem approbarunt 190. *Honum kvadz ſvo ſynaz til*, pro, *hann kvad er* &c. ita ſibi videri dixit 38.

Kvein n. lamentum 288.

Kvídi, moeror (præmoleſtia) *Kvídbiódr*, venturæ triſtitiæ ſive moeroris ſignum (res præmoleſtiam offerens) 240. pro qvo *Kvídbogi* eſt in *S.* i. e. formido mali imminentis, at *Kvídbiódr* multum præſtat.

Kvikligr, vegetus 112. (*kvikr*, vivus.)

Kunna, noſcere, ſapere, abſolute uſurpatur 156. *hann kunni hann giör*, melius eum novit 162.

Kunnr, cognitus, notus 120. active invenitur (qvomodo & *Notus* Latinorum) 70. & 212. ubi tamen pro *bættum*, in *S.* rectius legitur *bættir*, nec obſtat præcedens *virdiz* in Num. ſingul. nam iſta anomalia freqvens eſt apud antiqvos.

Kurtæis, urbanus, elegans 142. (Gall. *Courtois.*)

Kyniadr, genus ducens 30. (Participium ſine verbo, à *kyn*, genus.)

Kynligr, mirus 116. *kyn*, res mira.

Kynſtórr,

Digitized by Google

Kynſtórr, generoſus 310.

Kyr-fodr, unius vaccæ pabulum hybernum 220. (*kyr*, vacca, *fódr* alimentum à *fædi* alo.)

Kænn, peritus, gnavus (Dei epithetum) 202. (*kann*, noſco.)

L.

Lag n. ſitus, poſitus, ordo, *i mörgo lagi*, multis modis 114. (*legg*, loco colloco.)

Laga-brot, legis transgreſſio 86. (*lög*, lex, bryt frango.)

Land, prædium, fundus 44.

Landfiölſkylldir f. pl. plures officii publici occupationes 128. (*Land* terra, *Fiölſkyllda* qvod vide.

Landſkiálfti, terræ motus 136.

Láng-gædr, diuturnus, durabilis 14. (*lángr*, longus, *gædi* bonum, *gæddr* bono auctus, beatus. *Láng-gædr* fortunatus, *var. lect.* ibid.)

Langleitr, oblongo vultu 70. *Lit* forma viſus, vocabul. obſolet. à *Lít* aſpicio.)

Láta, amittere perdere 220. *Látaz*, occumbere, mori 104

Látgædi, geſtus 88. Interdum *Látædi* (*Láta*, pra ſe ferre, *gædi*, *ged*, indoles, *ædi* idem, item mores.)

Laugar-píning, dolor ablutionis, i. e. qvi vitæ maculus ablnit & purgat 102. (*laug* lavacrum, *píni* punio.)

Leggia, ponere. *Leggia undir*, alterius arbitrio aliqvid dijudicandum permittere 150. *Leggia ſik í háſyrgd*, periculo ſe objicere 152. *lagdr vik kennimanns-ſkapar*, ad ſacerdotium a natura formatus, accommodatus 202.

Digitized by Google

Leidi, ſepulcrum 24. (*Ind.* ad *Landn. b.* v. *leiddr.* Al. *Leidi* m. tædium.)

Leidretti f. correctio, emendatio, reparatio 224. (*leid*, iter, modus, *retti* corrigo.) *Leidretting* idem *var. lect.* ibid. *Leidretta S.* idem.

Leit f. qvæſitio, item conatus 224.

Leitá, qværere, tentare 310.

Leitord n. idem ac *leit* 224. *var. lect.* (*ord* nihil hic per ſe ſignificat, eſtqve mera productio nominis, ut in *Eginord* poſſeſſio in *Egils S. leidi ord* ductus, deductio in *Laxdæla*, *Vitord* notitia.)

Letia, *afletia*, diſſvadere 278.

Letord, diſſvaſio 224. (vid. *Leitord.*)

Leyſa, ſolvere. *voro allir virdíngamenn med ſtórgiöfum á burt leyſtir*, omnes honoratiores amplisſimis auĉti xeniis dimisſi ſunt 124.

Liá, commodare, præbere, cum genitivo rei 202. (prima Indicativi, *ek liæ.*)

Lid n. familia 290. 328.

Lída, labi. *er jol leid*, poſt feſtum natalitium 166.

Líf-lát, mors 252. (*líf*, vita *lát* amisſio.)

Limar, f. pl. membra 220. (cf. *bol-klædi.*)

Limadr vel, qvi pulchris & concinnis membris eſt. (brachiis, manibus, pedibus.) 88.

Lit-biartr, ſerena & candida facie 142. (*litr*, color, vultus, facies, *biartr*, clarus, lucidus.)

Litilátr, humanus, non ſuperbus 8. (*lítill*, parvus, & *láta* præ ſe ferre, ſe gerere.)

Liúfr, acceptus, comis 88. (Germ. *lieb.*)

Liós-jarpr, ex fuſco albicans 70. *liósf* lucidus, *jarpr* fuſcus.)

Digitized by Google

Lok n. pl. exitus, finis 48. *færa til loka*, ad finem ducere 170. (non invenitur hæc vox in singulari, præterqvam in genitivo *loks*, qvi adverbialiter usurpatur, & *tandem* significat, *lyk* & *loka*, claudo.)

Lög, leges, pacta 262. *leggia lög á*, leges de aliqva re sancire 190. (*legg*, pono, constituo.)

Lög-ávöxtr, *lögvoxtr*, lege definitum fortunarum incrementum 40. (*lög*, *avöxtr* fructus, *vöxtr*, incrementum.)

Lögdeila, actio, sive lis judicialis 86. (*Lög*, jus, judicium, *deila*, lis.)

Lög-leysur, legum contemtus 64. (*lauss* carens, in compositis, & *leysa* carentia, absentia in iisdem.)

Lögsögu-madr, legifer, nomophylax 64. (qvasi *jus dicens*, *de jure respondens*. *segi* dico.)

Lögspakr, legis peritus 190.

Lúka, claudere, finire 338.

Læring, institutio 12. 18. 74. (*læri*, erudio, unde *lærdr* in literis institutus 68.)

M.

Magnaz, vires sumere, augeri 4. (*magn*, vis potentia, *má* possum. *valeo*.)

Málafylgis-madr, patronus, qvi coram judice alterius agit causam 120. (*mál*, causa; *ek fylgi* comitor, studeo, opitulor, *fylgi* studium. Nec minus recte se habet *Málafylgio-madr* sensu eodem. (cf. *Niáls S.* pag. 1. & 35.)

Mála-lok, causæ forenses vel cujusqve negotii exitus 48. (vid. *lok*.)

Málan,

Digitized by Google

Málan, pictura 184. (ubi tamen præferendum ex *Svec.* & *S. málmi*, ut sit sensus, *dexterrimo artifice in qvovis metallo*)

Máldagi, pactum 278. Alias *Máli.* (conf. *bar-dagi.*)

Mál-snilli f. eloqventia 92 *sniallr* elegans, alacer. (cf. *Indic. Kristni S.* & *Olav. Gloss.* Syntagm. v. *sniallr.* *Snellr* adv. citò, *Ol. h. S. f* Þætti *Asbiarnar Selsbana.*)

Manndygd, virtus 320. idem qvod simplex *dygd.*

Mannfrædi, doctrina, scientia 4. *frædi* idem.

Mann-gersemi, vir eximius 114.

Mannhafnir, mercenariorum conductiones 118. (*hefi* habeo, adhibeo, utor.)

Mann-val, virorum præstantissimorum copia 70. (*val* n. electio)

Margfródr, multiscius 88.

Matleysi, inedia 234. (*matr*, cibus, *leysi*, inseparab. postpositivum, carentia.)

Matráð, penoris administratio 210. (*matr*, *ráð*, regimen, directio.)

Medferd, modus agendi 176. (*ek ferr med*, gero, tracto, fungor, administro 300 & 208. qvod verbum construitur & cum accusativo & cum ablativo rei, at hoc est elegantius.)

Meidr, sudes lignum, *standa á öndverdan meid*, in sudis ultimo stare, i. e. maximo periculo sese exponere 218.

Mein-bönnudr, damna cohibens, poët. 244. (*mein*, damnum, incommodum, *bönnudr*, qvi prohibet, avertit; *banna* prohibere.)

Meingiörd, injuria, damnum 314.

Digitized by Google

Meinlæta-ſamr, incommoda ſponte ferens 282. (*meinlæti*, incommoda.)

Mein-ſtaddr, ad anguſtias redactus 264. (*ſtaddr* conſtitutus, item deprehenſus, hoc tamen ſenſu uſitatius eſt *ſtadinn*.)

Merki n. pl. miracula 32. Ita σημεῖα Græcis, & *Signa* Latinis.

Merkis-madr, vir inſignis, præſtans 2. Aliud *Merkis-madr* vexillarius.

Merkr, notabilis, obſervatione dignus, fide dignus 202.

Mikill, magnus, ingens, procerus 38.

Mis-gera, peccare, delinqvere 236. (*mis* partic. privativ. inſeperabilis plerumqve.)

Miſlíka, diſplicere 318. (*líka* convenire.)

Mis-ſmídi fabricatio ſine ſucceſſu; item infortunium, rerum in pejus converſio 222.

Miſþóknaz, non placere 278.

Mítr, mitra 294.

Miúk-látr, mitis, clemens 70. (*miúkr* mollis, lenis, *látr* in compoſitis, moratus.)

Móðr-kyn, genus maternum 262.

Múgr, multitudo 326.

Mund-ángr, examen libræ, item mediocritas 176. (Vid. *Gunnl. S. Indic.*)

Múnklífi coenobium 96.

Munn-gát, cereviſia 22. (Vid. *Indic. I, Eccleſ. Arnæani.*)

Myrkva-ſtofa, carcer, domus tenebroſa 268. (*myrkva* genit. ſingul. a *myrkvi* caligo, aut eſt adjectiv. geñ. foem. a *myrkr* obſcurus.)

Digitized by Google

N.

Náinn f. *náin*, n. *náit*, propinqvus — a — um 220. (*ná*, prope, qvod tamen ſolum vix invenitur.)

Nákvæmr, circumſpectus, circumſtantiarum obſervans, ſedulus induſtrius 200. (ubi *S.* legit, *í allri umſyſlu nákvæmuzt*, & *T. allra umſyſlu nákvæmſt*, id qvod in verſione expreſſum eſt.) 2) præſens, propitius, favens 334. (*ná* & *koma* venire.)

Nálgaz, accedere 102. contractum a *nálægiaz* 316.

Náliga, propemodum 132.

Nám n. doctrina 144. (*Nem*, capio, tranſlatè diſco.)

Nánd, vicinia, *í nánd* prope 56.

Naudſkeria in extremis anguſtiis conſtituti, qvaſi ad ſcopulos ultimæ neceſſitatis adacti 106. *var. naud* & *ſker*, ſcopulus.)

Naudſkilia, adverb. pro adject. qvi inviti ſeparantur 106. (*naud* neceſſitas, & *ſkilia* ſeparare, ſeparari. dicitur & *naudſkila*.)

Náttar þel, vid. *þél*.

Náttmál, noctis acceſſus 102. certum diei ad noctem vergentis tempus, in horam ſeptimam & dimidiam incidit.

Nema, occupare 254. diſcere 144.

Nenna, a ſe ipſo impetrare (ut aliqvid faciat 218. Dan. *nenne*.)

Nidrfall, jactura clades 154

Nidrſetníng, ſepultura 172.

Nióta frui, *nióta eins ar*, meritis alicujus frui 228.

Niýt-rád n. pl. adminiſtratio (oeconomiæ) multis utilis & fructuoſa 210. *lect. var.* ex *Svec.* & *S.* (*nióta*, frui,

Digitized by Google

frui, participem fieri, unde *nyt* fructus, *rád* in plurali, poteſtas, regimen, ſpeciatim oeconomia.)

Níſta, premere 308.

Nunna, monacha 66. *Nonnus* & *Nonna* invenitur apud Latinos ſeqviores, pro, monachus, monacha; deducunt à Gr. μόνος.

Nyrr, novus. *af nyio*, de integro, denuo 246.

O.

O-afſkiptaſamr, qvi alienis negotiis ſe raro immiſcet 70. (*ſkipta* dividere, *ſkipta ſer* ſibi partem deſtinare, *ſkipta ſer af*, curare, curandum ſuſcipere.)

O-áran, annona gravior 64. 198. (poteſt eſſe & gen. foem. uti loco cit. priore, & gen. neut. ſi hoc, facit in genitivo *ó-árans*, dativo *ó-árani*. o negatio inſeparab. & *ár* annus.)

Odd bagr, dexter mucrone, i. e. coelandi artis peritus 230. (*oddr*, mucro.)

Odr, præceps, furens, mente captus 22.

Ofar, ſuperius, poſterius, fini propius 196. *uppi* ſupra, *efri* ſuperior, *efſtr* ſupremus, ultimus 204.

Ofan, deorſum 328.

Ofan verdr, ſuperior, poſterior, ad finem vergens 186.

Ófimligr, ſignis, inelegans, inconcinnus, rudis 6.

Ofríki, violentia, tyrannis 258. (*of*, nimium, *ríki* vis, potentia.)

Ofródr, imperitus, indoctus 2.

Offókn, perſecutio 326. (q. violenta petitio.)

Ofvegr, *ofvægr*, nimium gravis 224. (*veg*, pondero.)

O-gá, negligentia 198. *gá* cura.

Ogrynni

Digitized by Google

Ogrynni n. propriè abyſſus, translatè abundantia, vis immenſa 184. (*grunnr* vadoſus, non altus.)

O-hamingia, infortunium 100. *hamingia*, genius comes, item fortuna.

Obeill, non integer, o: infidus 16. *var.* l. (*beill* integer, ſolidus.)

Obægendi, difficultates, incommoda 192.

O-bægiaz, magis incommodum fieri, ingraveſcere.

O-bægr, incommodus, non officioſus 130. 86. (*bægr*, commodus, ab *bagr* conditio.)

O-bættir, mali mores 222. (*bættr* modus, mos.)

Obættr, tutus, ſine periculo 102. (*bætta*, periculum.)

Omeginn, *omegn*, debilis 290. (*magn*, vis, robur. *megn*, fortis.)

O-ordinn, futurus, qvi nondum exſtitit 276. (*verda*, fieri, exiſtere.)

Op, clamor 328.

Opin-eygr, *opineygdr*, patulis & eminulis oculis 38. (*opinn* apertus, *eygdr*, *augdr*, oculis præditus.)

O-ráðvendni, *óráðvendi*, juſti & honeſti negligentia 86. *ráðvandr* juſti & honeſti obſervans.

Orðs-qvidr, proverbium 8. (*qvidr*, effatum, à *qveda* eloqvi.)

Oſala, jactura, q. d. damnoſa venditio. *gánga at óſölo*, male ſuccedere 56. vid. *Söl.*

Oſenn, non viſus 160. (contractum ab *Oſétinn*, participium ſine verbo.)

Otti, timor, *otta-iſi*, metus ex dubio ſeu incertudine natus 240. (*iſi* hic ſtat, pro, *eſi* dubitatio. at *var. lect. ótta-yſi* foret timoris excitatio. Totus locus, ut multa in *Páls-ſaga*, perplexus & erroris ſuſpectus eſt.

Digitized by Google

Ovandr, adverb, inornate, simpliciter, perfunctorie, sine apparatu & cura 166. (*vandr* difficilis exqvisitus, accuratus.)

Ovedrâtta, turbida tempestas 62.

Ovitr, insipiens, imperitus 24.

Oumræðiligr, inenarrabilis 280. (*ræda* fermo.)

Oyndi, tædium, moeror 106.

Önn, cura 246. (ann curo, amo.)

Örlyndr, liberalis 264. (*lyndr* ingenio præditus hoc vel illo)

Örr, pronus alacer 148 liberalis 78. 92.

Ör-fæti, (q. *arar fæti*, vel *örvarfæti*, sedes sagittæ) arcus, seu in specie nervus arcûs, aut etiam clypeus, qvoniam sagittæ in hoc hærent; *Ör fætio eydir*, qvi absumit clypeum, aut qvi clypeo utitur, poët. vir. 246.

Örfætr, var. l. idem, ibid. *fætr* villula. in prima autem hujus versus strophæ ex *S.* corrigendum est, *Lydr á allr* & erit sensus: *Populus omnis debet apud Deum bona precari viro beato*, qvi pactum &c.

P.

Pell, serici genus 96. medii ævi scriptoribus *pallium* dicitur.

Penta, pingere 172.

Pipra, tremere 240.

Prestlingr, puer artes humaniores discens, sacerdotibus tenendus 126. (terminatio *lingr* est diminutiva, ut in *unglingr* adolescentulus.)

Prûfa, examinare 86. (à Lat. *probo*.)

Prûdliga,

Digitized by Google

Prúdliga, animoſe 146. *prúdr* animoſus, impiger.
Purpuri, purpura 46. ubi *purpura candida* nominatur.

R.

Rád, vitæ ratio, conditio 320.
Ráda-leitan, conſultatio, deliberatio 48. ubi *rádleitni* ſagacitas inveniendi conſilia, ſolertia. *var. lect.*
Radd-madr, homo clara & liqvida voce, canorus 144.
Rádinn, deſtinatus, decretus 158. Activè, certus faciendi, qvi aliqvid ſibi propoſuit 308.
Rád-vandr, inculpatæ vitæ ſtudioſus 12.
Ragr, meticuloſus, mollis, effoeminatus, item generis vel ſexus foeminini 314
Ramr, fortis, robuſtus 38. 254. (Gr. *βῶμη* robur.)
Ránglátr, injuſtus 140.
Rannr, domus longior 120.
Raſkaz, turbari, diſturbari, collabefieri, corrumpi, de commeatu 198. *var. lect.* (*raſa* labor, ruo, *raſka* labefacio, collabefacio.)
Raun f. experientia, periculum 314. *Raunir* indicia, experimenta 164. 182.
Rausn f. magnanimitas, liberalitas 182. (*rís* ſurgo, emineo, *reyſi* elevo, extollo.)
Reida f. apparatus 16. *reida* parare.
Reidingr, ephippium, jumenti apparatus 204. Hodie clitellæ, ſagma, ſive ſtratum ceſpititium clitellis ſubjectum.
Rekinn, expulſus 328. (particip. verbi *rek*, pello, agito.)
Rem n. *remdr* f. remiſſio, ceſſatio 236. (vid. *Gloſſar. Syntagm.* in voce.)

Digitized by Google

Retta, porrigere attollere, levare. *hann retti eigi ur reckio*, e lecto non levabatur, seu, levari poterat 54. *var. lect.* ubi *rò retti* videtur impersonale, & *hann* accusativ. casus.

Reyfari, *raufari*, latro 226. (Germ. *Rauber*, Dan. *Röver*.)

Rid n. scala, gradus 170. Aliud *rid* f. impetus (a *rida* extolli; sublimem ferri, eqvitare. (conf. *Gloss. Syntagm.*)

Rit n. scriptum, scriptura 4. 200. *Ritari* scriba 112.

Ró f. & *rói* m. remissio, levamentum 236. *var. lect. Svec.* & *S.* Dan. *Roe*. Germ. *Rube*.

Ródra f. cruor, sangvis 238. (*rodi* rubor. Gr. ῥόδον rosa.)

Roskinn, adultus 320. (Vid. *Gloss. Syntagm.*)

Rostaz, rubiginem contrahere, depravari, corrumpi 198.

Rödd f. vox, sonus 268. affine est *ráust* idem.

Rydia, evellere, loco movere, *rydia til* viam aperire, glaciem scindere 76. *rydia á braut*, abigere 226.

Rygur, *rígur*, mulier 302.

Ræfr, *ráfr* n. laqvear, tectum 172. (*reifa* involvere.)

Rækiligr, cordatus, observans 224.

Rækinn, observans, colens 182. *rækia* curare, colere.

Rækta, purgare, emendare 78. *var. l.*

Rækr, profligatus, rejectaneus 328. *reka* pellere, rejicere.

S.

Sakeyrir, pecunia multatitia 258. (*sök* culpa, crimen.)

Sambrímgiur pl. campanæ consonæ 172.

Digitized by Google

Sam-landi, conterraneus 334. (*ſam.* partic. inſeparab. unæ, junctim, & *landi*, qvod & ſeparatim idem ſignificat.)

Samlendr, qvi in eadem adeſt regione. *Giſſor var eigi ſamlendr þá fadir hans andadiz*, *Giſſur* in patria non aderat, cum pater ſuus moriebatur 38. Ambiguitate hujus vocabuli deceptus eſt Thorgils Hallæ filius, nam ſumſit id pro *conterraneo*, at Snorrius Pontifex, & Gudruna Oſvifi filia, qvi eum ludificabant, intellexerunt id, qvod Author h. l. (*Laxdæla* brevior, cap. 41. collat. cum cap. 44.)

Sam-neyta, convivere 292. (*neyti* conſortium, *neytr* conſors particeps, *neyta*, uti, frui.)

Samtída, adverb. pro adject. ſynchronus 144.

Sann-ordr, verax 298. (*ſannr* verus, *ord.*)

Sárleikr, dolor 224.

Saudr, ovis, *ſauda-nyt* f. lac ovillum 198.

Semia, componere, concinnare 232. (*ſam* partic. congruentiæ.)

Sendíngar f. pl. miſſus, fercula 268.

Seſſ, m. ſedes 218. ubi *kominn í vandan ſeſſ*, difficultatibus implicitus, loco difficili conſtitutus.

Settr, conſtitutus, habitus cultus. *lítt ſattr at kladnum*, de veſtitu maligne habitus 256. (particip. verbi *ek ſet* colloco. *Liósvetn. S. Gudmundr* (*inn ríki*) *let vera med ſer göfgra manna ſono*, *ok* ſetti þá ſvo ágætliga, *at þeir ſkylldu öngan lut eiga idea*, ɔ: Gudmundus (potens) habuit ſecum virorum nobilium filios, & *habuit eos tam egregie*, ut nihil operis facere neceſſe haberent.)

Sid-bót,

Digitized by Google

Sid-bót, morum reformatio 76.

Sid-ferdi, consvetudo, ritus 274.

Sid-látr, bene moratus 68.

Sidr, mos, religio 304.

Sidugr, urbanus, bonis moribus 270.

Sifella, compago, plurium contiguorum series, *á sífello* jugiter perpetuò, sine interruptione 168. 242.

Síga, labi, lente serpere 210.

Sinna f. ratio, it. attentio 302. *var. l.*

Siódr, crumena 258.

Sitia, sedere. *Sitia fyri vandanum*, discrimini esse expositum 218. *Sitia á svikom*, insidiari, *dolos* struere 282.

Siötugr, septuagenarius 98.

Skap, forma, rei constitutio, *hella það vel skapi*, eadem ratione perseverarit, eodem instituto fere constitit 154.

Skap, animus 216. *vera í skap*, ad animum esse, placere 220.

Skarbendingr, fimbria crenata 96. humeralis sacri nomen (*sker* seco, *skar*, *skard*, *skör*, incisio, crena. *band* fascia. Neqve tamen absurdum est deducere a *Skar-band* vitta, diadema.)

Skemta, tempus fallere, oblectare 6. (*skammr*, brevis.)

Skindak, lolium 22. vid. not. 12.

Skiálfti, tremor motus 286. *skiálfa* tremere.

Skilia vid, mori 230. (per euphemismum.)

Skilning f. sensus, opinio 280.

Skilskapr, reditus, seu redituum præstatio 48. *var. lect.* (*skila* expedire, solvere, *Skil* præstatio.)

Skiól n. latebra it. protectio 290.

Skiór,

Digitized by Google

Skiótr, expeditus, celer. *ſkiótr í ſkilningum*, ingenioſus, acutus 70.

Skipa-tión, naufragium 252. (*tyni* amitto, qvod non confundendum cum *tíni* colligo.)

Skörúng-ſkapr, gravitas, gnavitas, ſtrenuitus 48. *Skörúngr*, homo gravis & imperioſus (de viro ac foemina.)

Skrá-ſetia & ſimpliciter *ſkrá*, in literas referre, literis mandare 4.

Skrautligr, ornatus, cultus 88. *ſkraut* n. ornatus.

Skriódr, calicis ſacri nomen proprium 92. *l. var.* propriè vas, aut poculum, magnæ capacitatis.

Skutull, menſa 270. A. S. *ſcuttel*. Ger. *ſchüſſel*. Lat. *ſcutula*, vas qvo cibus apponitur. (Thiodolfus de Hvini) neutraliter hac voce uſus eſt in *Höſtlöng*:

blaut af belgo ſkutli ɔ: partem de ſacra menſa. qvando nominativus eſiet *Skutl* l. *ſkutil*.)

Skyndíng, feſtinatio 252. (*ſkúnda* feſtinare.)

Skædr, noxius 328. (*ſkadi* damnum, noxa.)

Slá, ferire. *ſlá vid*, adhibere 2. 156. 158. alio ſenſu *ſlá vid*, prætexere, cauſari.

Smádr, contemtus 316. (qvaſi parvi factus, a *ſmárr*, parvus.)

Smala-madr, opilio 318. *ſmali* pecudes, grex, nunc etiam Islandis opilio, qvo ſenſu & invenitur in Fragm. Memor. Niáls S. cap. 54. (*ſmárr. í ſmálka* minutim, legitur in *Spec. Reg. ſmælki* qvisqviliæ lignorum. convenit Germ. *ſchmal* tenuis, Dan. *ſmal*.)

Smíd

Digitized by Google

Smíd f. fabricatio 120. alias *ſmídi* in g. neutro 116. 170.

Snarpr, acer 264.

Snilld f. elegantia 310. (*ſnialldr.*)

Snokta, ſingultire 288. *ſnokt* n. ſingultus (vocabulum fictum videtur a ſonitu ſingultientium, potius qvam à *ſnöggr* celer.)

Snotr, elegans 244.

Snæda, cibum ſumere 270. *ſnad* opſonium cibus. *Sverris S.*

Sofna, obdormiſcere mori 238.

Sól, gánga at ſólo, ſolem ſeqvi, i. e. recte & bene ſuccedere 196. *Raudúlfs þattr in Cod. Flatey. at draumr þinn* gengi at ſólo, *ok allt athæfi þitt ok forvitni*: ut ſomnium tuum feliciter eveniret, & omnia geſta tua, cogitataqve. contra *gánga andſælis*, adverſo ſole ire; dicimus ubi inepte & imperite geritur negotium, adeoqve minus ſuccedit. Alibi ſcribitur, *at ſolo*, ac ſi locutio petenda ſit a *ſala* venditio 56. *var. lect.*

Spekingr, vir ſapiens 46. 272.

Spónn, cochleare 6. 8. (Angl. *ſpoon.*)

Stadfaſtr, conſtans 88. (*faſtr*, fixus, *ſtadr*, locus.)

Stadfeſti, f. conſtantia 216. (*feſti* f. firmitas a præcedenti.)

Stafn, extremum eminens, de navi puppis & prora 242.

Steinn, gemma 226.

Stein-þró, loculus lapidens 172.

Steypa, præcipitare, peſſum dare 326.

Stika f. ulna 190. (*ſtiki, ſtiaki* palus, ſtipes: unde *ſtika* proprie bacillum menſurando accommodatum.)

Stilling,

Digitized by Google

Stilling, moderatio 192. (*ſtilli*, ſedo, compono moderor.)
Stîlupmódir, noverca 192. Alias *ſtiupa* idem.
Stockr, trabs, *fyrir innan ſtock*, intus, intra trabes, i. e. in domo 50.
Stod f. adminiculum, columen 168. (à *ſtend* ſto.)
Stofna, inſtituere, fundamentum ponere 242.
Stóll, ſedes epiſcopalis 116.
Stólpi, columna 334.
Stórlyndr, magnanimus, munificus 92. (*lund* ingenium.)
Stór-menni, magnas, vir dives & potens 186.
Stór-menſka, magnificentia 124. (*menſka* in compoſitis, humanitas, humana indoles, aut affectio.)
Stór-tâkn, ſummum miraculum 298. (*tâkn*, *teikn*, ſignum.)
Stór-tîdendi, res novæ inſignes 66.
Stöckva, activè, expellere ejicere 222. pasſive expelli, fugere 90.
Stöpull, turris minor 170. qvaſi *ſtöfull*, à *ſtafr* columna (cf. *Ind. Rerum.* v. *Turris.*)
Stund, tempus. *á jafnlángri ſtundu*, tantulo tempore 144. 2) ſtudium, *þeir lögdu mikla ſtund á*, multum ſtudium adhibuerunt 298
Stunda, *ſtunda á*, ſtudere, conari 286.
Stydia, ſtabilire, confirmare 170. (*ſtod.*)
Stygd, f. auſteritas, offenſio 290. *ſtyggr* auſterus. (Gr. στύγος odium.)
Svarta-ſvipr, lugubris facies 232. (*ſvarta*, pro *ſvartr*, niger, *ſvipr*, motus ſubitus, item vultus.)
Svefn-leyſi, inſomnia 224.
Sveit f. territorium 148. (proprie caterva comitatus, Gall. *ſuite.*)

Digitized by Google

Svéfa, lente cadere, *ſvéfa at landi* ad terram appelli 206. (ubi verbum eſt impersonale, & cum dativo conſtruitur.)

Sultr, fames 322.

Sundr-lauſſ, diſſolutus, diverſus 276. (*ſundr*, ſeparationis vocula, *lauſſ*, ſolutus.)

Sundr-leitr, diverſus 280.

Sundr lyndr, diſcors 94. *var. l.* (*lund*, *lyndi*, ingenium.)

Sundr-þyckr, idem *ibid.* (*þocki*, *þockr*, *þykkia*, mens.)

Svinna f. decus, honeſtas 302. *ſvinnr*, honeſtus.

Svipta, auferre, privare 286.

Syn ſión f. viſus 160.

Synaz, apparere 284. 288.

Syſla, dioeceſis 168. (*ek ſyſli*, negotium gero, operor.)

Sæ fong, maris proventus i. e. captorum piſcium copia 198. (*ſærr*, mare, *fáng* captura, *fæ* capio.)

Sækia, petere, — *at rádi*, conſulere 46. (Lat. *ſequi.*)

Sæla, beatitudo 280. (a *ſól.*) *Sæll*, fortunatus, dives 44. beatus, beate mortuus 180.

Sætr, fragrans 274.

T.

Taka, capere. *taka bónom*, domeſticos conducere, ad ſciſcere 204.

Tala f. ſermo 186. alias numerus. (*Tel* loqvor it. numero.)

Tegia, trahere, ducere, allicere 4. (Lat. *ducere.* Germ. *ziehen*, niſi potius ſit à *Tega* jungere, *Gretis S.* & *Ol. b. S.* ſæpius.)

Tekia f. rapina, præda 266.

Telgia, dolare 120. (Gr. *τέλγω* delinio.)

Telia,

Digitized by Google

Telia, referre, recenſere. *Teliaz*, dicere ſe, verb. intransitiv. 72. idem ſignificant, *kvedaz*, *kallaz*, *látaz*, *ſegiaz*. *teliaz undan* tergiverſari, excuſare ſe 40.

Tengdir f. pl. affinitas, *tengdamenn* affines 218. (*teg*, *tengi*, jungo.)

Tídir f. pl. ſacra, officium divinum 62.

Tídr, uſitatus. *ſem títt er* ut fieri ſolet 294. (*tíd* tempus. & hic eſt participium ſine verbo.)

Tiginn, honoratus 174. 2) ſtrictius prænobilis, perilluſtris, de regibus, jarlis, & qvandoqve epiſcopis dicitur 18. 38. 226. (Lat. *dignus*. Gr. τίω honoro.)

Tign f. dignitas, gloria, majeſtas 32.

Tignar-nafn, regis, jarli, epiſcopi titulus 38. ordinibus inferioribus non convenit.

Tigna, honorare 216. officiis honorificis colere, ſeu ea cuiqvam exhibere 166. & 168.

Tígnligr, heroicus, auguſtus 38.

Til, ad. eleganter abundat pag. 20. lin. 4. a fine pag. *til færr*, *færr til*, par, potis, idoneus ad aliqvid 8.

Tillög n. pl. additamenta, contributiones 118. ſumtus, apparatus 124. (*legg til*, attribuo, præbeo, ſuppedito.)

Tiltaka, incipere 230.

Tilætlan deſtinatio, decretum, *benti tilætlan um ódhægindi*, deſtinata incommoda portendebat 64. vid. *ætt*.

Tor-gætr, non facile parabilis 226. (ubi *S.* recte legit *Tor-gætt*. *Tor* partic. inſeparab. difficultatem notans, *gæt*, adipiſcor.)

Digitized by Google

Traudr, invitus. *traudt* vix, ægre 78. *var eigi traudz* (*trúst. S.*) parum abfuit 176.

Trauſt n. confidentia, fiducia 278

Treſiur f. pl. filamenta 278.

Tregda, mora, impedimentum 72. (*tregr*, tardus, invitus.)

Tuſtugr, viginti ulnarum 170. (*tuí* in compoſit. binio, *tugr* decas.)

U.

Ukæn-ſka, ignorantia 252. (*kænn* ſciens, *kann* ſcio.)

Um, circum. *ſkal ek þadan at um vera*, circa eam rem verſabor, in eo ero occupatus, id allaborabo 8. *vandræði þau ſem um voro at vera*, difficultates, cum qvibus erat conflictandum 42.

Umbuna, rependere 288. (ſcribitur & *aumbuna*, forte a Gr. ἀμείβω commuto, vices reddo.)

Umfram præter, ſuper 164. (ubi per tmeſin uſurpatur) 262.

Ummæli, dicta, juſſa, vota 220.

Umſát f. inſidiæ 330.

Umſyſla procuratio 168.

Una, acqviefcere 164. 212. ſed hoc loco ex *S.* reponendum eſt *virdi* cenſebat.

Undan, præ, ante; it. abs. *gánga undan*, præire, 2) deſerere, elabi 150.

Undir, ſub. *þeir er meſt var undir*, qvi plurimum potuere, potentiſſimi fuere 122.

Undirſtada, fulcimen 202. (*ek ſtend undir*, ſuſtineo, ne cadat.)

Unna, favere 88. (prima Indicativi *ann*, præterit. *unni.*)

Uns,

Digitized by Google

Uns, donec 156.
Uppi, ſuper. *vera uppi*, ſupereſſe, durare 138.
Uppi-halldſmadr, qvi ſuffulcit, ſuſtentat 334. (*halldа upp* & *uppi*, ſuſtentare, conſervare.)
Upprás, origo 2. (*rás* curſus.)
Upptekinn, inceptus 284. (*ek tek upp*, tollo, incipio.)
Urlauſn, opitulatio, auxilium 116. (*leyſa úr*, expedire.)
Utan, peregre 92.
Uti, foris, *verda úti*, frigoris vel tempeſtatis vehementia in via perire 62. Qvod montes & tesqva tranſeuntibus ſæpe accidit.

V.

Vad, vadum 32.
Vada, pedibus transire (ignem, aqvam) 294. (a prima Indicativi *ek ved.*)
Valldſ-madr, præfectus, præſes, rector, magiſtratus 336. (*valld* poteſtas, *velld* poſſum, in poteſtate habeo.)
Valr, accipiter, falco 233. (qvaſi lectisſimum avis genus.)
Vandadr, accuratus, exqviſitus, cum cura & ſtudio factus 170. (particip. paſſiv. verbi *ek vanda.*)
Vanda-menn, neceſſarii 164. à *vandi* diſcrimen, periculum, translatè obligatio, necesſitudo, ſ. jus & vinculum necesſitudinis. *Þeirra manna er bonum þótti meſtr vandi á*, hominum, qvibus plurimum deberi (præſtandum eſſe officii) cenſebat 174. *Hryggiar-ſtycki* í Rafns Þætti; hverr *vandi* er mer á vid Þig, qvæ mihi necesſitudo tecum intercedit *S.* (vide infra *vandr.*)
Vand-hœfi n. pl. caſus dubius & difficilis 216.

Digitized by Google

Vandliga, obſervanter, caute 176.

Vanfært, per euphoniam pro *vandfært*, & hoc pro *vandfardi*, *Þótti bonum vanfært med vera*, cenſebat negotium difficile tractatu eſſe, ſ. cautionibus ſubjectum 176. (*ferr med* gero, tracto.)

Vandr, difficilis, periculi plenus 218. 2) aliqvid magna cura faciens 154. 3) difficilis, malus 316. (hoc ultimo ſenſu ſcribitur ab antiqvis cum virgatô *à vándr*.)

Vandræði, difficultas 42. defectus 228.

Vangiörr, rudis, inconditus 6. (*ván* defectus, *giörr* factus.)

Van-máttr, infirmitas 132. (*máttr* vires.)

Van-rækt, incuria 8. (*rækt* f. obſervantia, cura.)

Vargr, lupus 326.

Varir, impers. cum accuſativo, animus præmonet, præſagit 6. 296.

Varliga, *varla*, vix 300.

Varr, obſervans, cujusqvam rei certus 332.

Varúð, cautio, præcautio, cura 220. 236. ubi ſenſus eſſe videtur, *confitebatur affatim omnia, qvæ ſe in epiſcopatu admiſiſſe judicabat, aliis cavenda.* (*úð*, animus.)

Vatn, aqva. *Vatna-vöxtr*, aqvarum inundatio 208.

Vegligr, venerabilis 297.

Vegr, via. *á marga vego*, multis modis 40. *Þann veg*, ita 218.

Vegr, honor, gloria 224. (*veg*, elevo, pondero.)

Vegſama, honorare 334.

Veidi, captura (avium, animalium, piſcium 324.)

Veidi-ſtöð,

Digitized by Google

Veidi-ſtöd, locus piſcaturæ 322. (*ſtöd*, *ſtabulum*, *ſtatio*. *ſtend* ſto, *ſtadr*, locus.)

Veita, dare, it. facere. *veita tídir*, ſacrum officium facere 62.

Velldi, ditio, regnum 14. (ek *vellđ* valeo, potior, in poteſtate habeo.)

Verđa, manere, verſari, conſtitutum eſſe; *ſem hvertveggi Þeirra vard í raun margri* &c. ſicuti uterqve in ærumnis multis erat conſtitutus, aut, in multas incidit ærumnas 184. ubi conjectura textui ſubdita parum plauſibilis eſt.

Vidbúnadr, apparaeus, *vetrar vidbúnadr*, apparatus in hyemem proviſus (præcipuè in alimentum pecorum) 198. (*vid* adverſus, *by* paro.)

Vidrkenning, confeſſio, ſ. agnitio ſc. delictorum, aut imperfectionis propriæ 56. (*vidr* cum, *kenna* noſcere. *medkenning* idem.)

Vidr-viſt, præſentia, converſatio, *hægendi vidrviſtar* humanitas in converſatione 194. (*vidr*, & *viſt* manſio, qvod a *vera*, antiqvè, *veſa*, eſſe.)

Vid-ſiá f. cautio, *gera at vidſiám* cavendum judicare 226. (*vid* contra, *ſiá* in compoſitis, viſio.)

Vidſæming, acqvieſcentia, conſenſus, approbatio 278. (*vid*, & *ſæmi*, congruo, convenio, me accommodo 212.)

Vidtaka, reſiſtentia 266. (*tek vid* excipio, qvod & *tek í moti*.)

Vígkænn, dimicandi peritus 268. (*víg*, pugna, *veg* pugno, ſc. elevo gladium.)

Villdr, gratus, amicus, carus 38. (eſt qvaſi particip. paſſiv. a *vil* volo. Dan. *villd* idem.)

Digitized by Google

Vin-fengi n. amicitia 90. (forte posterior pars sit a *fáng* amplexus, ut sit *vin-fengi* copulatio amicitiæ, mutua amicitia.)

Vinna, facere, exhibere, præstare. *vinna beina*, hospitalitatem præstare 166.

Virdi, prær. *virdi*, æstimo, judico, existimo 236. vid. & *una*. (*verd* pretium.)

Virding, æstimatio, sententia, judicium. *fá virding er á*, ita judicatur 166. 2) honor, qvo sensu dicitur, *ad giöra virding eins*, & *virding til eins* 156. 164.

Virduligr, opiparus, pretiosus 164. 228.

Virdr, æstimatus, in honore habitus 38. 268. (particip. verbi *ek virdi*.)

Vitran, revelatio 178.

Vitund, f. notitia 318. (*vitandi* sciens, *veit* scio. Dan. *vidende*.)

Vixli, permutatio. *giafa vixli*, mutua donorum collatio 122. (Germ. *wechsel*.)

Votta, testari 209. (vid. Gloss. Syntagm. v. *vætr*, *vottr*.)

Voveiſtliga, repente, subito 208. 328. (*vá*, *vo*, manum, *veifi* vibro, ventilo. neqve absurde scribitur *vof-veiſtliga*, à *vofa* spectrum: spectra subito oculis objiciuntur.)

Völld, pl. (à singulari *valld*) potestas, regimen, it. actus, opera (fere in malo sensu) *af mínum völldum*, mea operâ, mea culpâ 8.

Vöndull, manipulus 200. (*vind* vincio, torqveo, complico.)

Vöxtr, incrementum, statura 38. *gánga í vöxt* incrementum capere 200. *mála vöxtr* status causæ, ratio rei gestæ 42.

Vætt

Digitized by Google

Vætt f. pondus octuaginta librarum 200. (derivant à *veg* pondero.)

Y.

Yckur, veſtra 280. (*yckarr*, *yckur*, *yckat*, veſter-, -ra, -um.)

Yfirbodi, præfectus, dominus 194. (*yfir* ſupra, *byd* impero.)

Yfir-bót, emendatio 222.

Yfir-bragd, mores externi, geſtus 88. 2) vultus 38. Alias *bragd* idem.

Yfir-ferd, *yfir-för*, tranſitus 130. (*yfir* per, trans, *ferr* eo.)

Yfirſyn, vultus, facies 286. *ſyn*, *ſión*, id. (qvaſi *ſuperficies*, *forma exterior.*)

Yndi-fall, lætitiæ detrimentum 242. (*yndi* voluptas, *fall* caſus.)

Yrkia, facere carmen 312. (*verk* opus.)

Þ.

Þadan at, ex ea parte, pro *þar* ibi 8.

Þarfligr, utilis 80. (*þörf*, opus, uſus, utilitas. Dan. *Tarv.*)

Þeckiligr, amabilis 88. (Dan. *Tækkelig*. *þigg*, accipio, admitto.)

Þekia, tectum 202. (*þek*, tego.)

Þel, cujusqvam rei intimum. *náttar-þel* conticinium 208.

Þeſſ, ob eam rem, aut, in ea re 88. eſt genitivus ellipticus pronominis demonſtrativi *ſá*, nam plene foret *til þeſſ*, aut *þeſſ vegna*; poteſt tamen eſſe

Digitized by Google

Enallage pro dativo því, vel í því. aut accusativo, *fyri* þat.

Þiakadr, defatigatus, vexatus 206. *var. lect.* þiaka vexo, þiát, servitute premo, in servitute habeo, þí, mancipium.)

Þingfor, iter ad comitia generalia. Þingfarar-kaup, tributum pro itinere ad comitia solvendum 52.

Þocka-gódr, vultu amabili 70.

Þolraun, patientiæ probatio, casus qvo patientia probatur 314. (Þol, patientia, vid. Gloss. Syntagm. v. þola. *raun* examen, experimentum, periculum.)

Þoran f. audacia 294. (vid. Gloss. Syntagm. v. þora.)

Þrekadr, labore fatigatus 206. (þrek labor.)

Þridiúngr, tertia pars, triens 78.

Þrí-tugr, triginta annorum, it. triginta ulnarum 44.

Þró f. loculus 174.

Þrotinn, defessus 152. (þrýr, deficio, desino.)

Því *at eins*, eo pacto 212. (því revera est dativus neutr. gen. pronominis demonstrativi *sá*, & hic stat pro *med* því, qvod latini simili sensu efferunt *cum eo* v. eâ conditione. *at eins* solummodo.)

Þýdr, blandus, comis 88. (à þióð populus q. d. *humanus*, *popularis*, *civilis*.) aliud, & alius originis est þýdr liqvidus, tepidus, Gall. *Tiede*, & potest dubitari, anne hoc potius scribendum sit per í, þíðr.

Þyngd, morbus 54. (þúngr gravis.)

Þyrft f. commodum, utilitas 152. (þarfr. vid. supra.)

Þyss, tumultus 324. (forte a θίασος coetus tripudiantium.)

Þytr,

Digitized by Google

Þytr, ululatus 284. (Dan. *Túden.* þióta ſonitare. þiótr, ventus ſonorus.)

Æ.

Æia, ægia, qvietem jumentis dare 328. (ubi vitioſe in textu eſt *æa.* a prima indicativi ek *âi.* Gr. ἄω, ἄΰω, ſpiro. ſed vide tamen Indic. *Kriſtni S.* v. *âi.*)

Æpa, clamare, lamentari, plorare 284. *óp*, clamor, ploratus.

Ærinn, qvantus fatis eſt 146. *ærnir* ſatis multi 194. *ærit, ærit nóg*, ſatis 168. (*ár* annus, annona.)

Æſkia, optare 194. (Dan. *æſke, önſke. óſk* votum.)

Ætt, genus. 2) plaga, regio. *fráfall Giſſurar biſkups benti til ættar um öll óhægindi* &c. deceſſus Giſſuris Epiſc. qvaſi digitum intendebat in regionem omnium incommodorum &c. ɔ: ea evidenter præmonſtrabat 64. *var. lect.*

Digitized by Google

Corrigenda.

Pag. 4. Lin. 14. lege. hverir, pro hvorir.
— 5. — 20. l. duco, pro dico.
— 18. — 14. pro *enn*, l. forte *er*.
— 25. — 2. l. meridiana.
— 50. — — biſkupslauſt, una voce.
— 52. — 1. valinn, pro valin.
— 56. — — lect. var. lit. q. alltiafnt, pro ávallt. & lit. r. ſólu &c.
— 61. not. l. *ita*. & lin. ſeqv. *poſſit*.
— 68. — 10. ſonr, pro ſonar.
— 76. — — lect. var. b. Kriſtinn laga &c.
— 84. lin. ult. vetrinn. pro vetrin.
— 92. — — lit. b. præponenda eſt voci *dómum*.
— 100. lin. ult. poſt *mannſkada*, puncto diſtingue.
— 131. — 17. rectius, *conſtat*.
— 148. — 4. poſt *illmenni*, commate diſtingue.
— 163. — 15. pro *Islandia*, reponendum eſſe *Norvegia*, ſvadent circumſtantiæ.

Pag.

Digitized by Google

Pag 165. Lin. 8. gauiſum. pro viſum.
— 167. — 5. poſt *miſſæ epiſcopi*, adde: *vulgari*, ɔ: tritæ & notæ.
— 184. — 9. ſídan, pro ſídan.
— 200. — 14. giörníngi, pro giöníngi.
— 204. — 12. margt, pro magt.
— 207. — 10 pro *divinæ*, lege *Dei*.
— 208. — 12. voveifliga, pro vofeifliga.
— 212. — 3. cap. virdi, pro yndi. & conf. Ind. voc. uni & virdi.
— 245. — 7. lydr á allr, pro lídr á allt; de cujus emendationis auctoritate & ſenſu conſule Ind. vocum v. *örſæti*.
— 247. — 10. expuge punctum poſt *miti*.
— 256. — 6. unni, pro kunni.
— 259. — 7. poſt *exſtiturum*, colo diſtingue.
— 266. — 5. meſtr, pro meſtar.
— ibid. — 11. dele punctum poſt (r). & iſti præpone, nam illa varians lectio pertinet ad periodum ſeqventem. Qvi correxit *Thorvalldsſagam*, mirè illam corrupit, peruerſa hac interpunctatione, qvod ſtudione an inſcitia fecerit, incertum eſt. Ubi autem, qvod ſæpè fit in ſeqventibus, ſimilis error occurrit, relegabitur lector ad hanc emendationem hujus pag.
— 274. (l). (p), & (q), corrige, ut monitum eſt modò ad pag. 266.
— 275. — 13. decreuiſſet, pro decreuerat.

Pag.

Digitized by Google

Pag. 276. Lin. 16. bodar, pro boder.
— ibid. — — (y), (z), corrige, ut ſupra.
— 288. — 16. hverninn, pro hverinn.
— 294. — — (m). (p), corrige, ut ſupra.
— 295. — 16. poſt *coenaculi*, adde: *medii.*
— 297. — 2. poſt conſecrauerat, commate diſtingue.
— ibid. — 7. dele, *ignem:* & *ingrederentur* ibi ponitur abſolutè loco, *progrederentur.*
— ibid. — 8. dele, *atque truncis.*
— 302. var. lect. t. lege Veſtfirdínga, pro Veſtfirdi.
— 303. — 11. poſt *Thermarum valle*, adde: *filius Thorkilli, filii Grenjadi.*
— 304. — — (g), corrige, ut ſupra.
— 308. — — (d). (f), corrige, ut ſupra.
— 310. — — (m), (n). corrige, ut ſupra.
— 312. — 5. gudlaſtadi, pro gudlaftadi.
— 314. — — (g), (h), corrige, ut ſupra.
— 315. — 15. neqviſſet, pro neqvibat.
— 316. — — (o), corrige, ut ſupra.
— 318. — — (r), corrige, ut ſupra.
— 320. — — (e), corrige, ut ſupra.
— 322. — — (o), (s), & (u), corrige, ut ſupra.
— 324. — ult. var. lege, GARDHVERFA.
— 326. — — (c). (d), corrige, ut ſupra.
— 328. — — (k), & (l), corrige, ut ſupra.
— ibid. — 14. æia, pro æa.
— 330. — — (u), corrige, ut ſupra.
— ibid. — 13. legendum ſine dubio IVda o: qvarta, pro VIIda, conf. cap. IV. ſub initio.
— 332. — — (z). corrige, ut ſupra.
— 334. — — (g), corrige, ut ſupra.

Pag.

Digitized by Google

Pag. 335. Lin. 3. qvasqve, pro qvas.
— 336. — 1. höfdíngium, pro hödíngium.
— ibid. — 9. reyſti, pro reiſti.
— ibid. — 11. pone, S. ɔ: Sancti, ante, Johanni baptiſta.
— ibid. — — (k), (m). corrige, ut ſupra.

Digitized by Google

Digitized by Google

Corrigenda.

Pag. 61. not. 38. pro, it, lege: ita.
— 77. Lin. 4. — ante, lege: poſt.
— 97. — 9. — cimbria, lege: fimbria.
— 131. — ult. — qvam hodie, deleatur.
— 157. — 18. — ſtipatum, lege: ſtipatus.
— 165. — 8. — viſum, lege: gaviſum.
— 200. — 14. — giöningi, lege: giöringi.
— 204. — 12. — magt, lege: margt.
— 246. — 11. — Skyni, lege: Skini.
— 256. — 6. — kunni, lege: unni.
— 266. — 5. — meſtar, lege: meſtr.
— 258. — hic littera (h), ſignum diverſitatis lectionis, errore qvodam interpunctionis, relata eſt ad vocem & periodum præcedentem, cum ad ſeqventem pertineat; qvi idem error, pluribus in locis, in *Thorvaldi* hiſtoria occurrit, dicto modo corrigendus.
— 280. — ult. — yckur, lege: yckar.
— 302. — 5. — peſſ, lege: þeſs.
— 303. — 11. — poſt *valle*, adde: filius *Thorkelli Grenjadi* filii.

In

In Indice Chronologico.

Pag. 341. Lin. 9. pro *Johannes*, lege: *Johannæi*.
— 349. — 26. — Aegliæ, lege: Angliæ, & lin. ult. pro odiit, obiit.
— 351. — 9. — *Náll*, lege: *Niáll*.

In Indice Rerum & Nominum.

— 363. — 14. — præcepto, lege: præcepta, & pro vigida, rigida.
— 371. — 7. — freqv[illegible], lege: freqvens.
— 372. — 19. — cantilea[illegible], lege: cantilena, & lin. 22. pro in, vi.
— 376. — 14. — opietus, lege: qvietus, & lin. 19 post eruditus, ponatur: Islandiam.
— 382. — 6. — moralis, lege: morales.

In Indice Vocum.

— 393. — 4. — bere, lege: bera.
— 394. — 14. — Κορρη, lege: Κάρα, v. Καρη.
— 405. — 26. — φβαδη, lege: φράδη,
— 410. — 10. — ρευω, lege: νεύω, & lin. ult. corneum, pro, cornerum.
— 411. — 26. — kyrkium, lege: kyrkiuna.
— 412. — 15. — tel, lege: til.
— 413. — 16. — hvatember, lege: qvatember.
— 414. — 12. — encoenia, lege: encænia.
— 415. — 10. — kvada, lege: kveda.
— 416. — 23. — maculus, lege: maculas.
— 423. — 7. — μορος, lege: μόνος.
— 425. — 13. — βωμη, lege: ῥωμη.
— 426. — 13. — βοδορ, lege: ῥόδον.
— 434. — 7. — binio, lege: bini.
— 437. — 12. — apparaeus, lege: apparatus.

Digitized by Google

TAB. I.

Genealogia *Thorlaci Runolfi* filii Episcopi Scalho

Landn. P. V. Cap. 9. p. 366.

Naddoddus Pirata, uxor *Jorunna* fil. *Olvis Barnakalls*

Bröndolphus

Thorlefus

Bröndolphus

ibid. Pars I. Cap. 20. p. 44.

Oleifus Hialti

Ragius de Laugardale

Gutbormus

Gunvöra

rdaſtrandenſis dhuc ſuperſunt.	*Magnus*, inter architectos militares centurio †1728.	*Magnus* Paſtor.	*Thorunna*, m. *Biynjolfus Johannis de Liá-ſkogis*	*Helena*, m. *Johannes*, liberi aliqvot adhuc in vivis ſunt.

Digitized by Google

Digitized by Google

Genealo alibus nec non Origg. Island.

Digitized by Google

Digitized by Google

Tab. III.

Genealogiam sistens *Herdisæ*, qvæ uxor erat *Paulo* Episcopo Schalholtensi. ex Landnama pag. 231. & 366. desumta.

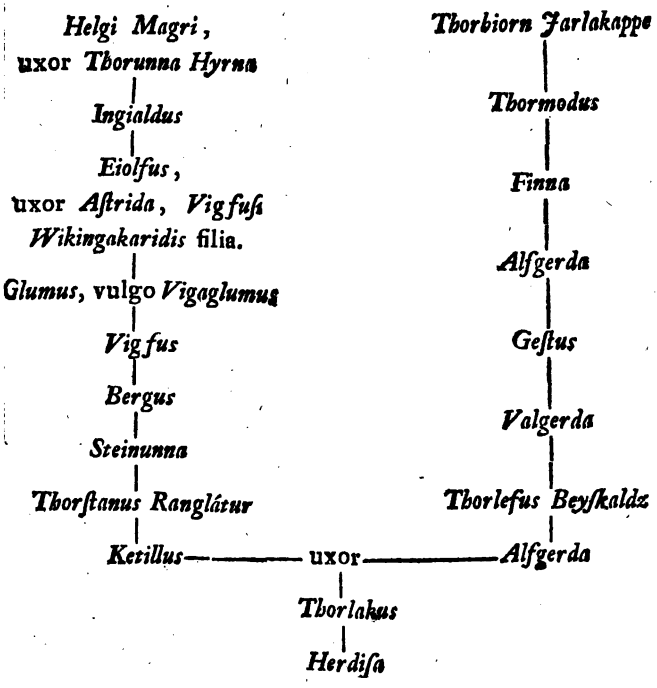

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google